

2.2. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

2.2.1. ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ КОМЕРЦИЈАЛИСТА (Просветни гласник бр.15/2015)

2.2.1.1. СТАНДАРД КВАЛИФИКАЦИЈЕ

1. **Назив квалификације:** Комерцијалиста
2. **Сектор - подручје рада:** Економија, право и администрација;
Трговина, угоститељство и туризам
3. **Ниво квалификације:** IV
4. **Сврха квалификације:** набавка и увоз робе, организовање пријема, отпреме и складиштења робе, продаја робе на велико и извоз робе.
5. **Начин стицања квалификације:** Квалификација се стиче након успешно завршеног процеса средњег стручног образовања.
6. **Трајање:** Програм средњег стручног образовања за стицање квалификације траје четири године.
7. **Начин провере:** Достигнутост исхода програма средњег стручног образовања се проверава на матурском испиту који спроводи средња школа.
8. **Заснованост квалификације:** Квалификација се заснива на опису рада, циљевима стручног образовања и исходима стручног образовања.

8.1. Опис рада

Дужности - стручне компетенције:

- Набавка и увоз робе
- Организовање пријема, отпреме и складиштења робе
- Продаја робе на велико и извоз робе

Дужности - стручне компетенције	Задаци - јединице компетенција
Набавка и увоз робе	Усклађивање захтева са дефинисаним планом набавке Контактирање добављача и прибављање понуде Поручивање робе од произвођача, велетрговаца или иноиспоручиоца Припрема докумената потребних за набавку робе Сарадња са финансијском службом у вези плаћања Реализовање посла набавке робе односно увоза Вођење евиденције набавке
Организовање пријема, отпреме и складиштења робе	Вршење пријема робе квантитативно и квалитативно Израда докумената о пријему робе Организовање непосредног складиштења робе Вођење евиденције робе на складишту Израда докумената отпреме Праћење отпреме робе Вођење евиденције о количини робе на складишту
Продаја робе на велико и извоз робе	Упознавање са предметом и условима продаје Контактирање потенцијалних купаца Израда понуде и профактуре Формирање докумената продаје односно извоза Праћење продаје односно извоза Прикупљање података за истраживање тржишта Вођење евиденције продаје

8.1.1. Екстремни услови под којима се обављају дужности: нема.

8.1.2. Изложеност ризицима при обављању дужности:

- ризик од излагања узроцима стреса

8.2. Циљеви стручног образовања:

Циљ стручног образовања за квалификацију КОМЕРЦИЈАЛИСТА је оспособљавање лица за набавку и увоз робе, организовање пријема, отпреме и складиштења робе, продају робе на велико и извоз робе.

Неопходност сталног прилагођавања променљивим захтевима тржишта рада, потребе континуираног образовања, стручног усавршавања, развој каријере, унапређивања могућности запошљавања, усмерава да лица буду оспособљавана за:

- примену теоријских знања у практичном контексту;
- примену сигурносних и здравствених мера у процесу рада;
- примену мера заштите животне средине у процесу рада;
- употребу информатичке технологије у прикупљању, организовању и коришћењу информација у раду и свакодневном животу;
- преузимање одговорности за властито континуирано учење и напредовање у послу и каријери;
- препознавање пословних могућности у радној средини и ширем социјалном окружењу.

8.3. Исходи стручног образовања

Стручне компетенције	Знања	Вештине	Способности и ставови
По завршеном програму образовања, лице ће бити у стању да:			
врши набавку робе и увоз робе	објасни послове набавке у земљи и иностранству; разликује организационе облике трговине; разликује организационе облике тржишта; познаје правила неопходна за пословну кореспонденцију на матерњем и страном језику разликује евиденције о извршеним набавкама и добављачима; разликује начине плаћања у земљи и иностранству (безготовински: дознака, меница, чек); објасни улогу и функције новца у трговини; разликује валуте и девизе; објасни утицај промене вредности домаће валуте на увоз; утврди износ увозних дажбина зависно од паритета испоруке; разликује облике спољнотрговинских послова; објасни режиме спољне трговине; утврди критеријуме за избор понуде; разликује различите врсте извештаја везаних за набавку робе.	самостално и у тиму обавља послове набавке; користи законске и друге регулативе из области трговине и спољнотрговинског пословања и прати њихове промене; обавља пословну кореспонденцију на српском језику/језику националне мањине и страном језику; попуњава типске образце и формуларе у пословима набавке, на српском језику/језику националне мањине и страном језику; комуницира писмено и усмено са пословним партнерима у земљи и иностранству на српском језику/језику националне мањине и страном језику; попуњава и израђује пратећу документацију при набавци; евидентира пословне промене набавке робе; користи савремена средства комуникације и евиденције; води базе података о извршеним набавкама; попуњава инструменте платног промета за плаћање набавки у земљи и иностранству; одабере најповољнију понуду; саставља извештаје о извршеним набавкама.	савесно, одговорно, уредно и прецизно обавља поверене послове; ефикасно планира и организује време; испољи позитиван однос према значају спровођења прописа и важећих стандарда у економској делатности; испољи позитиван однос према функционалности и техничкој исправности уређаја које користи при обављању посла; испољи толерантност, љубазност, комуникативност и флексибилност у односу према сарадницима и клијентима; ради у тиму; буде оријентисан према клијенту; буде прилагодљив на промене у раду и дарешава проблеме у раду; испољи иницијативност, предузимљивост и аналитичност при обављању посла; испољи позитиван однос према професионално-етичким нормама и вредностима.

организује пријем, отпрему и складиштење робе	објасни послове складиштења; познаје правила за попуњавање докумената приликом пријема робе у складиште; разликује правила за попуњавање докумената приликом отпреме робе из складишта; разликује начине евиденције о количини роба на залихама; разликује различите врсте извештаја везаних за складиштење робе.	самостално и у тиму обавља послове складиштења; попуњава и израђује пратећу документацију при пријему робе у складишту; попуњава и израђује пратећу документацију при отпреми робе из складишта; води евиденцију о стању робе на залихама.	
врши продају робе на велико и извоз робе	објасни послове продаје у земљи и иностранству; познаје правила за попуњавање типских образаца и формулара у пословима продаје, на српском језику/језику националне мањине и страном језику; разликује начине евиденције о реализацији продаје робе купцима; разликује начине наплате у земљи и иностранству (безготовински: дознака, меница, чек); објасни утицај промене вредности домаће валуте на извоз; разликује различите врсте извештаја везаних за продају робе.	самостално и у тиму обавља послове продаје; обавља пословну кореспонденцију на српском језику/језику националне мањине и страном језику; комуницира писмено и усмено са пословним партнерима у земљи и иностранству на матерњем и страном језику; попуњава и израђује пратећу документацију при продаји робе; евидентира пословне промене продаје робе; користи савремена средства комуникације и евиденције; води базе података о извршеној продаји; прати наплату потраживања; саставља извештаје о извршеној продаји.	

2.2.1.2 ОБАВЕЗНИ ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Циљеви предмета:

Проширивање и продубљивање знања о српском књижевном језику;
 Развијање и неговање језичке културе, поштовање правила књижевног (стандардног) језика у усменом и писаном изражавању;
 Подстицање ученика на усавршавање говорења, писања и читања, као и неговање културе дијалога;
 Оспособљавање за ефикасно комуницирање; оспособљавање ученика да користе стручну литературу и језичке приручнике;
 Продубљивање и проширивање знања о српској и светској књижевности;
 Оспособљавање за интерпретацију књижевних текстова;
 Унапређивање књижевних знања и читалачких вештина;
 Упознавање и проучавање репрезентативних дела српске и опште књижевности, књижевних жанрова; књижевноисторијских појава и процеса у књижевности;
 Унапређивање знања о сопственој култури и културама других народа;
 Развијање хуманистичког и књижевног образовања и васпитања на најбољим делима српске и светске културне баштине;
 Упућивање ученика на истраживачки и критички однос према књижевности;
 Обезбеђивање функционалних знања из теорије и историје књижевности; Развијање трајног интересовања за нова сазнања.
 Разред: **први** Годишњи фонд часова: **111**

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Увод у проучавање књижевног дела	Увођење ученика у свет књижевног дела и књижевност као науку и уметност	разликује врсте уметности и њихова изражајна средства објасни појам и функцију књижевности као уметности и однос књижевности и других уметности наведе научне дисциплине које се баве проучавањем књижевности познаје књижевне родове и врсте и разликује њихове основне одлике разликује књижевне родове и врсте одреди тему, мотив, сиже, фабулу, лик и идеју у књижевном делу износи своје утиске и запажања о књижевном делу, тумачи његове битне чиниоце и вреднује га	Врсте уметности, подела уметности Књижевност као уметност, књижевност и друге уметности Историја књижевности, теорија књижевности, књижевна критика Лирика као књижевни род: народна лирска песма и уметничка лирска песма по избору Епика као књижевни род: епска народна песма (предлог „Кнежева вечера“), приповетка по избору и роман (предлог Драгослав Михаиловић „Кад су цветале тикве“)	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (111 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици

			Драма као књижевни род: драма по избору Процена остварености исхода - тест	Препоруке за реализацију наставе Приликом обраде драмског дела могућност посете позоришној представи и гледање снимка позоришне представе, а након тога разговор о драмском тексту и његовој позоришној реализацији. Такође је ову наставну тему могуће обрађивати током целе школске године, па на пример структуру и одлике драмског дела обрадити на примеру „Ромеа и Јулије“, а структуру и одлике лирске и епске народне песме обрадити током реализације теме Народна књижевност. Народна књижевност се може обрадити по мотивима (рад у групама). Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода тестове знања
Књижевност старог века	Упознавање ученика са митологијом, репрезентативним делима старог века и њиховим значајем за развој европске културе	објасни значај митологије за античку књижевност и развој европске културе наведе имена аутора, називе обрађених дела и класификује их по културама којима припадају, књижевним родовима и врстама тумачи и вреднује уметничке чиниоце у обрађеним делима објасни универзалне поруке књижевности старог века	Сумерско-вавилонска књижевност: Еп о Гилгамешу (анализа одломака) Митови: о Танталу, Сизифу, Нарцису; митови о Троји: Парисов суд, Одисеј и Пенелопа, Ахил, Едип... Хеленска књижевност: Хомер: Илијада (одломак) Софокле: Антигона Стари и Нови завет (текстови по избору) Процена остварености исхода	
Средњовековна књижевност	Упознавање са споменицима јужнословенске културе, развојем писма и језика, делима средњовековне књижевности	наведе најзначајније споменике јужнословенске културе, језик, писмо и век у ком су настали именује ауторе и дела разуме постику жанрова средњовековне књижевности лоцира обрађене текстове у историјски контекст објасни значај средњовековне књижевности за српску културу анализира изабране текстове уз претходно припремање путем истраживачких задатака	Почеци словенске писмености: Црноризац Храбар : „Слово о писменима“ Рад Ћирила и Методија Словенска писма и развој књижевног језика Најстарији споменици јужнословенске културе Свети Сава : „Житије светог Симеона“ (одломак) Јефимија: „Похвала кнезу Лазару“ Деспот Стефан Лазаревић; „Слово љубве“ Процена остварености исхода – тест	

Народна књижевност	Указивање на народну књижевност као израз колективног мишљења и осећања, ризницу народних обичаја, кодекс етичких норми	разликује лирске, епске и лирско-епске песме уочи одлике усмене уметности речи (колективност, варијантност, формулативност) процењује етичке вредности изнете у делима народне књижевности тумачи ликове, битне мотиве, фабулу, сиже, композицију и поруке у одабраним делима упоређи уметничку интерпретацију стварности и историјске чињенице	Врсте народне књижевности Лирска народна песма „Овчари девојка“, „Зао господар“ (предлог) Епска народна песма „Бановић Страхиња“, Марко пијеуз Рамазан вино“, „Бој на Мишару“ Лирско-епске песме (по избору) Народне проза (бајка по избору) Кратке народне прозне врсте (избор) Процена остварености исхода	Оквирни број часова по темама Увод у проучавање књижевног дела (15 часова) Књижевност старог века (12 часова) Средњовековна књижевност (12 часова) Народна књижевност (14 часова) Хуманизам и ренесанса (11 часова) Општи појмови о језику (5 часова) Фонетика (10 часова) Правопис (11 часова) Култура изражавања (21 час)
Хуманизам и ренесанса	Упознавање са поетиком хуманизма и ренесансе, њеним најзначајнијим представницима и књижевним делима	наведе најзначајније представнике и њихова дела објасни значење појмова хуманизма и ренесансе наводи и на обрађеним делима образлаже одлике епохе упоређи вредности средњег века са вредностима хуманизма и ренесансе објасни значај уметности хуманизма и ренесансе за развој европске културе и цивилизације	Поетика хуманизма и ренесансе, најзначајнији представници Франческо Петрарка: „Канцонијер“ (избор сонета) Ђовани Бокачо: „Декамерон“ (приповетка по избору) или Данте Алигијери: „Пакао“ (приказ дела, одломак) Вилијам Шекспир: „Ромео и Јулија“ Сервантес: „Дон Кихот“ (одломак) Процена остварености исхода	
Општи појмови о језику	Указивање на проучавање језика као система, упознавање са његовом функцијом,	објасни функцију језика и појам језичког знака разуме природу модерног књижевног (стандардног) језика наведе фазе развоја књижевног језика до 19. века наведе дисциплине које се баве	Место језика у људском друштву, битна својства језика, језик и комуникација Књижевни језик, језичка норма и стандардизација Језички систем и науке које се њиме баве	

	друштвеном условљеношћу и историјским развојем	проучавањем језичког система	Књижевни језици код Срба до 19. века	
Фонетика	Стицање знања из области фонетике (фонологије) и морфофонологије књижевног језика и способности да се та знања примене у говору и писању.	уме да се служи правописом разликује гласовне алтернације влада акценатским гласовним системом књижевног (стандардног) језика и да га примењује у говору	Фонетика и фонологија Гласови књижевног језика и њихов изговор Гласовне алтернације сугласника (звучних и беззвучних; с:ш, з:ж, н:м; к,г,х:ч,ж,ш и к,г,х:ц,з,с; алтернације ненепчаних са предњонепчаним сугласницима), гласовне алтернације самогласника (промена о у е, непостојано а, промена сонанта л у вокал о), игубљење сугласника са правописним решењима Акценатски систем књижевног језика, диференцијација у односу на дијалекатско окружење Основна правила акцентуације српског књижевног језика Процена остварености исхода - тест	
Правопис	Оспособљавање ученика да пишу у складу са правописном нормом	примени знања о гласовним алтернацијама у складу са језичком нормом примени употребу великог и малог слова у складу са језичком нормом подели речи на крају реда у складу са језичком нормом	Главне норме писања великог ималог слова (на почетку реченице, наслови и натписи, властита имена, имена народа, географски појмови, небеска тела, празници, установе и организације, присвојни придеви на <i>-ов</i> и <i>-ин</i> , куртоазна употреба великог	

			слова, вишечлана имена земаља и остала вишечлана имена, помоћне речи у именима, називи серијских и апстрактних појмова, звања, титуле...) Подела речи на крају реда	
Култура изражавања	Оспособљавање ученика да користе различите облике казивања и функционалне стилове	описује стања, осећања, расположења, изрази ставове, донесе закључке у усменом и писаном изражавању разликује функционалне стилове препозна и примени одлике разговорног и књижевноуметничког функционалног стила попуњава формуларе, уплатнице, захтеве и слично у складу са језичком нормом	Језичке вежбе Стилске вежбе Врсте функционалних стилова - основне одлике Разговорни функционални стил Књижевноуметнички функционални стил Попуњавање формулара, захтева, уплатница и сл. Школски писмени задаци 4x2+2 Домаћи задаци	

Разред: Други

Годишњи фонд часова: 108

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Барок, класицизам, просветитељство	Упознавање са европским културним, духовним и мисаоним тенденцијама 17. и 18. века и	наведе особености барока, класицизма и просветитељства и њихове представнике у књижевности објасне значај Венцловића и Орфелина за развој језика и књижевности код Срба	Барок и класицизам; поезика, главни представници у нашој и европској књижевности Гаврил Стефановић Венцловић: „Песме, беседе, легенде“	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће

	њиховим утицајима на српску књижевност	препозна одлике просветитељствана обрађеним делима објасни значај Доситејевог рада за српску културу и књижевност направи паралелу у обради истих мотива у европској и српској књижевности наведе особине ликова у обрађеним делима и заузме став према њиховим поступцима	Значај Венцловића и Орфелина за развој књижевног језика код Срба Молијер: „Тврдица“ Просветитељство у Европи и код нас Књижевно - просветитељски рад Доситеја Обрадовића Доситеј Обрадовић: „Писмо Харалампију“ Доситеј Обрадовић: „Живот и прикљученија“ (одломци) Јован Стерија Поповић: „Тврдица“ Процена остварености исхода	облике наставе: теоријска настава (108 часова) <u>Место реализације наставе</u> Теоријска настава се реализује у учионици <u>Препоруке за реализацију наставе</u> Могућност гледања екранизације неких од дела реалистичке књижевности <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода тестове знања
Романтизам	Упознавање са поетиком романтизма, представницима и делима европске и српске књижевности	наведе представнике романтизма и њихова дела уочава и образлаже одлике романтизма изнесе свој суд о књижевним делима користећи стечена знања и сопствена запажања препозна и усвоји вредности националне културе и разуме/поштује културне вредности других народа тумачи уметнички свет и стваралачке поступке у структури обрађених дела	Романтизам у Европи и код нас (појам, особености, значај, представници) А. С. Пушкин: „Цигани“ (одломак) А. С. Пушкин: „Евгеније Оњегин“ (анализа Татјаниног писма Оњегину и Оњегиновог одговора и анализа Оњегиновог писма Татјани и Татјаниног одговора) Х. Хајне: „Лорелај“ Ш. Петефи: „Слобода	<u>Оквирни број часова по темама</u> Барок , класицизам, просветитељство (13 часова) Романтизам (25 часова) Реализам (28 часова) Морфологија (11 часова) Правопис (6 часова) Култура изражавања (25 часова)

			света“ Вук Караџић - рад на реформи језика и правописа, рад на сакупљању народних умотворина, лексикографски рад, Вук као књижевни критичар и полемичар, Вук као писац, историчар и биограф Значај 1847. године Петар Петровић Његош: „Горски вијенац“ Бранко Радичевић: „Кад млидија` умрети“ Ђура Јакшић: „На Липару“, „Отаџбина“ Јован Јовановић Змај: „Ђулићи“ и „Ђулићи увеоци“ (избор), Змајева сатирична поезија (избор) Лаза Костић: „Међу јавом и мед сном“, „Santa Maria della Salute“ Процена остварености исхода	
--	--	--	---	--

Реализам	Упознавање са поетиком реализма, представницима и делима европске и српске књижевности	наведе представнике правца и њихова дела дефинише одлике реализма и препозна их на обрађеним књижевним делима тумачи уметнички свет и стваралачке поступке у структури обрађених дела процењује друштвене појаве и проблеме које покреће књижевно дело развије критички став и мишљење при процени поступака и понашања јунака у обрађеним делима	Реализам у Европи и код нас (појам, особености, значај, представници) Балзак: „Чича Горио“ или Толстој „Ана Карењина“ Гогољ : „Ревизор“ Милован Глишић: „Глава шећера“ Лаза Лазаревић: „Ветар“ Радоје Домановић: „Данга“ или „Вођа“ Симо Матавуљ: „Поварета“ Бранислав Нушић: „Госпођа министарка“ Војислав Илић: (избор поезије) Процена остварености исхода	
Морфологија	Систематизовање знања о врстама речи и њиховим облицима	одреди врсту речи и граматичке категорије употреби у усменом и писаном изражавању облике речи у складу са језичком нормом	Морфологија у ужем смислу Променљиве и непроменљиве врсте речи Именице, придеви, заменице (њихове граматичке категорије), бројеви (укључујући бројне именице и бројне придеве) Глаголи. Граматичке категорије глагола Прилози, предлози, везници, речце, узвици Процена остварености исхода	

Правопис	Оспособљавање ученика да пишу у складу са правописном нормом	примени правила одвојеног и састављеног писања речи у складу са језичком нормом	Спојено и одвојено писање речи (писање бројева и изведеница од њих, писање заменица и заменичких прилога, спојеви предлога и других речци, глаголи и речце, писање негације)	
Култура изражавања	Оспособљавање ученика да теоријска знања из граматике и правописа примењује у усменом и писаном изражавању у складу са језичком нормом, користе различите облике казивања и функционалне стилове	изражава размишљања и критички став према проблемима и појавама у књижевним текстовима и свакодневном животу препозна одлике стручно-научног стила примени одлике новинарског стила	Лексичке вежбе Стилске вежбе Домаћи задаци Школски писмени задаци 4x2+2 Упознавање са одликама новинарског стила Писање вести, извештаја, интервјуа и других облика новинарског изражавања Упознавање са одликама стручно-научног стила Милутин Миланковић: „Кроз васиону и векове“	

Разред: **трећи**

Годишњи фонд часова: **105**

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Модерна	Упознавање са основним одликама правца, представницима и њиховим делима	наведе одлике правца, представнике и њихова дела препозна модерне елементе у изразу и форми књижевног дела анализира одабрана дела, износи запажања и ставове	Модерна у европској и српској књижевности. Одлике симболизма и импресионизма Шарл Бодлер: „Албатрос“ А. П. Чехов: „Ујка Вања“ Богдан Поповић: „Предговор Антологији новије српске лирике“ Алекса Шантић: „Претпразничко вече“, „Вече на шкољу“ Јован Дучић: „Благо цара Радована“ (избор), „Јабланови“ Милан Ракић: „Долап“, „Искрена песма“ В. П. Дис: „Тамница“, „Можда спава“ Сима Пандуровић: „Светковина“ Бора Станковић: „Нечиста крв“, „Коштана“ или „Божји људи“ (приповетка по избору) Јован Скерлић: „О Коштани“ или „Божји људи“ Петар Кочић: „Мрачајски прото“ или приповетка по избору Процена остварености исхода	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. <u>Облици наставе</u> Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (108 часова) <u>Место реализације наставе</u> Теоријска настава се реализује у учионици <u>Препоруке за реализацију наставе</u> <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода тестове знања <u>Оквирни број часова по темама</u> Модерна (29) Међуратна књижевност (33) Лексикологија (11) Правопис 3 (8) Култура изражавања (24)

			рата“ М. Црњански: „Суматра“ М. Црњански: „Сеобе I“ И. Андрић: „Ех Ponto“ И. Андрић: „Мост на Жепи“ И. Андрић: „На Дрини ћуприја“ М. Настасијевић: „Туга у камену“ или Т. Ујевић: „Свакидашња јадиковка“ Р. Петровић: „Људи говоре“ (избор) И. Секулић: „Госпа Нола“ Процена остварености исхода	
Творба речи	Систематизовање знања о основним правилима грађења речи	препозна просте, изведене и сложене речи примени основне принципе творбе речи	Просте, изведене и сложене речи Основни појмови о извођењу речи Важнији модели за извођење именица, придева и глагола Основни појмови о творби сложеница и полусложеница Процена остварености исхода	
Лексикологија	Упознавање ученика са основама лексикологије	препозна и одреди вредност лексема уме да се служи речницима наведе примере синонима, антонима, хомонима, жаргона...	Основни појмови из лексикологије (лексема, њено значење) Полисемија и хомонимија Синонимија и антонимија Састав лексике српског књижевног (стандардног) језика Дијалектизми,архаизми и историзми,неологизми, жаргонизми, вулгаризми Фразеологизми Термини Речници и служење њима Процена остварености исхода- тест	

Правопис	Оспособљавање ученика за примењивање знања из језика и правописа у складу са језичком нормом	примени правописна правила у писању сложеница, полусложеница и синтагми скраћује речи у складу са прописаним правилима	Основна правила спојеног, полусложеничког и одвојеног писања Скраћенице	
Култура изражавања	Оспособљавање ученика да теоријска знања из граматике и правописа примењују у усменом и писаном изражавању	износи став, користи аргументе и процењује опште и сопствене вредности у усменом и писаном изражавању	Лексичке вежбе Стилске вежбе Домаћи задаци Говорне вежбе Школски писмени задаци 4x2+2	

Разред: **четврти**

Годишњи фонд часова: **96**

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Савремена поезија	Упознавање са одликама савремене поезије, њеним представницима и делима	наведе обележја савремене поезије тумачи песничка дела износећи доживљаје, запажања и образложења о њима изведе закључак о карактеристикама песничког језика, мотивима и форми у обрађеним песмама	Одлике савремене поезије Избор из светске лирике 20. века (Превлер, Ахматова, Цветајева, Бродски) Васко Попа: „Каленић“, „Манасија“, „Кора“ (избор из циклуса	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (96часова)

			Списак) Миодраг Павловић: „Научите пјесан“, „Реквијем“ (или две песме по избору) Десанка Максимовић: „Тражим помиловање“ (избор) Бранко Миљковић: „Поезију ће сви писати“ Стеван Раичковић: „Камена успаванка“ (избор) Процена остварености исхода	<u>Место реализације наставе</u> Теоријска настава се реализује у учионици <u>Препоруке за реализацију наставе</u> Могућност обраде савремене драме кроз повезивање са другим медијима -драмски текст као позоришна представа, радио драма или ТВ драма <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода тестове знања <u>Оквирни број часова по темама</u> Савремена поезија (13 часова) Савремена проза (28 часова) Савремена драма (9 часова) Класици светске књижевности (10 часова) Синтакса (8 часова) Правопис (6 часова) Култура изражавања (22 часа)
Савремена проза	Упознавање са књижевнотеоријским појмовима, специфичностима савремене прозе, њеним представници-ма и делима	именује различите прозне врсте и приповедне поступке тумачи дело у складу са његовим жанровским особеностима интегрише лично искуство током читања и тумачења дела вреднује дело износећи аргументе	Структурни чиниоци прозног књижевноуметничког дела и типологија романа Есеј. Исидора Секулић: „О култури“, Иво Андрић: „Разговор с Гојом“ или „О причи и причању“ Приповетка. Бранко Ћопић: „Башта сљезове боје“ (избор) Данило Киш: „Енциклопедија мртвих“ Борхес: „Чекање“ Роман. Албер Ками: „Странац“ Иво Андрић: „Проклета авлија“ Владан Десница: „Прољећа Ивана Галеба“	

			(одломак по избору као пример за роман-есеј) Меша Селимовић: „Дервиш и смрт“ Добрица Ћосић: „Корени“ Добрица Ћосић: „Време смрти“ (избор одломака) Књижевна критика. Петар Џаџић: „О Проклетој авлији“ Процена остварености исхода	
Савремена драма	Упознавање са основним одликама савремене драме, представницима и делима	увиди разлику између традиционалне и савремене драме упореди драмски књижевни текст са другим облицима његове интерпретације формулише личне утиске и запажања о драмском делу	Одлике савремене драме С. Бекет: „Чекајући Годоа“ Душан Ковачевић: „Балкански шпијун“ Драмска књижевност и други медији - Б. Пекић: „Чај у пет“ или А. Поповић: „Развојни пут Боре шнајдера“ или Љ. Симовић: „Путујуће позориште Шопаловић“ Процена остварености исхода	
Класици светске књижевности	Упознавање са писцима и делима светске књижевне баштине	препозна свевременост обрађених тема тумачи дела износећи своја запажања и утиске и образложења о њима	В: Шекспир: „Хамлет“ Е. А. По: „Гавран“ Ф. М. Достојевски: „Злочин и казна“ Процена остварености исхода	
Синтакса	Систематизовање знања из синтаксе	одреди синтаксичке јединице и њихову функцију одреди типове независних и	Синтаксичке јединице (комуникативна реченица, предикатска	

		зависних реченица, типове синтагми и типове напоредних конструкција разуме појам конгруенције познаје систем глаголских облика	реченица, синтагма, реч) Основне реченичне и синтагматске конструкције Падежни систем и његова употреба. Предлошко-падежне конструкције Конгруенција. Синтакса глаголских облика. Систем зависних реченица, Систем независних реченица (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне и жељне) Напоредне конструкције. Појам напоредног односа. Главни типови напоредних конструкција (саставне, раставне, супротне, искључне, закључне и градационе) Процена остварености исхода	
Правопис	Оспособљавање ученика за примењивање знања из језика и правописа у складу са језичком нормом	примени правописне знаке у складу са језичком нормом употреби знаке интерпункције у складу са језичком нормом	Правописни знаци Општа правила интерпункције у реченици	
Култура изражавања	Усавршавање културе изражавања и неговање интересовања за	напише есеј поштујући структуру ове књижевне врсте састави биографију, молбу, жалбу, приговор...	Лексичке вежбе Стилске вежбе Писање есеја Говорне вежбе	

	праћење културних садржаја и критички однос према њима, као и оспособљавање за операционализацију функционалних стилова	процењује вредност понуђених културних садржаја	Школски писмени задаци 4x2+2 Административни функционални стил (писање молбе, жалбе, биографије)	
--	---	---	--	--

СТРАНИ ЈЕЗИК

Циљ предмета:

Развијање сазнајних и интелектуалних способности и стицање позитивног односа према другим културама уз уважавање различитости и усвајање знања и умења потребних у комуникацији на страном језику у усменом и писаном облику.

Годишњи фонд часова: 74

Разред: **први**

ЦИЉ	ИСХОДИ НА КРАЈУ ПРВОГ РАЗРЕДА Ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНЕ ТЕМЕ ОПШТЕ И СТРУЧНЕ (80% + 20%)	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ
СЛУШАЊЕ Оспособљавање ученика за разумевање усменог говора	разуме реченице, питања и упутства из свакодневног говора (кратка упутства изговорена споро и разговетно) разуме општи садржај краћих, прилагођених текстова (рачунајући и стручне) после неколико слушања или уз помоћ визуелних ефеката (на упутствима, ознакама, етикетама) разуме бројеве (цене, рачуне, тачно време)	ОПШТЕ ТЕМЕ Свакодневни живот (организација времена, послова, слободно време) Храна и здравље (навике у исхрани, карактеристична јела и пића у земљама света) Познати градови и њихове знаменитости Спортови и позната спортска такмичења Живот и дела славних људи XX века (из света науке, културе) Медији (штампа, телевизија)	Представљање себе и других Поздрављање (састајање, растанак; формално, неформално, специфично по регионима) Идентификација и именовање особа, објеката, боја, бројева итд.) Давање једноставних упутстава и команди Изражавање молби и захвалности Изражавање извињења Изражавање потврде и негирање Изражавање допадања и недопадања Изражавање физичких сензација и потреба Исказивање просторних и временских односа Давање и тражење информација и обавештења Описивање и упоређивање лица и предмета Изрицање забране и реаговање на забрану Изражавање припадања и поседовања
ЧИТАЊЕ Оспособљавање ученика за разумевање прочитаних текстова	у непознатом тексту препознаје познате речи, изразе и реченице (нпр. у огласима, на плакатима)		

	разуме општи садржај и смисао краћих текстова (саопштења, формулара са подацима о некој особи, основне команде на машинама/компјутеру, декларације о производима, упутства за употребу и коришћење)	Интересантне животне приче и догађаји Свет компјутера (распрострањеност и примена) СТРУЧНЕ ТЕМЕ Основна терминологија из домена платног промета, вођења књиговодства и састављања финансијских и пореских извештаја	Скретање пажње Тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања Тражење и давање дозволе Исказивање честитки Исказивање препоруке Изражавање хитности и обавезности Исказивање сумње и несигурности
ГОВОР Оспособљавање ученика за кратко монолошко излагање и за учешће у дијалогу на страном језику	употребљава једноставне изразе и реченице да би представио свакодневне, себи блиске личности, активности, ситуације и догађаје	Примена информационих технологија у домену струке Осигурање и контрола квалитета у обављању финансијско-административних послова Праћење новина у области међународних финансијско- административних послова и примене међународних стандарда и законске регулативе	
ПИСАЊЕ Оспособљавање ученика за писање краћих текстова различитог садржаја	саставља кратак текст о одговарајућој теми пише кратке поруке релевантне за посао (место, термини састанка) пише краћи текст о себи и свом окружењу попуњава формулар где се траже лични подаци	Основе пословне комуникације и кореспонденције (пословна преписка и комуникација у писаној и усменој форми) Напомена: Стручне теме треба распоредити по разредима тако да буду у корелацији са садржајима који се обрађују из стручних предмета.	
ИНТЕРАКЦИЈА Оспособљавање ученика за учешће у дијалогу на страном језику и	на једноставан начин се споразумева са саговорником који говори споро и разговодно поставља једноставна питања у вези		

размену краћих писаних порука	са познатим темама из живота и струке као и да усмено или писмено одговара на иста (бројеви, подаци о количинама, време, датум) напише кратко лично писмо, поруку, разгледницу, честитку		
МЕДИЈАЦИЈА Оспособљавање ученика да преводи, сажима и препричава садржај краћих усмених и писаних текстова	На овом нивоу није предвиђена		
МЕДИЈСКА ПИСМЕНОСТ Оспособљавање ученика да користе медије као изворе информација и развијају критичко мишљење у вези са њима	препознаје и правилно користи основне фонолошке (интонација, прозодија, ритам) и морфосинтаксичке категорије (именички и глаголски наставци, основни ред речи) користи садржаје медијске продукције намењене учењу страних језика (штампани медији, аудио/видео записи, компакт диск, интернет итд.)		

**ГРАМАТИЧКИ САДРЖАЈИ
ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК**

РЕЧЕНИЦА

Обновити реченичне модел обухваћене програмом за основну школу.

Ред речи у реченици. Место прилога и прилошких одредби.

Tag questions

Индириктни говор

а) изјаве – без промене глаголског времена (глагол главне реченице у једном од садашњих времена) б) молбе, захтеви, наредбе

в) питања са променом реда речи – без промене глаголског времена (глагол главне реченице у једном од садашњих времена)

- *Yes/No* питања

“WH” питања

Директна и индиректна питања

ИМЕНИЧКА ГРУПА

Члан

Обновити употребу одређеног и неодређеног члана

Нулти члан уз градивне и апстрактне именице

Именице

Множина именица – обновити

Изражавање припадања и својине – саксонски генитив

Бројиве и небројиве именице

Заменички облици а) Заменице

Личне заменице у функцији субјекта и објекта

Показне заменице

Односне заменице

б) детерминатори

Показни детерминатори

Неодређени детерминатори

Присвојни детерминатори

Придеви

Обновити компарацију придева

too/not...enough/not as...(as)/...than

Бројеви

Обновити просте и редне бројеве

Квантитификатори

III ГЛАГОЛСКА ГРУПА

Глаголи

Обновити глаголске облике предвиђене програмом за основну школу

Модални глаголи: *may can, must*

Пасивне конструкције – садашње време/прошло – the Simple present/past (прошло време рецептивно)

going to трајни презент за планове и намере, *going to will* (за будућа предвиђања)

- *used to*

Прилози, извођење прилога и употреба, прилози вероватноће са *may, might will*

Предлози, најчешћи предлози за оријентацију у времену и простору.

Кондиционал први

ИТАЛИЈАНСКИ ЈЕЗИК

Морфосинтаксички и фонетски садржаји Члан

Одређени и неодређени члан. Основна употреба. Члан спојен с предлозима: *di, a, da, in, su* и *con*.

Одређени члан уз основне и редне бројеве.

Именица

Род именица. Правилна множина именица. Множина именица на: -co, -go, -ca, -ga.

Најчешћи примери неправилне множине: именице које се завршавају на консонант (*il bar, i bar*), именице које се завршавају на наглашени вокал (*la città, le città*), скраћене именице (*la foto, le foto*), једносложне именице (*il re, i re*), именице које се завршавају на *i* (*la tesi, le tesi*).

Заменице

Личне заменице у служби субјекта (*io, tu, lui, lei, Lei, noi, voi, loro*). Наглашене личне заменице у служби објекта (*me, te, lui, lei, Lei, noi, voi, loro*) Присвојне заменице (*mio, tuo, suo, nostro, vostro, loro*).

Показне заменице (*questo, quello*). Упитне заменице (*chi? i che?/ che cosa?*)

Неодрђене заменице (*ognuno i qualcuno*).

Придеви

Описни придеви, слагање придева и именице у роду и броју. Описни придеви *buono i bello*; неодрђени придев *tutto*. Придеви на— *co (bianco, simpatico), -go (largo, analogo)*

Присвојни придеви: *mio, tuo, suo, nostro, vostro, loro*. Употреба члана уз присвојне придеве. Морфолошке одлике придева *questo, quello, bello i buono*.

Неодрђени придеви *ogniqualche*.

Назив боја, морфолошке особености придева *viola, rosa, blu, arancione*.

Бројеви: основни бројеви, редни бројеви. Употреба основних и редних бројева при означавању датума.

Глагол

Садашње време (*Indicativo Presente*) глагола све три коњугације. Садашње време неправилних глагола: *essere, avere, andare, dare, fare, bere, venire, stare, uscire, dire, tenere*.

Садашње време модалних глагола *volere, dovere, potere, sapere*. Употреба глагола *piacere*.

Партицип прошли и прошло свршено време *Passato prossimo*: прелазних и непрелазних глагола; неправилних глагола. Будуће време (*Futuro semplice*) глагола с правилним и неправилним основама.

Предбудуће време (*Futuro anteriore*).

Прилози

Врсте прилога: за начин, место и време Прилошке речце *ciò, ivi*.

Предлози

Прости предлози *du, a, da, un, con, su, per, tra, fra* и њихова основна употреба. Предлози *dentro, fuori, sotto, sopra, davanti, dietro*.

Синтакса

Проста реченица: потврдна, упитна, одрична. *Tu sei italiano. No, io non sono italiano. (Tu) sei italiano?*

Сложена реченица:

Adesso non lavoro più, ma ho più tempo per leggere e scrivere e giocare con i miei nipoti.

Ред речи у реченици. Место прилога и прилошких одредби. *Nel lubretto ci sono nomi dei professori e altre informazioni utili.*

Лексикографија

Структура и коришћење двојезичних речника.

Ученику треба показати и стално га подстицати на поседовање, употребу и правилно коришћење речника (двојезичног и, касније, једнојезичног), дати основне податке о речничкој литератури одговарајућег квалитета. Подстицати га на контакт са писаном литературом, електронским садржајима и сл.

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Именице

Усвајање рода, броја и падежа именица уз помоћ детерминатива и наставака. Номинатив, генитив, датив и акузатив једнине и множине са одговарајућим предлозима и без њих. Саксонски генитив.

Детерминаитви

Усвајање детерминатива као одреднице рода, броја и падежа именица (одређени неодређени, показни, присвојни, квалификативни, неодређени)

Заменице

Личне заменице у номинативу, дативу и акузативу једнине и множине. Присвојне и показне заменице као детерминативи уз именицу. Деклинација неодређене заменице *jemand, niemand, etwas, nichts*. Релативне заменице.

Придеви

Придеви у саставу именског предиката и у атрибутивној функцији (рецептивно и продуктивно). Поређење придева, описна компарација са *ebenso wie, nicht so wie*

Бројеви

Основни и редни бројеви

Предлози

Предлози са генитивом, дативом, акузативом, дативом и акузативном

Глаголи

Презент и футур јаких, слабих, помоћних, рефлексивних, сложених и модалних глагола. Перфект и претерит најфреквентнијих глагола

Реченице

Независно сложене реченице (*und, aber, oder, denn, darum, deswegen, trotzdem*)

Зависно сложене – узрочне (*weil*), временске (*wenn, als, während, bis*), концесивне (*obwohl*), релативне

РУСКИ ЈЕЗИК

Реченица

Однос реченица у сложеној реченици: независно сложене и зависно сложене реченице. Управни и неуправни говор.

Именице

Варијанте падежних наставака: локатив једнине на -у; о бреге/на брегу, о лесе/ в лесу, о крае/на краю; номинатив множине на -а, -я, -ья, -е: города, учителя, деревья, граждане.

Именице којима се означавају професије људи, њихова национална и територијална припадност. Промена именица на: -ия, -ие, -мя.

Именице плуралиа тантум (рецептивно).

Обнављање и систематизација основних именичких промена.

Заменице

Обнављање и систематизација заменица обрађених у основној школи: личне, упитне (кто, что, какой, какое, какие).

Одричне заменице: никто, ничто, никакой, ничей, и неодређене заменице: кто-то, кто-нибудь, некорый, несколько обрађивати као лексику.

Придеви

Промена придева

Поређење придева типа: страшый, младашый; прост облик суперлатива: ближайший, простейший, худий.

Рекција придева: уочавање разлика између руског и матерњег језика (больной чем, готовый к чему, способный к чему и сл).

Бројеви

Принципи промена основних бројева: 1, 2, 3, 4, 5 – 20 и 30, 40, 90, 100 (остале бројеве обрадити као лексику), њихова употреба у најчешћим структурама за исказивање времена с предлозима: с – до, с – по, от – до, к идр. Исказивање времена по сату у разговорном и службеном стилу.

Глаголи

Најчешће алтернације основе у презенту и простом и будућем времену. Творбс вида помоћу префикса, суфикса и основе.

Глаголи кретања: кретање у одређеном правцу, неодређено кретање и кретање једном у оба правца: активирање до сада не обрађених глагола кретања (идти – ходить, ехатъ – ездить, бегать – бежать, плыть – плавать, лететь – летать, нести – носить, вести – водить, везти – возить).

Рекција глагола: уочавање разлика између руског и матерњег језика (благодарить кого за что, пожертвовать кем – чем, напоминать о ком исл).

Прилози

Прилози и прилошке одредбе за место, време, начин и количину. Поређење прилога.

Предлози

Најфреквентнији предлози чија се употреба разликује у односу на матерњи језик (**для** с генитивом, **из-за** с генитивом у одредби одвајања од места и узрока, **из-под** с генитивом у одредби одвајања од места, **к** с дативом у временској одредби, **по** с дативом у атрибутој, просторној и узрочној одредби исл).

Везници

Најфреквентнији прости везници у независно сложеним и зависно сложеним реченицама (а, да, и, но, или, если, пока, потому, так как, перед тем как исл).

Реченични модели

Субјекатско – предикатски односи

Реченице са именским предикатом

копуле: **быть, стать, являться**

Его отец был врачом, а он станет инженером. Это утверждение является спорным.

отсутствие копуле

Его брат токарь по металлу. Она сегодня весёлая.

Он сильнее всех.

Објекатски односи

директним објектом

Мы купили новый учебник. Я не получил ответа.

индиректним објектом

Он их поблагодарил за помощь.

Эта фотография напоминает о прошлом.

Зависном реченицом

Брат в письме сообщает, что он летом приедет к нам.

Временски односи

Реченице с одредбом

изражене прилогом Я пришёл раньше тебя.

изражене зависним падежом

Они вернулись к вечеру (к трём часам). Я сегодona работал с пяти до семи часов.

Начински односи

Реченице са одредбом израженом прилогом Он хорошо говорит по-русски.

Он пишет более красиво, чем ты.

Она поёт красивее всех.

Узрочни односи

Реленице са одредбом израженом зависним падежом.

Он не приехал в срок по болезни.

Атрибутивни односи

Реченице с атрибутом

у суперлативу

А.С. Пушкин является величайшим русским поэтом.

у зависном падежу

Я забыл тетрадь по русскому языку.

ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК

Пасивне конструкције

est + партицип перфекта

Финалне реченице са употребом pour + inf.

Питања:

Qui est-ce qui/que Qu'est-ce qui/que Que;

Индиректна питања Негација

pas du tout, non plus, personne

Казивање претпоставке

si + имперфект/кондиционал

Казивање времена

avant de, quand

Казивање жеље, воље, намере

субјунктивом б) инфинитивом

Одредбе за време

дани у недељи, prochain/dernier; ил у а/dans; pendant/depuis;

Поређење придева Одредбе за начин

Изрази за меру и количину

une douzaine, une centaine, un tas de, pas mal de, environ... и сл.

Слагање времена - само са индикативом, и то:

présent - présent (истовремена радња); présent - passé composé (пре); présent - futur (после)

Именичка група

Слагање детерминаната и именица у роду и броју; разлике у изговору (где постоје) и разликовање наставака у тексту. les déterminants interrogatifs - exclamatifs – relatifs; les déterminants indéfinis **Наставци именица и придева** teur/trice; al/aux, ail/aux и неки изузеци на -s), ou -s/x

Глаголска група

Субјунктив презента - објаснити принцип творбе, а примењивати само у датим реченичним моделима.

Слагање партиципа перфекта са субјектом

ШПАНСКИ ЈЕЗИК

Именичка група

Слагање детерминатива и именице у роду и броју, апокопирање придева уз именицу, неодређени детерминативи (*alguno, ninguno, todo, cualquiera*) у различитим значењима

Tráeme algún libro de García Márquez. Todas las mañanas, todo el mundo... Un muchacho cualquiera...

Морфеме типичне за мушки и женски род именица и придева

muchacho/muchacha actor/actriz trabajador/trabajadora generoso/generosa

као и именице и придеви који немају морфолошку ознаку рода

violinista, cantante, interesante, verde...

Глаголска група

Облици индикатива: сва глаголска времена савладана у основној школи примењивати и препознавати у тексту.

Облици субјунктива: презент

(изражавање жеља, осећања, мишљења, вероватноће) Слагање партиципа са субјектом и пасивним конструкцијама. **Питања саупитним речима**

Quién, qué, cuándo, cómo, dónde, etc.

Индиректна питања

¿ Sabes si ha llegado ? Pregúntale si ha cogido la tarjeta.

Yo te pregundo que has comprado.

Негација

Nada, nadie, ningún (o/a), nunca, tampoco.

¿ Ha venido alguien ? – No, no ha venido nadie./ Nadie ha venido.

No me gusta esta película. – A mí también. **Хипотетичне реченице (први тип)** *Simevisitaselveranoqueviene, tellevaré a la playa.*

Казивање жеље, воље, намере

инфинитивом

субјунктивом

Me gustaría conocer a este actor. Me gustaría que tú conozcas a mi hermana mayor. Hay que luchar contra la polución del aire y del agua.

Es necesario que luchemos... ¿ Qué quieren Ustedes que haga ? El trabaja mucho para que sus hijos tengan una vida major

Промена значења придева у зависности од позиције уз именицу

Un hombre grande / Un gran hombre.

Казивање времена и одредбе за време

Дани у недељи, mañana, ayer, pasado/próximo, que viene, durante, después de, antes de, cuando, hace..., dentro de... Antes de haberse ido, me dejó su dirección nueva.

¿ Cuándo lo viste ? Lo vi cuando regresé de viaje.

El lunes que viene, El domingo pasado, Salí hacetreinta minutos... regresa dentro de una hora...

Поређење

Más que, menos que, el/la más, tan...como,

Este libro es el más interesante que he leído. Su última película no es tan interesante como la del año pasado.

Одредбе за начин

Прилози на –mente и прилошке конструкције

Miguel maneja el coche cuidadosamente/con mucho cuidado.

Изрази за меру и количину

Mucho, un poco de, una docena de, aproximadamente, más o menos...

¿ Cuántos estudiantes han visto este programa ? – Más o menos, treinta.

Сложене реченице:

а) Зависна реченица у индикативу

Mientras vivíamos en Madrid, estudiaba español. ¿ Crees (estás segura, piensas) que aprobaremos el examen. б) зависна реченица у субјунктиву

Употреба субјунктива презента

(временске и финалне рећенице).

Пасивне конструкције

а) *ser + participio pasado*

La casa fue construida en 1984.

pasiva refleja

Se venden libros aquí.

Ортографија

Интерпункција – основна правила (са акцентом на облике који не постоје у српском језику). Писање великог слова.

Лексикографија

Служење двојезичним речницима.

СТРАНИ ЈЕЗИК

Годишњи фонд часова: 72

Разред: други

ЦИЉ	ИСХОДИ НА КРАЈУ ДРУГОГ РАЗРЕДА Ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНЕ ТЕМЕ ОПШТЕ И СТРУЧНЕ И ГРАМАТИЧКИ САДРЖАЈИ	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ
СЛУШАЊЕ Оспособљавање ученика за разумевање усменог говора	разуме караће исказе који садрже фреквентне речи и структуре (информације о личностима, послу, породици, куповини, школи, ближем окружењу) разуме најбитније информације у кратким и једноставним обавештењима (преко разгласа, на улици, на шалтеру) и правилно их користи	ОПШТЕ ТЕМЕ Свакодневни живот (комуникација међу младима, генерацијски конфликти и начини превазилажења, међувршњачка подршка) Образовање (образовање у земљама чији се језик учи, школовање које припрема за студије или свет рада, образовање за све) Познати региони у земљама чији се језик учи, њихова обележја	Представљање себе и других Поздрављање (састајање, растанак, формално, неформално, специфично по регионима) Идентификација и именовање особа, објеката, боја, бројева итд.) Давање једноставних упутстава икоманди Изражавање молби и захвалности Изражавање извињења Изражавање потврде и негирање Изражавање допадања и недопадања Изражавање физичких сензација и потреба Исказивање просторних и временских односа Давање и тражење информација и обавештења Описивање и упоређивање лица и предмета Изрицање забране и реаговање на забрану Изражавање припадања и поседовања Скретање пажње Тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања Тражење и давање дозволе Исказивање честитки
ЧИТАЊЕ Оспособљавање ученика за разумевање прочитаних текстова	чита и разуме различите врсте кратких и прилагођених текстова (једноставнија лична / пословна писма, позивнице, термини, проспекти, упутства, огласи) препознајући основна значења и релевантне детаље	Културни живот (манифестације које млади радо посећују у земљи и земљама чији се језик учи, међународни пројекти и учешће на њима) Заштита човекове околине (акције на нивоу града, школе, волонтерски рад)	

	открива значење непознатих речи на основу контекста и /или помоћу речника учи предвидљиве информације (кад, где, ко, колико) у свакодневним текстовима (рекламе, огласи, јеловници, проспекти) као и једноставнијим стручним текстовима (формулари, шеме, извештаји)	Медији (штампа, телевизија, електронски медији) Интересантне животне приче и догађаји Свет компјутера (млади и друштвене мреже) СТРУЧНЕ ТЕМЕ Основна терминологија из домена платног промета, вођења књиговодства и састављања финансијских и пореских извештаја Примена информационих технологија у домену струке	Исказивање препоруке Изражавање хитности и обавезности Исказивање сумње и несигурности
ГОВОР Оспособљавање ученика за кратко монолошко излагање и за учешће у дијалогу на страном језику	описује ситуације, прича о догађајима и аргументује ставове користећи једноставне изразе и реченице води једноставне разговоре (телефонира), даје информације и упутства, уговара термине реагује учтиво на питања , захтеве, позиве, извињења саговорника	Осигурање и контрола квалитета у обављању финансијско-административних послова Праћење новина у области међународних финансијско-административних послова и примене међународних стандарда и законске регулативе Основе пословне комуникације и кореспонденције (пословна преписка и комуникација у писаној и усменој форми) Напомена: Стручне теме треба распоредити по разредима тако да буду у корелацији са садржајима који се обрађују из стручних предмета	
ПИСАЊЕ Оспособљавање ученика за писање краћих текстова различитог садржаја	попуњава рачуне, признанице и хартије од вредности напише једноставно пословно писмо према одређеном моделу описује и појасни садржај схема и графикана везаних за струку		

ИНТЕРАКЦИЈА Оспособљавање ученика за учешће у дијалогу на страном језику и размену краћих писаних порука	комуницира у свакодневним ситуацијама и размењује информације, блиске његовим интересовањима (писмено и усмено)		
МЕДИЈАЦИЈА Оспособљавање ученика да преводи, сажима и препричава садржај краћих усмених и писаних текстова	преводи усмено или писмено кратке поруке у складу са потребама комуникације		
МЕДИЈСКА ПИСМЕНОСТ Оспособљавање ученика да користе медије као изворе информација и развијају критичко мишљење у вези са њима	аргументује свој став о медијском тексту		

ГРАМАТИЧКИ САДРЖАЈИ
ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

РЕЧЕНИЦА

Систематизација свих типова упитних реченица

Директна и индиректна питања

Индиректни говор: рецептивно и продуктивно

а) изјаве и питања– без промене глаголског времена (глагол главне реченице у једном од садашњих времена) б) молбе, захтеви, наредбе

Индиректни говор: само рецептивно

а) изјаве са променом глаголских времена

Одређене релативне клаузе

Сложене реченице: временске клаузе, узрочне клаузе , допусне клаузе

ИМЕНИЧКА ГРУПА

Члан

Разлике између одређеног и неодређеног члана у ширем контексту

Именице

Бројиве и небројиве именице

Заменички облици а) Заменице

Личне заменице у функцији субјекта и објекта

Показне заменице

Односне заменице б) детерминатори

Показни детерминаотри

Неодређени детерминатори

Присвојни детерминатори

Придеви

Обновити компарацију придева

too/not...enough/not as...(as)/...than

Бројеви

Обновити просте и редне бројеве

Квантификатори

1. Глаголи

Обновити разлику у употреби Present Simple, Present Continutous; PastSimple, PastContinuous

Обновити све употребе Present Perfect

Used to

Начини изражавања будућности, планова у будућности (*going to, will*)

Модални глаголи: *should, must, will, may, might*

Пасивне конструкције – садашње и прошло време – thePresentSimple, PastSimple (продуктивно и рецептивно),

Presentperfectpassive (рецептивно)

Предлози и најчешћи прилози за оријентацију у времену и простору.

Први кондиционал (рецептивно и продуктивно) , други кондиционал (рецептивно)

ИТАЛИЈАНСКИ ЈЕЗИК

Именице

Властите именице и заједничке, одговарајући род и број са детерминативом: *Anna, Pietro, Belgrado, Roma, Signor Bianchi, Signora Bianchi, i miei genitori, il nostro paese, questa casa, l'Italia, la Serbia, il Tirreno, l'Adriatico, le Alpi, gli Appennini; imieigenitori, miamadre, lloropadre, il nostropaese, ivostrifigli, questostudente, questaragazza, quell'amico, quellacasa*, итд.

Системски приказ морфолошких карактеристика.

Члан. Употреба члана. Систематизација.

Облици одређеног и неодређеног члана. Основна употреба.

Слагање одређеног и неодређеног члана са именицом или придевом. Члан спојен с предлозима *di, a, da, in, su i con*.

Одређени члан испред датума: *Oggi è il 25 novembre*. Испред имена дана у недељи *Abbiamo lezioni di lingua italiana il mercoledì e il giovedì*.

Употреба члана уз властита имена, географске појмове, имена градова и држава, презимена. Партитивни члан као суплетивни облик множине неодређеног члана (*Ho un amico italiano: Ho degli amici italiani.*). Употреба члана уз присвојни придеви именице које исказују блиско сродство (*Mia sorella si chiama Ada. Domani andiamo a Roma con i nostri nonni*). Положај члана и предлога уз неодређени придев *tutto*.

Партитивни члан. *Mangio delle mele*. Изостављање у негацији. *Non mangio pane*. Употреба предлога *di* уз изразе који изражавају одређену количину.

Prendo un bicchiere d'acqua minerale.

Заменице

Личне заменице у служби субјекта. Наглашене личне заменице у служби објекта.

Наглашене личне заменице у служби директног и индиректног објекта. Ненаглашене личне заменице у пару: *Compro il libro a Luigi. Glielo compro*.

Присвојне заменице. Показне заменице (*questo, quello*).

Упитне заменице *chi? che? / che cosa?*

Неодређене заменице придеви (*niente/nulla, nessuno, qualcosa, qualcuno, qualche, alcuni*) Релативне заменице (*che, cui, il quale/la quale*)

Придеви

Описни придеви, слагање придева и именице у роду и броју. Описни придеви *buono* и *bello*; неодређени придев *tutto*.

Посебне карактеристике придева *santo* и *grande*

Компарација придева: *Maria è più alta di Marta. Noi siamo più veloci di voi. Maria è la più alta della classe*.

Апсолутни суперлатив *Maria è bellissima*.

Синтетички (органски) облици компаратива и суперлатива (релативног и апсолутног) придева *piccolo, grande, buono, cattivo*. Разлика у значењу између аналитичких и синтетичких облика компаратива и суперлатива (*più grande : maggiore; più buono : migliore*). Присвојни придеви.

Употреба члана уз присвојне придеве.

Показни придеви: *questo, quello*.

Назив боја, морфолошке особености придева *viola, rosa, blu, arancione*. Главни бројеви (преко 1000) и редни (до 20). Редни бројеви.

Предлози

Прости предлози *di, a, da, in, con, su, per, tra, fra* и њихова основна употреба. Предлози *dentro, fuori, sotto, sopra, davanti dietro*.

Употреба предлога **di** (*Marco finisce di fare i compiti. La mamma dice di non fare tardi*), **a** (*Vado a giocare. Sei bravo a pattinare*).

Usciamo a giocare con gli amici.),

da (*Vengo da Belgrado. Andiamo dai nonni*), **in** (*vado in Italia, vivo nel Lazio, ho un cappello in testa*)

Глаголи

Садашње време (*Presente Indicativo*)

Императив (*Imperativo*), заповедни начин. Заповедни начин, за сва лица: *Fa' presto! Non tornare tardi ! Non andate via senza di me*.

Prego Signora, entri! Mi dia un etto di prosciutto e tre tosette, per favore

Повратни глаголи. Употреба глагола *piacere*.

Перфект (*Passato Prossimo*) Правилних и неправилних глагола: *Ho comprato un chilo di pesche. Sono andata alla stazione.*

Перфект модалних глагола *volere, dovere, potere, sapere. Sono dovuto andare dal dentista. Ho potuto leggere i titoli in italiano.*

Кондиционал презенте (*Condizionale Presente*): *Vorrei un chilo di mele, per favore ! Potresti prestarmi il tuo libro di italiano ?*

Футур правилних и неправилних глагола. *Noi torneremo a casa alle cinque*

Имперфект (*Imperfetto*): *C'era una volta un re e viveva in un castello.*

Плусквам перфект (*Trapassato prossimo*): *Sono arrivato alla stazione quando il treno era già partito.*

Презент конјунктива (*Congiuntivo presente*): *Penso che Maria debba studiare di più.* Само рецептивно

Прости перфект (*Passato Remoto*) творба и основна употреба:

Marco entrò e vide il computer acceso. Ma nella stanza non c'era nessuno. Правилни и неправилни глаголи.

Плусквамперфект (*Trapassato prossimo*): *Sono arrivato alla stazione quando il treno era già partito.* Само рецептивно.

Перфект (*Passato Prossimo*) Правилних и неправилних глагола. Имперфект (*Imperfetto*). Употреба и однос перфекта и имперфекта.

Прилози

Потврди, одређни (*sì, no*). Основни прилози *bene, male, molto, poco, troppo, meno, più* и прилошки изрази за одређивање времена (*prima, durante, dopo*) и простора. *a destra, a sinistra, dritto, davanti, dietro, sotto, sopra, su, giù*

Упитни прилози: *quando?, come?, perché? dove?*

Грађење прилога од придева помоћу суфикса *mente*

Речници (с прилошком вредношћу), *ne*.

Везници.

Реченица:

Проста и проширена реченица у потврдном и у одричном облику. Упитна реченица:

С конструкцијом изјавне реченице потврдног облика и упитном интонацијом.

С конструкцијом изјавне реченице у одричном облику и упитном интонацијом. Ред речи у реченици.

Сложена реченица: употреба везника који уводе зависну реченицу (временску, узрочну, релативну, хипотетички период) Хипотетички период: Реална погодбена реченица: *Se hai tempo andiamo in gita. Se avrai tempo andremo in gita.*

Иреална погодбена реченица, са имперфектом у протазу и аподози: *Se avevi tempo, andavamo in gita.*

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Именице

Усвајање рода, броја и падежа именица уз помоћ детерминатива и наставка. Номинатив, генитив, датив и акузатив једине имножине са одговарајућим предлозима и без њих. Саксонски генитив. *n* -Деклинација

Детерминативи

Усвајање детерминатива као одреднице рода, броја и падежа именица (одређени неодређени, показни, присвојни, квалификативни, неодређени)

Заменице и показне заменице као детерминативи уз именицу. Деклинација неодређене заменице *jemand, niemand, etwas, nichts*

Придеви

Придеви у саставу именског предиката и у атрибутивној функцији (рецептивно и продуктивно).

Поређење придева, описна компарација *ca ebenso wie,*

nichtso wie

Бројеви

Основни и редни бројеви

Предлози

Предлози са генитивом, дативом, акузативом, дативом и акузативном

Глаголски облици

Презент, перфект, претерит и футур јаких, слабих, помоћних, рефлексивних, сложених и модалних глагола.

Плусквамперфект најфреквентнијих глагола Конјуктив претерита и плусквамперфекта, потенцијал

Пасив радње (сва времена)

Реченице

Независно сложене реченице (*und, aber, oder, denn, darum, deswegen, trotzdem*)

Зависно сложене – узрочне (*weil*), временске (*wenn, als, während, bis, bevor, nachdem*), концесивне (*obwohl*),

релативне, финалне (*damit*), кондиционалне реченице

РУСКИ ЈЕЗИК

Реченица

Реченице са глаголским прилозима. Употреба **нет** и **не** у реченици.

Именице

Генитив јединице на –у.

Синоними, антоними, хомоними. Међујезички хомоними.

Заменице

Неодређене заменице **кто-то, кто-нибудь, некоторый, несколько**

Одричне заменице **никто, ничто, никакой**

Опште заменице **сам, самый, любой, каждый** Придеви

Дужи и краћи облик придева. Употреба кратког облика.

Бројеви

Редни бројеви

Глаголи

Императив

Прошло време глагола од инфинитива на сугласник Глаголи кретања са префиксима в-, вы-, у-, при-

Реченице са одредбом израженом зависним падежом (Я тебя буду ждать у памятника, Они собираются по вечерам)

Реченице са глаголским прилогом (Кончив работу, он поехал домой, Возвращаясь домой, я встретил товарища) Глаголски прилози

Предлози

Најфреквентнији предлози чија се употреба разликује у односу на матерњи језик (**у, около, вокруг, в, на**) **СИНТАКСА**

Реченице са кратким придевским обликом у предикату (Он болен гриппом, Я способен к математике)

Реченице са објектом у инфинитиву (Я уговорил товарища молчать)

Реченице са одредбом израженом зависним падежом (Я тебя буду ждать у памятника, Они собираются по вечерам)

Реченице са глаголским прилогом (Кончив работу, он поехал домой, Возвращаясь домой, я встретил товарища)

Реченице са одредбом израженом зависним падежом (Я тебя буду ждать у памятника, Они собираются по вечерам)

Реченице са глаголским прилогом (Кончив работу, он поехал домой, Возвращаясь домой, я встретил товарища)

ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК

Именичка група

употреба детерминаната: редослед у реченици; употреба речи *même, autre, seul*; детерминанти у функцији заменице, посебно: показне заменице испред предлога *de* + именичка група; испред релативне реченице; испред партикула *si* и *là*; неодређене заменице; бројеви: основни, редни, разломачки, апроксимативни; род и број именица и придева специфичних за дату струку; поређење придева, посебно суперлатив.

Глаголска група

глаголски начини и времена: презент, сложени перфект, имперфект, плусквамперфект (рецептивно), футур први индикатива, као и перифрастичне конструкције: блиски футур, блиска прошлост; *il faut que, je veux que, j'aimerais que* праћени презентом субјунктива глагола прве групе (*Il faut que tu racontes ça à ton frère*), као и рецептивно: *Il faut que tu fasses/ que tu ailles/ que tu sois/ que tu lises/ que tu saches/ que tu écrives*; презент кондиционала: *Ses parents melaissaient partir, je viendrais avec toi !* императив (рецептивно): *aie un peu de patience, n'ayez pas peur; sois sage!*

партицип презента и герундив; партиципи презента и перфекта као придеви;

фреквентни униперсонални глаголи и конструкције.

Предлози

најчешћи предлози; предложни изрази *à côté de, à l'occasion de, à l'aide de*;

контраховање члана и предлога.

Прилози

за место, за време, за начин, за количину;

alors – за исказивање последице;

место прилога;

прилошке заменице *en* и *y* (рецептивно).

Модалитети и форме реченице

декларативни, интерогативни, екскламативни и императивни модалитет;

афирмација и негација; актив и пасив;

реченице са презентативима;

наглашавање реченичних делова помоћу формуле *c'est... qui* и *c'est ... que*.

Основни типови сложених реченица

координиране реченице са везницима *et, ou, mais, car, ni* и прилозима/прилошким изразима *c'est pourquoi, donc, puis,*

pourtant, par contre, par conséquent, au contraire;

зависне реченице: релативне са заменицама *qui, que, où* и *dont*; компаративне са везницима/везничким изразима *comme, autant que,*

le même ... que, plus... que, moins ... que; временске са везницима/везничким изразима *quand, avant que/avant de* + инфинитив,

chaque fois que, pendant que, après que, depuis que; узрочне са везницима *parce que* и *puisque*; (рецептивно) концесивне и

опозитивне са везницима *bien que* и *alors que*; финалне са везницима *pour que/pour* + инфинитив и *afin que/afin de* + инфинитив;

хипотетичне са везником *si* (вероватни и могући потенцијал); реченице са *que* у функцији објекта (нпр. *Nous espérons que tu réussiras ton examen*);

слагање времена у објекатским реченицама.

ИСПАНСКИ ЈЕЗИК

Глаголска група

Облици субјунктива: презент

Сложена реченица

а) Зависна реченица у индикативу

Mientras vivíamos en Madrid, estudiaba español. ¿Crees (estás segura, piensas) que aprobaremos el examen?

Са инфинитивом (са модалним глаголима) Quiero viajar. Pienso viajar mañana.

Указати на изражавање узрока (porque, por), последице (si, para) и на смисао реченице са другим чешћим везницима кад се појаве у тексту.

Б) Зависне реченице у субјунктиву

Употреба субјунктива презента (изражавање футура)

С pluscuamperfecto), облици и упиотреба (рецептивно)

Казивање жеље, воље, намере

а) субјунктивом б) инфинитивом

Me gustaría conocer a este actor. Me gustaría que tú conozcas a mi hermano. Hay que luchar contra la polución del aire y del agua.

Es necesario que luchemos...¿Qué quieren Ustedes que haga? El trabaja mucho para ayudar a sus hijos.

El trabaja mucho para que sus hijos tengan una vida mejor. **Управни и неуправни говор** (потврдне, одричне и упитне реченице, императив).

Dime si/donde/cuando/quién/que... Sabes si/ donde/cuando/quién/que...

Me puedes decir donde/cuando/quién/que... **Хипотетичне реченице (други тип)** Simevisitaras, te llevaría a la playa.

Пасивне конструкције

убјунктив прошлих времена (preteritoimperfecto, preteritoperfectosimple, pretéritoperfectocompuesto, pretérito a) ser + participio pasado

La casa fue construida en 1984.

b) pasiva refleja

Se venden libros aquí

Лексикографија Служење двојезичним речницима.

СТРАНИ ЈЕЗИК

Годишњи фонд часова: 70

Разред: **трећи**

ЦИЉ	ИСХОДИ НА КРАЈУ ТРЕЋЕГ РАЗРЕДА Ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНЕ ТЕМЕ ОПШТЕ И СТРУЧНЕ И ГРАМАТИЧКИ САДРЖАЈИ	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ
СЛУШАЊЕ Оспособљавање ученика за разумевање усменог говора	разуме основне поруке и захтеве исказане јасним стандардним језиком када је реч о блиским темама (кола, посао, хоби) разуме глобално суштину нешто дужих разговора или дискусија на састанцима, који се односе на мање сложене садржаје из струке, уколико се говори разговетно стандардним језиком, поставља питања и тражи објашњења у вези са темом дискусије/разговора	ОПШТЕ ТЕМЕ Свакодневни живот (генерацијски конфликти и начини превазилажења) Образовање (образовање за све, пракса и припреме за будуће занимање, размена ученика) Познате фирме, предузећа, установе, институције у земљама чији се језик учи Културни живот (међународни пројекти и учешће на њима) Заштита човекове околине (волонтерски рад) Медији (штампа, телевизија, електронски медији) Историјски догађаји/линости из земаља чији се језик учи Свет компјутера (предности и мане употребе компјутера) СТРУЧНЕ ТЕМЕ Основна терминологија из домена платног промета, вођења књиговодства и састављања финансијских и пореских извештаја Примена информационих технологија у	Представљање себе и других Поздрављање (састајање, растанак; формално, неформално, специфично по регионима) Идентификација и именовање особа, објеката, боја, бројева итд.) Давање једноставних упутстава и команди Изражавање молби и захвалности Изражавање извињења Изражавање потврде и негирање Изражавање допадања и недопадања Изражавање физичких сензација и потреба Исказивање просторних и временских односа Давање и тражење информација и обавештења Описивање и упоређивање лица и предмета Изрицање забране и реаговање на забрану Изражавање припадања и поседовања Скретање пажње Тражење мишљења и изражавања слагања и неслагања Тражење и давање дозволе Исказивање честитки Исказивање препоруке Изражавање хитности и обавезности Исказивање сумње и несигурности
ЧИТАЊЕ Оспособљавање ученика за разумевање прочитаних текстова	разуме једноставније текстове (стандардна писма, информације о процесу рада у струци) који су писани обичним језиком или језиком струке разуме опис догађаја и осећања разуме основни садржај као и важније детаље у извештајима, брошурама и уговорима везаним за струку		

ГОВОР Оспособљавање ученика за кратко монолошко излагање и за учешће у дијалогу на страном језику	једноставним средствима опише статус и образовање, будуће запослење опише делатност, фирму, процес рада или пак преприча телефонски разговор или одлуке неког договора у оквиру познате лексике образложи краће своје намере, одлуке, поступке	домену струке Осигурање и контрола квалитета у обављању финансијско- административних послова Праћење новина у области међународних финансијско- административних послова и примене међународних стандарда и законске регулативе Основе пословне комуникације и кореспонденције (пословна преписка и комуникација у писаној и усменој форми)	
ПИСАЊЕ Оспособљавање ученика за писање краћих текстова различитог садржаја	попуњава рачуне, признанице и хартије од вредности напише једноставно пословно писмо према одређеном моделу опише и појасни садржај схема и графикана везаних за струку	Напомена: Стручне теме треба распоредити по разредима тако да буду у корелацији са садржајима који се обрађују из стручних предмета	
ИНТЕРАКЦИЈА Оспособљавање ученика за учешће у дијалогу на страном језику и размену краћих писаних порука	поведе, настави и заврши неки једноставан разговор, под условом да је лице у лице са саговорником буде схваћен у размени идеја и информација о блиским темама у предвидљивим, свакодневним ситуацијама		

МЕДИЈАЦИЈА Оспособљавање ученика да преводи, сажима и препричава садржај краћих усмених и писаних текстова	сажима садржај текста, филма, разговара и сл.		
МЕДИЈСКА ПИСМЕНОСТ Оспособљавање ученика да користе медије као изворе информација и развијају критичко мишљење у вези са њима	идентификује различита гледишта о истој теми		
ЗНАЊА О ЈЕЗИКУ	коректно употребљава једноставне структуре користећи зависне реченице (уз одређене системске елементарне грешке које глобални смисао не доводе у питање)		

**ГРАМАТИЧКИ САДРЖАЈИ
ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК**

РЕЧЕНИЦА

Сви типови упитних реченица

Директна и индиректна питања

Индиректни говор: рецептивно и продуктивно

а) изјаве и питања– без промене глаголског времена (глагол главне реченице у једном од садашњих времена) б) молбе, захтеви, наредбе

Индиректни говор: само рецептивно

а) изјаве са променом глаголских времена

Одређене релативне клаузе

Сложене реченице: временске клаузе, узрочне клаузе , допусне клаузе

ИМЕНИЧКА ГРУПА

Члан

Разлике између одређеног и неодређеног члана у ширем контексту

Именице

Бројиве и небројиве именице

Заменички облици а) Заменице

Личне заменице у функцији субјекта и објекта

Показне заменице

Односне заменице б) детерминатори

Показни детерминаотри

Неодређени детерминатори

Присвојни детерминатори

Придеви

Обновити компарацију придева

too/not...enough/not as...(as)/...than

Бројеви

Обновити просте и редне бројеве

Квантификатори

III ГЛАГОЛСКА ГРУПА

1. Глаголи

Обновити разлику у употреби Present Simple, Present Continuous; PastSimple, PastContinuous

Обновити све употребе Present Perfect

Past perfect

Used to

Обновити и утврдити начине за изражавање будућности, планова у будућности (*going to, will*)

Модални глаголи: *should, must, will, may, might*

Пасивне конструкције – садашње и прошло време – thePresentSimple, PastSimple (продуктивно и рецептивно),

Presentperfectpassive (рецептивно)

Предлози, најчешћи предлози за оријентацију у времену и простору.

Кондиционал први и други (и рецептивно и продуктивно)

ИТАЛИЈАНСКИ ЈЕЗИК

Именице

Властите именицеизаједничке, одговарајући роди број са детерминативом:*Anna, Pietro, Belgrado, Roma, Signor Bianchi, Signora Bianchi, i miei genitori, il nostro paese, questa casa, l'Italia, laSerbia, ilTirreno, l'Adriatico, leAlpi, gliAppennini*; *imieigenitori, miamadre, llloropadre, ilnostropaese, ivostrifigli, questostudente, questaragazza, quell'amico, quellacasa*, итд.

Системски приказ морфолошких карактеристика.

Члан. Употреба члана. Систематизација.

Облици одређеног и неодређеног члана. Основна употреба.

Слагање одређеног и неодређеног члана са именицом или придевом. Члан спојен с предлозима*di, a, da, in, su i con*.

Одређени члан испред датума: *Oggi è il 25 novembre*. Испред имена дана у неделји *Abbiamolezionidilinguaitalianailmercoledì eilgiovedì*.

Употреба члана уз властита имена, географске појмове, имена градова и држава, презимена.

Партитивни члан као суплетивни облик множине неодређеног члана (*Hounamicoitaliano: Hodegliamiciitaliani*).

Употреба члана уз присвојни придев и именице које исказују блиско сродство (*Mia sorella si chiama Ada*.

Domani andiamo a Roma con i nostri nonni). Положај члана и предлога уз неодређени придев *tutto*.

Партитивни члан. *Mangio delle mele*.Изостављањеунегацији. *Non mangio pane*.

Употреба предлога *di* уз изразе који изражавају одређену количину. *Prendo un bicchiere d'acqua minerale.*

Системски приказ морфолошких карактеристика.

Члан. Употреба члана. Систематизација.

Облици одређеног и неодређеног члана. Основна употреба.

Слагање одређеног и неодређеног члана са именицом или придевом. Члан спојен спредлозима *di, a, da, in, su i con.*

Одређени члан испред датума: *Oggi è il 25 novembre.* Испред имена дана у недељи *Abbiamo lezioni di lingua italiana il mercoledì e il giovedì.*

Употреба члана уз властита имена, географске појмове, имена градова и држава, презимена.

Партитивни члан као суплетивни облик множине неодређеног члана (*Hounamico italiano: Hodegliamici italiani.*).

Употреба члана уз присвојни придеви именице које исказују блиско сродство (*Mia sorella si chiama Ada.*

Domani andiamo a Roma con i nostri nonni). Положај члана испредлога уз неодређени придев *tutto*.

Партитивни члан. *Mangio delle mele.* Изостављање у негацији. *Non mangio pane.* Употреба предлога *di* уз изразе који изражавају одређену количину. *Prendo un bicchiere d'acqua minerale.*

Заменице

Личне заменице у служби субјекта. Наглашене личне заменице у служби објекта.

Наглашене личне заменице у служби директног и индиректног објекта. Ненаглашене личне заменице у пару:

Compro il libro a Luigi. Glielo compro.

Измештање индиректног објекта испред прредиката (*Chiedi di Maria? Non l'ho vista da tanto*).

Присвојне заменице. Показне заменице (*questo, quello*).

Упитне заменице *chi? che?/ che cosa?*

Неодређене заменице, придеви (*niente/nulla, nessuno, qualcosa, qualcuno, qualche, alcuni*) Неодређене заменице,

придеви: *alcuno, ciascuno, certo, altro, nessuno, parecchio*.

Неодређене заменице: *nulla, niente, qualcosa*. Релативне заменице (*che, cui, il quale/la quale*)

Придеви

Описни придеви, слагање придева и именице у роду и броју. Описни придеви *buono* и *bello*; неодређени придев *tutto*.

Посебне карактеристике придева *santo* и *grande*

Компарација придева: *Maria è più alta di Marta. Noi siamo più veloci di voi. Maria e' la più alta della classe.*

Апсолутни суперлатив *Maria è bellissima*.

Синтетички (органски) облици компаратива и суперлатива (релативног и апсолутног) придева *piccolo, grande, buono, cattivo*.

Разлика у значењу између аналитичких и синтетичких облика компаратива и супетлатива (*più grande : maggiore; più buono : migliore*).

Присвојни придеви. Употреба члана уз присвојне придеве.

Показни придеви: *questo, quello*.

Назив боја, морфолошке особености придева *viola, rosa, blu, arancione*. Главни бројеви (преко 1000) и редни (до 20). Редни бројеви.

Алтеративни суфикси *-etto, -ello, -uccio, -otto*.

Суфикси *-enne* и *-ina* за бројеве *quarantenne, sulla quarantina*

Предлози

Прости предлози *di, a, da, in, con, su, per, tra, fra* и њихова основна употреба. Предлози *dentro, fuori, sotto, sopra, davanti dietro*.

Употреба предлога **di** (*Marco finisce di fare i compiti. La mamma dice di non fare tardi*),

a (*Vado a giocare. Sei bravo a pattinare. Usciamo a giocare con gli amici.*),

da (*Vengo da Belgrado. Andiamo dai nonni, in (vado in Italia, vivo nel lazio, ho un cappello in testa)*)

Глаголи

Садашње време (*Presente Indicativo*)

Императив (*Imperativo*), заповедниначин. Заповедни начин, за сва лица:

Fa' presto! Non tornare tardi ! Non andate via senza di me. Prego Signora, entri! Mi dia un etto di prosciutto e tre tosette, per favore

Повратни глаголи. Употреба глагола *piacere*.

Перфект (*Passato Prossimo*) Правилних и неправилних глагола: *Ho comprato un chilo di pesche. Sono andata alla stazione.*

Перфект модалних глагола *volere, dovere, potere, sapere. Sono dovuto andare dal dentista. Ho potuto leggere i titoli in italiano.*

Кондиционал презента (*Condizionale Presente*): *Vorrei un chilo di mele, per favore ! Potresti prestarmi il tuo libro di italiano ?*

Футур правилних и неправилних глагола. *Noi torneremo a casa alle cinque.*

Предбудуће време (*Futuro anteriore*). *Quando arriverà alla stazione, il treno sarà già partito.*

Имперфекат (*Imperfetto*): *C'era una volta un re e viveva in un castello.* Плусквамперфекат(*Trapassato prossimo*):

Sono arrivato alla stazione quando il treno era già partito. Презент конјунктива (*Congiuntivo presente*): *Penso che Maria debba studiare di più.*

Прошло време конјунктива (*Congiuntivo passato*). *Giorgio pensa che tu non sia mai stata in Italia.*

Прости перфект (*Passato Remoto*) творба и основна употреба: *Marco entrò e vide il computer acceso. Ma nella stanza non c'era nessuno.*

Правилни и неправилни глаголи.

Плусквамперфекат(*Trapassato prossimo*): *Sono arrivato alla stazione quando il treno era già partito.*

Перфект (*Passato Prossimo*) Правилних и неправилних глагола. Имперфекат (*Imperfetto*). Употреба и однос перфекта и имперфекта.

Прилози

Потврдни, одређни (*sì, no*). Основни прилози *bene, male, molto, poco, troppo, meno, più* и прилошки изрази

за одређивање времена (*prima, durante, dopo*) и простора. *a destra, a sinistra, dritto, davanti, dietro, sotto, sopra, su, giù*

Упитни прилози: *quando?, come?, perché? dove?*

Грађење прилога од придева помоћу суфикса *mente*

Положај прилога *mai, sempre, ancora, già* уз *passato prossimo* (*Non ho mai viato una cosa tanto bella*).

Речца *ci* (с прилошком вредношћу) и ***ne*** (*Ne torno adesso*) изаменичком вредношћу (*Marco? Ne parliamo spesso*).

Речца *ci* са заменичком вредношћу (*Marco? Ci ho parlato ieri*).

Везници. Реченица:

Проста и проширена реченица у потврдном и у одричном облику. Упитна реченица:

с конструкцијом изјавне реченице потврдног облика и упитном интонацијом с конструкцијом изјавне реченице

у одричном облику и упитном интонацијом

Ред речи у реченици. Ред речи у реченици.

Сложена реченица: употреба везника који уводе зависну реченицу (временску, узрочну, релативну, хипотетички период)

Хипотетички период: Реална погодбена реченица: *Se hai tempo andiamo in gita. Se avrai tempo andremo in gita.*

Иреална погодбена реченица, са имперфектом у протазу и аподози: *Se avevi tempo, andavamo in gita.*

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Именице

Усвајање рода, броја и падежа именица уз помоћ детерминатива и наставка. Номинатив, генитив, датив и акузатив једине и множине са одговарајућим предлозима и без њих. Саксонски генитив.

Детерминативи

Усвајање детерминатива као одреднице рода, броја и падежа именица (одређени неодређени, показни, присвојни, квалификативни, неодређени)

Заменице

Личне заменице у номинативу, дативу и акузативу једине и множине. Присвојне и показне заменице као детерминативи уз именицу.

Деклинација неодређене заменице *jemand, niemand, etwas, nichts*

Придеви

Придеви у саставу именског предиката и у атрибутивној функцији. Поређење придева, описна компарација *ca ebenso....wie, nichtso* *wie*

Бројеви

Основни и редни бројеви

Предлози

Предлози са генитивом, дативом, акузативом, дативом и акузативном

Глаголски облици

Пасив са модалним глаголом Конјуктив презента, перфекта, фугура

Пасив стања, дистинкција употребе пасива стања и радње Инфинитивске конструкције (*zu+Infinitiv, um/ohne/statt* *zu+Infinitiv*)

Реченице

Независно сложене реченице (*und, aber, oder, denn, darum, deswegen, trotzdem*) Зависно сложене реченице

Модалне (*indem, anstatt, ohne dass*) Индиректан говор

РУСКИ ЈЕЗИК

Именице

Скраћенице (вуз, МГУ). Род абревијатура. Познатији наши и страни географски називи са специфичностима у роду, броју и промени.

Заменице

Систематизација неодређених заменица са –то,нибудь

Придеви

Утврђивање и систематизација придевских облика

Бројеви

Читање децимала и разломака (0,1-ноль целых одна десятая, 2,4-две целых четыре десятых, ½-одна вторая (половина)).

Глаголи

Радни глаголски придев садашњег времена Радни глаголски придев прошлог времена Пасивни глаголски придеви-употреба

СИНТАКСА

Реченице са субјектом типа **мы с вами** Реченице с куполама **являются, называются** Реченице са куполом **есть**

Реченице са трпним глаголским придевом у предикату (**Лес посажен недавно**)

Реченице са одредбом за приближну количину (**В классе было учеников тридцать**)

ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК

Именичка група

систематизација употребе детерминаната: одређених, неодређених и партитивних чланова; присвојних и показних придева; основних, редних и апроксимативних бројева; неодређених речи; одсуство детерминаната (на пример: код етикетирања производа – *fromagedebrebis*, натписа на продавницама и установама – *boulangerie, banque*, назива рубрика у штампаним медијима – *faitsdivers*, на знаковима упозорења – *entréeinterdite*; испред именице у позицији атрибута: *ilestboulanger* и слично); род и број именица и придева; место придева *petit, grand, jeune, vieux, gros, gentil, beau, joli, long, bon, mauvais*; промена значења неких придева у зависности од места: *ungrandhomme / unhommegrand* ; *unbravehomme / unhommebrave*; поређење придева; заменице: личне ненаглашене (укључујући и заменицу *on*) и наглашене; заменице за директни и за индиректни објекат; показне и присвојне; упитне неодређене.

Глаголска група

систематизација глаголских начина и времена: времена индикатива, перифрастичне конструкције, посебно за исказивање радње у току *êtreentraînée ...*; презент субјунктива глагола прве и друге групе и фреквентних неправилних глагола: *Ilestimportantquetuviennes... / quenousallions... / quevoussoyez...*; перфект кондиционала: *Sij'avaissu, jeseraisvenueplustôt*; императив: *sachonsattendre, ayonsconfiance; soyezlesbienvenus!* темпорална, каузална, концесивна и погодбена вредност герундива; униперсонални глагол *s'agir* и униперсоналне конструкције са глаголима *suffirede + inf., défendre/interdirede + inf., recommanderde + inf., rester à + inf.*

Предлози

предложна група са придевском вредношћу; предложна група иза прилога за количину.

Прилози, систематизација

Модалитети и форме реченице

систематизација: декларативни, интерогативни, екскламативни и императивни модалитет; негација, изостављање форклузива *pas*, употреба осталих форклузива; пасив: везивање агенса предлозима *de* и *par*; позиционо наглашавање реченичних делова.

Основни типови сложених реченица

систематизацијакоординираних реченица; зависне реченице, систематизација: релативне, компаративне, временске; концесивне и опозитивне са везницима *bienque* и *alorsque*; каузалне са везницима *comme* и *surtoutque*; финалне конструкције и обрти са инфинитивом хипотетичне са везником *si* (вероватни, могући и иреални потенцијал); реченице са *que* у функцији субјекта (нпр. *Ilestpossiblequ'ilsoitparti*); систематизација слагања времена.

ШПАНСКИ ЈЕЗИК

Пасивне конструкције са и без агенса

Miguel fue invitado por María

Miguel fue nombrado secretario de la Asociación

Употреба инфинитива у функцији субјекта, објекта и атрибута.

Piensen viajar mañana.

Es necesario estudiar lenguas extranjeras. Hacer ejercicio es muy importante para la salud. Estar + gerundio

Estaban discutiendo cuando entró Juan.

Хипотетичке реченице (све три могућности)

Si me visitas el verano que viene, te llevaré a la playa Si me visitaras, te llevaré a la playa.

Si me hubieras visitado el año pasado, te habría llevado a la playa

Сложена реченица

зависна реченица у субјунктиву(изражавање футура)

Основе употреба глаголских начина индикатива и субјунктива у најчешћим типовима сложених реченица (релативна, временска, узрочна, последична.

Безличне конструкције

Са глаголима *llover, nevar...*

Ser + adjetivo: es necesario, es obligatorio, es importante...

(указати на употребу субјунктива у неким од ових реченица)

Изражавање

бојазни: *temo que hayallegadoatimpo.*

жеље: *Espero que venga*

заповести, воље: *Quiero que me digas la verdad. Es necesario que aprendan estos verbos.*

Бројеви

Разломци, математички знакови и радње.

Лексикографија

Структура стручних речника и њихово коришћење.

СТРАНИ ЈЕЗИК

Годишњи фонд часова: **64**

Разред: **четврти**

ЦИЉ	ИСХОДИ НА КРАЈУ ЧЕТВРТОГ РАЗРЕДА Ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНЕ ТЕМЕ ОПШТЕ И СТРУЧНЕ И ГРАМАТИЧКИ САДРЖАЈИ (80% + 20%)	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ
СЛУШАЊЕ Оспособљавање ученика за разумевање усменог говора	разуме суштину битних информација са радија или телевизије, презентација или дискусија о актуелним збивањима или о стварима које се њега тичу на приватном и професионалном плану, уколико се говори разговетно стандардним језиком	ОПШТЕ ТЕМЕ Свакодневни живот (планови за будућност, посао и каријера) Образовање (могућност образовања у иностраништу, размена ученика, усавршавање у струци) Друштвено уређење и политички систем у земљама чији се језик учи Културни живот (манифестације, сајмови и изложбе општег карактера и везане за струку) Медији (утицај медија)	Представљање себе и других Поздрављање (састајање, растанак; формално, неформално, специфично по регионима) Идентификација и именовање особа, објеката, боја, бројева итд.) Давање једноставних упутстава и команди Изражавање молби и захвалности Изражавање извињења Изражавање потврде и негирање Изражавање допадања и недопадања Изражавање физичких сензација и потреба

ЧИТАЊЕ Оспособљавање ученика за разумевање прочитаних текстова	разуме смисао сложенијих текстова шематских приказа, упутстава, уговора разуме и користи обавештења из стручних текстова везаних за струку разуме текстове у којима се износи лични став или посебно гледиште	Историјске везе Србије и земаља чији се језик учи Свет компјутера (оглашавањем на различитим глобалним мрежама, виртуелни свет комуникације) СТРУЧНЕ ТЕМЕ Основна терминологија из домена платног промета, вођења књиговодства и састављања финансијских и пореских извештаја Примена информационих технологија у домену струке Осигурање и контрола квалитета у обављању финансијско-административних послова Праћење новина у области међународних финансијско-административних послова и примене међународних стандарда и законске регулативе Основе пословне комуникације и кореспонденције (пословна преписка и комуникација у писаној и усменој форми) Напомена: Стручне теме треба распоредити по разредима тако да буду у корелацији са садржајима који се обрађују из стручних предмета	Исказивање просторних и временских односа Давање и тражење информација и обавештења Описивање и упоређивање лица и предмета Изрицање забране и реаговање на забрану Изражавање припадања и поседовања Скретање пажње Тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања Тражење и давање дозволе Исказивање честитки Исказивање препоруке Изражавање хитности и обавезности Исказивање сумње и несигурности
ГОВОР Оспособљавање ученика за кратко монолошко излагање и за учешће у дијалогу на страном језику	представи припремљену презентацију која се односи на теме везане за области личног интересовања, школско градиво или струку говори о утисцима, употребљавајући и комплексније изразе даје дужи опис свакодневних радњи из свог окружења, описује прошле активности, свакодневне обавезе, планове, радне задатке и начин организовања даје релевантне податке са неке презентације или из дискусије везане за струку		

ПИСАЊЕ Оспособљавање ученика за писање краћих текстова различитог садржаја	напише писмо или нешто дужи текст да би саопштио информацију или указао на лични став или супротстављање мишљења напише извештај или протокол о догађају или са састанка писмено конкурише за неки посао		
ИНТЕРАКЦИЈА Оспособљавање ученика за учешће у дијалогу на страном језику и размену краћих писаних порука	оствари комуникацију о основним темама, под условом да је у стању да тражи помоћ од саговорника образложи и одбрани свој став, разјасни неспоразуме		
МЕДИЈАЦИЈА Оспособљавање ученика да преводи, сажима и препричава садржај краћих усмених и писаних текстова	препричава садржај текста, разговора, договора		
МЕДИЈСКА ПИСМЕНОСТ Оспособљавање ученика да користе медије као изворе информација и развијају критичко мишљење у вези са њима	пореди различите приказе истог догађаја у различитим медијима		

ЗНАЊА О ЈЕЗИКУ	коректно употребљава сложеније структуре и процесе (номинализације, градације, трнаформације) контролише граматичка знања и исправља своје грешке		
----------------	---	--	--

ГРАМАТИЧКИ САДРЖАЈИ ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

РЕЧЕНИЦА

Сви типови упитних реченица

Директна и индиректна питања

Индиректни говор: рецептивно и продуктивно

а) изјаве и питања– без промене глаголског времена (глагол главне реченице у једном од садашњих времена) б) молбе, захтеви, наредбе

в) изјаве и питања са променом глаголских времена

Релативне клаузе

Све врсте сложених реченица (временске, клаузе, клаузе, итд).

ИМЕНИЧКА ГРУПА

Члан

Разлике између одређеног и неодређеног члана у ширем контексту

Именице

Бројиве и небројиве именице

Заменички облици а) Заменице

Личне заменице у функцији субјекта и објекта

Показне заменице

Односне заменице б) детерминатори

Показни детерминаотри

Неодређени детерминатори

Присвојни детерминатори

Придеви

Обновити компарацију придева

too/not...enough/not as...(as)/...than

Бројеви

Обновити просте и редне бројеве

Кванитификатори

III ГЛАГОЛСКА ГРУПА

Глаголи

Обновити и утврдити сва садашња времена

Обновити и утврдити сва прошла времена

Разлика између *Used to Past Continuous*

Обновити и утврдити све начине за изражавање будућности

Глаголи стања

Модални глаголи: *should, must, will, may, might*,

Пасивне конструкције – *the Present Simple, Past Simple, Present Perfect* (продуктивно и рецептивно), постојећа времена само рецептивно
wish + Past simple /would- Have something done (само рецептивно)

Први и други кондиционал (рецептивно и продуктивно); трећи кондиционал (рецептивно)

Предлози, најчешћи предлози за оријентацију у времену и простору.

ИТАЛИЈАНСКИ ЈЕЗИК

Именице

Властите именице и заједничке, одговарајући род и број са детерминативом: *Anna, Pietro, Belgrado, Roma, Signor Bianchi, Signora Bianchi, i miei genitori, il nostro paese, questa casa, l'Italia, la Serbia, il Tirreno, l'Adriatico, le Alpi, gli Appennini; i miei genitori, mia madre, il loro padre, il nostro paese, i vostri figli, quest' studente, questa ragazza, quell' amico, quella casa*, итд.
Системски приказ морфолошких карактеристика.

Члан. Употреба члана. Систематизација.

Облици одређеног и неодређеног члана. Основна употреба.

Слагање одређеног и неодређеног члана са именицом или придевом. Члан спојен с предлозима *di, a, da, in, su* и *con*.

Одређени члан испред датума: *Oggi è il 25 novembre*. Испред имена дана у недељи *Abbiamo lezioni di lingua italiana il mercoledì e il giovedì*.

Употреба члана уз властита имена, географске појмове, имена градова и држава, презимена.

Партитивни члан као суплетивни облик множине неодређеног члана (*Hounamico italiano: Hode gli amici italiani*).

Употреба члана уз присвојни придев именице које исказују блиско сродство

(*Mia sorella si chiama Ada. Domani andiamo a Roma con i nostri nonni*). Положај члана и предлога уз неодређени придев *tutto*.

Партитивни члан. *Mangio delle mele*. Изостављање у негацији. *Non mangio pane*. Употреба предлога *di* уз изразе који изражавају одређену количину. *Prendo un bicchiere d'acqua minerale*.

Заменице

Личне заменице у служби субјекта. Наглашене личне заменице у служби објекта.

Наглашене личне заменице у служби директног и индиректног објекта.

Ненаглашене личне заменице у пару: *Compro il libro a Luigi. Glielo compro*.

Измештање индиректног објекта испред предиката (*Chiedi di Maria? Non l'ho vista da tanto*).

Присвојне заменице. Показне заменице (*questo, quello*).

Упитне заменице *chi? che? / che cosa?*

Неодређене заменице, придеви (*niente/nulla, nessuno, qualcosa, qualcuno, qualche, alcuni*)

Неодређене заменице, придеви: *alcuno, ciascuno, certo, altro, nessuno, parecchio*.

Неодређене заменице: nulla, niente, qualcosa.

Релативне заменице (che, cui, il quale/la quale)

Придеви

Описни придеви, слагање придева и именице у роду и борју. Описни придеви *buono* и *bello*; неодређени придев *tutto*.

Посебне карактеристике придева *santo* и *grande*

Компарација придева: *Maria è più alta di Marta. Noi siamo più veloci di voi. Maria e' la piu' alta della classe.*

Апсолутни суперлатив *Maria è bellissima.*

Синтетички(органски) облици компаратива и суперлатива (релативног апсолутног) придева *piccolo, grande, buono, cattivo.*

Разлика у значењу између аналитичких и синтетичких облика компаратива и супетлатива (*più grande : maggiore; più buono : migliore*).

Присвојни придеви. Употреба члана уз присвојне придеве.

Показни придеви: *questo, quello.*

Назив боја, морфолошке особености придева *viola, rosa, blu, arancione*. Главни бројеви (преко 1000) и редни (до 20). Редни бројеви.

Алтеративни суфикси -etto, -ello, -uccio, -otto.

Суфикси -enne и -ina забројева *quarantenne, sulla quarantina.*

Предлози

Прости предлози *di, a, da, in, con, su, per, tra, fra* и њихова основна употреба. Предлози *dentro, fuori, sotto, sopra, davanti dietro.*

Употреба предлога **di** (*Marco finisce di fare i compiti. La mamma dice di non fare tardi*), **a** (*Vado a giocare. Sei bravo a pattinare. Usciamo a giocare con gli amici.*),

da (*Vengo da Belgrado. Andiamo dai nonni*), **in** (*vado in Italia, vivo nel lazio, ho un cappello in testa*)

Глаголи

Садашње време (*Presente Indicativo*)

Императив (*Imperativo*), заповедни начин. Заповедни начин, за сва лица: *Fa' presto! Non tornare tardi ! Non andate via senza di me.*

Prego Signora, entri! Mi dia un etto di prosciutto e tre tosette, per favore

Повратни глаголи. Употреба глагола *piacere*.

Перфект (*Passato Prossimo*) Правилних и неправилних глагола: *Ho comprato un chilo di pesche. Sono andata alla stazione.*

Перфект модалних глагола *volere, dovere, potere, sapere. Sono dovuto andare dal dentista. Ho potuto leggere i titoli in italiano.*

Кондиционал презента (*Condizionale Presente*): *Vorrei un chilo di mele, per favore ! Potresti prestarmi il tuo libro di italiano ?*

Прошло време погодбеног начина (*Condizionale Passato*). *Avrei preso volentieri una pizza ieri sera.*

Футур правилних и неправилних глагола. *Noi torneremo a casa alle cinque.* Предбудуће време (*Futuro anteriore*).

Quando arriverà alla stazione, il treno sarà già partito. Имперфекат (*Imperfetto*): *C'era una volta un re e viveva in un castello.*

Плусквамперфекат (*Trapassato prossimo*): *Sono arrivato alla stazione quando il treno era già partito.*

Презент конјунктива (*Congiuntivo presente*): *Penso che Maria debba studiare di più.*

Прошло време конјунктива (*Congiuntivo passato*). *Giorgio pensa che tu non sia mai stata in Italia.*

Прости перфект (*Passato Remoto*) творба и основна употреба:

Marco entrò e vide il computer acceso. Ma nella stanza non c'era nessuno.

Правилни и неправилни глаголи.

Плусквамперфекат (*Trapassato prossimo*): *Sono arrivato alla stazione quando il treno era già partito.*

Перфект (*Passato Prossimo*) Правилних и неправилних глагола. Имперфекат (*Imperfetto*). Употреба и однос перфекта и имперфекта.

Герунд, глаголски прилог садашњи. *Gerundio*. Облици трију конјугација и неправилних глагола.

Структура *stare + gerundio*.

Прилози

Потврдни, одређни (*sì, no*). Основни прилози *bene, male, molto, poco, troppo, meno, più* и прилошки изрази за одређивање времена (*prima, durante, dopo*) и простора. *a destra, a sinistra, dritto, davanti, dietro, sotto, sopra, su, giù*
Упитни прилози: *quando?, come?, perché? dove?*

Грађење прилога од придева помоћу суфикса *mente* Поређење прилога. Компаративи суперлатив прилога *benemale*.

Грађење суперлатива апсолутног прилога помоћу наставка *-issimo*.

Положај прилога *mai, sempre, ancora, già* уз *passato prossimo* (*Non ho mai viato una cosa tanto bella*).

Речца *ci* (с прилошком вредношћу) и *ne* (*Ne torno adesso*) и заменичком вредношћу (*Marco? Ne parliamo spesso*).

Речца *ci* са заменичком вредношћу (*Marco? Ci ho parlato ieri*).

Везници.

Реченица: Проста и проширена реченица у потврдном и у одричном облику. питна реченица:

с конструкцијом изјавне реченице потврдног облика и упитном интонацијом с конструкцијом изјавне реченице у одричном облику и упитном интонацијом Ред речи у реченици.

Сложена реченица: употреба везника који уводе зависну реченицу (временску, узрочну, релативну, хипотетички период)

Хипотетички период: Реална погодбена реченица: *Se hai tempo andiamo in gita. Se avrai tempo andremo in gita.*

Иреална погодбена реченица, са имперфектом у протазу и аподози: *Se avevi tempo, andavamo in gita.*

Правила о слагању времена. Исказивање претпрошлости и будућности у прошлости

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Именице

Деклинација именица страног порекла, суфиксација именица страног порекла, скраћенице

Негација

Keineswegs, nirgendwohin, niemand, niemals, weder noch, unbequem, desinteressiert, arbeitslos

Глаголи

Партицип презента и перфекта - атрибутивна и предикативна употреба (рецептивно) Конкурентне форме (*Das lässt sich reparieren./ Das kann repariert werden./ Das ist zu reparieren*)

Везници и везнички изрази

Поредбени – реална (индикатив) и иреална (конјуктив) поредба (*wie, als, als ob, als wenn, je...desto*)

РУСКИ ЈЕЗИК

Именице

Обнављање и систематизација типова именица, обрађених у претходним разредима

Заменице

Присвојне заменице 1., 2. и 3. лица и заменица *свой* Показне заменице *этот, тот*

Неодређене заменице са речцом –либо, кое

Придеви

Продуктивни суфикси описних придева –ист, -аст, -ат, -ив, -лив, -чив Поређење придева и прилога

Глаголи

Обнављање и систематизација:

Времена

Прошло време глагола са основом на сугласник

Бројеви

Слагање бројева са именицама и придевима

Речце

Разве, неужели, ли, хоть, даже

Синтакса

Инфинитивне реченице (**Что мне сказать тебе**) Именски предикат (**Ломоносов- знаменитый учёный**)

Исказивање отсуства, присуства (**В природе имеются разные минералы**) Основне мерне јединице и њихове скраћенице

ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК

У четвртном разреду средње школе граматички садржаји обрађени у претходним разредима систематизују се како би ученици спонтано, прецизно и што тачније користили француски језик у приватној и у пословној комуникацији. Посебна пажња посвећује се: оним елементима граматике који се теже усвајају, нпр, када су у питању изворни говорници српског језика, употреба члана, систем прошлих времена, глаголске конструкције, негација и друго; оним елементима граматике који се чешће срећу у оквиру језика дате струке. Имајући у виду наведено, ауторима уџбеника и наставницима француског језика препоручује се да избор граматичких садржаја које ће обрађивати у четвртном разреду заснују пре свега на потребама ученика (на основу анализе њихових честих грешака), као и на референтним материјалима за нивое А2 и Б1 за француски језик

ШПАНСКИ ЈЕЗИК

Именичке групе

Именице. Род и број именица. Род и број сложеница. *Pluraliatantum*.

Одређени члан. Одсуство одређеног члана. Неодређени члан (значење у једнини и множини) Бројеви. Редни бројеви.

Придеви. Положај придева у односу на именицу.

Личне заменице. Систематизација морфосинтаксе ненаглашених заменица.

Сложена реченица

Препознавање односа главне и зависне реченице у тексту, употреба субјунктива у зависној реченици (системски преглед времена и функција; пре свега рецептивно); изражавање хипотетичности; кондиционалне реченице (системски преглед времена и функција; пре свега рецептивно).

Изражавање компаративности

Tan(to)...como...Esta película es tan interesante como la que vimos la semana pasada. Tanto los adultos como los niños deben prestar atención al medio ambiente.

Más / menos....que Menor / mayor...que Mayor / peor...que

Суперлатив (Релативни и апсолутни: указати на разлике у значењу.)

El libro más interesante que he leído... Es un libro interesantísimo

Именице

Системски преглед рода и броја.

Бројеви

Читање разломака, математичких знакова и радњи.

Творба речи

Сложенице (најчешће комбинације):

Sacacorchos, paraguas, parabrisas, limpiaparabrisas... деривација

а) помоћу префикса *a-*, *in-*, *anti-*, *super-*... б) помоћу суфикса

-mente, *-able*, *-so/a*,

Номинализација најчешћих граматичких категорија инфинитива

losdeberes, Придева *Ellindo*, *labonita* Прилога

Elbien, *elmal*....

Лексикологија

Најчешћи идиоми и фразеологизми. Полисемија.

Лексикографија

Стручни и енциклопедијски речници

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Комуникативна настава страних језика подразумева поимање језика као средства комуникације; инсистира на употреби циљног језика у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике; претпоставља примену тзв. *Teachertalk*, одн. прилагођавање говорне делатности наставника интересовањима и знањима ученика; инсистира на комуникативном аспект у употребе језика, одн. на значењу језичке поруке, а не толико на граматичној прецизности исказа ; претпоставља да се знања ученика мере прецизно дефинисаним релативним, а не толико апсолутним критеријумима тачности.

Један од кључних елемената комуникативне наставе је и социјална интеракција кроз рад у учионици. Она се базира на групном или индивидуалном решавању проблема, потрази за информацијама и мање или више комплексним задацима. У тим задацима увек су јасно одређени контекст, процедура и циљ, чиме се унапређује квантитет језичког материјала који је неопходан услов за било које учење језика. Такозвана комуникативно- интерактивна парадигма у настави страних језика, између осталог, укључује и следеће компоненте:

- усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину

- поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и ажуриране листе задатака и активности наставник је ту да омогући приступ и - прихватање нових идеја, ученици се третирају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину

- учбеници су само један од ресурса; осим њих препоручује се и примена других извора информација и дидактичких материјала, поготову кад је реч о стручним темама

- учионица постаје простор који је могуће реструктурирати из дана у дан

Важан циљ у учењу страног језика у средњим стручним школама је овладавање језиком струке, и то у оноликој мери која је неопходна да се језик користи ради информисаности и оспособљености за једноставну комуникацију у усменом и писаном облику на страном језику. Тај сегмент наставе страног језика који се прогресивно увећава од 20 до 50% током четворогодишњег образовања мора да буде јасно дефинисан и у складу са исходима везаним за квалификације струке.

Неопходно је да стручна тематика која се обрађује на страном језику прати исходе појединих стручних предмета и буде у корелацији са њима. Реализација наставе језика струке се много више огледа у развијању рецептивних вештина него продуктивних јер је сврха учења страног језика, у првој линији, усмерена на то да се ученици оспособе да прате одређену стручну литературу у циљу информисања, праћења иновација и достигнућа у области струке, усавршавања и напредовања. Стога је спектар текстова који се препоручују велики: шематски прикази, упутства о примени апарата, инструмената или пак материјала, хемикалија, рецепти, декларације, краћи стручни текстови чији је садржај релевантан за тематске садржаје стручних предмета, извештаји, каталози, програми сајамских активности и сл. Веома је битно у раду са таквим текстовима одредити добру дидактичку подршку. Добро осмишљени налози упућују на то да одређене текстове, у зависности од тежине и важности информација које они носе, треба разумети глобално, селективно или пак детаљно. Продуктивне вештине треба ограничити на строго функционалну примену реалну за захтеве струке. То подразумева писање кратких порука, мејлова у оквиру пословне комуникације (поруцбенице, рекламације, захтеви, молбе) и вођење усмене комуникације која омогућава споразумевање на основном нивоу било у директном контакту са саговорником или у телефонском разговору.

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Годишњи фонд часова: 74

Разред: **први**

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Здравствена култура и физичка активност, као основа за реализовање постављених циљева и исхода	Унапређивање и очување здравља; Утицај на правилно држање тела (превенција постуралних поремећаја);	Препозна везе између физичке активности и здравља; Објасни карактеристике положаја тела, покрета и кретања у професији за коју се школује и уочи оне, које могу имати негативан утицај на његов раст, развој; Одабере и изведе вежбе обликовања и вежбе из корективне гимнастике, које ће превентивно утицати на могуће негативне утицаје услед рада у одабраној професији;	Вежбе обликовања (јачања, лабављење и растезање); Вежбе из корективне гимнастике; Провера стања моторичких и функционалних способности;	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања; Током реализације часова физичког васпитања давати информације о томе које вежбе позитивно утичу на статус њиховог организма, собзиром на карактеристике њихове професије, а које негативно утичу на здравље;
Развој моторичких и функционалних способности човека, као основа за реализовање постављених циљева и исхода	Развој и усавршавање моторичких способности и теоријских знања неопходних за самостални рад на њима;	Именује моторичке способности које треба развијати, као и основна средства и методе за њихов развој; Примени адекватна средства (изводи вежбе) за развој и усавршавање моторичких способности из: вежби обликовања, атлетике, гимнастике, пливања и спортских игара за развој: снаге, брзине, издржљивости, гипкости, спретности и окретности;	Вежбе снаге без и са малим теговима (до 4 кг.); Трчање на 800 м ученице и 1000 м ученици; Трчање на 60 м и 100 м; Вежбе растезања (број понављања и издржај у крајњем положају), Полигони спретности и окретности и спортске игре; Аеробик Обука техника пливања	Ученици који похађају четворогодишње стручне школе далеко су више оптерећени у редовном образовању практичном и теоријском наставом од осталих ученика. Због тога је физичко васпитање, у овим школама, значајно за активан опоравак ученика, компензацију и

Усвајање знања, умења и вештина из спортских грана и дисциплина као основа за реализовање постављених циљева и исхода Атлетика	Стицање моторичких умења (вештина) и теоријских знања неопходних за њихово усвајање; Мотивација ученика за бављењем физичким активностима; Формирање позитивних психосоцијалних образаца понашања; Примена	Кратко опише основне карактеристике и правила атлетике, гимнастике и спортске гране- дисциплина које се уче; Демонстрира технику дисциплинаиз атлетике и гимнастике (вежби на справама и тлу) које поседују вештину, технику и тактику спортске игре као и вежбе из осталих програмом предвиђених садржаја Детаљније опише правила спортске гране за коју показује посебан интерес - за коју школа има услове; Објасни због којих је карактеристика физичког васпитања важно да активно учествује у процесу наставе и да	АТЛЕТИКА У свим атлетским дисциплинама треба радити на развијању основних моторичких особина за дату дисциплину; Трчања: Усавршавање технике трчања на кратке и средње стазе: -100 m ученици и ученице; -800 m ученици и ученице -штафета 4 x 100 m ученици и ученице Вежбање технике трчања на средњим стазама умереним интензитетом и различитим темпом у трајању од 5 до 10 min. Крос: јесењи и пролећни -800 m ученице, -1000m ученици. Скокови:	релаксацијус обзиром на њихова честа статичка и једнострана оптерећења. Теоријска знања из области физичких активности су од великог значаја за укупним бављењем физичким вежбама. Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (4 часа) мерење и тестирање (8 часова) практична настава (62 часа) Подела одељења на групе Одељење се не дели приликом реализације; Настава се изводи фронтално и по групама, у зависности од карактера методске јединице
--	--	--	---	---

Спортска гимнастика: (Вежбе на справама и тлу)	стечених умења, знања и навика у свакодневним условима живота и рада; Естетско изражавање покретом и доживљавање естетских вредности покрета и кретања; Усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика ; Повезивање моторичких задатака у целине; Увођење ученика у организовани систем припрема за школска такмичења, игре, сусрете и манифестације; Развијање елемената ритма у препознавању целина: рад-одмор;	самостално спроводи одређен програм физичке и спортске активности; Жели да се бави физичким, односно спортским активностима, пошто сагледава (детектује) позитивне карактеристике физичкеи спортске активности - њихове позитивне утицаје на здравље, дружење и добро расположење; Сагледа негативне утицаје савременог начина живота (пушење, дрога, насиље, деликвентно понашање) и буде свестан да је физичким, односно спортским активностима могуће предупредити негативне утицаје; Комуницира путем физичких односно спортских активности са својим друговима и ужива у дружењу и контактима; Доводи у везу свакодневни живот и способност за учење и практичан рад са физичким односно спортским активностима и правилном исхраном; самостално бира физичку, односно спортску активност и изводи је у окружењу у коме живи Објасни да покрет и кретање, без обзира на то којој врсти физичке,односно спортске активности припада, има своју	Скок удаљ корачном техником. Скок увис леђном техником Бацања: Бацање кугле, једна од рационалних техника (ученице 4 kg , ученици 5 kg). Спровести такмичења у одељењу, на резултат, у свимреализованим атлетским дисциплинама. СПОРТСКА ГИМНАСТИКА: ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ Напомене: Наставник формира групе на основу умења (вештина) ученика стечених после основне школе: основни, средњи и напредни ниво Наставник олакшава, односно отежава програм на основу моторичких способности и претходно стечених умења ученика. 1. Вежбена тлу За ученике и ученице: вага претклоном и заножењем и спојено, одразом једне ноге колут напред; став на шакама, издржај, колут напред; два повезана предмета странце удесно и улево; за напредни ниво предмет странце са окретом за 180⁰ и доскоком на обе ноге („рондат“) 2.Прескок За ученике коњ у ширину висине 120 цм; за ученице 110 цм:	која се реализује.Уколико је потребно, нарочито за вежбе из корективне гимнастике, приступ је индивидуалан. <u>Место реализације наставе</u> Теоријска настава се реализује у учионици или у сали, истовремено са практичном наставом; Практична настава реализује се на спортском вежбалишту (сала, спортски отворени терени, базен, клизалиште, скијалиште). <u>Препоруке за реализацију наставе</u> Настава се реализује у циклусима који трају приближно 10-12 часова (узастопних). Наставнику физичког васпитања је остављено да, зависно од потреба, прецизира трајање сваког циклуса, као и редослед њиховог садржаја. Садржај циклуса је: за проверу нивоа знања на крају школске године – један; за атлетику – један; за гимнастику: вежбе на справама и тлу - један
---	--	---	--	--

	напрезање-релаксација; убрзање-успоравање; Избор спортских грана, спортско-рекреативних или других кретних активности као трајног опредељења за њихово свакодневно упражњавање;	естетску компоненту (лепота извођења, лепота доживљаја); Ужива у извођењу покрета и кретања; Наводи основне олимпијске принципе и примењује их на школским спортским такмичењима и у слободном времену; Препозна нетолерантно понашање својих другова и реагује на њега, шири дух пријатељства, буде истрајан је у својим активностима. Се правилно односи према окружењу у коме вежба, рекреира се и бави се спортом, што преноси у свакодневни живот Учествује на школском такмичењу у систему школских спортских такмичења	згрчка; разношка за напредни ниво: склонка 3.Кругови За ученике /дохватни кругови/: из мирног виса вучењем вис узнето, спуст у вис стражни, издржај, вучењем вис узнето, спуст у вис предњи. За ученице /дохватни кругови/: уз помоћ суножним одскоком наскок у згиб, њих у згибу /уз помоћ/; спуст у вис стојећи 4. Разбој енике /паралелни разбој/: из њиха у упору, предњихом саскок са окретом за 180⁰ (окрет према притци); њих у упору, у зањиху склек, предњихом упор, зањих у упору, у предњиху склек За ученице /двовисински разбој или једна претка вратила/: наскок у упор на н/п, премах једном ногом до упора јашућег, прехват у потхват упорном руком (до предножне) и спојено одножењем заножне премах и саскок са окретом за 90⁰(одношка), завршити боком према притци. 5.Вратило За ученике /дохватно вратило/: - суножним одривом узмак; ковртвај назад у упору предњем; саскок замахом у заножење (зањихом).	за спорт по избору ученика – два; за повезивање физичког васпитања са животом и радом – један. <u>Начин остваривања програма</u> Садржаји програма усмерени су на: развијање физичких способности; спортско-техничко образовање; повезивање физичког васпитања са животом и радом. Годишњи план, програм и распоред кросева, такмичења, зимовања и других облика рада утврђује се на почетку школске године на наставничком већу, на предлог стручног већа наставника физичког васпитања. Стручно веће наставника физичког васпитања, самостално, одређује редослед обраде појединих садржаја програма и циклуса. Часови у току недеље треба да буду распоређени у једнаким интервалима, не могу се одржавати као блок часови. Настава се не може одржавати истовремено са
--	---	---	---	--

			6. Греда За ученице /висока греда/: - залетом и суножним одскоком наскок у упор, премах одножно десном; окрет за 90⁰, упором рукама испред тела преднос разножно; ослонцем ногу иза тела (напреднији ниво: замахом у заножење) до упора чучећег; усправ, усправ, ходање у успону са докорацима, вага претклоном, усклон, саскок пруженим телом (чеоно или бочно у односу на справу) 7.Коњ са хватаљкама За ученике: - премах одножно десном напред замах улево, замах удесно, замах улево и спојено премах левом напред; премах десном назад, замах улево, замах удесно и спојено одножењем десне, саскок са окретом за 90⁰ улево до става на тлу, леви бок према коњу. Школско такмичење (одељење, школа): актив наставника физичког васпитања бира справе на којима ће се ученици такмичити. За напредније ученике: састави из система школских спортских такмичења и учешће на вишим нивоима школских такмичења. Минимални образовни захтеви: За ученике: наставни садржаји из програма вежби на тлу, прескока, једне справе у упору и једне справе у вису; За ученице: наставни садржаји из	два одељења ни на спортском терену ни у физкултурној сали. У свим разредима настава физичког васпитања се реализује одвојено за ученике и одвојено за ученице, а само у школама које имају по два паралелна објекта за физичко васпитање дозвољена је истовремена реализација часа <u>Праћење, вредновање и оцењивање</u> Праћење напретка ученика у физичком васпитању се обавља сукцесивно у току читаве школске године, на основу методологије праћења, мерења и вредновања ефеката у физичком васпитању – стандарди за оцењивање физичких способности ученика и постигнућа у спортским играма <u>Минимални образовни захтеви</u> Атлетика : трчање на 100 м за ученике и ученице, трчање на 800 м за ученике и 500 м за ученице, скок удаљ,увис, бацање кугле – на резултат.
--	--	--	--	---

Спортска игра (по избору) физичка, односно спортска активност у складу са могућностима школе.			програма вежби на тлу, прескока, греде и двовисинског разбоја. СПОРТСКА ИГРА (по избору) Понављање и учвршћивање раније обучаваних елемената игре. Даље проширивање и продубљивање техничко-тактичке припремљености ученика у складу са изборним програмом за дату игру. На основу претходних умења у техници и тактици наставник планира конкретне садржаје из спортске игре. Стручно веће наставника физичког васпитања, према програму који сам доноси из програма четвртог разреда (програм по избору ученика) у складу са могућностима школе, организује наставу за коју ученици покажу посебно интересовање. Препорука: уколико је могуће, организовати наставу пливања (посебно обуку за непливаче)	Вежбе на справама и тлу: За ученике: наставни садржаји из програма вежби на тлу, прескока, једне справе у упору и једне справе у вису; За ученице: наставни садржаји из програма вежби на тлу, прескока, греде и двовисинског разбоја. <u>Оквирни број часова по темама</u> Тестирање и провера савладаности стандарда из основне школе (6 часова) Теоријских часова (2 у првом и 2 у другом полугодишту). Атлетика (12 часова) Гимнастика: вежбе на справама и тлу (14 часова). Спортска игра: по избору школе (14 часова) Физичка активност, односно спортска активност: у складу са могућностима школе а по избору ученика (10 часова). Пливање (10 часова).
--	--	--	---	--

				Провера знања и вештина(4 часа). ПОСЕБНЕ АКТИВНОСТИ Из фонда радних дана и за извођење редовне наставе школа у току школске године организује: Два целодневна излета са пешачењем: I разред до 12км (укупно у оба правца); II разред до 14 км (укупно у оба правца); III разред до 16 км (укупно у оба правца); Два кроса : јесењи и пролећни Стручно веће наставника физичког васпитања утврђује програм и садржај излета и дужину стазе за кросеве, према узрасту ученика. Школа организује и спроводи спортска такмичења, као јединствени део процеса наставе физичког васпитања. спортска такмичења организују се у оквиру радне суботе и у друго време које одреди школа. Међушколска спортска такмичења организују се у оквиру календара који доноси Министарство просвете науке и технолошког развоја.
--	--	--	--	--

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Годишњи фонд часова: 72

Разред: други

ТЕМ А	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Здравствена култураи физичка активност, као основа за реализовање постављених циљева и исхода	Унапређивање и очување здравља; Утицај на правилно држање тела (превенција постуралних поремећаја);	Препозна везе између физичке активности и здравља; Објасни карактеристике положаја тела, покрета и кретања у професији за коју се школује и уочи оне, које могу имати негативан утицај на његов раст, развој; Одабере и изведе вежбе обликовања и вежбе из корективнегимнастике, које ће превентивно утицати на могуће негативне утицаје услед рада у одабраној професији;	Вежбе обликовања (јачања, лабављење и растезање); Вежбе из корективне гимнастике; Провера стања моторичких и функционалних способности;	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања; Током реализације часова физичког васпитања давати информације о томе које вежбе позитивно утичу на статус њиховог организма, с обзиром на карактеристике њихове професије, а које негативно утичу на здравље;
Развој моторичких и функционалних способности човека, као основа за реализовање постављених циљева и исхода	Развој и усавршавање моторичких способности и теоријских знања неопходних за самостални рад на њима;	Именује моторичке способности које треба развијати, као и основна средства и методе за њихов развој; Примени адекватна средства (изводи вежбе) за развој и усавршавање моторичких способности из: вежби обликовања, атлетике, гимнастике, пливања и спортских игара за развој: снаге, брзине,	Вежбе снаге без и са малим теговима (до 4 кг.); Трчање на 60 м и 100 м; Трчање на 800 м ученице и 1000 м ученици; Вежбе растезања (број понављањаи издржај у крајњем положају), Полигони спретности и окретностии спортске игре;	Ученици који похађају четворогодишње стручне школе далеко су више оптерећени у редовном образовању практичном и теоријском наставом од осталих ученика. Због тога је физичко васпитање, у овим школама, значајно за активан опоравак ученика,

		издржљивости, гipкoсти, спрeтнoсти и oкрeтнoсти;	Аерoбик; Обука техника пливaњa	компeнзaцију и рeлaкcaцију c oбзирoм нa њихoвa чeстa cтaтичкa и јeднoстрaнa oптeрeћeњa. Тeоријскa знaњa из oблaсти физичких aктивнoсти су oд великoг знaчaja зa укупним бaвљeњeм физичким вeжбaмa.
Усвajaњe знaњa, умeњa и вeштинa из cпoртских грaнa и дисциплинa кao oснoвa зa рeализoвaњe пoстaвљeних циљeвa и исхoдa Атлетикa;	Мoтивaцијa учeникa зa бaвљeњeм физичким aктивнoстимa; Фoрмирaњe пoзитивних психoсoц. oбрaзaцa пoнaшaњa Примeнa стeчeних умeњa, знaњa и нaвикa кoje сe кoристe у свaкoднeвним oслoвимa живoтa и рaдa Естетскo истрaживaњe пoкрeтoм и дoживљaвaњe eстетских врeднoсти; Усвajaњe eтичких врeднoсти и	Крaткo oписaти oснoвнe кaрaктеристикe и пpaвилa cпoртскe грaнe атлетикe, гимнaстикe и cпoртскe грaнe - дисциплинa кoje сe учe. Дeмoнстрирaти – вeжбe и тeхникe атлетских дисциплинa и вeжби нa спрaвaмa и тлy кoje сe учe (пoсeдoвaти вeштину) Дeтaљнијe oписaти пpaвилa cпoртскe грaнe зa кoју пoкaзујe пoсeбaн интeрeс, зa кoју шкoлa имa oслoвe. Oбјaснити збoг кoјих јe кaрaктеристикa физичкoг вaспитaњa вaжнo дa aктивнo учeствујe у пpoцeсу нaстaвe и дa сaмoстaлнo спрoвoди oдрeђeн пpoгрaм физичкe и cпoртскe aктивнoсти. Учeници ћe жeлeти дa сe бaви физичким, oднoснo cпoртским aктивнoстимa пoштo ћe сaглeдaти (дeтeктoвaти) пoзитивнe кaрaктеристикe физичкe и cпoртскe aктивнoсти и њихoвe	АТЛЕТИКА У свим атлетским дисциплинама трeбa рaдити нa рaзвигaњу oснoвних мoтoричких oсoбинa зa дaтy дисциплину; Трчaњa: Усaвршaвaњe тeхникe трчaњa нa крaткe и срeдњe стaзe: -100 m учeници и учeницe; -800 m учeници и учeницe ; -штaфeтa 4 x 100 m учeници и учeницe Вeжбaњe тeхникe трчaњa нa срeдњим стaзaмa умeрeним интeзитeтoм и рaзличитим тeмпoм у трaјaњу oд 5 дo 10 min. Крoс: јeсeњи и прoлeћни -800 m учeницe, -1000m учeници. Скoкoви: Скoк удaљ кoрaчнoм тeхникoм. Скoк увис лeђнoм тeхникoм. Бaцaњa: Бaцaњe куглe, јeднa oд рaциoнaлних тeхникa (учeницe 4 kg , учeници 5 kg). Спрoвeсти тaкмичeњa у oдeљeњу, нa рeзултaт, у свим рeализoвaним	Тeоријскa знaњa из oблaсти физичких aктивнoсти су oд великoг знaчaja зa укупним бaвљeњeм физичким вeжбaмa. Облици нaстaвe Прeдмeт сe рeализујe крoз слeдeћe oбликe нaстaвe: тeоријскa нaстaвa (4чaсa) мeрeњe и тeстирaњe (8 чaсoвa) прaктичнa нaстaвa (60чaсoвa) Пoдeлa oдeљeњa нa грyпe Oдeљeњe сe нe дeли приликoм рeализaцијe; Нaстaвa сe извoди фрoнтaлнo и пo грyпaмa, у зaвиснoсти oд кaрaктeрa мeтoдскe јeдиницe кoјa сe рeализујe. Укoликo јe пoтрeбнo, нарoчитo зa вeжбe из кoрeктивнe гимнaстикe, приступ јe индивидуaлaн. Мeстo рeализaцијe нaстaвe Тeоријскa нaстaвa сe рeализујe у учиoници или у сaли, истoврeмeнo сa прaктичнoм нaстaвoм;

Споратска гимнастика: (Вежбе на справама и тлу);	подстицање вољних особина ученика Стицање и усавршавање моторичких знања, умећа, вештина, техника и навика предвиђених програмом за базичне споратске гране. Повезивање моторичких задатака у целине, али без стварања крутих моторичких аутоматизама; Увођење ученика у организовани систем припрема за игре, сусрете и манифестације; Развијање елемената ритма сједињавањем кинетичких и енергетских	позитивне утицаје на здравље, дружење и добро расположење. Сагледати негативне утицаје савременог начина живота (пушење, дрога, насиље, деликвентно понашање) и свестан је да физичким, односно споратским активностима могуће је предупредити негативне утицаје Путем физичких односно споратских активности комуницирати са својим друговима и уживати у дружењу и контактима. Довести у везу свакодневни животи способност за учење и практичан рад са физичким, односно споратским активностима и правилном исхраном. Објаснити да покрет и кретање, без обзира на то којој врсти физичке, односно споратске активности припадају, имају своју естетску компоненту (лепота извођења, лепота доживљаја). Ученик ужива у извођењу покрета и кретања. Ученик наводи основне олимпијске принципе и примењује их на школским споратским такмичењима и у слободном времену. Препознаје нетолерантно	атлетским дисциплинама. СПОРТСКА ГИМНАСТИКА: ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ Напомена: - Наставник олакшава, односно отежава програм на основу моторичких способности и претходно стечених умећа ученика. 1. Вежбена тлу За ученике и ученице: из упора за рукама, зибом, провлак згрчено напред до упора пред рукама (опружено); колут напред и спојено усправом до ваге претклоном и заножеем, издржај премет странце упором у „бољу“ страну и спојено, помет странце у „слабију“ страну за напредни ниво помет напред упором 2. Прескок За ученике коњ у ширину висине 120 цм; за ученице 110 цм: згрчка; разношка за напредни ниво: склонка и прескоци са заножеем 3. Кругови За ученике /доскочни кругови/: њих, зањихом саскок, уз помоћ. 4. Разбој	Практична настава реализује се на споратском вежбаљисту (сала, споратски отворени терени, базен, клизалиште, скијалиште). Препоруке за реализацију наставе Настава се реализује у циклусима који трају приближно 10-12 часова (узастопних). Наставнику физичког васпитања је остављено да, зависно од потреба, прецизира трајање сваког циклуса, као и редослед њиховог садржаја. Садржај циклуса је: за проверу нивоа знања на крају школске године – један; за атлетику – један; за гимнастику: вежбе на справама и тлу - један за спорт по избору ученика – два; за повезивање физичког васпитања са животом и радом – један. Начин остваривања
---	--	---	--	---

	елемената у целине: рад-одмор;напрезањ е-релаксација; убрзање-успо-равање; Избор спортова, односно спортско-рекреативних или других кретних активности као трајног опредељења за њихово свакодневно упражњавање.	понашање својих другова и реагује на њега, шири дух пријатељства, истрајан је у својим активностима. Има правилан однос према окружењу у којем вежба, рекреира се и бави се спортом.	За ученике /паралелни разбој/: из упора седећег разножно пред рукама, прехватом напред и дизањем склоњено став на раменима, спуст назад у упор седећи разножно, прехват рукама иза бутина, сножити и зањихом саскок. За ученице /двовисински разбој, једна притка, вратило/: вис на в/п лицем према н/п: клим, премах згрчено једном ногом до виса лежећег на н/п, прехват (може разноручно) на н/п до упора јашућег; премах одножно предножном (уназад) до упора предњег; замахом уназад (зањихом) саскок пруженим телом; једна притка: наскок у упр предњи, премах одножно једном ногом до упора јашућег; премах одножно заножном до упора стражњег; саскок саседом (замахом ногама унапред). 5. Вратило За ученике /доскочно вратило/ из мирног виса узмак до упора, замахом ногама уназад (зањихом) саскок увито 6. Греда За ученице /висока греда/: - залетом и суножним одскоком наскок у упор чучећи; окрет за 90⁰ усправ у успон, окрет за 180⁰, лагано трчање на прстима, скок са променом ногу, кораци у успону до краја греде; саскок згрчено (бочно у односу на греду).	програма Садржаји програма усмерени су на: развијање физичких способности; спортско-техничко образовање; повезивање физичког васпитања са животом и радом. Годишњи план, програм и распоред кросева, такмичења, зимовања и других облика рада утврђује се на почетку школске године на наставничком већу, на предлог стручног већа наставника физичког васпитања. Стручно веће наставника физичког васпитања, самостално, одређује редослед обраде појединих садржаја програма и циклуса. Часови у току недеље треба да буду распоређени у једнаким интервалима, не могу се одржавати као блок часови. Настава се не може одржавати истовремено са два одељења ни на спортском терену ни у физкултурној сали. У свим разредима настава физичког васпитања се
--	--	--	--	--

Спортска игра (поизбору)			7.Коњ са хватаљкама За ученике: - из упора пред рукама, коло заножно левом, коло заножно десном. Школско такмичење (одељење, школа): актив наставника физичког васпитања бира справе на којима ће се ученици такмичити. За напредније ученике: састави из система школских спортских такмичења и учешће на вишим нивоима школских такмичења. Минимални образовни захтеви: За ученике: наставни садржаји из програма вежби на тлу, прескока, једне справе у упору и једне справе у вису; За ученице: наставни садржаји из програма вежби на тлу, прескока, греде и двовисинског разбоја. СПОРТСКА ИГРА (по избору) Понављање и учвршћивање раније обучаваних елемената игре. Даље проширивање и продубљивање техничко-тактичке припремљености ученика у складу са изборним програмом за дату игру. На основу претходних умења у техници и тактици наставник планира конкретне садржаје из спортске игре. Стручно веће наставника физичког васпитања, према програму који сам доноси (из програма четвртог разреда	реализује одвојено за ученике и одвојено за ученице, а само у школама које имају по два паралелна објекта за физичко васпитање дозвољена је истовремена реализација часа Праћење, вредновање и оцењивање Праћење напретка ученика у физичком васпитању се обавља sukcesивно у току читаве школске године, на основу методологије праћења, мерења и вредновања ефеката у физичком васпитању – стандарди за оцењивање физичких способности ученика и постигнућа у спортским играма Минимални образовни захтеви Атлетика : трчање на 100 м за ученике и ученице, трчање на 800 м за ученике и 500 м за ученице, скок удаљ, увис, бацање кугле – на резултат. Вежбе на справама и тлу: За ученике: наставни садржаји из програма вежби на тлу, прескока, једне справе у упору и
-------------------------------------	--	--	--	---

Физичка, односно спортска активност у складу са могућностима школе			(програм по избору ученика) у складу са могућностима школе, организује наставу за коју ученици покажу посебно интересовање	једне справе у вису; За ученице: наставни садржаји из програма вежби на тлу, прескока, греде и двовисинског разбоја. Оквирни број часова по темама Тестирање и провера савладаности исхода из претходног разреда (6 часова) Теоријских часова (2 у првом и 2 у другом полугодишту). Атлетика (12 часова) Гимнастика: вежбе на справама и тлу (12) часова. Спортска игра: по избору школе(12 часова) Физичка активност, односно спортска активност:у складу са могућностима школе а по избору ученика (10 часова). Пливање (10 часова). Провера знања и вештина(4 часа). ПОСЕБНЕ АКТИВНОСТИ
---	--	--	---	---

				- Из фонда радних дана и за извођење редовне наставе школа у току школске године организује: - Два целодневна излета са пешачењем - Iразред до 12км (укупно у оба правца); - IIразреддо 14 км (укупно у оба правца); - IIIразреддо 16 км (укупно у оба правца); - Два кроса : јесењи и пролећни - Стручно веће наставника физичког васпитања утврђује програм и садржај излета и дужину стазе за кросеве, према узрасту ученика. Школа организује и спроводи у оквиру радне суботе и у друго време које одреди школа. Међушколска спортска такмичења организују се у оквиру календара који доноси Министарство просвете науке и технолошког развоја.
--	--	--	--	--

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Годишњи фонд часова: 70

Разред: **трећи**

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Здравствена култураи физичка активност, као основа за реализовање постављених циљева и исхода	Унапређивање и очување здравља; Утицај на правилно држање тела (превенција постуралних поремећаја);	Препознати везе између физичке активности и здравља. Објаснити карактеристике положаја тела, покрета и кретања у професијиза коју се школује и уочити оне, којемогу имати негативан утицај на његов раст, развој; Одабрати и извести вежбе обликовања и вежбе из корективне гимнастике, које ће превентивно утицати на могуће негативне утицајеуслед рада у одабраној професији.	Вежбе обликовања(јачања, лабављење и растезање). Вежбе из корективне гимнастике Провера стања моторичких и функционалних способности;	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања; Током реализације часова физичког васпитања давати информације о томе које вежбе позитивно утичу на статус њиховог организма, с обзиром на карактеристике њихове професије, а које негативно утичу на здравље;
Развој моторичких и функционалних способности човека, као основа за реализовање постављених циљева и исхода	Развој и усавршавање моторичких способности и теоријских знања неопходних за самостални рад на њима;	Именовати моторичке способности које треба развијати и која су средства и методе за њихов развој; Применити (изводити) адекватна средства за развој и усавршавање моторичких способности из: вежби обликовања, атлетике, гимнастике, пливања и спортских игара за развој: снаге, брзине, гipкости, спретности и окретности..	Вежбе снаге без и са малим теговима (до 4 кг.); Трчање на 800 м ученице и 1000 м ученици ; Трчање на 60 м и 100 м; Вежбе растезања (број понављања и издржај у крајњем положају), Полигони спретности и окретностии спортске игре; Аеробик Обука техника пливања	Ученици који похађају четворогодишње стручне школе далеко су више оптерећени у редовном образовању практичном и теоријском наставом од осталих ученика. Због тога је физичко васпитање, у овим

Усвајање знања, умења и вештина из спортских грана и дисциплина као основа за реализовање постављених циљева и исхода	Стицање моторичких умења (вештина) и теоријских знања неопходних за њихово усвајање;	Кратко описати основне карактеристике и правила спортскегране атлетике, гимнастике и спортске гране-дисциплина које сеуче. Демонстрирати – вежбе и технике атлетских дисциплина и вежби насправама и тлу које се уче (поседовати вештину)	АТЛЕТИКА У свим атлетским дисциплинама треба радити на усавршавању технике и развијању водећих моторичких особина за дату дисциплину. Трчање Трчање на 100 м – ученици и ученице, на 1000 м – ученици, на 800 м – ученице, Штафета 4x100 м ученици и ученице.	школама, значајно за активан опоравак ученика, компензацију и релаксацију с обзиром на њихова честа статичка и једнострана оптерећења. Теоријска знања из области физичких активности су од великог значаја за укупним
---	--	---	---	---

Атлетика; Спортска гимнастика: (Вежбе на справама и тлу);	Мотивација ученика за бављењем физичким активностима; Формирање позитивних психосоц. образаца понашања; Примена стечених умења, знања и навика у свакодневним условима живота и рада; Естетско изражавање покретом и доживљавање естетских вредности покрета и кретања; Усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика ; Повезивање моторичких задатака у	Детаљније описати правила спортске гране за коју показује посебан интерес, за коју школа има услове. Објаснити због којих је карактеристика физичког васпитања важно да активно учествује у процесу наставе и да самостално спроводи одређен програм физичкеи спортске активности. Ученици ће желети да се бави физичким, односно спортским активностима пошто ће сагледати (детектовати) позитивне карактеристике физичке и спортске активности и њихове позитивне утицаје на здравље, дружење и добро расположење. Сагледати негативне утицаје савременог начина живота (пушење, дрога, насиље, деликвентно понашање) и свестан је да физичким, односно спортским активностима могуће је предупредити негативне утицаје Путем физичких односно спортских активности комуницирати са својим друговима и уживати у дружењу и контактима. Довести у везу свакодневни живот и способност за учење и практичан рад са физичким односно спортским активностима и правилном исхраном.	Скокови Скок удаљ –одабраном техником; Скок увис- одабраном техником. Бацање Бацање кугле рационалном техником (ученици 6 кг и ученице 4 кг. СПОРТСКА ГИМНАСТИКА: ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ Напомена: - Наставник олакшава, односно отежава програм на основу моторичких способности и претходно стечених умења ученика. 1. Вежбена тлу За ученике и ученице: из упора за рукама, зибом, премах одбочно до упора пред рукама (опружено). комбинација вежби која садржи (вежбе се бирају, одузимају или додају у складу са могућностима ученика): плесне кораке; скок са окретом за 180°; окрет на две или једној нози; предмет странце; колут напред суножним одразом и малим летом; вагу претклоном и занужењем; став на шакама колут напред и сп. скок са окретом (произвољан број степени); за напреднији ниво: колут летећи и прекопит напред, уз помоћ. 2. Прескок За ученике коњ у ширину висине 120 цм; за ученице 110 цм:	бављењем физичким вежбама. Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (4 часа) мерење и тестирање (8 часова) практична настава (58 часова) Подела одељења на групе Одељење се не дели приликом реализације; Настава се изводи фронтално и по групама, у зависности од карактера методске јединице која се реализује. Уколико је потребно, нарочито за вежбе из корективне гимнастике, приступ је индивидуалан. Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици или у сали, истовремено са практичном наставом; Практична настава реализује се на спортском вежбалишту (сала, спортски отворени терени, базен, клизалиште, скијалиште).
---	---	--	--	--

целине; Увођење ученика у организовани систем припрема за школска такмичења, игре, сусрете и манифестације; Развијање елемената ритма у препознавању целина: рад-одмор; напрезање-релаксација; убрзање-успоравање; Избор спортских грана, спортско-рекреативних или других кретних активности као трајног опредељења за њихово свакодневно упражњавање;		Објаснити да покрет и кретање, без обзира на то којој врсти физичке, односно спортске активности припадају, имају своју естетску компоненту (лепота извођења, лепота доживљаја). Ученик ужива у извођењу покрета и кретања. Ученик наводи основне олимпијске принципе и примењује их на школским спортским такмичењима и у слободном времену. Препознаје нетолерантно понашање својих другова и реагује на њега, шири дух пријатељства, истрајан је у својим активностима. Има правилан однос према окружењу у којем вежба, рекреира се и бави се спортом.	згрчка; разношка за напредни ниво: склонка; прескоци са заножењем и „прекопит“ 3. Кругови За ученике /доскочни кругови/: - вучењем вис узнето; вис стрмоглаво; вис узнето; спуст у вис стражњи – издржај; вучењем вис узнето; спуст у вис предњи (полако); саскок 4. Разбој енике /паралелни разбој/: из замаха у упору предњихом спуст у склек, зањих у склеку и спојено упор (у зањиху); предњих и спојено склек, зањихом упор (поновити 2 до 3 пута) За ученице /двовисински разбој, једна притка, вратило/: лицем према н/п, залетом и суножним одскоком наскок упор предњи; премах одножно десном (левом) у упора јашући; прехват на в/п; премах одножно заножном до виса седећег, подметним опружањем или одривом од н/п предњих и спојено саскок у предњиху (уз помоћ) до става на тлу, леђима према в/п; <i>једна притка</i>: залетом и суножним одскоком наскок упор предњи; премах одножно десном (левом) до упора јашућег, премах одножно заножном до упора стражњег; сасед са окретом за 90°. 5. Вратило За ученике /доскочно и дохватно или	Препоруке за реализацију наставе Настава се реализује у циклусима који трају приближно 10-12 часова (узастопних). Наставнику физичког васпитања је остављено да, зависно од потреба, прецизира трајање сваког циклуса, као и редослед њиховог садржаја. Садржај циклуса је: за проверу нивоа знања на крају школске године – један; за атлетику – један; за гимнастику: вежбе на справама и тлу - један за спорт по избору ученика – два; за повезивање физичког васпитања са животом и радом – један. Начин остваривања програма Садржаји програма усмерени су на: развијање физичких способности; спортско-техничко
--	--	---	---	--

			дочелно вратило/: /доскочно/: подметно успостављање ниха; њихање са повећавањем амплитуде и саскок у предњиху или зањиху уз помоћ; /дохватно или дочелно/:ковртљај назад у упору. 6. Греда За ученице /висока греда/: - залетом и суножним одскоком наскок у упор чучећи одножно; окрет за 90⁰ доупора чучећег; усправ, одручити; кораци у успону докорацима; вага претклоном и занужењем, усклон; суножним одскоком скок са померањем; окрет за 90⁰ у успону; саскок пруженим телом или, за напреднији ниво – са предножним разножењем 7.Коњ са хватаљкама За ученике: из упора предњег коло предожно десном, коло предожно левом; из упорастражњегколо одножнодесном, коло одножнолевом Школско такмичење (одељење, школа): актив наставника физичког васпитања бира справе на којима ће се ученици такмичити. За напредније ученике: састави из система школских спортских такмичења и учешће на вишим нивоима школских такмичења.	образовање; повезивање физичког васпитања са животом и радом. Годишњи план, програм и распоред кросева, такмичења, зимовања и других облика рада утврђује се на почетку школске године на наставничком већу, на предлог стручног већа наставника физичког васпитања. Стручно веће наставника физичког васпитања, самостално, одређује редослед обраде појединих садржаја програма и циклуса. Часови у току недеље треба да буду распоређени у једнаким интервалима, не могу се одржавати као блок часови. Настава се не може одржавати истовремено са два одељења ни на спортском терену ни у физкултурној сали. У свим разредима настава физичког васпитања се реализује одвојено за ученике и одвојено за ученице, а само у школама које имају по два паралелна објекта за физичко васпитање дозвољена је истовремена реализација часа.
--	--	--	--	--

Спортска игра (поизбору) Физичка, односно спортска активност у складу са могућностима школе			Минимални образовни захтеви: За ученике: наставни садржаји из програма вежби на тлу, прескока, једне справе у упору и једне справе у вису; За ученице: наставни садржаји из програма вежби на тлу, прескока, греде и двовисинског разбоја. СПОРТСКА ИГРА (по избору) Понављање и учвршћивање раније обучаваних елемената игре. Даље проширивање и продубљивање техничко-тактичке припремљености ученика у складу са изборним програмом за дату игру. На основу претходних умења у техници и тактици наставник планира конкретне садржаје из спортске игре. Стручно веће наставника физичког васпитања, према програму који сам доноси (из програма трећег разреда (програм по избору ученика) у складу са могућностима школе, организује наставу за коју ученици покажу посебно интересовање	Праћење, вредновање и оцењивање Праћење напретка ученика у физичком васпитању се обавља sukcesивно у току читаве школске године, на основу методологије праћења, мерења и вредновања ефеката у физичком васпитању – стандарди за оцењивање физичких способности ученика и постигнућа у спортским играма Оквирни број часова по темама Тестирање и провера савладаности исхода из претходног разреда (6 часова) Теоријских часова (2 у првом и 2 у другом полугодишту). Атлетика (12 часова) Гимнастика: вежбе насправама и тлу (12) часова. Спортска игра: по избору школе (12 часова) Физичка активност, односно спортска активност: у складу са могућностима школе а по избору ученика (10 часова). Пливање (10 часова). Провера знања и вештина (4 часа).
---	--	--	---	---

				ПОСЕБНЕ АКТИВНОСТИ Из фонда радних дана и за извођење редовне наставе школа у току школске године организује: Два целодневна излета са пешачењем Iразред до 12км (укупно у оба правца); IIразреддо 14 км (укупно у оба правца); IIIразреддо 16 км (укупно у оба правца); Два кроса : јесењи и пролећни Стручно веће наставника физичког васпитања утврђује програм и садржај излета, и дужину стазе за кросеве, према узрасту ученика. Школа организује и спроводи спортска такмичења, као јединствени део процеса наставе физичког васпитања. Спортска такмичења организују се у оквиру радне суботе и у друго време које одреди школа. Међушколска спортска такмичења организују се у оквиру календара који доноси Министарство просвете науке и технолошког развоја.
--	--	--	--	---

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Годишњи фонд часова: **64**

Разред: **четврти**

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Здравствена култура и физичка активност, као основа за реализовање постављених циљева и исхода	Унапређивање и очување здравља; Утицај на правилно држање тела (превенција постуралних поремећаја);	Препозна везе између физичке активности и здравља; Објасни карактеристике положаја тела, покрета и кретања у професији за коју се школује и уочи оне, које могу имати негативан утицај на његов раст, развој; Одабере и изведе вежбе обликовања и вежбе из корективне гимнастике, које ће превентивно утицати на могуће негативне утицаје услед рада у одабраној професији;	Вежбе обликовања (јачања, лабављење и растезање); Вежбе из корективне гимнастике; Провера стања моторичких и функционалних способности;	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања; Током реализације часова физичког васпитања давати информације о томе које вежбе позитивно утичу на статус њиховог организма, с обзиром на карактеристике њихове професије, а које негативно утичу на здравље; Ученици који похађају
Развој моторичких и функционалних способности човека, као основа за реализовање постављених циљева и исхода	Развој и усавршавање моторичких способности и теоријских знања неопходних за самостални рад на њима;	Именује моторичке способности које треба развијати, као и основна средства и методе за њихов развој; Примени адекватна средства (изводи вежбе) за развој и усавршавање моторичких способности из: вежби обликовања, атлетике, гимнастике, пливања и спортских игара за развој: снаге, брзине, издржљивости, гипкости, спретности и окретности;	Вежбе снаге без и са малим теговима (до 4 кг.); Трчање на 800 м ученице и 1000 м ученици; Трчање на 60 м и 100 м; Вежбе растезања (број понављања и издржај у крајњем положају), Полигони спретности и окретности и спортске игре; Аеробик Обука техника пливања	четворогодишње стручне школе далеко су више оптерећени у редовном образовању практичном и теоријском наставом од осталих ученика. Због тога је физичко васпитање, у овим школама, значајно за активан опоравак ученика, компензацију и релаксацију с обзиром на њихова честа статичка и једнострана оптерећења.

Усвајање знања, умења и вештина из спортских грана и дисциплина као основа за реализовање постављених циљева и исхода Програм по избору ученика: Ритмичка гимнастика и народни плесови	Стицање моторичких умења (вештина) и теоријских знања неопходних за њихово усвајање; Мотивација ученика за бављењем физичким активностима; Формирање позитивних психосоц. образаца понашања; Примена стечених умења, знања и	Кратко опише основне карактеристике и правила атлетике, гимнастике и спортске гране-дисциплина које се уче; Демонстрира технику дисциплина из атлетике и гимнастике (вежби на справама и тлу) које поседују вештину, технику и тактику спортске игре као и вежбе из осталих програмом предвиђених садржаја Детаљније опише правила спортске гране за коју показује посебан интерес - за коју школа има услове; Објасни због којих је карактеристика физичког васпитања важно, да активно учествује у процесу наставе и да самостално спроводи одређен програм физичке и спортске активности;	ПРОГРАМ ПО ИЗБОРУ УЧЕНИКА РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА И НАРОДНИ ПЛЕСОВИ Савладавање основних вежби: „докорак“, мењајући корак галопом у свим правцима, полкин корак, далеко високи скок, „маказице“; Систематска обрада естетског покрета тела у месту и укретању без реквизита и са реквизитима, користећи при томе различиту динамику, ритам и темпо, Примена савладане технике естетског покрета и кретања у кратким саставима. Треба савладати најмање	Теоријска знања из области физичких активности су од великог значаја за укупним бављењем физичким вежбама. Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (4 часа) мерење и тестирање (6 часова) практична настава (54 часа) Подела одељења на групе Настава се изводи фронтално и по групама, у зависности од карактера методске јединице која се реализује. Уколико је потребно, нарочито за вежбе из
---	--	--	--	--

Спортска игра (по избору) Рукомет Фудбал	навика у свакодневним условима живота и рада; Естетско изражавање покретом и доживљавање естетских вредности покрета и кретања; Усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика ; Повезивање моторичких задатака у целине; Увођење ученика у организовани систем припрема за школска такмичења, игре, сусрете и манифестације; Развијање	Жели да се бави физичким, односно спортским активностима, пошто сагледава (детектује) позитивне карактеристике физичкеи спортске активности - њихове позитивне утицаје на здравље, дружење и добро расположење; Сагледа негативне утицаје савременог начина живота (пушење, дрога, насиље, деликвентно понашање) и буде свестан да је физичким, односно спортским активностима могуће предупредити негативне утицаје; Комуницира путем физичких односно спортских активности са својим друговима и ужива у дружењу и контактима; Доводи у везу свакодневни живот и способност за учење и практичан рад са физичким односно спортским активностима и правилном исхраном; самостално бира физичку, односно спортску активност и изводи је у окружењу у коме живи. Објасни да покрет и кретање, без обзира на то којој врсти физичке,односно спортске активности припада, има своју естетску компоненту (лепота извођења, лепота доживљаја); Ужива у извођењу покрета и	пет народних плесова. Припрема за такмичење и приредбе и учешће на њима. СПОРТСКА ИГРА (по избору) Понављање и учвршћивање раније обучаваних елемената игре. Даље проширивање и продубљивање техничко-тактичке припремљености ученика у складу са изборним програмом за дату игру. РУКОМЕТ Увежбавати основне техничке елементе који су предвиђени програмским садржајима за основну школу. Покривање и откривање играча, одузимање лопте, ометање противника. Општи принципи постављања играча у одбрани и нападу. Напад са једним и два играча и напад против зонске одбране. Зонска одбрана и напад „човек на човека“. Уигравање кроз тренажни процес. Правила игре. Учествовање на разредним, школским и међушколским такмичењима.	корективне гимнастике, приступ је индивидуалан. <u>Место реализације наставе</u> Теоријска настава се реализује у учионици или у сали, истовремено са практичном наставом; Практична настава реализујесе на спортском вежбалишту (сала, спортски отворени терени, базен, клизалиште, скијалиште). <u>Препоруке за реализацију наставе</u> Настава се реализује у циклусима који трају приближно 10-12 часова (узаостпних). Наставнику физичког васпитања је остављено да, зависно од потреба, прецизира трајање сваког циклуса, као и редослед њиховог садржаја. Садржај циклуса је: за проверу нивоа знања на крају школске године – један; за атлетику – један; за гимнастику: вежбе на справама и тлу - један
---	---	---	--	--

Кошарка	елемената ритма у препознавању целина: рад-одмор; напрезање-релаксација; убрзање-успоравање;	кретања; Наводи основне олимпијске принципе и примењује их на школским спортским такмичењима и у слободном времену; Препозна нетолерантно понашање својих другова и реагује на њега, шири дух пријатељства, буде истрајан је у својим активностима.	ФУДБАЛ Увежбавати основне техничке елементе који су предвиђени програмским садржајима за основну школу. Покривање и откривање играча, одузимање лопте и ометање противника. Општи принципи постављања играча у нападу и одбрани. Разне варијантенапада и одбране. Уигравање кроз тренажни процес.	за спорт по избору ученика – два; за повезивање физичког васпитања са животом и радом – један.
Одбојка	Избор спортских грана, спортско-рекреативних или других кретних активности као трајног опредељења за њихово свакодневно упражњавање;	Се правилно односи према окружењу у којме вежба, рекреира се и бави се спортом, што преноси у свакодневни живот Учествује на школском такмичењу и у систему школских спортских такмичења	Правила малог фудбала. Учествовање на разним школским и међушколским такмичењима.	Начин остваривања програма Садржаји програма усмерени су на: развијање физичких способности; спортско-техничко образовање; повезивање физичког васпитања са животом и радом. Годишњи план, програм и распоред кросева, такмичења, зимовања и других облика рада утврђује се на почетку школске године на наставничком већу, на предлог стручног већа наставника физичког васпитања. Стручно веће наставника физичког васпитања, самостално, одређује редослед обраде појединих садржаја програма и циклуса.
Пливање			КОШАРКА Увежбавати основне техничке елементе који су предвиђени програмским садржајима за основну школу Техника кошарке. Шутирање на кош из места и кретања, шут са једном или обема рукама, са разних одстојања од коша. Постављање и кретање играча у нападу и одбрани. Одбрана „зоном“ и „човек на човека“. Напад против ових врста одбрана. Контранапад у разним варијантама и принцип блока. Правила игре и суђење.	Часови у току недеље треба да буду распоређени у једнаким интервалима, не могу се одржавати као блок часови. Настава се не може одржавати истовремено са два одељења ни на спортском терену ни у физкултурној сали. У свим разредима настава

Борилачке вештине Клизање, скијање			Учествовање на разредним и школским такмичењима. ОДБОЈКА Увежбавати основне техничке елементе који су предвиђени програмским садржајима за основну школу Техника одбојке. Игра са повученим и истуреним центром. Смечирање и његова блокада. Уигравање кроз тренажни процес. Правила игре и суђења. Учествовање на одељенским , разредним и међушколским такмичењима. ПЛИВАЊЕ Упознавање и примена основних сигурносних мера у пливању; Усвајање две технике пливања (по склоностима и избору ученика). Вежбање ради постизања бољих резултата. Скок на старту и окрети. Учествовање на одељенским , разредним и међушколским такмичењима. БОРИЛАЧКЕ ВЕШТИНЕ Избор борилачке вештине која	физичког васпитања се реализује одвојено за ученике и одвојено за ученице, а само у школама које имају по два паралелна објекта за физичко васпитање дозвољена је истовремена реализација часа Праћење, вредновање и оцењивање Праћење напретка ученика у физичком васпитању се обавља сукцесивно у току читаве школске године, на основу методологије праћења, мерења и вредновања ефеката у физичком васпитању – стандарди за оцењивање физичких способности ученика и постигнућа у спортским играма Оквирни број часова по темама Тестирање и провера савладаности ихода из претходног разреда (6 часова) Теоријских часова (2 у првои 2 у другом полуугодишту). Атлетика (12 часова) Гимнастика: вежбе на справама и тлу (10) часова. Спортска игра: по избору
--	--	--	--	---

			се изучава на матичним факултетима спорта и физичког васпитања и која је у програму Школских спортских такмичења. Наставник у складу са могућностима школе и интересовањима ученика предлаже наставни програм. КЛИЗАЊЕ И СКИЈАЊЕ - Програмски задаци из клизања и скијања обухватају савладавање основне технике и упознавање са правилима такмичења. Наставник предлаже наставни програм, који се заснива на програму клизања и предмета скијање на матичним факултетима	школе(12 часова) Физичка активност, односно спортска активност:у складу са могућностима школе а по избору ученика (10 часова). Пливање (10 часова). Провера знања и вештина (4 часа). ПОСЕБНЕ АКТИВНОСТИ Из фонда радних дана и за извођење редовне наставе школа у току школске године организује: Два целодневна излета са пешачењем Иразред до 12км (укупно у оба правца); Празреддо 14 км (укупно у оба правца); Празреддо 16 km(укупно у оба правца); Два кроса : јесењи и пролећни Стручно веће наставника физичког васпитања утврђује програм и садржај излета, и дужину стазе за кросеве, према узрасту ученика. Школа организује и спроводи спортска такмичења,
--	--	--	---	--

				као јединствени део процеса наставе физичког васпитања. спортска такмичења организују се у оквиру радне суботе и у друго време које одреди школа. Међушколска спортска такмичења организују се у оквиру календара који доноси Министрство просвете науке и технолошког развоја
--	--	--	--	--

Сваки од образовних профила има карактеристике везане за обављање конкретних стручних послова, који захтевају одређене положаје тела, покрете и кретања, који могу негативно утицати на правилно држање (статус кичменог стуба и статус стопала). Како би се избегли ови негативни утицаји, наставници стручних предмета и професори физичког васпитања дефинишу могуће професионалне поремећаје, на основу чега се програмирају се посебни садржаји, којима се обезбеђује превенција.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Биологија

Физика

Хемија

Ликовна култура

Музичка култура

МАТЕМАТИКА

Циљеви предмета:

- Развијање логичког и апстрактног мишљења;
- Развијање способности јасног и прецизног изражавања и коришћења основног математичко-логичког језика;
- Развијање способности одређивања и процене квантитативних величина и њиховог односа;
- Развијање осећаја за простор, разликовање геометријских објеката и њихови узајамни односи и трансформације;
- Развијање систематичности, уредности, прецизности, темељности, истрајности, критичности у раду;
- Оспособљавање за примену стечених знања како у математици тако и у осталим предметима;
- Формирање основа за наставак образовања;
- Формирање математичке културе која подразумева свест о универзалности и примени математике и математичког начина мишљења.

Годишњи фонд часова: **74 часа**

Разред: **први**

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Вектори	Стицање основних знања о векторима	дефинише појам вектора објасни појмове правац, смер и интензитет вектора изврши операције са векторима (сабирање и одузимање вектора, производ броја и вектора)	Појам вектора, супротан вектор, основне операције са векторима Примери разлагања сила у физици	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања.

Реални бројеви	Проширивање знања о скупу реалних бројева Упознавање са појмовима апсолутна и релативна грешка	разликује различите записе бројева из скупова N, Z, Q, и те бројеве приказује на бројној правој и пореди их. разликује основне подскупове скупа реалних бројева (N, Z, Q, I) и уочава релације $N \subseteq Z \subseteq Q \subseteq R, I \subseteq R$ израчуна вредност једноставног рационалног бројевног израза поштујући приоритет рачунских операција и употребу заграда користи калкулатор при израчунавању вредности бројевног израза заокругли број на одређени број децимала одреди апсолутну и релативну грешку	Преглед бројева, операцијеса реалним бројевима Апсолутна вредност реалног броја Приближна вредност реалних бројева, правила заокругљивања Апсолутна и релативна грешка	<u>Облици наставе</u> Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (74 часа). <u>Место реализације наставе</u> Настава се реализује у учионици или кабинету за математику. <u>Препоруке за реализацију наставе</u> образложити циљ предмета, начин и критеријум оцењивања; неопходна предзнања поновити уз максимално ангажовање ученика; подстицати ученике на размишљање и самостално закључивање; примењивати разноврсне облике и методе рада, како бисе подстакла активност ученика;
Пропорционалност	Проширивање знања о пропорцијама и процентном	израчуна одређени део неке величине одреди непознате чланове просте пропорције	Размера и пропорција Директна и обрнута пропорционалност Прост сразмерни рачун	

	рачуна Оспособљавање за примену пропорција и процената на решавање реалних проблеме	прошири или скрати размеру и примени је у решавању проблема поделе препозна директну или обрнуту пропорционалност две величине, примени је при решавању једноставних проблема и. прикаже графички реша проблем који се односи на мешање две компоненте одреди непознату главницу, проценат или процентни износ	Рачун поделе и рачун мешања Процентни и промилни рачун	инсистирати на прецизности, тачности, систематичности и уредности у раду; упућивати ученике на претраживање различитих извора и примену савремених технологија. Вектори – Нагласити разлику између скаларних и векторских величина. Истаћи повезаност са физиком – силе, брзина, убрзање су векторске величине, итд.
Рационални алгебарски изрази	Проширивање знања о полиномима	сабира, одузима и множи полиноме примени дистрибутивни закон множења према сабирању и формуле за квадрат бинома и разлику квадрата, збир и разлику кубова при трансформацији полинома растави полином на чиниоце одреди НЗД и НЗС полинома трансформише једноставнији рационални алгебарски израз	Полиноми Растављање полинома на чиниоце НЗД и НЗС полинома Трансформације рационалних алгебарских израза	Реални бројеви – Нагласити затвореност операција у одређеним скуповима и потребу да се постојећи скуп прошири новим. Садржаје о грешкама повезати са стручним предметима, израчунавати апсолутну и релативну грешку конкретних мерења.
Геометрија	Проширивање знања о геометрији	разликује основне и изведене геометријске појмове дефинише суседне, упоредне, унакрсне, комплементне, суплементне углове наведе и примени везе између углова са паралелним (или нормалним крацима) наведе и примени релације везане за унутрашње и спољашње углове троугла	Геометријски појмови и везе између њих Троугао Значајне тачке троугла Четвороугао Талесова теорема	Пропорционалност – Користити што више конкретних примера из живота. Рационални алгебарски изрази – Тежиште треба да буде на разноврсности идеја, сврси и суштини трансформација полинома и алгебарских разломака, а не на раду са компликованим изразима.

		дефинише појмове симетрала дужи, симетрала угла, тежишна дуж и средња линија троугла конструира симетралу дужи, симетралу угла и висину троугла конструира значајне тачке троугла наведе својство тежишта наведе и примени основне релације у једнакокраком, односно једнакостраничном троуглу разликује врсте четвороуглова, наведе и примени њихове особине на одређивање непознатих елемената четвороугла формулише Талесову теорему и примени је на поделу дужи на n једнаких делова		Геометрија – Инсистирати на прецизности, уредности и правилној терминологији. Линеарне једначине и неједначине – Истаћи повезаност између аналитичког и графичког приказа функције. Садржаје повезати са одговарајућим садржајима хемије, физике и примерима из свакодневног живота. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: - активност ученика на часу; - усмену проверу знања; - писмену проверу знања; - тестове знања. Оквирни број часова по темама Вектори 4 часа Реални бројеви 7 часова Пропорционалност 10 часова Рационални алгебарски изрази 15 часова Геометрија 15 часова Линеарне једначине и неједначине 15 часова За реализацију 4 писмена задатка са исправкама планирано је 8 часова.
Линеарне једначине и неједначине	Проширивање знања о линеарној једначини, неједначини и функцији Оспособљавање за анализу графика функције и његову примену Примена знања о линеарним једначинама, системима и неједначинама на реалне проблеме	дефинише појам линеарне једначине решава линеарну једначину примени линеарну једначину на решавање проблема решава једначину које се своди на линеарну једначину дефинише појам линеарне функције прикаже аналитички, табеларно и графички линеарну функцију решава линеарну неједначину и графички прикаже скуп решења решава систем линеарних једначина са две непознате	Линеарна једначина и њене примене Линеарна функција и њен график Линеарна неједначина Систем линеарних једначина	

Назив предмета: **МАТЕМАТИКА**

Годишњи фонд часова: **72 часа**

Разред: **други**

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Тригонометрија правоуглог троугла	Упознавање са основним елементима тригонометрије	дефинише основне тригонометријске функције оштроугла израчуна основне тригонометријске функције оштрог угла правоуглог троугла када су дате две странице конструира оштар угао ако је позната једна његова тригонометријска функција наведе тригонометријске идентитете и примењује их у одређивању вредности тригонометријских функција ако је позната вредност једне од њих наведе вредности тригонометријских функција карактеристичних углова (од 30° , 45° , 60°) и са калкулатора прочита вредности за остале оштре углове и обрнуто (одређује оштар угао ако је позната вредност тригонометријске функције) примени елементе тригонометрије правоуглог троугла на решавање практичних проблема	Дефиниције тригонометријских функција правоуглом троуглу Вредности тригонометријских функција углова од 0° , 30° , 45° , 60° , 90° Основни тригонометријски идентитети Решавање правоуглог троугла	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања. Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (72 часа). Место реализације наставе Настава се реализује у учионици или кабинету за математику. Препоруке за реализацију наставе образложити циљ предмета, начин и критеријум оцењивања; неопходна предзнања поновити уз максимално ангажовање ученика; подстицати ученике на размишљање и самостално закључивање; примењивати разноврсне облике и методе рада, како би
Степеновање и кореновање	Проширивање знања о	наведе својства операција са степенима и примени их у	Појам степена. Операције са степенима	

	степеновању и кореновању Стицање основних знања о комплексним бројевима	трансформацијама једноставнијих израза наведе својства операција са коренима и примени их у трансформацијама једноставнијих израза рационалише именилац разломка у једноставним случајевима дефинише појмове имагинарна јединица и комплексан број сабере, одузме, помножи и подели два комплексна броја одреди конјугован број датог комплексног броја израчуна модуо комплексног броја	Степен са целим изложником Запис броја у Е (scientific) формату Појам корена. Операције са коренима Степен са рационалним изложником Рационалисање имениоца разломка Појам комплексног броја и операције са њима Конјугован број комплексног броја Модуо комплексног броја	се подстакла активност ученика; инсистирати на прецизности, тачности, систематичности и уредности у раду; упућивати ученике на претраживање различитих извора и примену савремених технологија. Тригонометрија правоуглог троугла – Садржаје повезивати са одговарајућим примерима из живота, нпр. величина сенке. Поновити правила заокругљивања бројева на одређени број децимала. Оспособити ученике за употребу калкулатора као помоћног средства при решавању проблема применом тригонометрије.
Функција и график функције	Упознавање основних својстава функција Оспособљавање за представљање података различитим графичким облицима и анализу датих података	наведе примере функција одреди знак, интервале монотоности, максимум и минимум на датом графику прочита и разуме податак са графика, дијаграма или из табеле и одреди минимум или максимум и средњу вредност зависне величине податке представљене у једном графичком облику представи у другом	Појам функције. Функције са коначним доменом Графичко представљање функције Читање графика функције (одређивање знака, интервала монотоности, максимума, минимума) - без формалне дефиниције тих појмова Различити графички облици представљања функција са коначним доменом (табела, график, дијаграм, круг) Одређивање максимума, минимума и средње вредности зависне величине	Степеновање и кореновање – При проширивању скупа из кога је изложилац нагласити перманентност особина степеновања. Оспособити ученике да помоћу калкулатора одреде вредности корена и степена датог броја. Комплексни бројеви: обрадити само
Квадратна једначина и	Стицање основних знања	решити непотпуну квадратну једначину у скупу $\mathbb{R}$	Квадратна једначина Образац за решавање	

квадратна функција	о квадратној једначини и квадратној функцији	наведе пример квадратне једначине која нема решења у скупу $\mathbb{R}$ реша једноставнију квадратну једначину одреди природу решења квадратне једначине растави квадратни трином скицира и анализира график квадратне функције (да прочита нуле функције, максимум или минимум, интервале монотоности) реша једноставну квадратну неједначину	квадратне једначине Природа решења квадратне једначине Растављање квадратног тринома на линеарне чиниоце Квадратна функција и њен график Квадратне неједначине	основне појмове и чињенице које ће бити неопходне при изучавању садржаја о квадратној једначини. Функција и график функције – Приликом обраде користити што више конкретних примера из живота и струке. Квадратна једначина и квадратна функција – Показати односе између решења и коефицијената, као и растављање квадратног тринома на чиниоце. Нацртати свих шест облика квадратне функције. Истаћи повезаност аналитичког и графичког приказа квадратне функције.
Полиедри и обртна тела	Проширивање знања о полиедрима и обртним телима	израчуна обим и површину фигурау равни (квадрат, правоугаоник, правилан шестоугао, круг) разликује правилне полиедре примени одговарајуће формуле и израчуна површине и запремине правилне призме, пирамиде и зарубљене пирамиде (једноставнији задаци) примени одговарајуће формуле и израчуна површине и запремине правог ваљка, купе, зарубљене купе и лопте одреди површину једноставних равних пресека тела	Обим и површина фигура у равни (квадрат, правоугаоник, правилан шестоугао, круг) Призма, пирамида, зарубљена пирамида и њихови равни пресеци Површина и запремина призме Површина и запремина пирамиде и зарубљене пирамиде Ваљак, купа, зарубљена купа, лопта и њихови равни пресеци Површина и запремина ваљка Површина и запремина купе и зарубљене купе Површина и запремина лопте	Полиедри и обртна тела – Користити симулације пресека на рачунару. Садржаје повезати са стручним предметима и проблемима из свакодневног живота. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: активност ученика на

				часу; усмену проверу знања; писмену провера знања; тестове знања. Оквирни број часова по темама Тригонометрија правоуглог троугла 9 часова Степеновање и кореновање 14 часова Функција и график функције 7 часова Квадратна једначина и квадратна функција 17 часова Полиедри и обртна тела 17 часова За реализацију 4 писмена задатка са исправкама планирано је 8 часова.
--	--	--	--	--

Назив предмета: **МАТЕМАТИКА**

Разред: **трећи**

Годишњи фонд: **70 часова**

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Експоненцијална и логаритамска функција	Упознавање основних особина експоненцијалне и логаритамске функције Примена стечених знања на решавање једноставнијих експоненцијалних и логаритамских једначина	прикаже аналитички, табеларно и графички експоненцијалну функцију реши једноставније експоненцијалне једначине прикаже аналитички, табеларно и графички	Експоненцијална функција и њен график Експоненцијалне једначине Појам инверзне функције Дефиниција логаритма и особине Логаритамска функција	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања

		логаритамску функцију објасни шта је логаритам, наведе и примени правила логаритмовања при трансформацији једноставних израза реши једноставније логаритамске једначине користи калкулатор за одређивање вредности логаритама	Појам инверзне функције Једноставније логаритамске једначине	Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (70 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици или кабинету за математику Препоруке за реализацију наставе
Аналитичка геометрија у равни	Стицање основних знања о аналитичкој геометрији	примени Гаусов алгоритам на решавање система линеарних једначина(3*3) израчуна растојање између две тачке и обим троугла акосу дате координате његових темена разликује општи облик једначине праве од експлицитног облика и преведе један запис у други објасни положај праве у координатном систему у зависности од коефицијената k и p одреди једначину праве одређену датом тачком и датим коефицијентом правца одреди једначину праве одређену датим двема тачкама примени услов нормалности и услов паралелности две праве одреди угао који заклапају	Системи линеарних једначина. Гаусов алгоритам Декартов координатни систем у равни. Координате тачке и растојање између дветачке Једначина праве у Декартовом правоуглом координатном систему. Општи и експлицитни облик једначине праве Једначина праве одређена тачком и коефицијентом правца Једначина праве одређена двема тачкама Узајамни положај две праве Нормални облик једначине праве и растојање тачке од праве Једначина кружнице Узајамни положај праве и кружнице	образложити циљ предмета, начин и критеријум оцењивања неопходна предзнања поновити уз максимално ангажовање ученика подстицати ученике на размишљање и самостално закључивање примењивати разноврсне облике и методе рада, како би се подстакла активност ученика инсистирати на прецизности, тачности, систематичности и уредности у раду упућивати ученике на претраживање различитих извора и примену савремених технологија Експоненцијална и логаритамска функција –

		две праве израчуна растојање тачке од праве преведе општи облик једначине кружнице у канонски одреди центар и полупречник кружнице одреди једначину кружнице из задатих услова— једноставнији примери испита међусобни положај праве и кружнице одреди једначину тангенте кружнице из задатих услова		Важно је истаћи да су експоненцијална и логаритамска функција инверзне. При решавању једначина указати на важност постављања одговарајућих услова. Аналитичка геометрија у равни –Истаћи да је аналитичка геометрија на одређени начин спој алгебре и геометрије и повезати примену аналитичког апарата са решавањем одређених задатака из геометрије. Указати на везе између различитих облика једначине праве.Једначинукружнице обрадити у општем и канонском облику.
Низови	Упознавање са појмом низа Разумевање појмова аритметички и геометријски низ и примена на конкретне проблеме	препозна општи члан низа када су дати почетни члановиниза (једноставнији примери) препозна аритметички низ и одреди везу између општег члана, првог члана и диференције низа израчуна збир првих n чланова аритметичког низа препозна геометријски низ и одреди везу између општег члана и првог члана и количника низа израчуна збир првих n чланова геометријског низа	Појам низа Аритметички низ Збир првих n чланова аритметичког низа Геометријски низ Збир првих n чланова геометријског низа	Низови – Примере низова узимати из разних области математике, (нпр. из геометрије) као и из свакодневног живота (нпр. неки изабрани проблем сложеног интересног рачуна, као увод у следећу наставну тему).
Елементи привредне и финансијске математике	Стицање основних знања и примена простог каматног рачуна Стицање основних знања	примени основну пропорцију простог каматног рачуна за време дато у годинама, месецима, данима израчуна интерес на основу	Прост каматни рачун, каматни број и каматни кључ Примене простог каматног рачуна:	Елементи привредне и финансијске математике

	из сложеног каматног рачуна Примена сложеног каматног рачуна у рачуну улога Примена сложеног каматног рачуна у рачуну ренте	каматног броја и каматног кључа израчуна камату на више сума примени каматни рачун више сто и ниже сто примени термински рачун, есконтовање меница, рачун штедног улога израчуна месечну отплату код потрошачких кредита примени верижни рачун у проблемима продаје и куповине валута покаже разлику између простог и сложеног каматног рачуна на датом примеру израчуна увећану, односно почетну вредност главнице израчуна време и каматну стопу израчуна сложену камату одреди конформну каматну стопу одреди увећану вредност више периодичних улога при улагању почетком и крајем периода израчуна број улагања израчуна каматну стопу објасни појам садашње (почетне) вредности више периодичних сума које се исплаћују почетком или крајем периода	средњи рок плаћања и рок салда дуговања есконтовање меница штедни улог потрошачки кредити Продаја и куповина валута и девиза Сложени каматни рачун појам, антиципативни и декурзивни обрачун камате израчунавање почетне и увећане вредност главнице, времена и каматне стопе Конформна каматна стопа Рачун улога Улагање почетком периода Улагање крајем периода Број улагања Каматна стопа Рачун ренте Садашња вредност више појединачних сума Број исплата Каматна стопа Комбиновани примери	– Нагласити разлику између рачуна улога и рачуна ренте. Елементе кредита подробно обрадити кроз израду примера амортизационих планова са малим бројем периода. Нагласити разлику између кредита са релативном и конформном каматном стопом. Користити разноврсне примере из праксе и одговарајући софтвер. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: активност ученика на часу; усмену проверу знања; писмену проверу знања; тестове знања. Оквирни број часова по темама Експоненцијална и логаритамска функција 13 часова Аналитичка геометрија у равни 15 часова Низови 7 часова Елементи привредне и финансијске математике 25 часова За реализацију 4 писмена задатка са исправкама
--	--	--	--	--

		израчуна збир дисконтованих вредности одреди вредност исплате крајем и почетком периода израчуна број исплата израчуна вредност каматне стопе		планирано је 8 часова
--	--	--	--	------------------------------

Назив предмета: **МАТЕМАТИКА**

Разред: **четврти**

Годишњи фонд: **64 часа**

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Функције	Проширивање знања о особинама функцијама Упознавање са појмовима инверзна и сложена функција Упознавање са појмом гранична вредност функције	дефинише појам функције и врсте функција (1-1, НА и бијекција) користи експлицитни и имплицитни облик функције објасни и испита монотоност функције, ограниченост, парност, периодичност и одреди нуле функције нацрта и анализира елементарне функције одреди граничну вредност функције наброји важне лимесе одреди асимптоте дате функције	Функције. Основне особине реалних функција реалне променљиве Сложена функција Инверзна функција Преглед елементарних функција (линеарна, степена, експоненцијална, логаритамска, тригонометријска) Гранична вредност функције. Особине Број e . Важни лимеси Непрекидност функције Асимптоте функција. Хоризонтална асимптота Вертикална асимптота Коса асимптота	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (64 часа) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици или кабинету за математику Препоруке за реализацију наставе образложити циљ предмета, начини критеријум оцењивања неопходна предзнања поновити уз максимално ангажовање ученика подстицати ученике на размишљање и самостално закључивање
Извод функције	Разумевање појма извода функције	објасни проблем тангенте у датој тачки и проблем брзине	Проблем тангенте и брзине Дефиниција извода функције	

	Оспособљавање за примену извода на испитивање својстава функције	дефинише извод функције примени правила диференцирања примени таблицу елементарних извода одреди екстремне вредности помоћу извода функције испита монотоност функције помоћу извода испита и нацрта графике једноставних функција чита и анализира, односно нацрта дијаграм из подручја рада примени извод функције и примитивну функцију при израчунавању економских функција	Правила диференцирања (извод збира, производа и количника функција) Извод сложене функције Таблица извода елементарних функција Испитивање екстремних вредности и монотоности функција помоћу извода Испитивање и цртање графика функција Примитивна функција и појам интеграла Економске функције (тражња, понуда, приходи, трошкови)	примењивати разноврсне облике и методе рада, како би се подстакла активност ученика инсистирати на прецизности, тачности, систематичности и уредности у раду упућивати ученике на претраживање различитих извора и примену савремених технологија Функције – Значајније особине истаћи у приказу елементарних функција. За приказивање графика елементарних функција користити рачунар. Појам граничне вредности усмерити на ближе одређење појма непрекидности и за испитавање функције на крајевима домена тј. налажење асимптота. <u>Све садржаје обрадити на примерима једноставнијих функција.</u> Извод функције – Примењујући знање из аналитичке геометрије о правој, увести ученике у област диференцијалног рачуна. Појам прираштаја представити и графички. <u>Све садржаје обрадити на примерима једноставнијих функција</u> Зајам – Акценат у овој теми треба да буде на оспособљавању ученика да направе амортизациони план зајма (са
--	--	---	---	--

Зајам	Стицање основних знања о елементима зајма Овладавање поступком амортизације зајма Стицање основних знања о конверзији зајма	разликује врсте зајмова и објасни појам амортизација зајма израчуна зајам, ануитет, каматну стопу и број ануитета израчуна износ дуга на почетку обрачунског периода израчуна интерес и отплату за било који период амортизације зајма израчуна отплаћени део зајма и остатак зајма направи амортизациони план и и изврши контролу ваљаности амортизационог плана направи план амортизације зајма подељеног на обвезнице одреди нови ануитет након промене времена амортизације или каматне стопе	Појам и врсте зајмова Појам амортизације зајма, израчунавање зајма, ануитета, каматне стопе и броја ануитета Амортизациони план Однос између отплата, односно ануитета и отплата Израчунавање отплаћеног дела зајма и остатка зајма Амортизација зајмова подељених на обвезнице Конверзија зајма	потребним израчунавањима), да врше конверзију зајма и сл. У оквиру ове теме ученицима се могу дати и семинарски радови, нпр. прикупљање понуда кредитирања у различитим банкама и анализа повољности понуда уз употребу софтвера, израда амортизационог плана зајма на рачунару за случајеве да су познати различити елементи зајма, израда плана амортизације зајма после конверзије уз промену различитих услова кредитирања итд. <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз: - активност ученика на часу; - усмену проверу знања; - писмену провера знања; - тестове знања. <u>Оквирни број часова по темама</u> Функције: 16 часова Извод функције: 20 часова Зајам 20 часова За реализацију 4 писмена задатка саисправкама планирано је 8 часова.
---------------------	--	--	---	--

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА:

Рачунарство и информатика

Физика

Хемија, Статистика

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљеви предмета:

тицање функционалних знања из светског и националног уметничког наслеђа,
теорије ликовне уметности и технологије ликовних материјала;
Оспособљавање за самостално ликовно изражавање и стварање традиционалним и савременим визуелним медијима, материјалима и техникама, за самостално проналажење и систематизовање информација из различитих извор примену стечених знања и умења у настави других предмета, свакодневном животу и будућем раду;
Развијање визуелног опажања и памћења, естетских критеријума, стваралачког и критичког мишљења;
Мотивисање ученика да доприноси естетском и културном начину живљења у свом природном и друштвеном окружењу.

Годишњи фонд часова: 37

Разред: први

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Теорија обликовања	Формирање свести о значају и повезаности уметности са природом, друштвом и науком; Разумевање значења ликовног дела; Оспособљавање за изражавање ставова, доживљаја и емоција креативним коришћењем визуелних средстава;	објасни повезаност уметности и друштва, уметности и природе и уметности и науке; разликује врсте ликовних уметности; препозна мотиве у уметничким делима; дешифрује визуелни знак; разликује ликовне елементе; користи ликовне елементе у самосталном ликовном изражавању и стварању; изражава своје ставове, доживљаје и емоције креативно користећи ликовни језик;	Појам уметности; Уметност и природа. Уметност и друштво. Повезаност ликовног стваралаштва са осталим уметностима, наукама и процесима рада; Врсте ликовних уметности; Мотиви уметности; Откривање смисла и значења ликовног дела; Визуелне комуникације; Линија; Величина и облик; Простор; Светлост; Површина и текстура; Боја;	На почетку теме ученике треба упознати са циљевима, садржајима, активностима и исходима наставе / учења, као и са претходном ситуацијом, планом рада и начинима вредновања остварених резултата. Облици наставе Тема се реализује кроз следеће облике наставе: индивидуални; фронтални; рад у паровима; групни. Место реализације наставе

	Стицање функционалних знања из уметничког наслеђа;		Композиција (Компоновање различитихликовних елемената и принципи компоновања);	Кабинет за наставу ликовне културе или ликовни атеље.
Уметничко наслеђе	Формирање свести о значају очувања светског и националног уметничког наслеђа; Формирање естетских критеријума;	разликује елементарне појмовеи термине у ликовној уметности; изражава став о одабраним ликовним делима; предлаже начине упознавања и комуницирања са делима ликовне уметности (посета изложбама, галеријама, музејима, локалитетима, сусрети са уметницима...); изради презентацију одабране теме;	Уметност праисторије; Уметност старих цивилизација; Сусрет истока и запада; Уметност Грчке и Рима; Ранохришћанска уметност; Романичка и готичка уметност; Уметност Византије; Ренесанса и барок; Неокласицизам, романтизми реализам; Импресионизам; Модерна и савремена уметност; Ученички пројекат: израда презентације (Могуће теме: уметнички правац, монографија уметника, поређење два или више уметника, археолошки локалитет у Србији, утицај византијске уметности на српску средњовековну уметност...);	<u>Препоруке за реализацију наставе</u> Користити у настави сва доступна аудио-визуелна средства, према могућностима приказати презентацију или документарни филм; Омогућити ученицима да неспутано износе идеје уз уважавање њихових предлога и да самостално формирају и образлажу ставове; Омогућити развој способности према индивидуалним могућностима; Мотивисати ученике да самостално долазе до решења проблема кроз ликовно изражавање и стварање; Подстицати ученике на процену свог ликовног рада и радова других; Кроз задатке који се односе на уметничко наслеђе ученике уводити у тимски рад и коришћење различитих извора информација; Садржаје уметничког наслеђа обрадити сажето, на карактеристичним примерима са нагласком на национално културно и уметничко наслеђе; Организовати изложбе и презентације радова ученика кроз јавни наступ у школи или институцијама културе У складу са могућностима школе, организовати посете музејима, галеријама или историјским локалитетима, посете локалним атељеима уметника или уметничким колонијама, сарадњу са уметницима и институцијама културе.
Практичан рад	Стицање знања о врстама, својствима и могућностима коришћења различитих ликовних техника и материјала;	разликује врсте, својства и могућности коришћења различитих ликовних техника иматеријала; користи различите ликовне материјале и технике у раду; обликује различите дводимензионалне и	Средства за ликовно обликовање; Цртање; Сликање; Графика; Вајање и обликовање различитих материјала; Савремени медији уликовној	

	Оспособљавање за коришћење различитих ликовних материјала и техника и правилно и безбедно руковање прибором; Развијање креативности	тродимензионалне ликовне форме; демонстрира правилну и безбедну употребу прибора и алата; осмисли оригинални ликовнирад.	уметности.	Оцењивање Оцењивање вршити кроз: Праћење остварености исхода; Активност на часу. Оквирни број часова по теми Теорија обликовања – 11 часова; Уметничко наслеђе - 13 часова; Практичан рад – 15 часова.
--	--	--	------------	---

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА:

Музичка уметност;

Српски језик;

Историја;

Биологија, Математика; Рачунарство и информатика.

РАЧУНАРСТВО И ИНФОРМАТИКА

Циљеви предмета:

Стицање знања, вештина и формирање вредносних ставова информатичке писмености неопходних за живот и рад у савременом друштву.

Разред: **први**

Назив и трајање модула предмета

НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)
	В
Основе рачунарске технике	16
Обрада текста	16
Табеларни прорачуни	16
Слајд - презентације	12
Интернет и електронска комуникација	14
УКУПНО:	74

НАПОМЕНА: Годишњи фонд часова зависи од броја наставних недеља у првом разреду који је дефинисан наставним планом за сваки образовни профил.

Назив модула: **Основе рачунарске технике**

Трајање модула: **16 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Оспособљавање ученика за коришћење основних могућности рачунаског система	класификује фазе историјског развоја рачунара наведе примере употребе РС у свакодневном животу дефинише појмове хардвера и софтвера објасни Фон Нојманов модел рачунара разликује јединице за меру количине података разликује основне компоненте	историјски развој технологија за складиштење, обраду и пренос података примена РС у разним областима људске делатности блок-схема Фон Нојмановог модела рачунаског система јединице за мерење количине податка (бит, бајт, редови величине) основне компоненте рачунара и	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Ставови предвиђене модулом изграђивати и вредновати код ученика током свих облика наставе. Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: лабораторијске вежбе

	рачунара разликује факторе који утичу на перформансе рачунара разликује врсте софтвера дефинише оперативни систем (ОС)и наводи његове главне функције подешава радно окружење ОС хијерархијски организује фасцикле и управља фасциклама и датотекама	њихов утицајна перформансе рачунара врсте и подела софтвера, главне функције ОС-а подешавање радног окружења (позадина	<u>Подела одељења на групе</u> Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: Лабораторијских вежби <u>Место реализације наставе</u> рачунарска кабинет Препоруке за реализацију наставе
	разликује типове датотека користи текст едитор оперативног система црта помоћу програма за цртање у оквиру ОС инсталира нови софтвер компресује и декомпресује датотеке и фасцикле обезбеђује заштиту рачунара од штетног софтвера инсталира периферне уређаје наводи примере и предности умрежавања рачунара манипулише дељивим ресурсима у локалној мрежи управља штампањем докумената примењује здравствене и сигурносне мере заштите при коришћењу рачунара објасни утицај коришћења рачунара на животну средину примењује и поштује законска решења у вези са ауторским правима и заштитом података	радне површине, сат, календар, језик тастатуре, резолуција монитора...) концепти организације датотека и фасцикли типови датотека текст едитор цртање који постоји у саставу ОС-а програм за цртање који постоји у саставу ОС-а инсталација корисничког софтвера програми за архивирање података програми за заштиту рачунара од штетног софтвера инсталација периферних уређаја дељење ресурса у оквиру локалне мреже подешавање параметара штампе фактори који штетно утичу на здравље корисника рачунара, животну средину и мереза њихову минимизацију врсте лиценци, ауторска права и заштита података	Конкретне примере за вежбање прилагодити образовном профилу. При реализацији модула инсистирати на вештинама. Принцип рада рачунарског система објаснити правећи паралелу са системима који су ученицима већ познати из ранијег искуства. Основне компоненте рачунара: објаснити ученицима начин повезивања рачунара, улазно – излазне портове и уређаје спољашње меморије, а централну јединицу само на нивоу основне блок – шеме (матична плоча, напајање, РАМ, процесор, графичка, звучна и мрежна карта). Објаснити значај и направити хијерархију утицаја појединих компоненти РС на перформансе рачунара. Поделу софтвера урадити на нивоу: ОС, апликативни софтвер и драјвери и објаснити њихову намену. При подешавању радног окружења посебну пажњу обратити на

			регионална подешавања При реализацији хијерархијске организације фасцикли објаснити ученицима њен значај. Инсталацију софтвера реализовати на програмима заштити рачунара и архивирање података. Инсталацију периферних уређаја урадити на примеру штампача. Објаснити ученицима значај правилног држања тела, осветљења, дужине рада без паузе... Инсистирати на поштовању и доследном спровођењу ауторских права и софтверских лиценци. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: Праћење остварености исхода Тестове знања Тестове практичних вештина
--	--	--	--

Назив модула: **Обрада текста**

Трајање модула: **16 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Оспособљавање ученика за рад са програмима за обраду текста	подешава радно окружење програма за обраду текста управља текстуалним документима и чува их у различитим верзијама креира и уређује текстуалне документе	подешавање радног окружења (палете алатки, пречице, лењир, поглед, зум...) рад са документима (отварање, снимање у различитим форматима и верзијама програма) уношење текста (унос текста, симбола и специјалних карактера)	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Ставови предвиђене модулом изграђивати и вредновати код ученика током свих облика наставе Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: лабораторијске вежбе

	креира и уређује табеле уметне објекте у текст и модификује их направи циркуларна писма подешава параметре изгледа странице текстуалног документа проналази и исправља правописне и словне грешкепомоћу алата уграђених у програм за обраду текста. прегледа и штампа текстуални документ.	форматирање текста (слова, обликовање, индексирање, експонирање, боја, промена величине слова) форматирање пасуса стилови креирање и форматирање табеле уношење података и модификовање табеле рад са објектима (уметање, копирање, премештање, промена величине...) израда циркуларног писма, избор листе прималаца, уметање података, снимање и штампање подешавање параметара изгледа странице документа (оријентација папира, величина, маргине, прелом, уређивање заглавља и подножја, аутоматско нумерисање страна) исправљање правописних грешака, контролор правописа прегледање документа пре штампања, штампање целог документа, појединачних страница и одређивање броја копија	<u>Подела одељења на групе</u> Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: Лабораторијских вежби <u>Место реализације наставе</u> рачунарски кабинет <u>Препоруке за реализацију наставе</u> Конкретне примере за вежбање прилагодити образовном профилу кроз корелацију са стручним предметима (форме, текстови, обрасци, извештаји и сл. са каквима ће ученик радити при обављању стручних послова) При реализацији овог модула инсистирати на правопису и употреби одговарајућег језика тастатуре. Инсистирати на правилном форматирању параграфа (максимално користити могућности које пружа програм, избегавати поновљену употребу тастера „ентер“ и „размак“) При обради табела као пример урадити табелу која ће се касније користити при изради циркуларног писма. <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода тестове практичних вештина
--	---	---	--

Назив модула: **Табеларни прорачуни**

Трајање модула: **16 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Оспособљавање ученика за рад са програмом за табеларне прорачуне	подешава радно окружење програма за табеларне прорачуне управља табеларним документима и чува их у различитим верзијама уноси податке различитих типова – појединачно и аутоматски измени садржаје ћелија сортира и поставља филтере манипулише врстама и колонама организује радне листове уноси формуле у ћелије форматира ћелије бира, обликује и модификује графиконе подешава изглед странице за штампање табеларног документа	подешавање радног окружења (палете алатки, пречице, лењир, поглед, зум...) рад са документима (отварање, снимање у различитим форматима и верзијама програма) уношење података (појединачни садржаји ћелија и аутоматске попуње) мењање типа и садржаја ћелије сортирање и филтрирање подешавање димензија, преметање, фиксирање и сакривање редова и колона додавање, брисање, премештање и преименовање радних листова уношење формула са основним аритметичким операцијама, користећи референце на ћелије функције за: сумирање, средњу вредност, минимум, максимум, пребројавање, заокруживање логичке функције копирање формула, релативно и апсолутно референцирање ћелија форматирање ћелија (број децималних места,	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Ставови предвиђене модулом изграђивати и вредновати код ученика током свих облика наставе. <u>Облици наставе</u> Модул се реализује кроз следеће облике наставе: лабораторијске вежбе <u>Подела одељења на групе</u> Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: Лабораторијских вежби <u>Место реализације наставе</u> рачунарска кабинет <u>Препоруке за реализацију наставе</u> Конкретне примере за вежбање прилагодити образовном профилу кроз корелацију са стручним предметима.

	исправља грешке у формулама и тексту прегледа и штампа табеларни документ.	датум, валута, проценат, поравнање, прелом, оријентација, спајање ћелија, фонт, боја садржаја и позадине, стил и боја рама ћелије) намена различитих типова графикана, приказивање података из табеле помоћу графикана подешавање изгледа странице документа за штампање (оријентација папира, величина, маргине, прелом, уређивање заглавља и подножја, аутоматско нумерисање страна) исправљање грешака у формулама и тексту прегледање документа пре штампања, аутоматско штампање насловног реда, штампање опсега ћелија, целог радног листа, целог документа, графикана и одређивање броја копија.	При реализацији овог модула инсистирати на правопису и употреби одговарајућег језика тастатуре. Логичке функције: избор функција прилагодити нивоу знања ученика и потребама образовног профила. Форматирање ћелија обрађивати током два часа При обради графикана, показати различите врсте графикана (хистограме, линијске, и „пите“; објаснити њихову намену; показати подешавање појединих елемената графикана). оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода тестове практичних вештина
--	--	---	---

Назив модула: **Слајд – презентације**

Трајање модула: **12 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИНОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Оспособљавање ученика за израду слајд – презентација и њихово презентовање	подешава радно окружење програма за израду слајд – презентације управља слајд – презентацијама и чува их	подешавање радног окружења (палетеалатки, пречице, лењир, поглед, зум...) рад са документима (отварање, снимање у различитим форматима и верзијама програма) додавање и манипулација слајдовима	На почетку модула ученике упознати са циљевима исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Ставови предвиђене модулом изграђивати и вредновати код ученика током свих облика наставе.

	у различитим форматима и верзијама додаје и премешта слајдове припреми презентацију у складу са правилима и смерницама за израду презентације користи различите организације слајда уноси и форматира текстна слајду додаје објекте на слајд уноси белешке уз слајд подешава позадину слајда користи и модификује готове дизајн – теме додаје и подешава анимационе ефекте објектима бира и подешава прелазе између слајдова израђује интерактивне слајд презентације разликује врсте погледана презентацију припрема за штампу и штампа презентацију подешава презентацију за јавно приказивање; припрема презентације за приказивање са другог рачунара излаже слајд-презентацију	основна правила и смернице за израду презентације (количина текста и објекта по слајду, величина и врста слова, дизајн...) организација слајда: слајдови са текстом, табелама, дијаграмима играфиконима форматирање текста додавање објекта на слајд (звук, филм) позадина слајда (боје, преливи, шрафуре, текстуре и слике) дизајн – теме анимациони ефекти (врсте, подешавање параметара, анимационе шеме) прелаз између слајдова интерактивна презентација (хиперлинкови и акциона дугмад) врсте погледа на презентацију штампање презентације подешавање презентације за јавно приказивање (ручно, аутоматски, у петљи) наступ презентера (положај презентера, вербална и невербална комуникација, савладавање треме).	Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: лабораторијске вежбе Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: Лабораторијских вежби Место реализације наставе рачунарска кабинет Препоруке за реализацију наставе Практичну реализацију модула извести у неком од програма за израду слајд презентације. Конкретне примере за вежбање прилагодити образовном профилу кроз корелацију са стручним предметима. Кроз цео модул ученик треба да ради на једној презентацији чија је тематика везана за конкретан образовни профил и да на њој примени сва усвојена знања и вештине. При реализацији овог модула инсистирати на правопису и употреби одговарајућег језика тастатуре. Извођење наставе започети објашњењима наставника а затим усмерити ученике да самостално вежбају. Инсистирати на значају слајд презентација и важности квалитетног презентовања. Подстицати код ученика креативност. Последња два часа ученици презентују своје радове и дискутују о њима. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода тестове практичних вештина
--	--	---	--

Назив модула: **Интернет и електронска комуникација**

Трајање модула: **14 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Оспособљавање ученика за коришћење Интернета и електронску комуникацију	објасни појам и структуру Интернета разликује начине повезивања рачунара са Интернетом разликује Интернет – сервисе објасни појмове хипертекста и WWW користи садржаје са веба (WWW – сервиса) проналази садржаје на вебу помоћу претраживача процењује садржаје са веба на критички начин преузима садржаје са веба комуницира путем електронске поште разликује предности и недостатке електронске комуникације користи разноврсне Интернет – сервисе попуњава и шаље веб – базиране обрасце објашњава појам електронског пословања примени сервис „у облаку“ објашњава могуће	историјски развој Интернета и структура адресе и протоколи начини повезивања рачунара са Интернетом (предности и недостаци сваког од њих) сервиси Интернета (WWW, електронска пошта, FTP...) WWW, веб – прегледач (врсте, отварање и подешавање) коришћење претраживача (основно и напредно) поузданост извора информација. медијска писменост. преузимање садржаја са веба (снимањем веб странице, копирањем садржаја са веб странице, преузимањем датотеке) програми за електронску пошту („веб – мејл“ и програми за преузимање поште на локални рачунар) радно окружење програма за електронску пошту постављање адресе примаоца („за“, „копија“, „невидљива копија“) пријем и слање електронске поште, без иса прилогом напредне могућности програма за преузимање ел. поште (уређивање адресара, уређивање фасцикли, аутоматско сортирање поште...) веб – обрасци разноврсне намене електронско пословање у трговини и јавној управи	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Ставови предвиђене модулом изграђивати и вредновати код ученика током свих облика наставе. Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: лабораторијске вежбе Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: лабораторијских вежби Место реализације наставе рачунарска кабинета Препоруке за реализацију наставе При реализацији овог модула инсистирати на правопису и употреби одговарајућег језика тастатуре. Током реализације свих садржаја модула инсистирати на могућностима злоупотребе Интернета а поготово на безбедности корисника, поузданости информација и спречавању злоупотребе деце. При претраживању Интернета ученике усмерити ка тражењу образовних веб сајтова и коришћењу система за електронско учење. При обради електронског пословања демонстрирати различите врсте веб образаца који се користе за поручивање и плаћање робе путем Интернета, поручивање докумената... Показати рад са текстом, рад са табелама и складиштење података у неком од сервиса „у

	злоупотребе Интернета примењује безбедносне мере приликом коришћења Интернета примењује правила лепог понашања на мрежи поштује ауторска права садржаје преузете самреже	предности и недостаци електронске комуникације социјалне мреже, форуми, системи за брзе поруке, системи за електронско учење... рачунарски сервиси „у облаку“, рад са текстом, табелама и датотекама. безбедност деце на Интернету безбедносни ризици коришћења електронске комуникације правила лепог понашања у електронској комуникацији	облаку“ (<i>cloud computing</i>), доступних путем веба. Преузимање садржаја са веба вежбати на примерима преузимања текста, слика, клипова и датотека. Код преузимања садржаја са веба водити рачуна о веродостојности извора информација и развијати код ученика критичко мишљење и медијску писменост у избору и тумачењу садржаја. При електронској комуникацији поштовати правила лепог понашања (<i>netiquette</i>). При реализацији садржаја везаних за електронску пошту објаснити ученицима „пут“ електронског писма. Доследно спроводити поштовање ауторских права и софтверских лиценци. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода тестове практичних вештина
--	---	--	--

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Сви предмети

ИСТОРИЈА

Циљеви предмета:

- Стицање хуманистичког образовања и развијање историјске свести;
- Разумевање историјског простора и времена, историјских догађаја, појава и процеса и улоге истакнутих личности;
- Развијање индивидуалног и националног идентитета;
- Стицање и проширивање знања, развијање вештина и формирање ставова неопходних за разумевање савременог света (у националном, регионалном, европском и глобалном оквиру);
- Унапређивање функционалних вештина и компетенција неопходних за живот у савременом друштву (истраживачких вештина, критичког и креативног мишљења, способности изражавања и образлагања сопствених ставова, разумевања мултикултуралности, развијање толеранције и културе аргументованог дијалога);
- Оспособљавање за ефикасно коришћење информационо-комуникационих технологија;
- Развијање свести о потреби сталног усавршавања и свести о важности неговања културно-историјске баштине.

Годишњи фонд часова: 74

Разред: први

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Српска државна државност	Проширивање знања о настанку модерне српске државе и најважнијим одликама српске државности. Развијање свести о значају средњовековне државности за настанак модерне српске државе. Уочавање улоге знаменитих личности у развоју српске државности.	препозна различите историјске садржаје (личности, догађаје, појаве и процесе) и доведе их у везу са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом; разликује периоде у којима је постојала, престала да постоји и поново настала српска држава; наведе и упоређи одлике српске државности у средњем и новом веку; уочи утицај европских револуционарних збивања на развој српске	Српска државност у средњем веку. Српски народ и његови суседи у средњем веку. Положај Срба под османском, хабзбуршком и млетачком влашћу (XVI–XVIII век). Српска револуција 1804–1835. и њено место у контексту европских збивања. Развој државних институција. Развој уставности. Улога модерних династија (Карађорђевићи, Обреновићи, Петровићи) у развоју српске државности. Ратови Србије и Црне Горе за независност 1876–1878. Формирање модерног политичког	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе: Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава. Место реализације наставе: Теоријска настава се реализује у учионици или одговарајућем кабинету. Оцењивање: Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода тестове знања.

	Разумевање најзначајнијих идеја модерног доба и њиховог утицаја у процесу стварања српске државе. Разумевање међународног контекста у коме настаје и постоји српска држава.	националне и државне идеје; објасни узроке и последице Српске револуције, ослободилачких ратова 1876–1878, Балканских ратова и Првог светског рата; уочи и објасни на историјској карти промене граница српске државе; лоцира места најважнијих битака које су вођене током Српске револуције, ослободилачких ратова 1876–1878, Балканских ратова и Првог светског рата; опише улогу истакнутих личности у Српској револуцији, у развоју државних институција и формирању модерног политичког система, у ослободилачким ратовима 1876–1878, Балканским ратовима и Првом светском рату; изведе закључак о значају уставности за развој модерног политичког система.	система и настанак странака (радикалне, либералне и напредњачке). Положај Срба под османским хабзбуршком влашћу у XIX и почетком XX века. Србија и Црна Гора у Балканским ратовима и Првом светском рату. Најзначајније личности (вожд Карађорђе Петровић, кнез Милош Обреновић, прота Матеја Ненадовић, митрополит Стефан Стратимировић, Димитрије Давидовић, Тома Вучић Перишић, Илија Гарашанин, кнез Александар Карађорђевић, кнез Михаило Обреновић, Владимир Јовановић, Светозар Милетић, краљ Милан Обреновић, владика Петар I Петровић, владика Петар II Петровић, књаз Данило Петровић, књаз Никола Петровић, Лука Вукаловић, Јован Ристић, Стојан Новаковић, Никола Пашић, краљ Александар Обреновић, краљ Петар I Карађорђевић, престолонаследник Александар Карађорђевић, Радомир Путник, Степа Степановић, Живојин Мишић, Петар Бојовић, Јанко Вукотић...). Југословенска идеја и конституисање државе. Одлике политичког система у југословенској краљевини (политичке борбе, Видовдански и	Оквирни број часова по темама: Српска држава и државност – 32 часа; Српски народ у југословенској држави – 20 часова; Достигнућа српске културе – 12 часова; Српски народ и Србија у савременом свету – 10 часова. Препоруке за реализацију наставе: структура програма конципирана је с циљем да помогне наставнику у планирању непосредног рада са ученицима, олакшавајући му одређивање обима и дубине обраде појединих наставних садржаја, за сваку тематску целину дати су циљеви, исходи и садржаји, а исходи треба да послуже да наставни процес буде тако обликован да се наведени циљеви остваре, садржаје треба прилагођавати ученицима, како би најлакше и најбрже достигли наведене исходе, наставник има слободу да сам одреди распоред и динамику активности за сваку тему, уважавајући циљеве предмета, програм се може допунити садржајима из прошлости завичаја, чиме се код ученика постиже јаснија представа о историјској и културној баштини у њиховом крају
--	---	---	---	---

			Октроисани устав, лични	(археолошка налазишта, музејске збирке), у школама на наставном језику неке од националних мањина могуће обрадити и проширени наставни садржаји из прошлости тог народа, важно је искористити велике могућности које историја као наративни предмет пружа у подстицању ученичке радозналости, која је у основи сваког сазнања, наставни садржаји треба да буду представљени као „прича” богата информацијама и детаљима, не зато да би оптеретили памћење ученика, већ да би им историјски догађаји, појаве и процеси били предочени јасно, детаљно, живо и динамично, посебно место у настави <i>историје</i> имају питања, како она која поставља наставник ученицима, тако и она која долазе од ученика, подстакнута оним што су чули у учионици или што су сазнали ван ње користећи различите изворе информација, добро осмишљена питања наставника имају подстицајну функцију за развој историјског мишљења и критичке свести, не само у фази утврђивања и систематизације градива, већ и у самој обради наставних садржаја, у зависности од циља који наставник жели да оствари, питањамогу имати различите функције, као
Српски народ у југословенској држави	Проширивање знања о југословенској идеји и носиоцима идеје стварања југословенске државе.	образложи најважније мотиве и узроке стварања југословенске државе; уочи значај настанка југословенске државе за српски народ;	Режим краља Александра, стварање Бановине Хрватске и отварање српског питања). Априлски рат и последице пораза, геноцид над Србима у НДХ. Отпор, устанак и грађански рат.	

	Разумевање међународног контекста у коме настаје југословенска држава. Проширивање знања о одликама југословенске државе. Проширивање знања о положају српског народа у југословенској држави. Уочавање улоге знаменитих личности у политичком животу југословенске државе. Сагледавање међународног положаја југословенске државе.	идентификује одлике југословенске државе као монархије и као републике; разликује особености друштвено-политичких система који су постојали у југословенској држави; уочи и разуме међународни положај југословенске државе; образложи допринос југословенских антифашистичких покрета победи савезника у Другом светском рату; именује најважније личности које су утицалена друштвено-политичка збивања у Југославији.	Биланс рата и допринос Југославије победи антифашистичке коалиције. Проглашење републике и изградња новог државног и друштвеног уређења. Сукоб Југославије и социјалистичких земаља – резолуција Информбироа, Голи оток. Југославија између истока и запада. Разбијање и распад Југославије – пораз Југославије као идеје, политичког пројекта и друштвеног система, велике силе и југословенска криза, ратови у Словенији, Хрватској, Босни и Херцеговини, настанак нових држава, сукоби на Косову и Метохији и НАТО интервенција 1999, Косовско питање, раздвајање Србије и Црне Горе. Најзначајније личности (краљ Александар I Карађорђевић, Никола Пашић, Стјепан Радић, Љуба Давидовић, Светозар Прибићевић, Антон Корошец, Милан Стојадиновић, Влатко Мачек, кнез Павле Карађорђевић, краљ Петар II Карађорђевић, генерал Драгољуб Михаиловић, генерал Милан Недић, Анте Павелић, Јосип Броз Тито, Слободан Милошевић, Фрањо Туђман...).	што су: фокусирање пажње на неки садржај или аспект, подстицање поређења, трагање за појашњењем, настава би требало да помогне ученицима у стварању што јасније представе не само о томе шта се десило, већ и зашто се то десило и какве су последице из тога проистекле, у настави треба што више користити различите облике организоване активности ученика (индивидуални рад, рад у пару, рад у групи, радионице или домаћи задатак), да би схватио догађаје из прошлости, ученик треба да их „оживи у свом уму”, у чему велику помоћ може пружити употреба различитих историјских текстова, карата и других извора историјских података (документарни и играни видео и дигитални материјали, музејски
--	--	---	---	--

Достигнућа српске културе	Разумевање појма српског културног простора. Развијање свести о вишевековном континуитету српске културе. Сагледавање српске културе као дела европске културног наслеђа. Проширивање знања о највишим дOMETИМА и представницима српске културе. Развијање свести о значају образовања за општи културни напредак. Уочавање промена у свакодневном животу код Срба кроз векове.	разликује периоде у којима су настала најзначајнија дела српске културе; упоређује одлике српске културе различитих периода; објасни утицаје историјских збивања на културна кретања; описује одлике свакодневног живота код Срба у различитим епохама и областима; именује најважније личности које су заслужиле развој српске културе.	Средњовековна култура Срба (језици писмо, верски карактер културе, Мирослављево јеванђеље, књижевност, најзначајније задужбине, правни споменици). Последице сеоба на српску културу (утицај западноевропских културних кретања на српску културу). Успон грађанске класе. Свакодневни живот сеоског и градског становништва. Културна и просветна политика – оснивање Велике школе, Универзитета, академије наука, Народног позоришта. Европски културни утицаји. Личности – Свети Сава, деспот Стефан Лазаревић, монахиња Јефимија, Доситеј Обрадовић, Вук Караџић, Сава Текелија, Петар II Петровић Његош, Паја Јовановић, Урош Предић, Надежда Петровић, Лаза Костић...).	
---	--	---	--	--

			Српска култура као део југословенског културног простора (културна сарадња и прожимања, наука, уметнички покрети, хуманитарне и спортске организације, популарна култура, личности – Никола Тесла, Михајло Пупин, Михаило Петровић Алас, Јован Цвијић, Милутин Миланковић, Бранислав Нушић, Исидора Секулић, Јован Дучић, Ксенија Атанасијевић, Слободан Јовановић, Сава Шумановић, Иван Мештровић, Иво Андрић, Милош Црњански, Бојан Ступица, Десанка Максимовић, Борислав Пекић, Добрица Ћосић, Александар Петровић, Александар Поповић, Емир Кустурица, Душан Ковачевић...).	
Српски народ и Србија у савременом свету	Разумевање политичких и економских односа у савременом свету. Сагледавање међународног положаја Србије. Проширивање знања о најзначајнијим међународним организацијама и чланству Србије у њима.	идентификује најважније чиниоце у међународним политичким и економским односима; разуме место и улогу Србије у савременом свету; утврди значај чланства Србије у међународним организацијама; објасни утицај савремених техничких достигнућа на повезивање људи у свету.	Најутитајније државе и организације у међународним политичким и економским односима. Улога Организације уједињених нација у очувању мира у свету, борби против сиромаштва и заштити културних споменика. Геополитички положај Србије. Чланство Србије у регионалним, европским и светским организацијама (Савет Европе, ОЕБС, ОУН...). Срби ван Србије (проблем избеглица, Црна Гора, Република	

	Проширивање знања о последицама научно- технолошког развоја на живот савременог човека.		Српска, Срби у дијаспори). Свет почетком ХХI века – научни и технолошки развој, Интернет, утицај медија на јавно мњење, популарна култура, глобализација, тероризам, еколошки проблеми...	
--	--	--	--	--

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Српски језик и књижевност

Географија

Ликовна култура

Музичка култура

Социологија са правима грађана

Грађанско васпитање

Верска настава

ФИЗИКА

Циљеви предмета:

- Развијање функционалне писмености природно-научне и техничке;
- Стицање знања о основним физичким појавама значајним за струку и разумевање основних физичких закона;
- Развијање логичког и апстрактног мишљења и критичког става у мишљењу;
- Развијање свести о значају експеримента при упознавању, разумевању и проверавању физичких законитости;
- Стицање способности за уочавање, формулисање и решавање једноставнијих проблема;
- Схватање значаја физике за технику и природне науке;
- Развијање способности и вештина за примену знања из физике у струци;
- Стицање знања о природним ресурсима, њиховој ограничености и одрживом коришћењу;
- Развијање правилног односа ученика према заштити, обнови и унапређењу животне средине;
- Стицање основних сазнања о процесима и производима различитих технологија;
- Развијање радних навика и одговорности.

Разред: **Први**

Годишњи фонд часова: **74**

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Увод у физику	Схватање значаја физике као науке и њене повезаности са другим наукама. Проширивање знања офизичким величина	разуме значај физике као фундаменталне науке и њену везу са природним и техничким наукама наведе основне физичке величине и њихове мерне јединице и објасни како се добијају јединице изведених физичких величина разликује скаларне и векторске величине	Физика – фундаментална природна наука Физичке величине и њихове јединице Скаларне и векторске величине	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава са демонстрационим огледима (68 часова) лабораторијске вежбе (6 часова)

Кинематика	Разумевање основних кинематичких величина и закона	дефинише појмове референтни систем, путања, пређени пут, материјална тачка разуме и користи појмове брзине и убрзања разликује равномерно и равномерно убрзано праволинијско кретање и примењује законе кретања у једноставнијим примерима изведе лабораторијску вежбу, правилно и безбедно рукује наставним средствима, изврши потребне прорачуне и израчуна грешке при мерењу	Референтни систем. Подела кретања. Средња и тренутна брзина Равномерно праволинијско кретање Убрзање. Равномерно промеливо праволинијско кретање <i>Демонстрациони оглед:</i> Провера кинематичких закона праволинијског кретања помоћу колица, динамометра и тегова Лабораторијска вежба: Провера закона равномерног и равномерно убрзаног кретања помоћу Аत्वудове машине	<u>Место реализације наставе</u> Настава се реализује у учионици или у кабинету за физику <u>Препоруке за реализацију наставе</u> користити сва доступна наставна средства користити мултимедијалне презентације упућивати ученике да користе интернет и стручну литературу подстицати ученике да раде рачунске задатке примењивати рад у паровима и рад у мањим групама мотивисати ученике да самостално решавају проблеме користећи истраживачки приступ научном образовању континуирано упућивати ученике на примену физике у будућем позиву и свакодневном животу кроз примере из праксе <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода тестове знања
Динамика	Разумевање основних динамичких величина и Њутнових закона Стицање основних знања о гравитацији	разуме појмове масе, силе и импулса формулише и примењује Њутнове законе разликује масу од тежинетела разуме појмове рада, енергије и снаге и њихову међусобну везу	Основне динамичке величине: маса, сила и импулс Први Њутнов закон – закон инерције Други Њутнов закон – основни закон динамике Трећи Њутнов закон – закон акције и реакције	

		схвати закон одржања механичке енергије и знаће да га примени при решавању једноставних проблема примењује законе динамикеу техници наведе особине гравитационе силе изведе лабораторијску вежбу, правилно и безбедно рукује наставним средствима, изврши потребне прорачуне и израчуна грешке при мерењу	Њутнов закон гравитације. Гравитационо поље . Јачина гравитационог поља. Гравитационопоље Земље. Тежина тела и бестежинско стање Механички рад. Снага. Енергија (кинетичка и потенцијална) Закон одржања енергије у механици <i>Демонстрациони огледи:</i> Мерење силе помоћу динамометра Провера другог Њутновог закона помоћу колица, динамометра и тегова Лабораторијска вежба: Провера другог Њутновог закона помоћу колица са тегом	<u>Оквирни број часова по темама</u> Увод у физику (2 часа) Кинематика (10 часова) Динамика (17 часова) Кружно и ротационо кретање (11 часова) Термодинамика (10 часова) Електрично и магнетно поље (18 часова)
Кружно и ротационо кретање	Упознавање величина везаних за кинематику и динамику кружног и ротационог кретања	дефинише центрипетално убрзање разуме појмове период и фреквенција, угаона брзина и угаоно убрзање схвати центрипеталну и центрифугалну силу, момент силе, момент инерције и момент импулса и наведенеке једноставне примерењихове примене	Равномерно кружно кретање материјалне тачке, центрипетално убрзање, период и фреквенција. Круто тело, трансляторно и ротационо кретање. Угаони померај, описани угао, угаона брзина, угаоно убрзање Центрипетална и центрифугална сила Момент силе, момент импулсаи момент инерције <i>Демонстрациони огледи:</i> – Демонстрацијаротационог кретања помоћу Обербековог точка	

Термодинамика	Упознавање основних појмова и процеса у термодинамици	разуме појмове унутрашња енергија и количина топлоте дефинише термодинамичке принципе разуме појам коефицијента корисног дејства	Унутрашња енергија. Топлотна размена и количина топлоте. Први принцип термодинамике. Повратни и неповратни процеси. Други принцип термодинамике. Статистички смисао II принципа. Принцип рада топлотних мотора и уређаја за хлађење. Коефицијент корисног дејства. <i>Демонстрациони оглед:</i> – Демонстрација различитих механизма преноса топлоте	
Електрично и магнетно поље	Проширивање знања из електростатике Проширивање знања о једносмерној струји и упознавање карактеристика наизменичне струје Упознавање Карактеристика магнетног поља електричне струје	схвати појам наелектрисањаи знаће начине наелектрисавања тела разуме Кулонов закон разуме како настаје једносмерна струја опише особине магнетног поља сталних магнета и магнетног поља електричне струје разуме појам магнетног флукса и појаву електромагнетне индукције опише својства наизменичнеструје изведе лабораторијску вежбу, правилно и безбедно рукује наставним средствима, изврши потребне прорачуне и израчуна грешке при мерењу	Количина наелектрисања и Кулонов закон Јачина и потенцијал електричног поља.Електричинапон Извори струје и електромоторна сила. Јачина игустина струје Омов законза део кола и електрична отпорност проводника. Везивање отпорника Енергија и снага електричне струје. Цул – Ленцов закон Магнетно поље.Магнетна индукција и магнетни флукс Електромагнетна индукција. Фарадејев закон и Ленцово правило Генератор наизменичне струје. Струја, напон и отпорности у колу наизменичне струје.Ефективне вредности Омов закон за коло наизменичне струје.	

			Снага наизменичне струје. Трансформатор. Пренос електричне енергије на даљину. <i>Демонстрациони огледи:</i> Демонстрација поступака за наелектрисавање тела Ерстедов оглед Демонстрација електромагнетне индукције Својства активне и реактивне отпорности. Демонстрациони трансформатор. Лабораторијска вежба Провера Омовог закона	
--	--	--	---	--

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Сви стручни предмети у којима се примењује физика

Математика

Рачунарство и информатика

ГЕОГРАФИЈА

Циљеви предмета:

Уочавање и схватање корелативних односа између географије и других природних и друштвених наука;

Стицање нових актуелних знања о положају, месту и улози Србије на Балканском полуострву и југоисточној Европи;

Стицање нових и продубљених знања и објашњења о савременим географским појавама, објектима и процесима на територији Републике Србије;

Стицање нових актуелних знања о порасту, кретањима, структурним променама и територијалном размештају становништва;

Разумевање актуелне географске стварности наше земље и савременог света;

Развијање осећања припадности својој нацији као делу интегралног света, изградња и неговање националног и културног идентитета у мултиетничком, мултикултуралном и мултијезичком свету;

Оспособљавање ученика да примењују географско знање и вештине у даљем образовном и професионалном развоју;

Оспособљавање ученика за одговорно опхођење према себи и окружењу и за активно учествовање у заштити, обнови и унапређивању животне средине.

Годишњи фонд часова: 74

Разред: први

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Увод	Стицање знања о предмету проучавања, подели, значају и месту географије у систему наука Уочавање и схватање корелативних односа између географије и других природних и друштвених наука	дефинише предмет изучавања, значај, развој и место географије у систему наука разликује природне и друштвене елементе географског простора и схватањихове узајамне узрочно-последичне везе и односе одреди место географије у систему наука препозна значај и практичну примену географских сазнања	Предмет проучавања, подела и значај Место географије у систему наука	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (74 часа)

Савремене компоненте географског положаја Србије	Проширивање знања о положају, месту и улози Србије на Балканском полуострву и југоисточној Европи Сагледавање сложених друштвено-економских процеса и промена у југоисточној Европи на Балканском полуострву и у нашој држави, уочавањем општих географских карактеристика	дефинише појам и функције државних граница, разуме државно уређење Србије и познаје државна обележја: грб, заставу, химну лоцира на карти положај и величину територије Србије уз кратак опис битних карактеристика граница са суседним земљама дефинише појам југоисточна Европа, лоцира на карти Балканско полуострво и идентификује његове опште географске карактеристике: физичке, културне и демографске анализира промене на политичкој карти Балканског полуострва: настанак распад Југославије, стварање нових држава и облици њихове сарадње дефинише појам географски положај и наведе његову поделу одреди укупан географски положај Србије (повољан, неповољан), анализом својстава чинилаца који га формирају: апсолутни и релативни положај дискутује о предностима и недостацима географског положаја Србије	Површина, границе, државно уређење и државна обележја Србије Регионалне географске компоненте у светлу савремених процеса на Балканском полуострву и југоисточној Европи Компоненте географског положаја Србије	<u>Место реализације наставе</u> Теоријска настава се реализује у учионици <u>Препоруке за реализацију наставе</u> коришћење савремених електронских помагала,аналогних и дигиталних географских карата различитог размера и садржаја коришћење информација са Интернета коришћење интерактивних метода рада коришћење основне литературе уз употребу савремених технологија за
--	--	---	--	--

Природни ресурси Србије и њихов економско географски значај	Стицање нових и продубљених знања о природи Србије и њеном утицају на живот и привредне делатности људи Сагледавање физичко-географских компонената простора Србије и разумевање њиховог значаја за живот људи и могућности развоја привреде	одреди у геолошком саставу Србије заступљеност стена различите старости, састава и порекла, значајних за појаву руда и минерала лоцира у оквиру геотектонске структуре Србије велике целине: Српско-македонску масу, Карпато-балканиде, Унутрашње динариде, Централне динариде и Панонску депресију и објасни њихов постанак (деловање унутрашњих тектонских и спољашњих сила) идентификује основне макро-целине рељефа Србије: Панонски басен и Планинску област кратко опише постанак Панонског басена, одвоји панонску Србију: Панонску низију и јужни обод Панонског басена са прегледом главних елемената рељефа одреди планинску област и направи картографски преглед громадних, карпатско-балканских, динарских планина и већих котлина објасни елементе и факторе климе, разликује климатске типове у Србији и њихове одлике направи преглед водног богатства Србије: одреди на карти развођа сливова, лоцира транзитне и домицилне реке, објасни постанак, поделу и значај језера и термоминералних вода закључује о економском значају вода за снабдевање насеља, наводњавање тла, производњу хидроенергије, пловидбу, рибарство и туризам дискутује о загађивачима, последицама и мерама заштите	Геолошки састав и постанак основних геотектонских целина Панонска Србија и јужни обод Панонског басена Планинско-котлинска Србија. Родопске, Динарске и Карпатско-балканске планине. Клима. Одлике и економско-географски значај Воде и водни ресурси. Реке, језера и термоминералне воде - одлике и економско-географски значај Састав и карактер тла у Србији - економско-географски значај. Биљни и животињски свет. Одлике и економско-географски значај Заштита, очување и унапређивање природе Заштићена природна добра у Србији	презентовање користити географске историјске карте опште и тематске коришћење писаних извора информација (књиге, статистички подаци, часописи...) Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода тестови знања
---	--	---	---	---

		дефинише појам земљиште (тло), одреди типове тла на простору Србије, њихов састав и карактер познаје утицај физичко-географских фактора на формирање типова вегетације и разноврсност животињског света панонске и планинске области Србије дефинише: појам природна средина, предмет проучавања заштите природе, значај заштите и унапређивања природе наведе елементе природне средине, загађиваче воде, ваздуха, земљишта; последице загађивања и мере заштите препозна појаве штетне по своје природно и културно окружење и активно учествује у њиховој заштити, обнови и унапређивању дефинише : парк природе, предео изузетних одлика, резерват природе, споменик природе и природне реткости Разликује заштићена природна добра у Србији: Голија, Фрушка гора, Ђердап, Тара и др.	<u>Оквирни број часова по темама</u> увод - 4 часа савремене компоненте географског положаја Србије - 6 часова природни ресурси Србије и њихов економско географски значај - 14 часова становништво Србије - 8 часова насеља Србије - 8 часова привреда Србије - 12 часова регионалне целине Србије - 14 часова Србија и савремени процеси у Европи и свету - 8 часова
--	--	--	--

Становништво Србије	Проширивање знања о демографском развоју и распореду становништва у Србији Уочавање демографских проблема и могућности њиховог превазилажења за свеукупни друштвено-економски развитак наше земље Формирање свести онеговању националног и културног идентитета	опише антропогеографска обележја и историјско-географски континуитет насељавања Србије објасни кретањестановништва и територијални размештај становништва у Србији укаже на промену броја становника Србије и наведе факторе који условљавају промене становништва уз помоћ графичких метода анализира основне демографске одлике; објашњава их, врши предвиђања и изводи закључке дефинише појмове: наталитет, морталитет и природни прираштај дефинише појам миграције и разликује типове и видове миграција објасни структуру становништва у Србији (биолошка, економска, социјална, национална) разликује појмове националног, етничког и културног идентитета изгради став о једнаким правима људи без обзира на расну, националну, верску и другу припадност објасни демографске проблеме и популациону политику у Србији дефинише појам дијаспоре лоцира подручја на којима живи српско становништво у непосредном и ширем окружењу (Мађарска, Румунија, Македонија, Албанија, Црна Гора, Босна и Херцеговина, Хрватска и Словенија), разликује компактну и појединачну насељеност српског становништва у подручјима непосредног и ширег окружења	Антропогеографска обележја. Историјско-географски континуитет насељавања Србије Кретање и територијални размештај становништва (наталитет, морталитет и природни прираштај) Миграције. Појам, значај, типови и видови Структура становништва: биолошка, економска, социјална, национална (етничка и верска) Демографски проблеми и популациона политика у Србији Срби у непосредном и ширем окружењу Срби и наше становништво у Европи и ваневропским континентима. Однос дијаспоре и Србије	
-----------------------------------	--	---	--	--

		објасни основне карактеристике становништва Републике Српске лоцира аутохтоне српске територије (северни делови Далмације, Лика, Кордун, Банија, Славонија и Барања) објасни радне миграције у европске земље и именује државе и градове у којима има нашег становништва објасни иселавање нашег становништва на ваневропске континенте разликује фазе у иселавању Срба у прекоокеанске земље менује државе и градове у којима живи наше становништво објасни однос и везе дијаспоре и Србије		
Насеља Србије	Проширивање знања о насељима и факторим њиховог развоја Разумевање вредности сопственог културног наслеђа и повезаности са другим културама и традицијама Развијање свести о вредности и значају антропогених културних добара Уочавање трансформације насеља и њихових мрежа и система	дефинише појам насеља објасни постанак, развој и размештај насеља Србије наведе факторе развоја и трансформације насеља и њихових мрежа и система лоцира градске центре Србије образложи улогу градских центара у регионалној организацији Србије лоцира осовине (појасеве) развоја Србије: Дунавско-савска, Велико-моравска и Јужно-моравска разликује врсте, функције и типове насеља. описује карактеристике урбаних целина. разликује значење појмова урбанизација, деаграризација, индустријализација и терцијаризација. менује антропогена културна добра и објасни њихову заштиту	Постанак, развој и размештај насеља Србије Подела насеља: Сеоска, градска, приградска и привремена Економско-географски фактори развоја и трансформације насеља и њихових мрежа и система (урбанизација, деаграризација, индустријализација и терцијаризација) Градски центри и њихова улога у регионалној организацији Србије Осовине (појасеви) развоја Србије: Дунавско-савска,	

			Велико-моравска и Јужно-моравска Антропогена културна добра и њихова заштита.	
Привреда Србије	Проширивање и продубљивање знања о привреди Србије и њеним основним карактеристикама Сагледавање потенцијала и могућности Србије за њену конкурентност у светској привреди	анализира утицај природних и друштвених чиниоца на условљеност развоја и размештаја привреде Србије и групише гране привреде по секторима објасни како природни и друштвени фактори утичу на развој и размештај пољопривреде Србије дефинише гране пољопривреде у ужем смислу (земљорадња и сточарство) и ширем смислу (шумарство, лов и риболов), наведе значај пољопривреде препозна основне функције шумарства, значај шума, факторе који их угрожавају и мере заштите утврди значај лова и риболова дефинише значај Енергетике и Рударства; наведе енергетске ресурсе иминералне сировине и направи њихов картографски преглед на територији Србије објасни појмове: индустрија и индустријализација, одрживи развој и наведе факторе развоја и размештаја, поделу индустрије и њен значај анализира утицај природних и друштвених фактора на развој саобраћаја, кратко опише врсте саобраћаја и њихов значај направи картографски преглед главних друмских и железничких праваца у Србији, пловних река и канала, већих лука и аеродрома	Развој, размештај и основне карактеристике привреде Србије Пољопривреда - развој, значај и подела Шумарство, лов и риболов Рударство и енергетика Индустрија - појам, подела, структура и значај Саобраћај и трговина Туризам	

		дефинише појмове: трговина, трговински и платни биланс и одредизначај трговине анализира утицај природних и друштвених фактора на развој туризма, дефинише и наведе поделу туризма		
Србија и савремени процеси у Европи и свету	Стицање знања о савременим политичким и економским процесима у Европи и свету као услова напретка свих земаља и народа Стварање реалне слике о Србији у светским размерама и савременим међународним процесима	дефинише појмове: процес интеграције, демократска регионализација, глобализација објасни економске интеграције на Балкану и у југоисточној Европи и познаје мирољубиву политику Србије у међународним оквирима и на Балкану лоцира на карти Европе земље чланице ЕУ, опише историјат развоја, наведе циљеве и дефинише проблеме унутар Уније објасни услове које Србија треба да испуни да би постала равноправна чланица заједнице. разликује улогу, значај и видове деловања међународних организација: (CEFTA, EFTA, NAFTA, OECD, ОРЕК, АРЕК, G8, BRIK...) објасни улогу, значај и видове деловања Светске банке и Међународног монетарног фонда и улогу Србије у овим организацијама опише историјат развоја УН, наведе циљеве и структуру организације и образложи привременост Србије УН дефинише појам глобализације и разликује одлике политичке, територијалне, економске, културне и друге видове глобализације. Објасни приоритете Србије у погледу процеса глобализације	Сарадња Србије са другим државама и међународним организацијама Европска унија - оснивање, чланице, циљеви, проблеми, фондови и њихова приступачност Однос Србије према осталим европским и ваневропским економским и политичким интеграцијама Светско тржиште капитала, структура и међународни значај Уједињене нације. Структура и међународни значај. Србија и УН Глобализација као светски процес	

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Српски језик и књижевност

Историја

Грађанско васпитање

Верска настава

Социологија са правима грађана

Предузетништво

ХЕМИЈА

Циљеви предмета:

- Развој функционалног система хемијског знања као подршке за изучавање стручних предмета;
- Разумевање односа између структуре супстанци, њихових својстава као и могућности њихове примене;
- Разумевање природних појава и процеса и хемијског приступа у њиховом изучавању;
- Развој хемијске функционалне писмености;
- Препознавање, разумевање и примена хемијских знања у свакодневном животу и професионалном раду;
- Разумевање корисности од хемијске производње и за одабрану струку;
- Развој способности за сагледавање потенцијалних ризика, могућности превенције и мера заштите при хемијским незгодама у свакодневном животу и непрофесионалном раду;
- Развој одговорног става према коришћењу супстанци у свакодневном животу и у професионалном раду;
- Развој комуникативности и спремности за сарадњу и тимски рад;
- Развој одговорности, систематичности, прецизности и позитивног става према учењу;
- Развој свести о сопственим знањима и потреби за даљим професионалним напредовањем

Годишњи фонд часова:72

Разред: други

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Структура супстанци	Разумевање концепта о корпускуларној грађи супстанци Разумевање односа између структуре супстанци и њихових својстава Разумевање утицаја међумолекулских сила на физичка својства супстанци	објасни електронеутралност атома објасни појам изотопа и примену изотопа разликује атом од јона објашњава квантитативно значење симбола и формула одреди број валентних електрона разуме појам релативне атомске масе и релативне молекулске масе разуме појам количине супстанце и повезаност количине супстанце са масом	Грађа атома, атомски и масени број Хемијски симболи и формуле Структура електронског омотача Релативна атомска и молекулска маса Количина супстанце и моларна маса Јонска веза Ковалентна веза Метална веза	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начином оцењивања. Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава демонстрациони огледи

		објасни узрок хемијског везивања атома и типове хемијских веза разликује јонску везу од ковалентне везе разликује неполярну од поларне ковалентне везе разуме да својства хемијских једињења зависе од типа хемијске везе описује основне карактеристике металне везе објасни значај и примену силицијума и германијума у електроници разликује дијамагнетичне, парамагнетичне и феромагнетичне супстанце	Кристали: атомски, јонски и молекулски Проводници, изолатори (диелектрици), полупроводници, магнетни материјали Демонстрациони огледи реактивност елемената 1. групе ПСЕ бојење пламена упоређивање реактивности елемената 17. групе ПСЕ сублимација јода	Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у одговарајућем кабинету специјализованој учионици Препоруке за реализацију наставе неопходна предзнања поновити уз максимално ангажовање ученика ново градиво обрадити
Дисперзни системи	Развој концепта о корпускуларној грађи супстанци на основу разумевања односа компоненти у дисперзном систему Разумевање односа између квалитативног састава дисперзног система и његових својстава Разумевање односа између квантитативног састава дисперзног система и његових својстава Сагледавање значаја примене дисперзних система у свакодневном животу и професионалном раду	објасни да су дисперзни системи смеше више чистих супстанци разликује дисперзну фазу и дисперзно средство објасни појам хомогене смеше објасни појам и наводи примену аеросола, суспензија, емулзија и колоида разуме утицај температуре на растворљивост супстанци израчуна масени процентни садржај раствора разуме појам количинске концентрације раствора	Дисперзни системи Растворљивост Масени процентни садржај раствора Количинска концентрација раствора Демонстрациони огледи: припремање раствора познате количинске концентрације припремање раствора познатог масеног процентног садржаја размена енергије између система и околине: растварање амонијум-хлорида и растварање натријум-хидроксида у води	увођењем што више примера из реалног живота и подстицати ученике на размишљање и самостално закључивање у настави се изводе сви предвиђени демонстрациони огледи, како би ученици разумели значај хемијског експеримента као примарног извора знања и основног метода сазнавања у хемији наставник бира примере и демонстрационе огледе у складу са потребама струке прилагодити разматрање квантитативног аспекта хемијских реакција потребама

Хемијске реакције	Разумевање концепта одржања материје кроз принципе одржања масе и енергије Развој концепта о корпускуларној грађи супстанци на основу разумевања хемијских реакција Развој хемијског мишљења путем логичког критичког мишљења, развој осетљивости за проблеме и способности за решавање проблема Развој способности комуникација у хемији	објашњава да хемијска промена значи настајање нових супстанци, раскидањем старих и стварањем нових хемијских веза разликује реакције синтезе и анализе напише једначине за хемијске реакције врши стехиометријска израчунавања описује да су неке реакције егзотермнеа неке ендотермне наводи факторе који утичу на брзину хемијске реакције објасни појам хемијске равнотеже разликује коначне и равнотежне хемијске реакције илуструје примерима значај хемијске равнотежеза процесе из свакодневног живота прикаже електролитичку социјацију киселина, база и соли хемијским једначинама разликује киселу, базну и неутралну средину на основу рН вредности раствора објасни појам електролита разуме појам јаких и слабих електролита објасни напонски низ елемената објасни процес оксидо-редукције као процесе отпуштања и примања електрона	Хемијске реакције Хемијске једначине Реакције синтезе и анализе Стехиометријска израчунавања Топлотни ефекат при хемијским реакцијама Брзина хемијске реакције Фактори који утичу на брзину хемијске реакције Хемијска равнотежа Електролити Електролитичка дисоцијација киселина, база и соли рН вредност Оксидо-редукциони процеси Електролиза Корозија Демонстрациони огледи: кретање честица као услов за хемијску реакцију:	образовног профила упућивати ученике на претраживање различитих извора, применом савремених технологија за прикупљање хемијских података указивати на корисност и штетност хемијских производа по здравље људи указивати на повезаност хемије са техничко-технолошким, социо-економским и друштвеним наукама
---------------------------------	--	---	--	---

		објасни да је у оксидо-редукционим реакцијама број отпуштених електрона једнак броју примљених електрона објасни шта је оксидациони број и какосе одређује оксидациони број атома у молекулима и јонима објасни да се при оксидацији оксидациони број повећава, а при редукцији смањује одреди оксидационо и редукционо средство на основу хемијске једначине објасни појам електролизе и илуструје примерима значај електролизе у струци објасни појам корозије објасни поступке заштите од корозије	реакција између гасовитог амонијака и гасовитог хлороводоника	Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: усмену проверу знања писану проверу знања Број часова по темама Структура супстанци (14) Дисперзни системи (6) Хемијске реакције (18) Хемија елемената и једињења (30) Хемијски аспекти загађивања животне средине (4)
Хемија елемената и једињења	Разумевање односа структуре супстанци и њихових својстава Сагледавање значаја примене елемената и једињења у професионалном раду и свакодневном животу Разумевање значаја и примене елемената, једињења и легура у	објасни периодичну промену својстава елемената у ПСЕ објасни стабилност атома племенитих гасова разликује метале, неметале и металоиде описује карактеристична својстванеметала: водоника, кисеоника, азота, угљеника, силицијума, фосфора, сумпора, хлора и њихових важнијих једињења, њихову примену у струци, као и њихов биолошки значај	Стабилност племенитих гасова Упоредни преглед и општа својства елемената 17, 16, 15, 14. и 13. групе ПСЕ Упоредни преглед и општа својства елемената 1. и 2. групе ПСЕ Општа својства прелазних метала(3-11. група) и елемената 12. групе и њихова примена у струци	

	техничко-технолошким процесима	описује карактеристична својства метала: натријума, калијума, магнезијума, калцијума, алуминијума и олова и њихових важнијих једињења, њихову примену у струци, као и њихов биолошки значај описује општа својства прелазних метала и важнијих једињења и њихову примену у струци описује својства атома угљеника у органским молекулама наводи класификације органских једињења (према елементарном саставу, типу хемијских веза и функционалним групама) објасни зависност хемијских својстава органских једињења од структуре њихових молекула илуструје примерима биолошки значај органских једињења и њихову примену у свакодневном животу	Својства атома угљеника Класификације органских једињења Типови органских реакција Основне класе органских једињења Биолошки важна органска једињења (угљени хидрати, масти, протеини) Демонстрациони огледи: реакција магнезијума и алуминијума са сирћетном киселином дејство сирћетне киселине на предмете од бакра доказивање скроба раствором јода растварање скроба у топлој и хладној води згрушавање протеина лимунском киселином	
Хемијски аспекти загађивања животне средине	Развој одговорног става према коришћењу супстанци у свакодневном животу и професионалном раду Разумевање и просуђивање начина одлагања и уништавања хемијских загађивача животне средине	објасни штетно дејство неких супстанци на животну средину и здравље људи наводи најчешће изворе загађивања атмосфере, воде и тла објасни значај пречишћавања воде и ваздуха објасни значај правилног одлагања секундарних сировина објасни како се правилно одлаже електронски отпад објасни значај рециклаже електронског отпада	Загађивање атмосфере, воде и тла Извори загађивања Пречишћавање воде и ваздуха Заштита и одлагање секундарних сировина	

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА: Биологија

БИОЛОГИЈА

Циљеви предмета: Проширивање знања о нивоима организације биолошких система, грађи и функцији ћелије, току и значају ћелијских деоба;
 Разумевање физиолошких процеса у људском организму;
 Упознавање са основним фазама развића човека;
 Разумевање основних принципа наслеђивања особина
 Разумевање проблема везаних за период одрастања и облике ризичног понашања и схватање улоге и значаја породице.

Годишњи фонд часова: 72

Разред: други

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Биологија ћелије	Упознавање са предметом и значајем цитологије као научне дисциплине Проширивање знања особинама живих бића и нивоима организације биолошких система Упознавање са хемијским саставом ћелије, грађом и функцијом Схватање значаја фотосинтезе и ћелијског дусања Разумевање процеса који се одигравају током ћелијског циклуса Разумевање тока и значаја ћелијских деоба	дефинише предмет проучавање цитологије наведе главне особине живих бића и нивоа организације биолошких система објасни хемијску структуру ћелије објасни функцију ћелијских органела објасни разлике између биљне и животињске ћелије објасни ток и значај кључних метаболичких процеса: фотосинтезе и ћелијског дусања објасни фазе ћелијског циклуса објасни ток и значај митозе и мејозе	Цитологија као научна дисциплина биологије која проучава организацију ћелије Основне карактеристике живих бића Нивои организације биолошких система Грађа ћелије и ћелијских органела Биљна и животињска ћелија Ћелијски циклус и ћелијске деобе	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима евидентирања и оцењивања. Облици наставе Предмет се реализује кроз комбинацију различитих облика наставног рада и врста наставе (дидактичких модела). Место реализације наставе Кабинет за биологију, биолошка радионица, универзална учионица, адекватни објекти изван школског комплекса.
	Основи физиологије човека	Разумевање физиолошких процеса у људском организму	објасни настанак и пренос нервног импулса	
			Нервни систем Чула	

		илуструје прост рефлексни лук објасни улогу нервног система објасни мишићну контракцију објасни улогу чулних органа дефинише позицију и улогу жлезда са унутрашњим лучењем објасни састав и улогу крви и лимфе објасни грађу и улогу срца и крвних судова и неурохуморалну регулацију срчаног рада објасни размену гасова у плућима и ткивима и нервну регулацију дисања објасни варење, ресорпцију хране и неурохуморалну регулацију варења објасни улогу екскреторних органа објасни улогу органа за размножавање	Мишићно – скелетни систем органа Ендокрине жлезде - хуморална регулација Систем органа за варење Систем органа за дисање Систем за циркулацију телесних течности Систем органа за излучивање и размножавање	Оцењивање Евидентирање и оцењивање ученика (путем усмене и писане провере знања, тестирања, израде презентација и пројеката, организовања и учествовања у дебатама). Оквирни број часова по темама биологија ћелије (10часова) основи физиологије човека (24часова) биологија развића човека (14часова) наслеђивање биолошких особина (14часова) полно и репродуктивно здравље (10часова) Препоруке за реализацију наставе поштовање свих дидактичких принципа примена природних наставних средстава, реализација теренске наставе, реализација биолошких наставних екскурзија комбиновање различитих дидактичких модела (проблемска, тимска настава биологије) реализација самосталних ученичких радова (есеји, презентације, реферати, пројекти, дебате)
Биологија развића човека	Упознавање са основним фазама развића човека Разумевање процеса полног сазревања	објасни процесе сперматогенезе и оогенезе опише процес оплођења наведе фазе интраутериног развића објасни настанак ткива и зачетака органа опише промене које се догађају у организму од рођења до пубертета објасни полно сазревавање	Стварање и сазревавање полних ћелија Оплођење Интраутерино развиће Рађање и детињство Полно сазревавање	
Наслеђивње биолошких особина	Разумевање основних принципа наслеђивања особина	упореди ДНК, хроматин, хромозом дефинише ген, геном, генотип, фенотип објасни основна правила наслеђивања особина (Менделова правила) објасни типове наслеђивања особина	Генетика човека Појам и функције гена Наслеђивање и варирање особина код човека Наследне болести Праћење особина на основу родословног стабла Генетичка условљеност	

		објасни врсте и узроке мутација наведе наследне болести човека и њихове узроке	човековог понашања Генетичко саветовање и тестирање	
Полно и репродуктивно здравље	Разумевање проблема везаних за период одрастања Схватања улоге и значаја породице Разумевање проблема повезаних са ризичним понашањем	препозна проблеме везане за период одрастања објасни значај породице опише биолошку функцију породице дефинише појам „планирање породице“ наведе облике заштите од нежељене трудноће објасни штетност абортуса по здравље жене наведе облике ризичног понашања, најчешће полно преносиве болести и болести зависности	Појам и дефиниција здравља Проблеми везани за период адолесценције Планирање породице Заштита од полних болести Болести зависности	

СОЦИОЛОГИЈА СА ПРАВИМА ГРАЂАНА

Циљеви предмета:

Оспособљавање ученика за живот у друштву изложеном сталним променама и изазовима коједоноси развој савременог друштва;

Развијајање способности, код ученика, за улогу одговорног грађанина, за живот удемократски уређеном и хуманом друштву;

Унапређивање ученичке способности за све облике комуникације, дијалога и исказивања аргумендованог става.

Годишњи фонд часова: **64**

Разред: **четврти**

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Структура и организација друштва	Упознавање са функционисањем, структуром и организацијом друштва;	схвати структуру и организацију друштва; објасни улогу друштвених група с посебним освртом на брак и породицу; схвати друштвену поделу рада; објасни узроке друштвеног раслојавања; наведе друштвене установе и друштвене организације, и да направи разлику између њих; разликује особености сеоског и градског становништва;	Појам и елементи друштва; Друштвене групе; Брак и породица; Друштвена подела рада; Друштвено раслојавање; Друштвене установе и организације; Насеља и становништво;	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Облици наставе Предмет се реализује кроз следећи облик наставе: теоријска настава (64 часа). Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици. Препоруке за реализацију наставе Користити актуелне примере из штампе и других медија релевантне за предмет; Користити Устав и релевантне законе у зависности од садржаја који се обрађује.
Држава и политика	Упознавање са политиком као вештином управљања друштвом; Оспособљавање за	опише улогу политике у друштву; објасни појам, развој и облике суверености и демократије;	Сувереност; Појам и развој демократије; Политика - вештина управљања друштвом; Конститутивни елементи државе;	

	демократско мишљење; Упознавање са функционисањем државних институција и органа власти с посебним освртом на локалну самоуправу;	зна државне симболе и елементе државности; разликује законодавну, извршну и судску власт; разликује удружења грађана и политичке партије; препозна идеолошке разлике партија и поделу на левицу, десницу и центар; схвати изборни поступаци конституисање скупштине и владе; разликује државне органе власти; разликује аутономију и локалну самоуправу; разуме функционисање локалне самоуправе	Државни симболи; Подела власти; Организације грађана; Политичке партије; Избори; Скупштина; Државни органи власти; Аутономија; Локална самоуправа;	Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода; тестове знања. Оквирни број часова по темама Структура и организација друштва (12 часова); Дражава и политика (18 часова); Устав и правна држава (11 часова); Људска права и слободe (6 часова); Култура и друштво (11 часова); Друштвене промене и развој друштва (6 часова).
Људска права и слободe	Упознавање са Уставом Републике Србије, његовим историјским претечама и правосудним системом Републике Србије;	схвати значај устава као највишег правног акта; разликује устав од закона; направи преглед развоја уставности у Србији; разликује уставност и законитост; уочи значај владавине права и правне државе; зна основне одредбе Устава Републике Србије; схвати функционисање правосудног система Републике Србије; разликује врсте судских поступака;	Значење појма устав; Историјски развој уставности; Врсте устава; Уставност и законитост; Владавина права – правна држава; Устав Републике Србије; Правосудни систем Републике Србије (судова и тужилаштва); Мрежа судова у Републици Србији: Врховни касациони суд; Виши суд; Апелациони суд; Основни суд. Судски поступци;	

Устав и правна држава	Богаћење знања о људским правима и слободама, и о улози појединца у друштвеном и политичком животу;	схвати људска права и слободе, и свој положај у друштву; зна на који начин се штите права и слободе грађана;	Појам грађанина и његове обавезе и права; Лична права и слободе грађана; Политичка права и слободе грађана; Економска права и слободе грађана; Породично право; Остала права и слободе грађана; Заштита права и слобода грађана;	
Култура и друштво	Развијање знања о културним тековинама;	уочи разлику и сличности између културе и цивилизације; схвати настанак религије и религијског мишљења; идентификује монотеистичке религије и да објасни специфичности хришћанства; разликује обичај и морал; схвати разлику између уметности, масовне културе, подкултуре, шунда и кича;	Појам културе и цивилизације; Религија; Настанак религијског мишљења; Монотеистичке религије; Хришћанство; Обичај и морал; Уметност; Масовна култура;	
Друштвене промене и развој друштва	Оспособљавање за живот у друштву изложеном сталним променама и изазовима које доноси развој савременог друштва; Стицање знања о хоризонталној и вертикалној покретљивости друштва.	идентификује друштвене промене; зна основне карактеристике хоризонталне и вертикалне покретљивости; препозна друштвени развој; формира став према савременим тенденцијама у развоју глобалног друштва.	Појам и врсте друштвених промена; Друштвена покретљивост; Друштвени развој.	

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА/ МОДУЛИМА: Историја

2.2.1.3. ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ
ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљеви предмета:

1. Стицање знања, развијање вештина, усвајање вредности и формирање ставова који су претпоставка за успешан, одговоран и ангажован живот у демократском друштву
2. Оснаживање ученика за поштовање, одбрану и афирмацију вредности демократског друштва
3. Јачање друштвене кохезије, уважавање различитости и подршка сузбијању сваког облика дискриминације и насиља

Разред: **први**Годишњи фонд часова: **37**

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
ЈА, МИ И ДРУГИ	• Подстицање ученика на међусобно упознавање • Подстицање ученика да сагледају међусобне сличности и разлике и уважаје их • Развој негативног става према било ком облику дискриминације	• Анализира своје особине и да их представи другима • Препозна, анализира сличности и разлике унутар групе • Прихвати друге ученике и уважаји њихову различитост • Препозна предрасуде, стереотипе, дискриминацију, нетолеранцију по различитим основама • Сагледа могуће последице нетолеранције, дискриминације, стереотипа, предрасуда и начине	• Лични идентитет • Откривање и уважавање разлика • Групна припадност • Стереотипи и предрасуде • Толеранција и дискриминација	• На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава Подела одељења на групе • Одељење се не дели на групе Место реализације наставе • Настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе • Активности на првим часовима треба тако организовати да се обезбеди међусобно упознавање ученика, упознавање ученика са циљевима и наставним садржајима предмета, али и тако да наставник добије почетни увид у то са каквим знањима, ставовима и вештинама из области грађанског васпитања група располаже с обзиром да нису сви ученици у основној школи похађали наставу грађанског васпитања у истој
КОМУНИКАЦИЈА У ГРУПИ	• Оспособљавање ученика за комуникацију у групи	• Исаже, образложи и брани мишљење аргументима • Активно слуша • Дебатuje и дискутује на неугрожавајући начин, уважавајући мишљење других • Објасни разлику између дијалога и дебате • Објасни разлоге и начине настанка гласина у свакодневној комуникацији и објасни последице које изазивају гласине	• Самопоуздано реаговање • Гласине • Неслушање, активно слушање • Неоптужујуће поруке • Изражавање мишљења • Вођење дебате и дијалога	

				мери. - Реализација програма треба да се одвија у складу са принципима активне, проблемске и истраживачке наставе са сталним рефлексијама на одговарајуће појаве из друштвеног контекста прошлости и садашњости. - Квалитет наставе се обезбеђује усаглашавањем садржаја са одговарајућим методичким активностима и сталном разменом информација унутар групе. - Добар индикатор успешне наставе је способност ученика да адекватно примењују стечена знања и вештине и да у пракси изражавају ставове и вредности демократског друштва. - Наставник треба да пружи неопходну помоћ и подршку ученицима у припреми и реализацији активности, а заједно са групом да обезбеди повратну информацију о њеној успешности. - У реализацији овог програма наставник је извор знања, организатор и водитељ ученичких активности и особа која даје повратну информацију. - Повратна информација је од великог значаја не само за процес стицања сазнања, већ и за подстицање самопоуздања, учешћа у раду групе и мотивације за предмет - За успешно реализовање наставе број ученика у групи не би требала да буде већа од 25 ученика. Оптималан број ученика је 15-20 ученика Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: - праћење остварености исхода
ОДНОСИ У ГРУПИ/ ЗАЈЕДНИЦИ	- Оспособљавање ученика за рад у групи/тиму и међусобну сарадњу - Подстицање ученика да сукобе решавају на конструктиван начин и избегавају сукобе - Оспособљавање ученика да препознају примере насиља у својој средини и преузму одговорност за сопствено понашање у таквој ситуацији	- Ради у групи/тиму - Препозна предности групног/тимског рада - Учествује у доношењу групних одлука - Разликује могуће облике учешћа младих у друштвеном животу - Објасни потребу и важност партиципације младих у друштвеном животу - Објасни степене и облике учешћа младих у друштвеном животу - Објасни разлоге, ток и последице сукоба - Објасни ефекте конфликта на ток комуникације - Уочи факторе који одређују понашање у ситуацијама конфликта - Анализира сукоб из различитих улова, (препознаје потребе и страхове актера сукоба) и напав конструктивна решења прихватљива за обе стране у сукобу. - Образложи предности конструктивног начине решавања сукоба - Објасни значај посредовања у сукобу - Препозна и објасни врсте насиља - Идентификује и анализира узроке насиља у својој средини, међу вршњацима, школи - Идентификује и анализира могуће начине реаговања појединца у ситуацијама вршњачког насиља, из позиције жртве и посматрача	- Сарадња - Групни рад - Групно одлучивање - Учешће младих: "Лестница партиципације" - Радити заједно - Динамика и исходи сукоба - Стилови поступања у конфликтима - Сагледавање проблема из различитих углова - Налажење решења - Постизање договора - Извини - Посредовање - Насиље у околини - Вршњачко насиље - Насиље у школи. - Постизање мира	мери. - Реализација програма треба да се одвија у складу са принципима активне, проблемске и истраживачке наставе са сталним рефлексијама на одговарајуће појаве из друштвеног контекста прошлости и садашњости. - Квалитет наставе се обезбеђује усаглашавањем садржаја са одговарајућим методичким активностима и сталном разменом информација унутар групе. - Добар индикатор успешне наставе је способност ученика да адекватно примењују стечена знања и вештине и да у пракси изражавају ставове и вредности демократског друштва. - Наставник треба да пружи неопходну помоћ и подршку ученицима у припреми и реализацији активности, а заједно са групом да обезбеди повратну информацију о њеној успешности. - У реализацији овог програма наставник је извор знања, организатор и водитељ ученичких активности и особа која даје повратну информацију. - Повратна информација је од великог значаја не само за процес стицања сазнања, већ и за подстицање самопоуздања, учешћа у раду групе и мотивације за предмет - За успешно реализовање наставе број ученика у групи не би требала да буде већа од 25 ученика. Оптималан број ученика је 15-20 ученика Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: - праћење остварености исхода

		Прихвати одговорност за сопствено понашање		Оквирни број часова по темама - Ја, ми и други (9 часова) - Комуникација у групи (11 часова) - Односи у групи/заједници (17 часова)
--	--	--	--	---

Разред: Други Годишњи фонд часова: 36

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
ПРАВА И ОДГОВОРНОСТИ	- Упознавање ученика са врстама права и природом (универзалност, целовитост, неделивост) - Упознавање ученика са начинима и механизмима заштите права - Сагледавање значаја личног ангажовања у заштити сопствених права и права других људи	- Објасни значење и смисао људских права - Разликује врсте људских права (лична, политичка, социјално-економска, културна, здравствена права) - Анализира и објашњава однос права и одговорности - Објасни целовитост и узајамну повезаност људских права - Објасни универзалност и развојност људских права - Објашњава потребу посебне заштите права детета - Проналази примере и показатеље остваривања и кршења људских права - Процени положај појединца и друштвених група са аспекта људских права - Објасни механизме и начине за заштиту људских права - Анализира и тумачи основна међународна и домаћа документа из области људских права - Објасни улогу најзначајнијих институција и процедуре заштите људских права - Објасни улогу појединца и група у заштити људских права	- Потребе и права - Права и правила - Права и закони - Међународна документа о заштити права - Права и вредности - Врсте права - Односи међу правима - Сукоб права - Дечја и људска права - Конвенције и заступљеност права у штампи - Одговорност одраслих - Одговорност деце - Кршење права детета - Заштита права детета	- На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: - теоријска настава Подела одељења на групе - Одељење се не дели на групе Место реализације наставе - Настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе - Реализација програма треба да се одвија у складу са принципима активне, проблемске и истраживачке наставе са сталним рефлексијама на одговарајуће појаве из друштвеног контекста прошлости и садашњости. - Квалитет наставе се обезбеђује усаглашавањем садржаја са одговарајућим методичким активностима и сталном разменом информација унутар групе. - Добар индикатор успешне наставе је способност ученика да адекватно примењују стечена знања и вештине и да у пракси изражавају ставове и вредности демократског друштва.

ПЛАНИРАЊЕ И ИЗВОЂЕЊЕ АКЦИЈЕ	• Подстицање ученика на активну партиципацију у животу школе • Развијање вештина планирања акција	• Идентификује проблеме у својој локалној заједници/ школи • Анализира изабране проблеме, изучава их • Предлаже активности и дискутује о њима са осталим члановима тима • Сарађује са члановима тима и учествује у доношењу одлука • Формулише циљеве и кораке акције • Иницира активности ,прати их и оцењује их • Представи путем јавне презентацију нацрт акције и резултате акције	• Избор проблема • Идентификација могућих решења • Припрема нацрта акције • Реализација акције (ван редовних часова и учионице) • Анализа реализоване акције • Представљање резултата акције	• Наставник треба да пружи неопходну помоћ и подршку ученицима у припреми и реализацији активности, а заједно са групом да обезбеди повратну информацију о њеној успешности. • У реализацији овог програма наставник је извор знања, организатор и водитељ ученичких активности и особа која даје повратну информацију. • Повратна информација је од великог значаја не само за процес стицања сазнања, већ и за подстицање самопоуздања, учешћа у раду групе и мотивације за предмет • За успешно реализовање наставе број ученика у групи не би требала да буде већа од 25 ученика. Оптималан број ученика је 15-20 ученика Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: 1. праћење остварености исхода Оквирни број часова по темама • Права и одговорности (18 часова) • Планирање и извођење акције (18 часова)
---	--	--	---	---

Разред: **Трећи**

Годишњи фонд часова: 35

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
ДЕМОКРАТИЈА И ПОЛИТИКА	- Разумевање појмова демократија, политика, власт, грађански живот - Упознавање са механизмима функционисања демократије и институцијама демократије - Сагледавање значаја и начина контроле и ограничења власти у демократији	- Објасни појмове демократија, политика, власт, грађански живот - Наведе разлике између демократског и недемократског начина одлучивања - Објасни разлике између непосредне и посредне демократије - Анализира различите начине ограничавања власти - Разликује надлежности законодавне, извршне и судске власти	- Демократија, политика и власт - Функционисања институције демократије - Механизми и начини контроле и ограничења власти у демократском поретку	- На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: - теоријска настава Подела одељења на групе - Одељење се не дели на групе Место реализације наставе - Настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе - Реализација програма треба да се одвија у складу са принципима активне, проблемске и истраживачке наставе са сталним рефлексијама на одговарајуће појаве из друштвеног контекста прошлости и садашњости. - Квалитет наставе се обезбеђује усаглашавањем садржаја са одговарајућим методичким активностима и сталном разменом информација унутар групе. - Добар индикатор успешне наставе је способност ученика да адекватно примењују стечена знања и вештине и да у пракси изражавају ставове и вредности демократског друштва. - Наставник треба да пружи неопходну помоћ и подршку ученицима у припреми и реализацији активности, а заједно са групом да обезбеди повратну
ГРАЂАНИН И ДРУШТВО	- Сагледавање улоге грађанина/грађанке у демократском друштву - Упознање се са радом локалне самоуправе - Сагледавање улоге и карактеристика цивилног друштва у демократији - Сагледавање значаја и начина учествовања	- Разуме политичко одређење појма грађанин/грађанка - Разуме значај поштовања закона у демократској држави - Објасни улогу локалне самоуправе и послове којима се она бави - Објасни карактеристике и улогу цивилног друштва - Наведе могућности утицаја грађана на власт, правни и политички систем (различите форме грађанског удруживања, различите форме грађанских иницијатива и акција) - Идентификује и анализира факторе који ометају/ подстичу демократски развој друштва	- Однос државе и грађанског друштва - Појам грађанина - Значај и начин учествовања грађанина у политици - Улога грађана у остваривању права	

	грађанина/грађанке у политици			информацију о њеној успешности. - У реализацији овог програма наставник је извор знања, организатор и водитељ ученичких активности и особа која даје повратну информацију. - Повратна информација је од великог значаја не само за процес стицања сазнања, већ и за подстицање самопоуздања, учешћа у раду групе и мотивације за предмет - За успешно реализовање наставе број ученика у групи не би требала да буде већа од 25 ученика. Оптималан број ученика је 15-20 ученика Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: 1. праћење остварености исхода Оквирни број часова по темама - Демократија и политика (6 часова) - Грађанин и друштво (9 часова) - Грађанска и политичка права и право на грађанску иницијативу (10 часова) - Планирање конкретне акције (10 часова)
ГРАЂАНСКА И ПОЛИТИЧКА ПРАВА И ПРАВО НА ГРАЂАНСКУ ИНИЦИЈАТИВУ	- Упознавање ученика са суштином грађанских права и правом на грађанску иницијативу - Смгледавање улоге грађана у остваривању људских права у демократском друштву - Смгледавање неопходности и начина активног учешћа грађана у демократском друштву	- Објасни појам људских права - Наведе врсте људских права и објасни њихов садржај - Анализира представљање људских права у актуелним медијима - Објасни улогу појединца у заштити и остваривању људских права - Објасни појам грађанске иницијативе - Наведе надлежности општине и послове којима се она бави - Разликује формалну од неформалне иницијативе - Наведе форму и садржај формалног предлога грађанске иницијативе - Наведе структуру, функционисање, правила и процедуре рада Скупштине - Изведе симулацију заседања Скупштине поштујући све процедуре у процесу доношења одлука на предлог грађана - Објасни појам, карактеристике, улогу и врсте удруживања грађана - Идентификује и анализира активности и акције удружења грађана у својој локалној заједници.	- Право на грађанску иницијативу - Партиципација грађана у процесу доношења одлука и право на самоорганизовање грађана - Улога невладиних организација	
ПЛАНИРАЊЕ КОНКРЕТНЕ АКЦИЈЕ	Подстицање и оспособљавање ученика за планирање заједничких акција и пројеката у локалној заједници	- Идентификује проблеме у својој локалној заједници - Анализира изабране проблеме, изучава их - Предлаже активности и дискутује о њима са осталим члановима тима - Сарађује са члановима тима и учествује у доношењу одлука	- Избор проблема - Идентификација могућих решења - Припрема нацрта акције - Реализација акције (ван редовних часова и учioniце) - Анализа реализоване акције - Представљање резултата акције	

		• Формулише циљеве и кораке акције • Иницира активности ,прати их и оцењује • Представи путем јавне презентацију нацрт акције и резултате акције		
--	--	--	--	--

Разред: Четврти Годишњи фонд часова: 32

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
СВЕТ ИНФОРМАЦИЈА	- Упознавање са могућностима које <i>Закон о слободном приступу информацијама</i> пружа у остваривању људских права и слобода - Оспособљавање ученика да самостално траже и долазе до информација од јавног значаја - Разумевање улоге и значаја медија у савременом друштву - Развијање критичког односа према медијима и информација добијених преко различитих медија	- Објасни значај постојања права на слободан приступ информацијама - Објасни појам јавне информације и идентификује информације које су од јавног значаја и које грађанин може да добије по Закону - Наведе основне одредбе <i>Закон о слободном приступу информацијама</i> и објасни улогу повереника - Наведе процедуру подношења захтева за приступ информацијама од јавног значаја - Попуни образац и тражи информацију од јавног значаја - Анализира информације које добија преко различитих медија - Тражи, пронађе и даје информацију - Открива примере манипулације у медијима - Објасни значај објективности и веродостојности информација	- Извори информација - Појам јавне информације - Приступ информацијама- основна правила и ограничења - Заштита права на информисање- улога повереника - Процедура подношења захтева за приступ информацијама - Медији као извор информација-питање веродостојности - Разумевање и тумачење медијских порука - Механизми медијске манипулације - Утицај тачке гледишта на објективност информација - Селекција информација: објективност као одговорност	- На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: - теоријска настава Подела одељења на групе - Одељење се не дели на групе Место реализације наставе - Настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе - Реализација програма треба да се одвија у складу са принципима активне, проблемске и истраживачке наставе са сталним рефлексијама на одговарајуће појаве из друштвеног контекста прошлости и садашњости. - Квалитет наставе се обезбеђује усаглашавањем садржаја са одговарајућим методичким активностима и сталном разменом информација унутар групе. - Добар индикатор успешне наставе је способност ученика да адекватно примењују стечена знања и вештине и да у пракси изражавају ставове и вредности демократског друштва. - Наставник треба да пружи неопходну помоћ и подршку ученицима у припреми и реализацији активности, а заједно са групом

				да обезбеди повратну информацију о њеној успешности. - У реализацији овог програма наставник је извор знања, организатор и водитељ ученичких активности и особа која даје повратну информацију. - Повратна информација је од великог значаја не само за процес стицања сазнања, већ и за подстицање самопоуздања, учешћа у раду групе и мотивације за предмет - За успешно реализовање наставе број ученика у групи не би требала да буде већа од 25 ученика. Оптималан број ученика је 15-20 ученика Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: 1. праћење остварености исхода Оквирни број часова по темама - Свет информација (16 часова) - Свет професионалног образовања и рада (16 часова)
СВЕТ ПРОФЕСИОНАЛНОГ ОБРАЗОВАЊА И РАДА	- Разуме важност дефинисања професионалних циљева и планирање каријере - Развијање вештине тражења информација значајних за професионално образовање и укључивање у свет рада - Оснаживање ученика да постављају циљеве личног развоја и планирају свој професионални развој	- Разуме значај поштовања социјално-економских права - Поставља циљеве личног развоја и планира свој развој - Анализира сопствене способности особине и вештине значајне за даљи професионални развој - Активно тражи информације значајне за даљи професионални развој - Напише личну радну биографију - Представи своје личне карактеристике приликом разговора са послодавцем	- Планирање каријере и улазак у свет рада - Самопроцена и вештина представљања личних карактеристика од значаја за даље професионално образовање и рад - Разговор са послодавцем - Тражење информација значајних за професионално образовање и тражење посла	

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

- Српски језик и књижевност
- Историја
- Социологија са правима грађана

Назив предмета:

ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Годишњи фонд часова:

37

Разред:

Први

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I - УВОД 1. Уводни час, 2. Понављање кључних појмова и садржаја обрађених у основној школи	- Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; - Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном школовању.	- моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току I. године средњошколског или гимназијског образовања; - моћи да уочи какво предзнање има из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном циклусу школовања; - бити мотивисан да похађа часове православног катихизиса.	- Специфичности наставе Православног катихизиса у средњој школи и гимназијама; - Међусобно упознавање ученика; - Рекапитулација обрађених садржаја о личносног Богу, човеку, Цркви, Литургији.	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учење у богослужбеном животу Цркве. Катихета (вероучитељ) би требало да стално има на уму да је катихеза сведочење Истине, проповед Истине и увођење у Истину кроз Цркву као заједницу љубави.
II – БОГ ОТКРИВЕЊА 3. Творевина сведочи о Творцу 4. Човек – боготражитељ 5. Откривење – позив у заједницу 6. Бог Откривења – Света Тројица (библијска сведочанства) 7. Из молитвеног богословља Цркве (систематизација теме)	- Пружити ученицима основ за разумевање да је творевина дело љубави Божје, да носи стваралачки печат Божји, да није случајно настала, нити је самобитна; - Пружити ученицима основ за разумевање да је Бог Личност; - Упознати ученике да је човек богочежњиво биће и да се Бог открива човеку ради заједнице са њим; - Пружити ученицима знање о библијским, светоотачким и богослужбеним сведочанствима да је Бог Света Тројица; - Омогућити ученицима да стекну основ за разумевање поступности Откривења Божјег, као и то да се Његово Откривење и данас дешава, уочава, препознаје и доживљава у Цркви.	- моћи да наведе неке од примера Откривења Бога у Библији; - моћи да разуме и тумачи значење израза homo religiosus; - моћи да препозна изразе вере у Свету Тројицу у богослужбеним текстовима; - моћи да препозна изразе вере у Бога као Творца у богослужбеним текстовима; - моћи да разуме да се Бог из љубави открива човеку, позивајући га у заједницу; - бити подстакнут да непосредније учествује у богослужењу Цркве; - моћи да промишља о личној одговорности у односу према Богу и ближњима; - моћи да разуме да се Божје Откривење дешава и данас у Цркви и свету;	- Логосност творевине (откривање Бога кроз законитост, лепоту и склад у творевини); - Бог улази у историју и открива се као Личност (икономија Божја); - Човек као боготражитељ; - Откривење – позив у заједницу.	На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. Врсте наставе Настава се реализује кроз следеће облике наставе: - теоријска настава (35 часова) - практична настава (2 часа) Место реализације наставе - Теоријска настава се реализује у учионици; - Практична настава се реализује у цркви – учењем у литургијском сабрању;

		моћи да просуђује и препознаје сведочанства вере у свом животу.		<u>Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе</u> - Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. - Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. - Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. - Имајући у виду захтеве наставног програма и могућности транспонованја наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. - У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких
III - ВЕРА, ЗНАЊЕ И БОГОПОЗНАЊЕ 8. Вера и поверење 9. Вера у Старом и Новом Завету 10. Бог се познаје љубављу 11. Вера и живот („Вера без дела је мртва...“) 12. Из молитвеног богословља Цркве (систематизација теме)	- Оспособити ученика за разликовање знања које се односи на предмете и познања личности; - Указати ученицима да су вера и поверење предуслови сваког знања; - Упознати ученике са примерима вере и поверења у Бога библијских личности; - Оспособити ученике за разумевање да је богопознање у православном искуству плод личне, слободне заједнице човека с Богом; - Пружити ученицима основ за разумевање да се богопознање као лични доживљај Христа у Цркви разликује од „знања о Богу“.	- моћи да увиди разлику између знања које се односи на ствари и познања које се односи на личности; - моћи да препозна да је вера слободан избор човека и да се сведочи личним животом; - моћи да објасни да је богопознање у православном искуству плод личне, слободне заједнице човека с Богом; - моћи да објасни да се вером живи кроз Литургију и подвиг.	- Знање о стварима и познање личности; - Присуство вере у научној методологији и научним теоријама; - Вера у Старом и Новом Завету - Познање Бога као личности методом љубави; - Вера без дела је мртва; - Сличност између човекопознања и богопознања.	

IV – ХРИШЋАНИН – ЧОВЕК ЦРКВЕ 13. Човек и заједница 14. Црква као литургијска заједница (моја парохија) 15. Света Литургија – пуноћа заједнице са Богом 16. Хришћанин – човек Цркве (систематизација теме)	- Разговарати са ученицима о човековој потреби да припада заједници и како се припадност остварује; - Оспособити ученике за правилно схватање појма Цркве као благодатне заједнице Бога и верних која се остварује у светој Литургији; - Указати ученицима да не постоје хришћани мимо Цркве; - Пружити ученицима основ за разумевање да је света Литургија извор спасења јер се у њој остварује пуноћа заједнице са Богом.	- моћи да увиди да хришћанин постоји преваходно као члан конкретне литургијске заједнице; - моћи да опише живот парохијске заједнице; - моћи у основним цртама да објасни да се учешћем у литургијском сабрању ступа на пут богопознања; - моћи да продискутује о православном схватању Цркве; - моћи да схвати да хришћанство подстиче човека на одговоран живот у заједници.	- Црква као заједница која се пројављује на Литургији; - Моја парохија; - Хришћанин – човек Цркве; - Света Литургија – пуноћа заједнице са Богом.	активности у наставном процесу. - Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. Евалуација наставе Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: - процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; - провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова;
V – СВЕТО ПИСМО - КЊИГА ЦРКВЕ 17. Настанак и подела Светог Писма 18. Канон и богонадахнутост Светог Писма 19. Црква као место тумачења и доживљаја Светог Писма и Светог Предања 20. Свето Писмо – књига Цркве 21. Утицај Светог Писма на културу и цивилизацију	- Упознати ученике са настанком и поделом Светог Писма; - Предочити ученицима да је Свето Писмо богонаднута књига; - Упознати ученике да је Свето Писмо књига богослужбене заједнице (Старог и Новог Израиља); - Омогућити ученицима да појме континуитет Божјег Откривења у Старом и Новом Завету; - Указати ученицима да је за правилно тумачење Светог Писма неопходна укорененост у животу Цркве.	- моћи да именује различите књиге Светог Писма; - моћи да наброји неке ауторе књига Светог Писма; - моћи да истражује Свето Писмо користећи скраћенице, поделе на главе и стихове; - знати да се посебност Светог Писма садржи у богонадахнутости; - моћи да препозна карактер богонадахнутости Светог Писма кроз лично искуство надахњивања Светим Писмом; - моћи да наведе неке примере повезаности Старог и Новог Завета; - моћи да закључи да је Свето Писмо књига Цркве, а не појединца.	- Настанак и подела Светог Писма; - Канон и богонадахнутост Светог Писма; - Црква као место тумачења и доживљаја Светог Писма и Светог Предања; - Утицај Светог Писма на културу и цивилизацију; - Свето Писмо је књига Цркве.	Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: - усмено испитивање; - писмено испитивање; - посматрање понашања ученика; Број часова предвиђених за обраду и систематизацију по темама: - Бог Откривења (5 часова) - Вера, знање и богопознање (5 часова) - Хришћанин – човек Цркве (4 часа) - Свето Писмо – књига Цркве (5 часова) - Хришћански живот (5 часова) Остали број часова предвиђен је за друге типове часа.

VI - ХРИШЋАНСКИ ЖИВОТ 22. Црквено Предање и народна предања 23. „Све ми је дозвољено, али ми није све на корист...” 24. Из живота светих 25. Знамените личности и хришћанство 26. Смисао (и бесмисао) живота	• Пружити знање ученицима да је подвиг неопходно средство за остварење личне заједнице с Богом у Христу, у којој ће Бог бити извор нашег вечног постојања и личног идентитета; • Оспособити ученика за разликовање народног и црквеног Предања и правилно доживљавање православног етоса који извире из литургијског начина постојања људи и природе; • Развијање свести ученика о неопходности одговорног живота у заједници и ослобађања од егосентризма; • Упознати ученике да је светост достижна и данас, те да није привилегија прошлости; • Омогућити разумевање ученицима да је човек биће смисла; • Установити обим и квалитет знања и разумевања стечених у току школске године из Православног катихизиса.	моћи да увиди да постоји разлика између народног и црквеног предања и да заузме став према њима; • моћи да уочи да светост живота није могућа без истовремене заједнице са Богом и људима; • знати да су сви људи призвани да буду свети; • моћи да уочи у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса 1. разреда средње школе. •	Питања односа народног и црквеног предања; • Животна искушења и суочавање са њима; • Живот није случајност него је дар; • Светост као мера људског достојанства.	
---	--	---	---	--

КОРЕЛАЦИЈА С ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА:

1. Српски језик и књижевност
2. Историја
3. Ликовна култура
4. Музичка култура
5. Екологија

6. Психологија
7. Социологија
8. Философија
9. Грађанско васпитање

Назив предмета:

ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Годишњи фонд часова:

37

Разред:

Други

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I – УВОД 1. Понављање кључних појмова обрађених у првом разреду средње школе	- Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; - Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном школовању.	- моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 2. године средњошколског или гимназијског образовања; - моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања.	- Специфичности наставе Православног катихизиса у средњој школи и гимназијама; - Рекапитулација обрађених садржаја о Богу, Цркви као богослужбеној заједници, хришћанском животу.	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве.
II - СТВАРАЊЕ СВЕТА И ЧОВЕКА 2. Стварање света 3. Стварање човека по икони и подобију Божјем 4. Творевина и човеково место у њој 5. Свет је створен са циљем да постане Црква 6. Представе стварања света и човека у православној иконографији	- Омогућити ученицима да стекну неопходно знање да узрок постојања света јесте личностни Бог Који слободно из љубави ствара свет; - Развијање свести код ученика о стварању човека по „икони и подобију Божјем“, односно као слободне личности способне за љубав према другом бићу; - Оспособити ученике за разумевање да је свет и све што је у њему, створено за вечност, да буде причасник вечног Божјег живота; - Предочити ученицима	- моћи да интерпретира учење Цркве о стварању света; - моћи да објасни да је човек икона Божја зато што је слободан; - моћи да објасни да је човек подобије Бога зато што је способан за заједницу; - моћи да објасни да је Бог створио свет са циљем да вечно живи у заједници са Њим; - бити подстакнут да просуђује о смислу постојања човека и света; - моћи да разликује особености створеног и нествореног; - моћи да развија одговорност за сопствени живот и живот других; - моћи да преиспитује и вреднује сопствени однос према Богу, другом човеку и према творевини Божјој.	- Библијска сведочанства о стварању света и човека; - Учење Цркве о стварању света и човека; - Последице стварања ни из чега по природу и човека; - Творевина и човеково место у њој; - Свет је створен са циљем да постане Црква; - Православна иконографија о стварању света.	На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. <u>Врсте наставе</u> Настава се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (35 часова) практична настава (2 часа) <u>Место реализације наставе</u> - Теоријска настава се реализује у учионици; - Практична настава се реализује у цркви- учешћем у литургијском сабрању; <u>Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе</u> - Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном

	чињеницу да је човек од Бога призван да управља целим светом и да га приноси Богу, те да се у тој заједници обожи и човек и свет.			упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже.
III - ПРАРОДИТЕЉСКИ ГРЕХ 7. Библијска повест о прародитељском греху 8. Прародитељски грех као промашај циља стварања 9. Светоотачко тумачење прародитељског греха 10. Јединство човека са Богом – једини начин да се превазиђе смрт 11. Човекова злоупотреба творевине 12. Прародитељски грех у светлости богослужбених текстова	- Пружити ученицима основ за разумевање прародитељског греха на основу библијског сведочанства, тумачења Светих Отаца и учења Цркве; - Ученицима предочити да се човеков промашај (грех) састоји у одвајању човека и света од Бога; - Пружити ученицима основ за разумевање да спасење као превазилажење смрти и задобијање вечног живота, јесте повратак у заједницу с Богом.	- моћи да објасни у чему се састоји прародитељски грех; - моћи да сагледа последице прародитељског греха и начин њиховог превазилажења; - моћи да објасни каква је улога човека у остваривању назначења света; - моћи да просуди о важности учествовања у литургијском сабрању за сопствено спасење; - бити подстакнут да се одговорније односи према природи; - моћи да стекне увид у личну одговорност за своје поступке; - моћи да уочи значај покајања за своје спасење.	- Библијска и светоотачка сведочанства о прародитељском греху; - Последице прародитељског греха; - Еколошки проблем као једна од последица човекове отуђености од Бога; - Превазилажење еколошке кризе је могуће повратком човека у заједницу са Богом; - Појам прародитељског греха у богослужбеним текстовима.	- Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. - Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. - Имајући у виду захтеве наставног програма и могућности транспонована наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чињеницама извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. - У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу.
IV – СВЕШТЕНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА (ОД АДАМА ДО ИЗРАИЉА) 13. Каин и Авел 14. Ноје и барка, као праслике Христа и	Омогућити ученицима разумевање да се Стари Завет у главним цртама, периодима, личностима и догађајима може посматрати као праслика и најаву новозаветних догађаја;	- моћи да уочи да се Бог у Старом и Новом Завету открива као личност и да позива човека у заједницу са Њим; - моћи да, на примеру Каина и Авела, закључи да је свако убиство – братоубиство; - моћи да, на примеру Ноје, схвати значење појма праслика Христа и Цркве као места	- Тајна Христова у историји спасења; - Лични однос са Богом старозаветних патријараха и праотаца; - Праслике Христа и Цркве у периоду старозаветних	Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.

Цркве 15. Црква и Вавилонска кула 16. Авраамов завет са Богом и наговештај Цркве Христове 17. Жртвовање Исака као праслика жртве Христове 18. Јаков постаје Израил	- Омогућити ученицима да стекну знање о историјском току остварења Божјег плана о свету; - Пружити ученицима основ за разумевање да се у личности Исуса Христа испуњава оно што је откривено и речено у Старом Завету; - Предочити ученицима у чему се састоји разлика између Цркве као богочовечанске заједнице и других облика људских заједница; - Предочити ученицима да се у старозаветној историји назире личност Месије Који сабира и избавља народ Божји.	спасења; - моћи да, на примеру Вавилонске куле, схвати да ни једна људска заједница мимо Бога не води остварењу човековог назначења; - моћи да разуме да је откривење Аврааму почетак остваривања Цркве у историји; - бити свестан да је за богопознање неопходан личан сусрет са Богом; - моћи да разуме да је обећање потомства дато Аврааму духовног карактера.	патријараха и праотаца.	Евалуација наставе Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: - процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; - провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова; Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: - усмено испитивање; - писмено испитивање; - посматрање понашања ученика; Број часова предвиђених за обраду и систематизацију по темама: - Стварање света и човека (5 часова) - Прародитељски грех (6 часова) - Свештена историја спасења (од Адама до Израиља) (6 часова) - Свештена историја спасења (од Мојсија до Христа) (6 часова) - Старозаветна ризница (3 часа) Остали број часова предвиђен је за друге типове часа.
V - СВЕШТЕНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА (ОД МОЈСИЈА ДО ХРИСТА) 19. Откривење Бога Мојсију (JXBX, ó ðv) 20. Пасха 21. Месија циљ старозаветних ишчекивања 22. Давид и Соломон 23. Испуњење старозаветних пророштава у Исусу	- Пружити ученицима основ за разумевање да је целокупан садржај старозаветне месијанске мисли остварен тек у Новом Завету у личности Господа Исуса Христа; - Предочити ученицима да се у старозаветној историји назире личност Месије Који сабира и избавља народ Божји; - Упознати ученике са значајем старозаветног празновања Паске као праслике молитвеног	- знати да је старозаветна вера – вера у једнога Бога; - моћи да објасни нека од старозаветних пророштава која су се остварила у личности Христовој; - моћи да наведе који старозаветни догађаји јесу праслика Сина Божјег и новозаветне Цркве. - моћи да повезује догађаје старозаветне и новозаветне историје; - моћи да уочи разлику између уобичајеног значења речи пророк и њеног библијског смисла;	- Повезивање појмова: Стари и Нови Израил; мана и Причешће, Пасха и Васкрсење, Педесетница и Силазак Светог Духа на Апостоле, Помазаник или Месија; - Месија – циљ старозаветних ишчекивања; - Откривење Бога Мојсију; - Пасха; - Давид и Соломон; - Делатност старозаветних	Остали број часова предвиђен је за друге типове часа.

Христу 24. Праслике Свете Тројице, Исуса Христа и Цркве у Старом Завету (систематизација теме)	сећања на Христово Страдање, Васкрсење и Други долазак; • Омогућити ученицима разумевање да се деловањем пророка Божјих увек изграђује Црква.	• моћи да, на примеру пророчке делатности, увиди значај старања о социјално угроженим категоријама друштва; • моћи да схвати, на примеру Израиља, да Црква има наднационални карактер; • моћи да упореди Десет заповести са Христовим заповестима о љубави; • знати да је месијанска идеја присутна током старозаветне историје; • моћи да промишља о сопственом месту у историји спасења;	пророка; • Испуњење старозаветних пророштава у Исусу Христу; • Праслике Свете Тројице, Исуса Христа и Цркве у Старом Завету.	
VI – СТАРОЗАВЕТНА РИЗНИЦА 25. Мудросна књижевност – одабрани одељци 26. Одабрани одељци из Псалама Давидових 27. Старозаветни списи у богослужењу Цркве	• Омогућити ученицима доживљај старозаветне побожности; • Подстицати ученике на промишљање о незаменљивости и вредности сопствене личности; • Установити обим и квалитет знања и разумевања стечених у току школске године из Православног катихизиса.	• моћи да се, подстакнут примерима, смелије суочи са грехом самооправдавања и сваким грехом, уопште; • моћи да уочи у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса 2. разреда средње школе.	• Мудросна књижевност; • Псалми Давидови; • Пророци Илија и Јелисеј; • Старозаветни списи у богослужењу Цркве.	

КОРЕЛАЦИЈА С ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА:

1. Српски језик и књижевност
2. Историја
3. Географија
4. Екологија
5. Физика

6. Философија
7. Социологија
8. Ликовна култура
9. Музичка култура

Назив предмета:

ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Годишњи фонд часова:

37

Разред:

Трећи

ТЕМА (методске јединице)	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I – УВОД 1. Понављање кључних појмова обрађених у другом разреду средње школе	- Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; - Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном школовању.	- сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 3. године средњошколског или гимназијског образовања; - уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања.	- Специфичности наставе Православног катихизиса у средњој школи и гимназијама; - Рекапитулација обрађених садржаја о стварању света и човека, прародитељском греху и историји спасења.	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учеће у богослужбеном животу Цркве.
II – ХРИСТОС ИСТИНИТИ БОГ И ИСТИНИТИ ЧОВЕК 2. Господ Исус Христос: Нови Адам, Месија и Емануил; 3. Исус Христос – Оваплоћени Логос Божји 4. Христос истинити Бог и истинити Човек 5. Теологија иконе (систематизација теме)	- Ученицима пружити основ за разумевање значаја Христове личности и Његовог живота за наше спасење; - Протумачити ученицима Христово имена: Нови Адам, Месија и Емануил; - Протумачити ученицима пролог Јеванђеља по Јовану; - Ученицима пружити основ за разумевање да је Христос потпуни Бог и потпуни човек; - Упознати ученике са теологијом иконе – да се на иконама пројављује историјска и есхатолошка димензија.	- моћи ће разуме значење израза Нови Адам, Месија и Емануил, Логос; - моћи да изложи зашто је Исус Христос као посредник између Бога и човека једини Спаситељ света; - моћи да у прологу Јеванђеља по Јовану укаже на места у којима се говори о Богу као Логосу; - моћи у основним цртама да опише зашто је могуће да се у новозаветној Цркви представља Бог; - моћи да наведе основне разлике између слике и иконе.	- Господ Исус Христос: Нови Адам, Месија и Емануил; - Исус Христос – Оваплоћени Логос Божји; - Христос истинити Бог и истинити Човек.	На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. Врсте наставе Настава се реализује кроз следеће облике наставе: - теоријска настава (37 часова) Место реализације наставе - Теоријска настава се реализује у учioniци; - Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању;

III - ПРИБЛИЖИЛО СЕ ЦАРСТВО БОЖЈЕ... 6. Почетак Христове проповеди 7. Блаженства 8. Беседа на гори 9. Параболе о Царству Божјем 10. Царство Божје – циљ Христове проповеди (систематизација теме)	• Пружити ученицима основ за разумевање да Христос доноси Царство Божје у свет; • Посматрати Христово учење о Блаженствима у савременом контексту; • Предочити ученицима Христово учење о Царству Божјем; • Христова проповед има универзални карактер.	• моћи да закључи да је Царство Божје заједница са Христом; • моћи да увиде актуелност Христове проповеди; • знати да је Христова делатност и проповед позив свима у Царство Божје; • моћи да увиде како поуке из Христове проповеди могу да примене на сопствени живот.	• Христова проповед; • Беседа на гори; • Параболе о Царству Божјем; • Царство Божје – циљ Христове проповеди.	<u>Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе</u> • Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. • Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно.
IV - ГДЕ ЈЕ ХРИСТОС ТУ ЈЕ И ЦАРСТВО БОЖЈЕ 11. Где је Христос ту је и Царство Божје 12. Преображење Христово и објава Његовог страдања 13. Лазарево Васкрсење и Улазак Христов у Јерусалим 14. Тајна Вечера слика Царства Божјег 15. Христос Нова Пасха 16. Вазнесење и Други Долазак Христов	• Упознати ученике да Христос у својој личности обједињује Царску, Првосвештеничку и Пророчку службу; • Протумачити ученицима догађај и тропар Преображења у светлости исихастичког искуства Цркве; • Подстаћи ученике на размишљање да је Христова смрт на Крсту крајњи израз љубави Бога према човеку; • Упознати ученике са есхатолошком димензијом свете Литургије; • Ученицима указати да је Христовим Вазнесењем	• моћи да повеже догађај Преображења са литургијском песмом «Видјехом свијет истиниј...»; • моћи да разуме да је свака заједничка трпеза израз заједништва; • моћи да разуме да Христос Тајном Вечером установљује начин на који ће остваривати заједницу са својим ученицима у све дане до свршетка века; • моћи да разуме да сва радост хришћанске вере извире из свести о победи над смрћу и Христовом сталном присуству; • моћи да, причешћујући се, доживљава себе као учесника Тајне Вечере; • моћи да у основим цртама изложи смисао Христовог страдања и смрти; • моћи да објасни да се Христос вазноси на небо да би узнео људску природу Оцу; • моћи да разуме да се Христос вазноси на небо да би наша вера у Христа била слободна	• Где је Христос ту је и Царство Божје; • Преображење Христово и објава Његовог страдања; • Лазарево Васкрсење и Улазак Христов у Јерусалим; • Тајна Вечера • Христос Нова Пасха; • Свети Дух Утешитељ – Дух заједнице и Цар Небески.	• Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. • Имајући у виду захтеве наставног програма и могућности транспонована наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. • У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу.

17. Свети Дух Утешитељ – Дух заједнице и Цар Небески (систематизација теме)	Христос прослављен као Господ и да је у Њему прослављена људска природа; • Ученицима пружити основ за разумевање да је и после свог Вазнесења Христос са нама у све дане до свршетка века; • Протумачити ученицима неколико новозаветних пневматолошких одељака.	(а не изиђена); • знати да је општење са Христом и данас могуће у заједници Духа Светога – у Цркви.		- Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. Евалуација наставе Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: - процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; - провером знања које ученици усвајају на часу и испитавањем ставова; Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: - усмено испитивање; - писмено испитивање; - посматрање понашања ученика; Број часова предвиђених за обраду и систематизацију по темама: - Христос истинити Бог и истинити човек (4 часа) - Приближило се Царство Божје... (5 часова) - Где је Христос ту је и Царство Божје (7 часова) - Мој живот у Христу (4 часа) - Светотајински живот Цркве (4 часа) - Новозаветна ризница (5 часова) Остали број часова предвиђен је за друге типове часа.
V - МОЈ ЖИВОТ У ХРИСТУ 18. Покајање и праштање 19. Труд и ревност 20. Вера и формализам у вери 21. Света Литургија – пројава Царства Небеског (систематизација теме)	- Подстицати ученике на хришћански однос према свету, себи и ближњима указивањем на пример Христа чији је живот испуњем безусловном љубављу према сваком човеку; - Подстицати ученике да се свакодневно труде у подвигу делатне љубави према Богу и ближњима; - Упутити ученике да је основни смисао хришћанског етоса волети друге као што Христос воли нас; - Омогућити ученицима основ за разумевање да Христов Закон љубави није могуће испуњавати на формалан начин.	- моћи да разуме да покајање (преумљење) значи постављање Царства Божјег за приоритет живота; - моћи да разуме да покајање подстиче човека да тражи Царство Божје; - знати да истински однос са Богом не сме бити формалистички; - бити свестан значаја испуњавања Христових заповести у свом животу; - схватити да се учешћем на Литургији учествује у Царству Божјем.	- Покајање и праштање; - Труд и ревност; - Вера и формализам у вери; - Света Литургија – пројава Царства Небеског.	
VI - СВЕТОТАЈИНСКИ И ЖИВОТ ЦРКВЕ 22. Крштење и Миропомазање 23. Покајање и	- Омогућити ученицима да схвате да је наш живот у Цркви незамислив без учешћа у светим Тајнама; - Упознати ученике да човек Крштењем и Миропомазањем задобија	- моћи на основном нивоу да тумачи новозаветна сведочанства о значају Крштења; - моћи да схвати да је Крштење прихватање позива на светост; - моћи да објасни да Миропомазање значи	- Крштење и Миропомазање; - Покајање и исповест; - Свештенство; - Света Литургија – светајна Цркве.	

исповест 24. Свештенство 25. Света Литургија – Светајна Цркве	еклисиолошку ипостас (црквени идентитет); • Омогућити ученицима разумевање да су Исповест и Покајање обновљење благодати Крштења; • Указати ученицима да је свештеничка служба продужетак Христовог служења којим је Он спасао свет; • Указати ученицима да се учешћем у светим Тајнама постаје део Тела Христовог; • Развијати свест ученика да је света Литургија Тајна Божјег присуства у свету и уласка у Царство Божје.	примање дарова Светог Духа за служење у Цркви; • моћи да схвати да су исповест и покајање повратак у наручје Очево и зајединицу Цркве; • знати да су службе у Цркви дарови Духа Светога; • моћи да међусобно разликује различите службе у Цркви (епископ, свештеник, ђакон, лаик) и увиди њихову повезаност; • бити свестан да све Тајне свој смисао добијају у Литургији.		
VII - НОВОЗАВЕТНА РИЗНИЦА 26. Анафора светог Василија Великог 27. Литургијски контекст молитве Оче наш 28. «Ако једном од ових малих учинисте, мени учинисте...» 29. Христов однос према потребитима 30. Сви сте једно у Христу	• Пружити ученицима основ за разумевање целокупног домостроја спасења на примеру анафоре Василија Великог; • Детаљно протумачити ученицима молитву Оче наш у контексту Литургије; • Пружити ученицима основ да повежу Христов однос према потребитима са харитативном делатношћу хришћана данас; • Предочити ученицима кроз јеванђелске текстове	• моћи да препозна догађаје из историје спасења у Анафори Василија Великог; • моћи да тумачи молитву Оче наш као литургијску молитву; • моћи да разуме да братска хришћанска љубав своје порекло има у примеру Христове љубави; • бити свестан да хришћанско братољубље превазилази крвно и национално порекло; • моћи да уочи у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса 3. разреда средње школе.	• Анафора светог Василија Великог; • Литургијски контекст молитве Оче наш; • Ако једном од ових малих учинисте, мени учинисте...; • Христов однос према потребитима; • Сви сте једно у Христу...	

	да у прихватању Христове Тајне нема раздора међу људима; Установити обим и квалитет знања и разумевања стечених у току школске године из Православног катихизиса.			
--	--	--	--	--

КОРЕЛАЦИЈА С ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА:

1. Српски језик и књижевност
2. Грађанско васпитање
3. Историја
4. Екологија
5. Географија

6. Филозофија
7. Психологија
8. Социологија
9. Ликовна култура
10. Музичка култура

Назив предмета:

ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Годишњи фонд часова:

32

Разред:

Четврти

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I - УВОД 1. Понављање кључних појмова обрађених у трећем разреду средње школе	- Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; - Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном школовању.	- сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 4. године средњошколског или гимназијског образовања; - уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања.	- Специфичности наставе Православног катихизиса у средњој школи и гимназијама; - Рекапитулација обрађених садржаја о личности Господа Исуса Христа.	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве.
II - ЗА ЖИВОТ СВЕТА 2. „Благословено Царство Оца и Сина и Светога Духа...“ 3. „Заблагодаримо Господу...“ – узајамно даривање 4. „Због свега и за све...“ 5. Трпеза Господња – конкретност заједничарења 6. „У миру изиђимо...“	- Пружити ученицима основ за разумевање да Литургија преображава свет уносећи у њега есхатолошку реалност; - Упознати ученике са садржајем и структуром свете Литургије; - Предочити ученицима значај активног учешћа у светој Литургији; - Нагласити ученицима да су хришћани позвани да у свету сведоче етос свете Литургије.	- моћи да препознаје елементе свете Литургије; - моћи да препозна да је благодатно искуство Литургије предокушај Царства Божјег; - моћи да назре космолошки и есхатолошки карактер Литургије; - моћи да тумачи литургијску молитву после светог Причешћа; - моћи да схвати да се Причешћем задобија отпуштење грехова, љубав нелицемерна, смелост према Богу, усвојење Царства Божјег. - бити свестан да се његов живот у Цркви не ограничава на време служења свете Литургије.	- Садржај и структура свете Литургије; „Благословено Царство Оца и Сина и Светога Духа...“; „Заблагодаримо Господу...“ – узајамно даривање; „Због свега и за све...“; - Трпеза Господња – конкретност заједничарења; „У миру изиђимо...“.	На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. Врсте наставе Настава се реализује кроз следеће облике наставе: - теоријска настава (31 часова) - практична настава (1 час) Место реализације наставе - Теоријска настава се реализује у учионици; - Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању;

III – ИСТОРИЈА И ЕСХАТОЛОГИЈА У ЦРКВИ 7. Хришћанско схватање историје 8. Црква у прогону и слобода хришћана 9. Појава и развој монаштва 10. Јединство Цркве и сабори 11. Мисија светих Кирила и Методија 12. Светосавље – пут који води у Живот 13. Косовски завет – есхатолошко опредељење народа 14. Светитељи нашег рода – благо целог света 15. Исихазам 16. Есхатон као узрок постојања Цркве и историје (систематизација теме)	- Представити ученицима хришћанско схватање историје као процес који у есхатону задобија свој смисао и испуњење; - Упознати ученике са најважнијим догађајима из историје Цркве; - Упознати ученике са најзначајнијим елементима кирило-методијевске традиције - Нагласити ученицима да је Светосавље хришћански етос српског народа; - Упознати ученике да се опредељење за Царство Небеско изражава на реалан начин: сведочењем Христа и личним животом; - Упознати ученике са богатством исихастичке праксе и богословља.	- моћи да схвати да историја има есхатолошко усмерење; - моћи да схвати разлог за гоњење хришћана у римском царству; - моћи да схвати да нема суштинске разлике између светосавског и хришћанског етоса; - моћи да наброји неке српске светитеље и да објасне како су они служили Богу и ближњима; - моћи да доведе у везу виђење таворске светлости са исихастичком праксом; - бити свестан могућности мистичког опита заједнице са Богом.	- Хришћанско схватање историје; - Црква у прогону и слобода хришћана; - Појава и развој монаштва; - Јединство Цркве и сабори; - Мисија светих Кирила и Методија; - Светосавље – пут који води у Живот; - Косовски завет – есхатолошко опредељење народа; - Светитељи нашег рода – благо целог света; - Исихазам.	<u>Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе</u> - Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. - Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. - Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. - Имајући у виду захтеве наставног програма и могућности транспонованја наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика.
IV – ХРИШЋАНСТВО У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ 17. Егоизам 18. Проблеми биоетике 19. Хришћански	- Омогућити ученицима да изграде хришћански став према савременом схватању слободе, љубави, заједнице...; - Пружити ученицима основ за разумевање да хришћанска теорија и пракса носе снагу којом би могло да се одговори	- постати свестан да је егоизам суштински проблем човековог друштва, јер разара заједницу; - моћи да критички вреднује проблеме савремене цивилизације у светлу искуства Цркве (савремено схватање слободе, љубави, другог човека); - моћи да промишља о разлозима постојања болести и како се носити са њима са православног становишта;	- Егоизам; - Проблеми биоетике; - Хришћански поглед на болести; - Питања личног, породичног и друштвеног морала; - Хришћанство и изазови потрошачког друштва; - Деликвенција и вршњачко	- У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. - Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и

поглед на болести 20. Питања личног, породичног и друштвеног морала 21. Хришћанство и изазови потрошачког друштва 22. Деликвенција и вршњачко насиље 23. Проблем теодицеје	на најважнија искушења савременог света и човека; - Оспособити ученика да богословски размишља о биоетичким проблемима на основу одабраних примера; - Упознати ученике са различитим богословским поимањима болести; - Кроз разговор о болестима зависности подстаћи ученике да се одговорно суочавају са егзистенцијалним питањима; - Кроз дискусију о проблемима моралности у социолошким оквирима помоћи ученицима да изграде правилан етички став о томе; - Разговарати са ученицима о породичним вредностима и савременим изазовима; - Разговарати са ученицима о проблему човекове одређености у потрошачком друштву; - Разговарати са ученицима о човекој тежњи да пребацује одговорност на Бога за зло у свету и дати објашњење са православног становишта;	- моћи да схвати да су болести зависности последица неиспуњености смислом и правим животним садржајима; - бити свестан да личност ниједног човека не сме да буде сведена на предмет, ствар или број; - бити свестан значаја јединствености, вредности и непоновљивости сопствене личности и личности других људи; - бити свестан да је деперсонализација исто што и десакрализација човека; - моћи да увиди да је лек против одређеног човека – искуство Цркве и да личност не постоји без заједнице слободе и љубави; - да схвати да је насиље немогуће ако је други за мене личност.	насиље; • Проблем теодицеје.	Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. Евалуација наставе Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: - процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; - провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова; Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: - усмено испитивање; - писмено испитивање; - посматрање понашања ученика; Број часова предвиђених за обраду и систематизацију по темама: - За живот света (5 часова) - Историја и есхатологија у Цркви (10 часова) - Хришћанство у савременом свету (7 часова) - Тачно изложење православне вере (1 час) Остали број часова предвиђен је за друге типове часа.
---	--	---	-------------------------------------	--

V – ТАЧНО ИЗЛОЖЕЊЕ ПРАВОСЛАВНЕ ВЕРЕ 24. Тачно изложење православне вере	• Рекапитулирати и продубити знања ученика о основама православне вере; • Помоћи ученицима да изврше синтезу досадашњих знања и разумевања о основама православне вере; • Установити обим и квалитет знања и разумевања стечених у току циклуса школовања.	• моћи да уочи у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса.	• Тачно изложење православне вере светог Јована Дамаскина.	
--	--	---	--	--

КОРЕЛАЦИЈА С ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА:

1. Српски језик и књижевност
2. Философија
3. Социологија
4. Екологија
5. Биологија
6. Грађанско васпитање
7. Историја
8. Ликовна култура
9. Музичка култура

2.2.1.4. ИЗБОРНИ ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљеви предмета:

- Оспособљавање ученика за разликовање обележја стилова различитих музичких жанрова;
- Развијање свести о значају и улози музичке уметности кроз развој цивилизације и друштва;
- Оспособљавање ученика за уочавање разлика и сличности између наше и других традиција и култура у домену музике;
- Унапређивање естетских критеријума код ученика;
- Развијање навика код ученика за праћење културно-уметничких манифестација у локалној средини и путем електронских медија (концерти, телевизија, филм, интернет);
- Оспособљавање ученика за самостално истраживање стручне литературе, архиве, медијатеке, интернета;
- Подстицање уметничког развоја и усавршавања у складу са индивидуалним интересовањима и способностима.

Годишњи фонд часова: **35 или 32**

Разред: **Трећи или четврти**

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Класична музика (општа музичка анализа и теорија кроз слушање музике)	Оспособљавање ученика за разликовање музичких стилова од првобитне заједнице до 21. века. Развијање навика за слушање уметничке музике. Оспособљавање уочавања разлика карактера композиција Формирање музичког укуса и адекватног музичког експресивног доживљаја музичког дела приликом слушања (аудио апаратима и уживо на концертима)	Препознаје и разликује одлике стилова у музичком изражавању од првобитне заједнице до данас. Иspoљава потребу за свакодневним слушањем музике и на основу тога формира трајно интересовање према музици уопште Препознаје одслушане композиције уз познавање њихових аутора као и време настанка.. Експресивно, аутономно доживљава карактер одслушане композиције Поседује адекватан музички укус.	Значај музике у животу и друштву: <i>првобитна заједница, стари век</i> и развој музике у <i>средњем веку</i> (духовна и световна музика) - Грегоријански корал, Византијско певање, Кир Стефан Србин: Ниња сили. Ренесанса и барок: Палестрина Л.: <i>Огни белта</i> , Вивалди А.: <i>4 годишња доба</i> , Хендл Г.Ф.: <i>Месија (Алелуја)</i> , Бах Ј.С.: <i>Токата и фуга d – mol, Брандебуришки концерт бр.3 G – dur</i> Класицизам: Хајдн Ј.: <i>Симфонија изненађења</i> бр 94. G – dur, Моцарт В.А.: <i>Симфонија бр.40. G-dur, Реквијем, Мала ноћна</i>	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава

		Самоиницијативно посећује концерте и друге музичке манифестације у околној заједници.	музика, <i>Турски марш</i> , Бетовен Л.В.: 5. и 9. симфонија, <i>За Елизу</i> , <i>Месечева соната</i> , Романтизам Менделсон Ф.: <i>Свадебни марш</i> , Шопен Ф.: <i>Валцер des-dur</i> , Брамс Ј.: <i>Мађарске игре по избору</i> , Сметана Б.: <i>Влтава</i> , Дворжак А.: <i>Симфонија из новог света</i> Импесионизам Дебиси К.: <i>Прелид за поподне једног пауна</i> , Равел М.: <i>Болеро</i> Музика xx века Шостакович: <i>Камерна симфонија</i> , Прокофјев С.: <i>Ромео и Јулија</i> , Шенберг, Стравински, Веберн	Место реализације наставе Настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Користити сва доступна наставна средства Користити мултимедијалне презентације Упућивати ученике да користе интернет и стручну литературу Примењивати индивидуални рад, рад у паровима и рад у мањим групама Континуирано упућивати ученике на присуство музике у свакодневном животу, примену у пракси и другим наставним предметима
Опера и балет Оперета и мјузикл	Значај корелације између текста, музичког и сценског извођења Оспособљавање ученика за препознавање и разликовање разних видова опере кроз историју	Разуме међусобну повезаност текста, музике и покрета. Разликује музичко сценска дела према периоду настанка. Препознаје историјско културни амбијент у коме су настала поједина дела	опере : Бизе Ж.: <i>Кармен</i> , Верди Ђ.: <i>Трубадур</i> , Росини Ђ.: <i>Севилски бербери</i> , Пучини: <i>Тоска</i> , Боеми, балети Чајковски П.И.: <i>Лабудово језеро</i> , <i>Успавана лепотица</i> , Прокофјев С.: <i>Ромео и Јулија</i> оперете Штраус Ј.: <i>Слепи миш</i> Мјузикли : Цигани лете у небо, Коса, Мама Миа, Чикаго...	Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода тестове знања Оквирни број часова по темама класична музика (8 часова) опера и балет; оперета и мјузикл (5 часова)
Традиционална музика (народне песме, игре, плесови)	Оспособљавање ученика за препознавање и разликовање културе и традиције како свог тако и других народа Развијање естетских критеријума код ученика Развијање способности уочавања утицаја народног стваралаштва на уметничко стваралаштво.	Препознаје естетске вредности у култури свог и народа других земаља уочавањем карактеристичних обележја музике светске народне баштине. Сагледава и вреднује утицај народног стваралаштва на уметничко стваралаштво	Изворно певање традиционалних композиција са нашег и суседних подручја. Кола и народне игре Србије и суседних земаља. Мокрањец Ст. Ст.: <i>Руковети</i> , Тајчевић М.: <i>Охридска легенда</i> Народна музика интегрисана у забавну, електронску, џез и разне алтернативне правце. извођачи: Биљана Крстић, састав Балканика, Слободан Тркуља, Василиса, Кирил Џајковски...	традиционална музика (6 часова) џез и блуз музика (6 - 5 часова) филм и филмска музика (5 - 4 часова) хор, камерно и оркестарско извођење композиција (5 - 4 часова)

Џез и блуз музика Филм и филмска музика	Способност препознавања критеријума који се односе на ритмичку строгост и импровизовање мелодије као карактеристика одређене врсте музике(џез,блуз) Способности разликовања боје звука различитих инструмената као и њихових састава.	Препознаје критеријуме који се односе на начине настајања мелодијско ритмичких образаца раличитих музичких жанрова. Разликује боју звука различитих инструмената,као и њихов визуелни изглед Разликује саставе извођача(Соло глас- хор,Соло инструмент- камерни састав- оркестар)	Џез и блуз: Луис Армстронг,Мајлс Дејвис;Били Холидеј;Џон Колтрејн,Чарли Паркер,Јован Маљковић,Шабан Бајрамовић... Филм: Моцарт филмска музика: Е.Мориконе: музика из филмова:<i>Амелија Пулен,Титаник,Ватрене улице,Клавир...</i>	
Хорско певање	Оспособљавање ученика за заједничко извођење	Препознаје и реализује елементе заједничког музицирања	слободан избор композиција према могућностима извођача	

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Ликовна култура

Српски језик и књижевност

Географија

Историја

ЕКОЛОГИЈА И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Циљеви предмета:

Схватање односа човека и животне средине;

Разумевање структуре екосистема и биосфере;

Схватање концепта одрживог развоја;

Проширивање знања о различитим облицима загађивања животне средине и њиховим утицајима на здравље човека

Годишњи фонд часова: **35 или 32**

Разред: **трећи или четврти**

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Основни појмови екологије	Проширивање знања о предмету истраживања и значају екологије Схватање структуре екосистема/биосфере и процеса који се у њима одвијају Разумевање значаја биодиверзитета за опстанак живота на Земљи	дефинише предмет истраживања и значајекологије објасни структуру екосистема објасни процесе који се одигравају у екосистему анализира међусобне односе организама у ланцима исхране објасни структуру биосфере анализира биогеохемијске циклусе у биосфери утврђује значај биодиверзитета за опстанакживота на Земљи	Дефиниција, предмет истраживања и значај екологије Структура екосистема Процеси који се одигравају у екосистему Биодиверзитет Биосфера као јединствени еколошки систем Земље	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планомрада и начинима евидентирања и оцењивања. Облици наставе Предмет се реализује кроз комбинацију различитих облика наставног рада и врстанаставе (дидактичких модела) Место реализације наставе Кабинет за биологију, универзална учионица, адекватни објекти изван школског комплекса, природа Препоруке за реализацију наставе поштовање свих дидактичких принципа примена наставних средстава, реализацијатеренске наставе, реализација биолошких/еколошких наставних екскурзија комбиновање различитих дидактичкихмодела

Животна средина и одрживи развој	Проширивање знања о изворима и врстама загађивања животне средине Разумевање концепта одрживог развоја Разумевање значаја различитих облика заштите и унапређивања животне средине Развијање свести о последицама глобалних климатских промена	наведе изворе загађивања животне средине анализира врсте загађивања свог непосредног окружења процени последице загађивања животне средине објасни значај одрживог развоја наведе облике енергетске ефикасности наведе узроке нестајања биљних и животињских врста на територији Србије испољи одговоран однос према домаћим животињама, кућним љубимцима, огледним животињама, крзнашницама и осталим угроженим животињским и биљним врстама процени последице глобалних климатских промена	Извори загађивања животне средине Последице загађивања животне средине Заштита животне средине и одрживи развој Глобалне промене у животној средини и њихове последице	(проблемска, тимска настава биологије) реализација самосталних ученичких радова (есеји, презентације, реферати, пројекти) Оцењивање Евидентирање и оцењивање ученика (путем усмене и писане провере знања, тестирања, израде презентација и пројеката) <u>Оквирни број часова по темама</u> основни појмови екологије (10/9 часова) животна средина и одрживи развој (14/13 часова) еколошка култура (10/10 часова) Број часова по теми потребно је прилагодити годишњем фонду часова.
Еколошка култура	Проширивање знања о начинама и значају одржавања личне хигијене и хигијене животног и радног простора Схватање значаја правилне употребе производа Разумевање различитих утицаја на здравље човека	објасни значај одржавања личне хигијене, хигијене животног и радног простора разликује адитиве опасне по здравље објасни значај употребе производа у складу са декларацијом и упутством у циљу очувања сопственог здравља и заштите животне средине процени значај употребе биоразградиве амбалаже објасни начине и значај одлагања отпада протумачи утицаје стреса, буке, психоактивних супстанци, брзе хране и физичке активности на здравље човека	Уређење животног и радног простора Потрошачка култура ГМ храна Утицај савременог начина живота на здравље човека	

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА: Биологија, физика, хемија, географија

ИСТОРИЈА (ОДАБРАНЕ ТЕМЕ)

Циљеви предмета:

- Стицање хуманистичког образовања и развијање историјске свести;
- Разумевање историјског простора и времена, историјских догађаја, појава и процеса и улоге истакнутих личности;
- Развијање индивидуалног и националног идентитета;
- Стицање и проширивање знања, развијање вештина и формирање ставова неопходних за разумевање савременог света (у националном, регионалном, европском и глобалном оквиру);
- Унапређивање функционалних вештина и компетенција неопходних за живот у савременом друштву (истраживачких вештина, критичког и креативног мишљења, способности изражавања и образлагања сопствених ставова, разумевања мултикултуралности, развијање толеранције и културе аргументованог дијалога);
- Оспособљавање за ефикасно коришћење информационо-комуникационих технологија;
- Развијање свести о потреби сталног усавршавања и свести о важности неговања културно-историјске баштине

Годишњи фонд часова: **70 или 64**

Разред: **трећи или четврти**

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Село и град некад и сад	Проширивање знања о променама у начину живота градског и сеоског становништва кроз историју. Уочавање сличности разлика у животу градског и сеоског становништва кроз историју. Разумевање односа села и града у прошлости и садашњости. Стицање знања о миграцијама село – град као константним	уочи основна обележја различитих типова насеља од праисторије до савременог доба; изведе закључак о значају настанка градова; лоцира на историјској карти најзначајније античке, средњовековне и модерне градове у свету, Европи и Србији; описује начин живота у граду у различитим историјским периодима (на примеру Цариграда, Венеције, Фиренце, Париза, Лондона,	Насеља у праисторији (примери Винче и Лепенског Вира). Живот у античким градовима (примери Вавилона, грчких полиса, Александрије, Рима...). Живот у средњовековним градовима и селима (примери Цариграда, Венеције, Фиренце, Париза, Лондона, Београда...; средњовековни замак – у миру и за време опсаде; положај зависног сељака – обавезе становништва, порез, присилни рад – изградња путева, насипа, утврђења...; становање – грађевински материјали, начин градње, разлика у начину становања између села и града и између богатих и сиромашних; хигијенски услови, опасност од епидемија...). Живот у градовима и селима у новом	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе: Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава. Место реализације наставе: Теоријска настава реализује се у учионици или одговарајућем кабинету. Оцењивање: Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода тестове знања. Оквирни број часова по темама: Свакој од четири теме које буду

	појавама у историји људског друштва. Проширивање знања о животу сеоског и градског становништва у Србији у XIX и XX веку.	Берлина, Њујорка, Москве, Санкт Петербурга...); опише начин живот у српским градовима у XIX и XX веку (на примеру Београда, Новог Сада, Ниша, Крагујевца...); опише начин живот у српским селима у XIX и XX веку; уочи сличности и разлике у начину живота у српским градовима и селима у XIX и XX веку; разуме значај и последице развоја модерних градова; образложи најважније узроке и последице миграција село–град; уочи разлике у начину	веку и савременом добу (примери Париза, Лондона, Берлина, Њујорка, Москве, Санкт Петербурга...); просторно и урбано планирање; индустријске четврти, радничка насеља и предграђа; боемске четврти; појава модерне инфраструктуре – водовод, канализација, метро, проблем загађења, одношење и складиштење отпада; становање – грађевински материјали, начин градње, развој грађевинске технике, врсте објеката и организација простора; разлика у начину становања између села и града и између припадника различитих друштвених слојева, миграције; осветљење – гас и струја; грејање, употреба соларне енергије, кућни апарати; оплемињивање стамбеног простора).	изабране треба посветити четвртину часова предвиђених наставним планом. <u>Препоруке за реализацију наставе:</u> задатак наставника је да на почетку школске године од дванаест понуђених наставних тема, ученицима предложи шест, од којих ће они, као група, у складу са својим склоностима, изабрати четири, структура програма конципирана је с циљем да помогне наставнику у планирању непосредног рада са ученицима, олакшавајући му одређивање обима и дубине обраде појединих наставних садржаја, за сваку тематску целину дати су циљеви, исходи и садржаји, а исходит треба да послужи да наставни процес буде тако обликован да се наведени циљеви остваре, садржаје треба прилагођавати ученицима, како би најлакше и најбрже достигли наведене исходе, наставник има слободу да самодреди распоред и динамику активности за сваку тему, уважавајући циљеве предмета,
--	---	--	---	--

		становања између села играда кроз историју; уочи разлике у начину станавања између припадника различитих друштвених слојева кроз историју.	Живот у српским градовима и селима у XIX и XX веку (примери Београда, Новог Сада, Ниша, Крагујевца...; основни типови градских насеља – град, варош, варошица, „дивља” насеља; оријентални и европски утицаји; електрификација, јавни градски превоз – фијакери, трамваји, тролејбуси и аутобуси; основни типови сеоских насеља, обележја земљорадње, виноградарства и сточарства; задруга, моба, позајмица; пољопривредна оруђа, млинови, ветрењаче; миграције село – град, разлике у станавању код Срба: дворци, градске куће, конаци, сеоске куће; дворови владара – Милоша, Михаила, Милана и Александра Обреновића, кнеза Александра и краљева Петра и Александра Карађорђевића, Николе Петровића, резиденције Јосипа Броза).	програм се може допунити садржајима из прошлости завичаја, чиме се код ученика постиже јаснија представа о историјској и културној баштини у њиховом крају (археолошка налазишта, музејске збирке), у школама на наставном језику неке од националних мањина могу се обрадити и проширени наставни садржаји из прошлости тог народа, важно је искористити велике могућности које историја као наративни предмет пружа у подстицању ученичке радозналости, која је у основи сваког сазнања, наставни садржаји треба да буду представљени као „прича” богата информацијама и детаљима, не зато да би оптеретили памћење ученика, већ да би им историјски догађаји, појаве и процеси били предочени јасно, детаљно, живо и динамично, посебно место у настави <i>историје</i> имају питања, како она која поставља наставник ученицима, такои она која долазе од ученика, подстакнута оним што су чули у учионици или што су сазнали ван ње користећи различите изворе информација, добро осмишљена питања наставника имају подстицајну
--	--	---	---	---

Култура одевња и исхране некад и сад	Проширивање знања о променама у начину одевња и исхрани кроз историју. Уочавање промена у начину одевња код Срба кроз историју. Уочавање улоге различитих културних утицаја на начин одевња и исхрану код Срба кроз историју.	уочи основна обележја културе одевња од антике до савременог доба; идентификује основна обележја културе одевња код Срба кроз историју; наведе и упореди разлике у начину одевња између села и града кроз историју; наведе и упореди разлике у начину одевња између припадника различитих друштвених група кроз историју; препозна и разуме утицаје различитих култура на начин одевња код Срба кроз историју; препозна и разуме утицаје различитих култура на начин исхране код Срба кроз историју; наведе и упореди карактеристике исхране у различитим историјским периодима.	Култура одевња од антике до данас (материјали, начин обраде и бојење, разлике у одевњу код припадника различитих друштвених група; појава вештачких материјала, стилови у одевњу, модне куће, појава модне индустрије, свакодневна и свечана одећа, цинс као карактеристика одевња младих у читавом свету; накит, фризуре, шминка, парфеми...). Одевање код Срба кроз историју (материјали и тканине – кудеља, конопља, чоја, крзно, кожа, лан, свила; разлика у одевњу код Срба у Хабзбуршком и Османском царству, као и код припадника различитих друштвених група; грађанско одело и европски узор у облачењу српског грађанског сталежа; униформе државних чиновника, лекара, цариника, професора Лицеја и гимназија у обновљеној Србији; народна ношња, савремени начин одевња). Култура исхране од антике до данас (сакупљање и припремање намирница, лови риболов, начини чувања хране, пиће, реконструкција могућег јеловника – двор, град, село; посни и мрсни циклуси; национална кухиња код Срба, утицаји других кухиња; конзумирање кафе и дувана, употреба источњачких зачина, понашање за столом, прибор за јело; кухињски апарати; ресторани „брзе хране“).	функцију за развој историјског мишљења и критичке свести, не само у фази утврђивања и систематизације градива, већ и у самој обради наставних садржаја, у зависности од циља који наставник жели да оствари, питања могу имати различите функције, као што су: фокусирање пажње на неки садржај или аспект, подстицање поређења, трагање за појашњењем, настава би требало да помогне ученицима у стварању што јасније представе не само о томе шта се десило, већ и зашто се то десило икакве су последице из тога проистекле, у настави треба што више користити различите облике организоване активности ученика (индивидуални рад, рад у пару, рад у групи, радионице или домаћи задатак), да би схватио догађаје из прошлости, ученик треба да их „оживи у свом уму“, у чему велику помоћ може пружити употреба различитих историјских текстова, карата и других извора историјских података (документарни и играни видео и дигитални материјали, музејски експонати, илустрације), обилажење
--	--	---	---	---

Војска, оружје и рат некад и сад	Проширивање знања о развоју војне технике и променама у начину ратовања кроз историју. Проширивање знања о развоју војске и начину ратовања код Срба кроз историју. Развијање критичког става према рату.	уочи основна обележја ратова и војне организације и технике од антике до савременог доба; разуме утицај научно-технолошких достигнућа промене у начину ратовања кроз историју; уочи карактеристике развоја оружја и војне организације; уочи основна обележја војне организације код Срба кроз историју; наведе и упореди карактеристике ратовања у различитим периодима; разуме улогу појединца у рату (војсковођа, официра, регрута, цивила); аргументовано дискутује о рату и његовим последицама на живот људи.	Војска, оружје и рат кроз историју (војничка опрема – одећа, оклопи, штитови, оружје; родови војске, опсадне справе, увежбавање ратничких вештина, витешки турнири, мегдани, појава ватреног оружја – од примитивних пушака аркебуза и мускета до разорне артиљерије; увођење стајаће војске, развој модерне војне стратегије и тактике – појава генералштаба, униформе и војна одликовања; војно образовање, живот војника у рату и миру; жене у војсци; међународне конвенције о правилима ратовања, највеће војсковође). Војска код Срба кроз историју (српска војска у средњем веку – опрема, начин ратовања; Срби у аустријској и османској војсци; војска устаничке Србије; војна организација у XIX и XX веку у српској и југословенској држави; војно образовање – оснивање војне академије; српске и југословенске војне униформе и одликовања).	културно-историјских споменика и посете установама културе, треба искористити и утицај наставе историје на развијање језичке и говорне културе (беседништва), јер историјски садржаји богате и оплемењују језички фонд ученика, у раду са ученицима неопходно је имати у виду интегративну функцију историје, која у образовном систему, где су знања подељена по наставним предметима, помаже ученицима да постигну целовито схватање о повезаности и условљености географских, економских и културних услова живота човека кроз простор и време, пожељно је избегавати фрагментарно и изоловано учење
Новац и банке кроз историју	Проширивање знања о улози новца и банака у економским системима кроз	уочи основне карактеристике и функције новца од антике до савременог доба;	Нумизматика (као наука о постанку, развоју и употреби кованог новца). Новац и банке у садашњости (новац као мера вредности, платежно средство и	

	историју. Усвајање знања о улози новца и банака у свакодневном животу некад и сад. Проширивање знања о историји новца и развоју банкарства код Срба.	изведе закључак о улози и значају банака кроз историју; уочи основна обележја историјата српског новца и банака кроз историју; примени стечено знање о новцу и банкама у свакодневном животу.	једно од обележја самосталности државе; банка као предузеће које тргује новцем; појмови – штедња, трезор, кредит, камата, деоница, инфлација, дефлација; фалсификовања новца, новац у савременом потрошачком друштву...). Новац и банке у прошлости (историјат новца и банака – од старог века до данас; материјали од којих је израђиван новац, историјски феномен „кварења” новца; ликови и различити симболи на кованом и папирном новцу...). Новац у Србији некад и сад (историјат новца од средњег века до данас; динар као званична валута модерне Србије; мотиви на новчаницама; настанак и развој Народне банке као прве финансијске институције у Србији). Веровања у старом Египту и Месопотамији (загробни живот, балсамовање, хороскопи, астрологија, обреди и ритуални предмети...). Веровања старих Грка и Римљана (пророчишта, загробни живот, свештеници и свештенице, приношење жртве боговима...). Религије Далеког истока. Верски живот и обичаји у средњем веку (главне одлике хришћанства, ислама и јудаизма; обележја различитих верских конфесија – сличности и разлике у веровањима и обичајима; обележавање верских	историјских чињеница јер оно има најкраће трајање у памћењу и најслабији трансфер у стицању других знања и вештина, у настави треба, кад год је то могуће, примењивати дидактички концепт мултиперспективности, одређене теме, по могућности, требало би реализовати са одговарајућим садржајима из сродних предмета, током рада са ученицима потребно јестално правити поређења са савременим добом, чиме се наглашава схватање континуитета у развоју друштва и богатство садржаја из прошлости, задатак наставника је и да подстиче осамостаљивање ученика у прикупљању и сређивању историјских података, да их усмерава на различите изворе информација и подучава их како да се према њима критички односе, чиме се негује истраживачки дух и занимање за науку и подстиче развој мишљења заснованог на провереним чињеницама и аргументима овај предмет пружа велике могућности за интеграцију школског и ваншколског знања ученика, за излазак из оквира
--	---	--	---	--

			празника, страхови средњовековног човека).	школских уџбеника и учионица, укључивање родитеља и суграђана који поседују знања, колекције, књиге, филмове и другу грађу која може да помогне у реализацији програма, наставник треба да тежи комбиновању различитих метода рада (кратка предавања, гледање филмова, читање књига, дискусије, анализа писаних извора, слика и фотографија...), у извођењу наставе самостално истраживање ученика је најважније, без обзира на изабране методе рада, а наставникова је улога да организује наставу, пружи помоћ ученицима у раду (од давања информација до упућивања на изворе информација) и да подстиче интересовање ученика за предмет, у припреми и реализацији часова наставницима може користити следећа литература:
Верски живот и обичаји кроз историју	Проширивање знања о веровањима и обичајима у прошлости и садашњости. Уочавање прожимања веровања и културе кроз историју. Сагледавање сличности и разлика у веровањима и обичајима некад и сад. Проширивање знања о веровањима и обичајима код Срба кроз историју.	уочи основна обележја веровања од праисторије до савременог доба; наведе и упореди карактеристике обичаја и веровања у различитим периодима; идентификује сличности и разлике у обичајима различитих верских заједница; уочи утицај веровања и обичаја на културно стваралаштво; разуме утицај и повезаност верских институција и верског живота кроз историју; разуме утицај и повезаност верских институција и верског живота код Срба кроз историју; препозна и разуме основне одлике верског живота и обичаја код Срба кроз историју.	Верски живот и обичаји у новом веку и савременом добу (верски идентитет, сличности и разлике између католика, протестаната, православаца, муслимана, Јевреја; атеизам).	Д. М. Ацовић, <i>Хералдика и Срби</i>, Београд 2008. Д. Бабац, <i>Специјалне јединице југословенске</i>

Образовање и васпитање кроз историју	Продубљивање знања о развоју образовања кроз историју. Уочавање сличности и разлика у образовању и васпитању некад и сад. Разумевање утицаја привредног развоја на квалитет образовања. Продубљивање знања о развоју образовања код Срба кроз историју.	уочи основна обележја образовања и васпитања од антике до савременог доба; опише развој система образовања и васпитања кроз историју; опише развој система образовања и васпитања код Срба кроз историју; упоређи карактеристике образовања и васпитања у различитим периодима; изведе закључак о значају образовања и васпитања у животу људи; препозна међусобну условљеност степена привредног развоја и квалитета образовања.	Образовање и васпитање у старом веку (Египат, Месопотамија, стара Грчка и Рим). Образовање и васпитање у средњем веку (манастири као центри писмености и образовања; оснивање школа и универзитета, утицај цркве на образовање и васпитање...) Образовање и васпитање у новом веку и савременом добу (појава штампарства и ширење писмености, улога цркве и државе – појава световног и обавезног образовања, школских уџбеника; положај ученика – награђивање и кажњавање, одевање ученика...) Образовање и васпитање код Срба (манастири као центри писмености и образовања; значај Хиландара, просветитељски рад у устаничкој Србији, оснивање световних школа, оснивање Лицеја, Велике школе и Београдског универзитета; један дан у школи, школска слава, одевање ученика, школовање женске деце; стипендирање ученика).	<i>војске у Априлском рату</i>, Београд 2006. Д. Бабац, Ч. Васић, М. Марковић, <i>Црногорска војска 1896–1916</i>, Београд 2007. Д. Бандић, <i>Народна религија Срба у 100 појмова</i>, Београд 2004. В. Бикић, <i>Средњовековно село</i>, Београд 2007. М. Благојевић, <i>Србија у доба Немањића</i>, Београд 1989. С. Бојанин, <i>Забаве и светковине у средњовековној Србији (од краја XII до краја XV века)</i>, Београд 2005. Е. Бухари, <i>Наполеонова гардијска коњица</i>, Београд 2006. А. Веселиновић, Р. Љушић, <i>Српска династије</i>, Нови Сад 2001. П. Вилар, <i>Злато и новац у повијести 1450–1920</i>, Београд 1990. А. Вулетих, Ј. Мијаиловић, <i>Између посела и балова. Живот у Србији у 19. веку</i>, Београд 2005. Р. Вучетић, <i>Престоница независне Србије (1878–1918)</i>, Београд 2008. К. Гравет, <i>Витезови</i>, Београд 2006. С. Димитријевић, <i>Средњовековни српски новац</i>, Београд 1997.
Комуникације, путовања и туризам некад и сад	Уочавање значаја комуникација и њиховог развоја у историји друштва. Разумевање утицаја комуникација на упознавање и приближавање	описује развој комуникација од праисторије до савременог доба; наведе и упоређи карактеристике комуникације у различитим периодима; изведе закључак о значају	Комуникације, путовања и туризам кроз историју (утицај трговине и војних похода на развој комуникација; ходочашћа – светаместа, мисионари; значајни сајмови, развој поштанског, телеграфског, телефонског, железничког, аутомобилског и авионског саобраћаја; ауто и авио клубови, новине и новинарство, Интернет, откривање нових дестинација, гостинице и хотели, бање).	

	држава, народа и њихових култура.	комуникације у животу људи кроз историју; разуме последице развоја модерних комуникација; изведе закључак о утицају развоја комуникација на интеграцију сваке нације и друштва; користи информације са историјске карте и повеже их са стеченим знањем о комуникацијама; уочи утицај комуникација на приближавање држава, народа и њихових култура.		Љ. Димић, <i>Културна политика у Краљевини Југославији 1918–1941</i>, I–III, Београд 1996. А. Ђуровић, <i>Модернизација образовања у Краљевини Србији 1905–1914</i>, Београд 2004. <i>Историја приватног живота</i>, I–V, приредили Ф. Аријес и Ж. Диби, Београд 2000–2004. М. Јовановић-Стојимировић, <i>Силуете старог Београда</i>, Београд 2008. Д. Косановић, <i>Почеци кинематографије на тлу Југославије 1896–1918</i>, Београд 1985. <i>Лексикон српског средњег века</i>, приредили С. Ћирковић и Р. Михаљчић, Београд 1999. П. Ј. Марковић, <i>Београд 1918–1941</i>, Београд 1992. П. Ј. Марковић, <i>Београд између Истока и Запада 1948–1965</i>, Београд 1996. П. Ј. Марковић, <i>Трајност и промена. Друштвена историја социјалистичке свакодневице у Југославији и Србији</i>, Београд 2007. М. Милићевић, <i>Грб Србије: развој кроз историју</i>, Београд 1995. Ј. Миодраговић, <i>Народна педагогија у Срба или како наш народ подиже пород свој</i>,
Друштвени и породични живот кроз историју	Продубљивање знања о развоју друштвеног и породичног живота кроз историју. Уочавање сличности и разлика у друштвеном и породичном животу некад и сад. Проширивање знања о друштвеном и породичном животу код Срба	идентификује основна обележја друштвеног живота од антике до данас; идентификује основна обележја породичног живота од антике до данас; наведе основна обележја друштвеног живота код Срба кроз историју; наведе основна обележја породичног живота код Срба кроз историју; упореди карактеристике друштвеног и	Друштвени живот од антике до данас (игре, гозбе, плес уз музику, музички инструменти, позориште, маскирање, трубадури, властeosке гозбе: жонглери, путујући свирачи и забављачи; балови, позориште у доба Шекспира и Молијера, настанак опере, књижевне дружине и читалишта, концерти, биоскопи, игре на срећу, савремена популарна музика). Друштвени живот код Срба кроз историју (основни празници и њихов значај; утицај политичких прилика на празнике и празновања, радни и нерадни дани; различити облици друштвених активности на селу и у граду...). Породични односи од антике до данас (положај мушкарца, жене и детета,	

	кроз историју.	породичног живота у различитим периодима; уочи сличности и разлике у начину обележавања празника кроз историју; истакне одлике друштвеног и породичног живота данас у односу на раније епохе.	свадебни обичаји, однос према старијима, породични празници, традиционални и модерни погледи на породицу; промене у односима међу половима...).	Београд 1914. Д. Мрђеновић, А. Палавестра, Д. Спасић, <i>Родословне таблице и грбови српских династија и властеле</i> , Београд 1987. <i>Образовање код Срба кроз векове</i> , Београд 2001. Е. Пирсон, <i>Стара Грчка</i> , Београд 2006. Р. Плат, <i>Свет филма</i> , Београд 2006.
Фотографија, филм, радио и телевизија кроз историју	Проширивање знања о развоју фотографије, филма, радија и телевизије кроз историју. Разумевање утицаја фотографије, филма, радија и телевизије на друштвени, политички и културни живот. Проширивање знања о развоју фотографије, филма, радија и телевизије у Србији. Уочавање значаја фотографије, филма, радија и телевизије као историјских извора.	уочи основна обележја развоја фотографије, филма, радија и телевизије кроз историју; изведе закључак о значају фотографије, филма, радија и телевизије у животу појединца и читавог друштва; изведе закључак о значају фотографије, филма, радија и телевизије као историјских извора; описе развој фотографије, филма, радија и телевизије у Србији; разуме последице развоја фотографије, филма, радија и телевизије.	Значај фотографије, филма, радија и телевизије (као техничких достигнућа, начина уметничког изражавања, средстава масовне комуникације, сазнавања и образовања, и као историјских извора). Фотографија, филм, радио и телевизија кроз историју (развој – оптичка сочива, дагеротипија, мокра плоча, фото-апарат, филмска трака, покретне слике, биоскоп, радио таласи; прва филмска пројекција, филм као извор информација одогађајима; филм као масовна забава и индустрија; почетак ере звучног филма, појава анимираних филмова; појава колор филмова; филмски фестивали и награде; оснивање радио-станица, појава телевизије; превласт телевизије над другим медијима у другој половини XX века; примери злоупотребе фотографије, филма, радија и телевизије у XX веку). Фотографија, филм, радио и телевизија у Србији некад и сад (делатност дворског фотографа Анастаса Јовановића, породични фото-албуми, прва филмска пројекција у Србији 1896, први српски	Београд 1914. Д. Мрђеновић, А. Палавестра, Д. Спасић, <i>Родословне таблице и грбови српских династија и властеле</i> , Београд 1987. <i>Образовање код Срба кроз векове</i> , Београд 2001. Е. Пирсон, <i>Стара Грчка</i> , Београд 2006. Р. Плат, <i>Свет филма</i> , Београд 2006. <i>Приватни живот у српским земљама средњег века</i> , приредили С. Марјановић-Душанић и Д. Поповић, Београд 2004. <i>Приватни живот у српским земљама у освит модерног доба</i> , приредио А. Фотић, Београд 2005. <i>Приватни живот код Срба у деветнаестом веку. Од краја осамнаестог века до Првог светског рата</i> , приредили А. Столић и Н. Макуљевић, Београд 2006. <i>Приватни живот код Срба у двадесетом веку</i> , приредио М. Ристовић, Београд 2007. Р. Радић, <i>Страх у позној Византији</i> I-II, Београд 2000. Р. Радић, <i>Византија – пурпур и пергамент</i> , Београд 2006. Р. Радић, <i>Цариград – приче са Босфора</i> , Београд 2007.

			филмови и биоскопи; почетак рада прве радио-станице – Радио Београда 1929, јавна демонстрација телевизије на сајму у Београду 1939, тајно праћење програма Радио Лондона за време окупације, оснивање Телевизије Београд 1958, кућни радио и ТВ апарати као показатељи животног стандарда).	<i>Службено одело у Србији у 19. и 20. веку</i> , Београд 2001. <i>Д. Стојановић, Калдрма и асфалт. Урбанизација и европеизација Београда 1890–1914</i> , Београд 2008. Ж. <i>Стојановић, Папирни новац Србије и Југославије</i> , Београд 1996. Н. Томас, Д. Бабац, <i>Армије на Балкану 1914–1918</i> , Београд 2006. Џ. Харт, <i>Стари Египат</i> , Београд 2006. Ф. Џајс, <i>Витезови кроз историју</i> , Београд 2003. Ф. Џајс, Џ. Џајс, <i>Живот у средњовековном граду</i> , Београд 2004. Ф. Џајс, Џ. Џајс, <i>Живот у средњовековном замку</i> , Београд 2005. Ф. Џајс, Џ. Џајс, <i>Живот у средњовековном селу</i> , Београд 2006. С. Џејмс, <i>Стари Рим</i> , Београд 2006.
Брига о телу и здрављу кроз историју	Продубљивање знања о развоју здравствене културе кроз историју. Уочавање утицаја економског и културног развитка на степен здравствене културе. Проширивање знања о развоју здравствене културе код Срба.	уочи основна обележја развоја здравствене културе од антике до данас; уочи основна обележја развоја здравствене културе код Срба кроз историју; наведе и упоређи различите методе лечења кроз историју; разуме повезаност степена економског и културног развитка и здравствене културе; разуме значај хуманитарних организација и њиховог деловања.	Брига о телу и здрављу од антике до данас (болести људи, хигијенски услови, епидемије, развој медицине, медицински инструменти, лекови и лековито биље, здравствене установе – манастирске болнице, санаторијуми, стационари, домови здравља, апотеке; начини здравствене заштите и превентиве, хуманитарне организације). Брига о телу и здрављу код Срба (утицај животних услова и хигијенских прилика на појаву болести; најчешће болести и епидемије, народна медицина и надрилекарство, манастирске болнице; прве болнице и лекари, отварање болница у Србији у време кнеза Милоша, оснивање Медицинског факултета у Београду...).	

Грбови и заставе некад и сад	Продубљивање знања о развоју грбова и застава и њиховом значају у историји. Упознавање са развојем, улогом и значајем грбова и застава у прошлости српског народа.	уочи основна обележја развоја грбова и застава кроз историју; уочи основна обележја развоја грбова и застава код Срба кроз историју; изведе закључак о значају грбова и застава кроз историју; наведе најчешће хералдичке симболе; опише изглед и порекло савременог српског грба из заставе.	Улога и значај грбова и застава (као симбола државе, нације, владара, војске, града, установе, предузећа, политичке организације, спортског друштва...; појава грбова у XII веку – породични грбови на штитовима као начин распознавања витезова на турнирима и у ратним походима; грбови на заставама, новцу, печатима, поштанским маркама, споменицима, шлемовима...; најчешћи хералдички симболи; појава првих застава – <i>вексилум</i> – застава римских царева, <i>лабарум</i> – застава Константина Великог; основни елементи застава). Грбови и заставе у прошлости српског народа (порекло савременог српског грба и заставе, значење четири оцила, најчешћи хералдички симболи на грбовима српских нововековних и средњовековних држава и династија и властелинских породица – двоглави бели орао Немањића, Лазаревића, Карађорђевића, Обреновића и Петровића-Његоша, лав Бранковића и Петровића-Његоша, вук Балшића, љиљани Котроманића...).	
--	---	--	--	--

Спорт некад и сад	Проширивање знањао развоју спортског живота кроз историју. Уочавање сличности и разлика у спортским играма и надметањима некад и сад. Проширивање знањао развоју спортског живота код Срба	уочи основна обележја спорта од антике до савременог доба; разуме улогу и значај спорта у људском друштву; именује и опише спортске дисциплине заступљене на античким Олимпијским играма; наведе и упореди карактеристике спортских надметања у различитим периодима; опише развој спортског живота код Срба.	Улога и значај спорта од антике до савременог доба (спорт као део бриге о здрављу и као забава; спорт и Олимпијске игре у античкој Грчкој као основ спортских игара савременог доба; спортска надметања кроз историју – најпопуларнији спортови, аматерски и професионални спорт, модерне Олимпијске игре). Спорт код Срба кроз историју (народне и пастирске игре као прва спортска надметања, прва спортска друштва, оснивање Српског олимпијског клуба 1910, учешће на међународним такмичењима и велики успеси, спортска друштва и клубови; савремени спорт и спортски живот).	
---------------------------------	---	--	---	--

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Српски језик и књижевност
Географија
Социологија са правима грађана
Грађанско васпитање
Верска настава

ИЗАБРАНА ПОГЛАВЉА МАТЕМАТИКЕ

Циљеви предмета:

Развијање логичког и апстрактног мишљења;

Развијање способности јасног и прецизног изражавања и коришћења основног математичко-логичког језика;

Оспособљавање за примену стечених знања како у математици тако и у осталим предметима;

Формирање основа за наставак образовања;

Формирање математичке културе која подразумева свест о универзалности и примени математике и математичког начина мишљења;

Развијање систематичности, уредности, прецизности, темељности, истрајности.

Годишњи фонд: **70 часова**

Разред: **трећи**

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Системи линеарних једначина	Упознавање са појмом детерминанти и њиховим особинама Примена Гаусовог алгоритма и Крамерове теореме на решавање система линеарних једначина	израчуна детерминанту реда 2 и 3 примени особине детерминанти на израчунавање детерминанте решит систем линеарних једначина применом Гаусовог алгоритма примени Крамерову теорему на решавање система линеарних једначина решит једноставније системе линеарних једначина са параметром и дискутује решење система	Детерминанте реда два и три Особине детерминанти Системи линеарних једначина, Гаусов алгоритам Крамерова теорема за решавање система линеарних једначина Решавање система линеарних једначина са реалним параметром	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (70 часова) Место реализације наставе Настава се реализује у учионици или кабинету за математику Препоруке за реализацију наставе
Ирационалне једначине и неједначине	Стицање основних знања о ирационалним једначинама и неједначинама	решит једноставније ирационалне једначине решит једноставније ирационалне неједначине	Ирационалне једначине (квадратни корен) Ирационалне једначине (кубни корен)	образложити циљ предмета, начин и критеријум оцењивања неопходна предзнања поновити уз максимално ангажовање ученика

			Ирационалне неједначине	подстицати ученике на размишљање и самостално закључивање примењивати разноврсне облике и методе рада, како би се подстакла активност ученика инсистирати на прецизности, тачности, систематичности и уредности у раду упућивати ученике на претраживање различитих извора и примену савремених технологија
Тригонометријске функције	Проширивање знања о тригонометријским функцијама	претвори угао изражен у степенима у радијане и обрнуто користи тригонометријски круг (нпр. зна да прочита вредности тригонометријских функција произвољних углова типа $3\pi/4 + 7\pi$) израчуна остале тригонометријске функције ако је позната вредност једне тригонометријске функције примењујући основне тригонометријске идентичности нацрта графике тригонометријских функција и анализира их примени адиционе формуле у решавању једноставнијих задатака примени тригонометријске функције двоструког угла и половине угла при решавању једноставнијих задатака објасни појам инверзне тригонометријске функције реши једноставну	Тригонометријске функције у правоуглом троуглу Пројекција вектора на осу. Мерење угла. Радијан Тригонометријске функције произвољног угла. Тригонометријски круг Формуле свођења Особине тригонометријских функција Графици тригонометријских функција Адиционе формуле Тригонометријске функције двоструког аргумента Тригонометријске функције половине аргумента Инверзне тригонометријске функције. Дефиниције Једноставније тригонометријске једначине Синусна и косинусна теорема	Системи линеарних једначина – У делу теме који се односи на систем линеарних једначина са параметрима, разматрати системе са једним, највише два параметра. Ирационалне једначине и неједначине – Наглашавати неопходност постављања услова за дефинисаност. Неједначине обрадити на једноставнијим примерима. Тригонометријске функције – Пажњу посветити адиционим формулама из којих непосредно следи већина тригонометријских формула. Обрадити инверзне тригонометријске функције у обиму који је потребан за решавање једноставнијих

		тригонометријску једначину примени синусну и косинусну теорему на решавању троугла		тригонометријских једначина. Конусни пресеци – На почетку теме обновити праву и кружницу. Обрадити и примере у којима се одређују једначине заједничких тангенти кривих, угао између кривих и геометријско место тачака које испуњавају одређене услове. Оцењивање Вредновање остварености исходавршити кроз: активност ученика на часу; усмену проверу знања; писмену провера знања; тестове знања. Оквирни број часова по темама Системи линеарних једначина 8 часова Ирационалне једначине и неједначине 10 часова Тригонометријске функције 23 часа Конусни пресеци 21 час За реализацију 4 писмена задатка са исправкама планирано је 8 часова.
--	--	---	--	--

Конусни пресеци	Проширивање знања о аналитичкој геометрији	наброји конусне пресеке и нацрта одговарајуће слике дефинише елипсу и наведе њену једначину одреди жиже, ексцентрицитети директрисе елипсе одреди једначину елипсе из задатих услова испита међусобни положај праве и елипсе одреди једначину тангенте елипсе из задатих услова дефинише хиперболу и наведе њену једначину одреди жиже, ексцентрицитети директрисе хиперболе одреди једначину хиперболе из задатих услова испита међусобни положај праве и хиперболе одреди једначину тангенте хиперболе из задатих услова дефинише параболу и наведе једначину параболе одреди жиже, ексцентрицитети директрису параболе одреди једначину параболе из задатих услова испита међусобни положај праве и параболе одреди једначину тангенте параболе из задатих услова	Конусна површ. Конусни пресеци Једначина елипсе Особине елипсе (жиже, ексцентрицитет и директрисе) Узајамни положај праве и елипсе Једначина хиперболе Особине хиперболе (жиже, ексцентрицитет, полуосе и асимптоте, директрисе) Узајамни положај праве и хиперболе Једначина параболе Особине параболе (жижа, параметар и директриса) Узајамни положај праве и параболе	
-------------------------------	---	---	--	--

ИЗАБРАНА ПОГЛАВЉА МАТЕМАТИКЕ

Годишњи фонд часова: 64 часа

Разред: четврти

ТЕМА	ЦИЉЕВИ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити устању да :	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПОТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Комбинаторика	Стицање основних знања из комбинаторике	примени правило збира иправило производа одреди број пермутација датог скупа одреди број варијација датог скупа одреди број комбинација датог скупа напише пермутације (варијације, комбинације) датог скупа од највише четири члана одреди k-ти биномни коефицијент у развоју бинома нап-ти степен одреди непознати члан у развоју бинома на п-ти степен који задовољава дате услове	Комбинаторика. Правило збира иправило производа Пермутације Варијације Комбинације Биномни образац	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (64 часа) Место реализације наставе Настава се реализује у учионици или кабинету за математику Препоруке за реализацију наставе образложити циљ предмета, начин и критеријум оцењивања неопходна предзнања поновити уз максимално ангажовање ученика подстицати ученике на размишљање и самостално закључивање
Вероватноћа и статистика	Стицање основних знања из вероватноће и статистике	уочи случајне догађаје препозна који су догађаји могући, повољни, сигурни, немогући израчуна вероватноћу догађаја (статистичка и класична дефиниција вероватноће) одреди условну вероватноћу догађаја А у односу на догађај В наведе пример случајне	Случајни догађаји. Простор елементарних догађаја Статистичка и класична дефиниција вероватноће Условна вероватноћа Случајне променљиве. Дискретне случајне променљиве и биномна расподела Нумеричке карактеристике случајних променљивих	примењивати разноврсне облике и методе рада, како би се подстакла активност ученика инсистирати на прецизности, тачности, систематичности и уредности у раду упућивати ученике на претраживање различитих извора и примену савремених технологија

		променљиве примени биномну расподелу израчуна нумеричке карактеристике случајних променљивих (математичко очекивање, дисперзију, медијану и мод) препозна основне појмове статистике формира статистичке табеле и на основу њих да графички прикаже податке израчуна одређене карактеристике случајног узорка (аритметичку средину узорка, медијану узорка, мод узорка и дисперзију узорка)	(математичко очекивање, дисперзија, медијана, мод) Статистика. Основни појмови Формирање статистичких табела играфичко приказивање података Карактеристике емпиријске расподеле (аритметичка средина узорка, медијана узорка, мод узорка, дисперзија узорка)	Комбинаторика – При решавању задатака пребројавања разматрати варијације, пермутације и комбинације са и без понављања. Користити што више конкретних примера из живота. Вероватноћа и статистика – При обради новог градива користити што више конкретних примера из живота. Интеграл – Потребно је јасно истаћи да је код диференцирања дата функција и треба одредити њен извод, а у случају интеграције дат је извод и треба одредити функцију. Тежиште треба да буде на разумевању различитих метода интеграције, а не на решавању компликованих интеграла.
Интеграл	Стицање основних знања о интегралима	одреди примитивну функцију дате функције примени особине неодређеног интеграла примени метод замене примени метод парцијалне интеграције дефинише одређени интеграл примени Њутн-Лајбницову формулу примени метод замене и метод парцијалне интеграције код одређеног интеграла реши једноставније диференцијалне једначине израчуна површину равног lika израчуна запремину обртног тела израчуна дужину лука криве	Примитивна функција. Неодређени интеграл Основне особине неодређеног интеграла Методи интеграције. Метод замене Метод парцијалне интеграције Дефиниција одређеног интеграла Особине одређеног интеграла Њутн-Лајбницова формула Метод замене променљиве код одређеног интеграла Парцијална интеграција код одређеног интеграла Израчунавање површине равноглика Запремина обртних тела Дужина лука криве	Оцењивање Вредновање остварености исходавршити кроз: активност ученика на часу; усмену проверу знања; писмену проверу знања; тестове знања. Оквирни број часова по темама Комбинаторика 11 часова Вероватноћа и статистика 17 часова Интеграл 28 часова За реализацију 4 писмена задатка са исправкама планирано је 8 часова .

ЛОГИКА СА ЕТИКОМ

Циљеви предмета:

- Стицање основних знања о логици и етици и схватање значаја тих знања за јасно размишљање и развој личности;
- Упознавање са елементима и законима логики и разумевање улоге коју логика има у науци и свакодневном животу;
- Разумевање појмова који се јављају у етичким расправама и развијање сензибилитета за етичка питања савременог друштва;
- Оспособљавање ученика за самостално, критичко размишљање и формирање ставова о друштвеним проблемима.

Годишњи фонд часова: **70 или 64**

Разред: **трећи или четврти**

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Увод у логику	Увођење ученика у предмет логики	препозна да и сам већ користи логику као игратуку разликује мишљење од маште, надања, опажања и наводи примере из свакодневног живота искаже дефиницију логики, разуме и опише чему се састоји формални карактер логики разликује принципе мишљења, наведе примереза основне логичке принципе и симболички их приказује	Појам и подела логики. Логика као наука о формимишљења Основни логички принципи (идентитет, непротивуречности и искључење трећег)	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања. Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (50 или 47 часова) обрада и провера знања (20 или 17 часова)
Формална логика: појам суд закључак	Развој сазнања о појму и односима међу појмовима Упознавање ученика са структуром суда, врстама судова и односима између судова Оспособљавање ученика за логичко закључивање	увиди разлику између појма, термина, опажаја, предмета, представе разликује обим и садржај појма, увиђа однос између обима и садржаја, наводи пример за обим и садржај и дефинише обим и садржај појма препознаје и именује појмове, набраја их, уочава разлику између појединачних и општих појмова препознаје односе међу појмовима и именује их (субординација, координација, контрапност) и графички	Разлика између појма, ствари и представе, Врсте појмова Обим и садржај појма Односи међу појмовима Дефиниција и деоба Суд и врсте судова Истиносна вредност сложених судова (негација, конјункција, дисјункција, импликација и	Место реализације наставе Теоријска настава и радионице се реализују у учионици Препоруке за реализацију наставе Дијалог са ученицима, самостални рад,

		приказује односе међу појмовима наведе делове дефиниције даје примере дефиниције из своје струке разликује прешироку и преуску дефиницију разликује чланове деобе од принципа деобе увиђа значај принципа деобе самостално изводи једну деобу разликује субјекат и предикат суда и увиђа значај копуле за квалитет суда препознаје форму сложеног суда, разликује и именује логичке везнике (негација, конјункција, дисјункција, импликација и еквиваленција) и наводи примере разликује квантитет и квалитет суда, препознаје форму а,е,и,о суда и наводи примере именује односе међу судовима препознаје индуктивно, дедуктивно и закључивање по аналогији на примерима из свакодневног живота увиђа да и сам користи наведене форме закључивања, именује их и разликује демонстрира конверзију и обверзију на примерима наведе и објасни четири фигуре силогизма изводи задате модусе силогизма излаже примере за хипотетички и дисјунктивни силогизам повезује форме закључивања у облику доказа	еквиваленција) Комбинована подела судова, расподељеност поја Односи међу судовима (логички квадрат) Врсте закључивања Непосредно закључивање – конверзија, обверзија, логички квадрат Посредно закључивање – индукција, аналогија и дедукција Фигуре категоричког силогизма, модуси категоричког силогизма Хипотетички и дисјунктивни силогизам Доказ Примери индуктивног и дедуктивног закључивања у наукама	организовање дебате Користити актуелне примере из штампе и других медија Користити актуелне примере везане за струку ученика Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: Опажања наставника - праћење рада на часу Питања - одговори Оквирни број часова по темама 1 (3 часа) 2 (8+ 8+11 часова) 3 (6 часова) 4 (4 часова) 5 (14 часова) 6 (16 часова)
--	--	--	---	--

Логичке грешке	Оспособљавање ученика за уочавање грешака у аргументацији, закључивању и доказивању	разликује случајне од намерних логичких грешака примењује форме закључка и доказа препознаје и именује логичке грешке: увођењечетвртог појма у силогизам, нерасподељен појам, замена теза, argumentum ad hominem, post hoc ergo propter hoc.	Паралогизми и софизми Грешке у закључку Грешке у доказу Грешке у аргументацији	
Појам и значај етике	Развој сазнања о појму и предмету етике, значају моралних норми за живот појединца у друштву	набраја правила (норме) из различитих сфераживота издваја правила која слободно прихватамо иразликује их од оних која имају спољашње порекло дефинише предмет етике	Настанак и предмет етике Појам норме и појам морала Разлика између обичајних, правних и етичких норми	
Лични идентитет, слобода и одност	Развој сазнања о идентитету, формирању идентитета и о флуидности идентитета преко социјалних улога Развој способности идентификовања разликовања појмова пол и род и утицај културе на формирање појмова пола и рода (разлике у културама) Формирање става о улози медија у креирању идентитета	набраја како се све манифестује личниидентитет разликује утицаје који формирају личниидентитет (разликује род и пол) увиђа колика је моћ визуелног идентитета препознаје утицај медија на креирањевизуелног идентитета уочава разлику између модних и етичкихимператива супротставља медијски наметнуте животнеидеале и етичке вредности	Улога визуелног идентитета у формирању личног идентитета - међусобни утицаји Појмови пола и рода Утицај медија на релативизацију етичкихвредности Естетски и етички идеал Тело и интервенције на телу Сајбер идентитет, морал и слобода избора	

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Грађанско васпитање, српски језик и књижевност, историја

2.2.1.5. ОБАВЕЗНИ СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ**ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК****ОСТВАРИВАЊА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА - ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ**

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I	74					74
II	72					72
III	70					70
IV	64					64

Напомена: у табели је приказан годишњи фонд часова за сваки облик рада

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА:

Развијање сазнајних и интелектуалних способности

Стицање позитивног односа према другим културама уз уважавање различитости

Усвајање знања и умења потребних у комуникацији на страном језику у усменом и писаном облику, како у свакодневном животу тако и у пословном окружењу

НАЗИВ И ТРАЈАЊЕ МОДУЛА ПРЕДМЕТА

Разред: **први**

ЦИЉ	ИСХОДИ НА КРАЈУ ПРВОГ РАЗРЕДА Ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
СЛУШАЊЕ Оспособљавање ученика за разумевање усменог говора	разуме краће спонтане дијалоге (до 7 реплика / питања и одговора), текстове сатемама предвиђеним наставним програмом, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа разуме општи садржај и издвоји кључне информације из краћих и прилагођених текстова после 2-3 слушања	ОПШТЕ ТЕМЕ Свакодневни живот (организација времена, послова, слободно време) Храна и здравље (навике у исхрани, карактеристична јела и пића у земљамасвета) Познати градови и њихове знаменитости, региони у матичним земљама Спортови и позната спортска такмичења	Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: комуникативна настава страних језика уз примену техника рада у групама и паровима, додатних средстава у настави (АВ материјали, ИТ, игре,

	разуме краће спонтане дијалоге (до 7 реплика / питања и одговора), текстове сатемама предвиђеним наставним програмом, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа разуме општи садржај и издвоји кључне информације из краћих и прилагођених текстова после 2-3 слушања разуме и реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на неку групну активност, заповест, упутство, догађај из непосредне прошлости, планови за блиску будућност, свакодневне активности, жеље и избори, итд.).	Живот и дела славних људи XX века (из света науке, културе, спорта, музике) Медији (штампа, телевизија, интернет) Интересантне животне приче и догађаји Свет компјутера (распрострањеност, примена, корист и негативне стране) <i>Основна терминологија која се односи на послове из домена општих, правних и кадровских послова</i> КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ Представљање себе и других Поздрављање (састајање, растанак; формално, неформално, специфично порегионима) Идентификација и именовање особа, објеката, боја, бројева итд.) Давање једноставних упутстава и команди Изражавање молби и захвалности Изражавање извињења Изражавање потврде и негирања Изражавање допадања и недопадања Изражавање физичких сензација и потреба Исказивање просторних и временских односа Давање и тражење информација и обавештења Описивање и упоређивање лица и предмета Изрицање забране и реаговање на забрану Изражавање припадања и поседовања Скретање пажње Тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања Тражење и давање дозволе Исказивање честитки Исказивање препоруке Исказивање хитности и обавезности Исказивање сумње и несигурности ГРАМАТИЧКИ САДРЖАЈИ Италијански језик Ученици треба да разумеју и користе: Именице – властите и заједничке, одговарајући род, број, са детерминативом: <i>Signora/Signor Rossi, Maria, Anna, Federica, Giovanni, Riccardo, Belgrado, l'Italia, la Serbia, il Tirreno, l'Adriatico, le Alpi, gli Appennini; i miei genitori, mia madre, Il loro padre,</i>	аутентични материјали, итд.), као и уз примену принципа наставе по задацима (task-based language teaching; <i>enseñanza por tareas, handlungsortorientierter FSU</i>) <u>Место реализације наставе</u> Настава се реализује у учионици или одговарајућем кабинету <u>Препоруке за реализацију наставе</u> слушање и реаговање на аналоге и/или задатке узвези са текстом који чита наставник или који ученици чују са звучних записа рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по уогама, симулације, итд.) мануалне активности (израда паноа, презентација, зидних новина, постера за учионицу или родитеље и сл.) дебате и дискусије примерене узрасту (Н.Б. дебате представљају унапред припремљене аргументоване монологе са ограниченим трајањем, док су дискусије спонтаније и не припремљене интеракције на одређену тему) решавање «текућих проблема» у разреду, тј. договори и мини-пројекти обимнији пројекти којима се раде у
ПИСАЊЕ Оспособљавање ученика за писање краћих текстова различитог садржаја	напише повезане реченице о неким свакодневним аспектима из свог окружења напише краћи извештај, опис неког догађаја или резиме предходних дешавања или активности из личног искуства користећи свакодневне речии фразе прилагођене комуникативној ситуацији напише једноставне повезане реченице о породици, свом окружењу и интересовањима напише веома кратке формалне и неформалне текстове (до 80 речи) користећи стандардне и конвенционалне формуле писаног изражавања (писмо,	Исказивање хитности и обавезности Исказивање сумње и несигурности ГРАМАТИЧКИ САДРЖАЈИ Италијански језик Ученици треба да разумеју и користе: Именице – властите и заједничке, одговарајући род, број, са детерминативом: <i>Signora/Signor Rossi, Maria, Anna, Federica, Giovanni, Riccardo, Belgrado, l'Italia, la Serbia, il Tirreno, l'Adriatico, le Alpi, gli Appennini; i miei genitori, mia madre, Il loro padre,</i>	

	обавештење, порука) напише кратке и једноставне белешке у вези са тренутним потребама и плановима (списак закуповину, поруке, списак обавеза, записник) пише електронске поруке, СМС поруке, учествује у дискусијама на блогу или форуму	<i>il nostro paese, i vostri figli, questo studente, questa ragazza, quell'amico, quella casa.</i> Одређени члан испред датума: Oggi è il 31 gennaio; испред имена дана: <i>Ladomenica non studio.</i> Употреба члана уз властита имена, географске појмове, имена градова и држава, презимена. Употреба члана уз присвојни придев и хипокористике и уз лична имена (<i>La miacara sorellina; Dov'è la Lisa?</i>). Изражавање тачног времена: <i>Che ore sono? Sono le tre e mezzo. A che ora inizia lo spettacolo? Alle venti. I negozi sono aperti dalle 9 alle 20.</i> Деривација именица и прављење сложених именица. Понављање градива изпредходних година учења. Алтернација именица (основни суфикси за аугментатив, пејоратив, деминутив и хипокористике -ino, -one, -accio, -etto, -ello, -uccio, -otto). Лажна алтерација (<i>focaccia, fioretto, montone...</i>) Партитивни члан: <i>Ho comprato un'etto di prosciutto. Voglio delle mele. Non mangio pane.</i> Заменице за директни и индиректни објекат: <i>Marco e Ana sono tuoi amici? Non, non li conosco. Il libro? Scusi, lo porto domani. E tu Marco, hai scritto a tua sorella? No, non le ho scritto, non ho avuto tempo.</i> Заменице за директни и индиректни објекат, у пару, слагање са императивом, инфинитивом и ecco: <i>Che bel libro! Me lo compri? Sì, te lo compro per il compleanno. Devo comprarti anche l'orologio, arrivi sempre in ritardo! Dove ho messo il biglietto per il cinema? Me l'ha portato Maria ieri sera. Eccolo, l'ho messo in tasca. Gerundio presente + ненаглашене личне заменице, рефлексивне заменице и речце ci, ne.</i>	учионици и ван ње у трајању од неколико недеља до читавог полугодишта уз конкретно видљиве мерљиве производе и резултате развијање језичких вештина у домену језика струке, примењивањем истих стратегија учења као и код општег језика и користећи аутентичне или адаптиране стручне текстове (писане или усмене) прилагођене узрасту, нивоу знања језика и познавању струке у првом разреду заступљени су граматички садржаји који су већ обрађивани у основној школи, посебно они предвиђени у материјалима који описују нивое А1 и А2 на основу дескриптора Заједничког европског оквира за живе језике граматичка грађа предвиђена Програмом за први разред средње школе добија свој смисао тек када се доведе у везу са датим комуникативним функцијама и темама, и то у склопу језичких активности разумевања (усменог) говора и писаног текста, усменог и писменог изражавања и медијације; полазиште за посматрање и увежбавање језичких законитости јесу усмени и писани текстови различитих врста, дужине и степена тежине; користе се, такође, изоловани
--	---	--	---

ГОВОР Оспособљавање ученика за кратко монолошко излагање и за учешће у дијалогу на страном језику	усклађује интонацију, ритам и висину гласа са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације поред информација о себи и свом окружењу описује у неколико реченица познату радњу или ситуацију у садашњости, прошлости и будућности, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре) препричава и интерпретира у неколико реченица садржај писаних, илустрованих и усмених текстова на теме предвиђене наставним програмом, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре) у неколико реченица даје своје мишљење и изражава ставове (допадање, недопадање, итд.), користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре).	Релативне заменице, <i>che</i> и <i>dove</i>: <i>Ho incontrato il professore di matematica che mi ha detto di portare i compiti domani. Siamo andati a casa in montagna dove abbiamo passato le vacanze l'anno scorso.</i> Релативна заменица <i>cui</i>. <i>E' il ragazzo di cui ti ho parlato. E' l'amica con cui vado al cinema spesso.</i> Придеве – одговарајући род, број, место, поређење: <i>un ragazzo grande, una ragazza grande, le persone simpatiche, un piovre rosso, Giovanna è più alta della sua sorella, noi siamo meno veloci di voi. Giorgio è il più grande chiacchierone di noi tutti.</i> Алтерација придева. Најчешћи фразеолошки изрази са придевима (<i>sano come un pesce, lento come una lumaca, matto da legare, ubriaco fradicio...</i>). Компарација придева, компаратив изједначавања <i>Marco è alto come Paolo</i>, компаратив увећавања <i>Marco è più alto di Pietro</i>, компаратив умањивања <i>Marco è meno bravo di Anna</i>. Присвојне придеве и заменице: <i>Dove sono le tue scarpe? Ecco le mie!</i> Употреба члана уз присвојне придеве: <i>Mia madre parla l'italiano. La mia sorellina non va ancora a scuola. Il loro fratello fa la sesta.</i> Бројеве: основне преко 1000, редне до 20: <i>E' un libro di cento pagine! Abito al settimo piano. Faccio la sesta.</i> Питања: <i>Puoi venire a casa mia domani? Conosci la mia cugina? Che cosa aspettate? Dove andate? A che ora tornate a casa? E quando torni? Abiti qui? C'è qui il tuo indirizzo? Perché? Chi torna domani?</i> Негацију: <i>Io non mangio frutta. Tu non lo vedi domani.</i> Заповедни начин, за сва лица: <i>Fa' presto! Non tornare tardi ! Non andate via senza di me. Prego Signora, entri! Mi dia un etto di prosciutto e tre tosette, per favore!</i> Императив са ненаглашеним личним заменицама: <i>Guardalo! Portami il libro!</i>	искази, под условом да су контекстуализовани и да имају комуникативну вредност планира се израда два писмена задатка
---	---	---	---

		Фразеолошки изрази са глаголима (<i>fumare come un turco, ridere come un matto, bere come una spugna...</i>). Хипотетички период: Реална погодбена реченица <i>Se fa bel tempo vado in gita. Se farà bel tempo andrò in gita</i> Иреална хипотетичка реченица са имперфектом: <i>Se faceva bel tempo andavo al mare.</i> Предлоге и сажете чланове: <i>Vivo a Kragujevac, in Serbia; in luglio andiamo in vacanza a Belgrado; ieri siamo andati allo Zoo; ritorni dalla scuola a quest'ora ? E' in macchina, arriva a casa fra poco. Non faremo tardi al cinema, lo spettacolo inizia alle otto, ci aspetteranno a casa di Marco, ci andiamo tutti a piedi.</i> Прилоге за време, место, начин, количину: <i>prima, dopo, oggi, domani, sempre, qui, lì, là, davanti, dietro, bene, male, poco, molto, tanto, troppo, più, meno.</i> Положај прилога у односу на глагол. Положај прилога <i>mai, sempre, ancora, già</i> уз <i>passato prossimo.</i> Речце: Прилошке вредности речца <i>ci</i> и <i>ne</i>: <i>Ci vado subito. Lui ci crede. Ci scherziamo tutti. Ne parlo spesso. Non ne penso nulla. Ne sono tornata ieri.</i> Везнике <i>e, o, ma, se.</i> Немачки језик Ученици треба да разумеју и користе: Именице – у но минативу, акузативу, дативу и генитиву (за изражавањепосесивних односа: <i>das Haus meiner Eltern</i>). Множина именица на <i>-en, -e, -er, -s, -ø</i> (са прегласом – умлаутом и без њега): <i>Freundinnen, Schuhe, Kinder, -Kinos, -Schüler.</i> Суплетивну множину: <i>die Schneefälle, die Sportarten.</i> а. властите именице, посебно имена људи и географски називи немачког говорног подручја: <i>Martin, Klaus, Jürgen, Maraike, Elke, Saskia etc.;</i>	
--	--	---	--

		<i>Europa, Österreich, der Rhein, die Alpen.</i> <i>б. заједничке именице мушког, женског и средњег рода: der Schüler, die Lehrerin, das Kind</i> <i>в. бројиве и небројиве именице: die Rose, der Kakao</i> Члан: одређени, неодређени и нултиа) Одређени члан: разлика између неодређеног и одређеног члана у ширем контексту (неодређено и непознато : одређено и познато): <i>Klaus hat <u>eine neue Jacke</u>. <u>Die Jacke</u> ist gelb.</i> контраховани (сажети) члан: уз глаголе кретања: <i>ins Bett gehen, zur Schule gehen, ans Meer fahren, ins Gebirge fahren</i> уз годишња доба: <i>im Sommer</i> уз стране света: <i>im Norden</i> уз доба дана: <i>am Vormittag</i> уз датуме: <i>am 6. März</i> уз географске појмове (називи планина, мора, река, језера, држава које сумушког или женског рода или у множини) <i>Der Kopaonik, am Mittelmeer, die Save, Frankfurt am Main, in die Schweiz, aus den USA ...</i> б) Неодређени члан у изразима: <i>einen Spaziergang machen, eine Frage stellen</i> в) Нулти члан: уз називе спортова: <i>Fußball spielen, Gymnastik treiben</i> уз називе музичких инструмената: <i>Klavier spielen</i> у изразима: <i>zu Fuß gehen, zu Hause sein, nach Hause gehen</i> - уз географске појмове <i>nach Italien, in Berlin</i> - уз називе занимања и националности после глагола <i>sein</i> и <i>werden</i>: <i>Er ist Lehrer, Italiener, Sie wird blabla Krankenschwester.</i> Показне, присвојне, упитне и најфреквентније неодређене детерминативе у номинативу, генитиву, дативу и акузативу: <i>diese Stadt, mein Ball, welches Haus, einige Schüler, manche Lehrer.</i> Придеве у слабој, јакој и мешовитој промени	
--	--	--	--

		(<i>ein hübsches Kind, das hübsche Kind, hübsche Kinder</i>) Придеве у компаративу и суперлативу: правилне поредбене облике: <i>billig, billiger, der (die, das) billigste</i> неправилне поредбене облике (<i>gut/besser/der (die, das) beste; lang/länger/der, die, das längste</i>). а. Изведене придеве са наставцима <i>-bar, -lich</i> и <i>-ig</i>: <i>lesbar, sommerlich, windig</i> (рецензивно). б. Придеве који изражавају националну припадност и то најфреквентније (<i>Serbisch, Österreichisch</i>) в. Придеве изведене од имена града (<i>Belgrader, Hamburger</i>). Личне заменице у номинативу, акузативу и дативу: <i>ich, mir, mich</i>. Присвојне заменице: <i>meiner, deiner</i> Фреквентне предлоге: а) за означавање положаја у простору: <i>auf dem Tisch, unter dem Stuhl, zwischen den Bänken, hinter der Schule, vor dem Theater, dem Kino gegenüber</i>. б) за правац кретања: <i>zum Arzt, nach Deutschland, in die Stadt</i> в) за време: <i>vor dem Essen, nach der Schule, während der Stunde</i> д) за порекло: <i>aus der Schweiz</i> ђ) за средство: <i>mit dem Taxi</i> е) за намену: <i>für Kinder</i> ф) за узрок: <i>wegen des Regens, auf Grund meiner Zeugnisse</i> Глаголе (потврдне, упитне и одричне облике) у следећим временима: а) презент слабих и јаких глагола; презент најфреквентнијих глагола санаглашеним и ненаглашеним префиксима б) претерит слабих и најфреквентнијих јаких глагола в) перфект слабих и најфреквентнијих јаких глагола; перфект најфреквентнијих глагола са наглашеним и ненаглашеним префиксима г) футур	
--	--	--	--

		д) конјунктив претерита за постављање учтивих питања и изражавање жеље безграматичких објашњења): <i>Ich hätte gern einen Apfelstrudel. Ich würde dich gern mal am Sonntag besuchen.</i> најфреквентнији глаголи са предложном допуном повратни глаголи: <i>sich waschen, sich die Hände waschen</i> 8. Прилоге и прилошке одредбе (и рецептивно и продуктивно)а) за време: <i>gestern, vor einer Woche, letztes Jahr, morgen.</i> б) за место и правац кретања: <i>da hinten, geradeaus, nach links.</i> в) за начин: <i>zufällig.</i> г) за учесталост: <i>oft, einmal, jeden Tag, zweimal im Monat, üblich.</i> Бројеве Просте бројеве преко 1000. Редне бројеве до 100. Године. Упитне реченице: а. које захтевају одговоре <i>Ja/Nein</i>; б. са упитним речима на <i>w-</i>: <i>wer, was, wann, wo, warum, womit, wie oft, wie viel.</i> Везнике за напоредне реченице (рецептивно и продуктивно): <i>und, aber, oder, denn.</i> Везнике за зависно-сложене реченице; релативне заменице и прилоге (рецептивно и продуктивно): <i>weil, ob, dass, weil, wenn, als</i> Редослед елемената у потврдном, одричним, упитним и сложеним реченицама: <i>Ich fahre morgen nach Berlin. Ich fahre nicht nach Berlin. Fährst du auch nach Berlin? Wer fährt nach Berlin? Ich weiß nicht, ob ich nach Berlin fahre.</i> Руски језик Ученици треба да разумеју и користе:	
--	--	---	--

		Изговор и бележење акцентованих и редукованих самогласника <i>о</i> и <i>а</i>. Изговор и бележење сугласничких група – асимилација сугласника по звучности. Појам фонетске речи. Основни типови интонационих онструкција у оквиру сложене реченице. Слагање субјекта (именица, заменица) и именског предиката: <i>Я уверена(уверен) в том, что... Я согласна(согласен). Это новое пальто.</i> Основни појмови о значењу и употреби глаголског вида и система глаголских времена : <i>Анна(Вова) читает... вчера читала Вера (вчера читал Дима)... завтра будет читать Мила (Толя)...я прочитала (прочитал)...мы (вы, они) прочитали... я прочитаю...ты прочитаешь.</i> Употреба садашњег и прошлог времена глагола <i>хотеть, бежать, бегать, ехать, ездить, идти, ходить, лететь, летать, плыть, плавать.,</i> Исказивање заповести: <i>Читай (читайте) вслух! Давайте повторим! Сядьте! Смотри не опоздай! По газонам не ходить!</i> Исказивање негације: <i>Ученик пишет не карандашом, а ручкой. Нет, он не придет. Никого(ничего) не вижу. Ни о ком(чем) не думаю.</i> Исказивање начина вршења радње: <i>хорошо учиться, писать по-русски...; рассказать своими словами, написать без ошибок.</i> Исказивање временских односа: <i>сейчас,</i>	
--	--	---	--

		<i>теперь, всегда, никогда; в среду, в сентябре, в 2008 году.</i> Исказивање места и правца: <i>сидеть дома, идти домой; в чем, во что; зачем, за что; быть у врача, прийти от врача; идти по городу(по улице).</i> Употреба глагола кретања <i>идти, ходить</i> у пренесеним значењима: <i>снегидет; часы идут; костюм тебе идет; идет!</i> Француски језик Ученици треба да разумеју и користе¹: Средства за наглашавање реченичних делова <i>c'est ... qui и c'est... que: C'est Pierre qui va le faire ; c'est toi que j'aime.</i> Средства која указују на лице: а) наглашене личне заменице после предлога : <i>On peut aller chez moi; Je peux m'asseoir à côté de vous? Je n'ai jamais été chez eux ;</i> б) наглашене личне заменице после позитивног императива : <i>Regarde-moi ! Ouvre-lui ! Téléphonez-leur !</i> Актуализаторе именице: а) вредности одређеног члан – генерализација: <i>Les enfants aiment les jeux de société;</i> спецификација: <i>Le frère de Mia aime jouer au Scrabble ;</i> б) изостављање члана: натписи (<i>Pâtisserie</i>), врсте производа (<i>Chocolat, Savon de Marseille</i>), спискови (<i>lait, beurre, baguette, jambon, fromage blanc</i>); испред именици у позицији атрибута: <i>Elle est médecin ; Il est boulanger ;</i> в) демонстративе (заменице): <i>celui-ci/là ; celle-ci/là</i> (као одговор на питање <i>Lequel? / Laquelle ?</i>); <i>Cette moto? C'est celle de mon grand frère ;</i>	
--	--	--	--

ЧИТАЊЕ Оспособљавање ученика за функционално читање и разумевање различитих, узрасно и садржајно примерених врста текстова ради информисања, извршавања упутстава и остварења естетског доживљаја (читање ради личног задовољства)	разуме краће текстове (до 120 речи), који садрже велики проценат познатих језичких елемената, структуралних и лексичких, а чији садржај је у складу са развојним и сазнајним карактеристикама, искуством и интересовањима ученика разуме и адекватно интерпретира садржај илустрованих текстова (стрипове, ТВ програм, распоред часова, биоскопски програм, ред вожње, информације на јавним местима итд.) користећи језичке елементе предвиђене наставним програмом.	г) посесиве (заменице): <i>le mien/la mienne; le tien/la tienne; le sien/la sienne</i>; д) квантификаторе <i>un peu de / beaucoup de; pas assez de / assez de / trop de</i>. Модалитете реченице: а) негацију (инфинитива): <i>Ne pas ouvrir les fenêtres; Ne pas se pencher</i>; б) интерогацију : упитну морфему <i>n'est-ce pas?</i> инверзију (рецептивно): <i>Avez- vous compris ? Voulez-vous essayer ?</i> Парцијално директно и индиректно питање: <i>Quand est-ce qu'on part? Il demande quand on part; Où sont mes affaires? Elle demande où sont ses affaires.</i> (Симултаност радњи). Средства за исказивање просторних односа: а) прилошки и други изрази: <i>par terre, au milieu, au centre, dehors, dedans</i> ; б) прилошке заменице <i>en</i> и <i>y</i>: <i>Tu vas à Nice? Non, j'en viens. Tu vas souvent à la campagne ? J'y vais chaque été.</i> Квалификацију: а) место придева <i>petit, grand, jeune, vieux, gros, gentil, beau, joli, long, bon, mauvais</i>;	
СОЦИОКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА Стицање и овладавање социокултурним компетенцијама неопходним за писану и усмену употребу језика	у оквиру поља свог интересовања, знања и искуства, препозна и разуме сличности и разлике у погледу навика (вербална и невербална комуникација), обичаја, менталитета и институција којепостоје између наше земље и земаља чији језик учи препозна и разуме најчешће присутне културне моделе свакодневног живота земље и земаља чији језик учи препозна и адекватно реагује на формалност говорне ситуације адекватно користи најфреквентије стилове и регистре у вези са		

	знањима из страног језика, али и из осталих области школских знања и животних искустава адекватно реагује на прагматичке функције говорних чинова у циљном језику различите од оних у Л1 (степенформаности, љубазности, као и паралингвистичка средства: гест, мимика, просторни односи међу говорницима, итд.) учествује у свим видовима модерне комуникације (електронске поруке, СМС поруке, дискусије на блогу или форуму, дрштвене мреже) користи све досад наведене стратегије развоја комуникативних компетенција примењујући језик струке у складу са својом знањима језика и потребама		
--	---	--	--

¹ **Напомена:** Дате категорије, углавном преузете из семантичких граматика конципираних за ученике француског као страног језика, намењене су ауторима уџбеника и наставницима и није потребно да их ученици знају; саветује се, стога, што мања употреба лингвистичких термина у наставним материјалима и у процесу наставе. Објашњења треба давати у што једноставнијој, по могућности схематизованој форми.

		б) промена значења неких придева у зависности од места: <i>Un grand homme / un homme grand ; un brave homme / un homme brave.</i> 8. Средства за исказивање временских односа: а) предлози <i>dans, depuis</i> и израз <i>il y a</i> : <i>Je pars dans deux jours ; On est ici depuis lundi ; Nous sommes arrivés il y a trois jours ;</i> б) исказивање симултаности и будућности у прошлости: <i>Ce jour-là il est venu me dire qu'il partait ; il m'a dit qu'il allait déménager ; il a promis qu'il nous écrirait.</i> 9. Глаголске начине и времена: индикатив (утврђивање градива из шестог разреда) : презент, сложени перфект, имперфект, футур први индикатива, као и перифрастичне конструкције : блиски футур, прогресивни презент, блиска прошлост; <i>il faut que, je veux que, j'aimerais que</i> праћени презентом субјунктива глагола прве групе (<i>Il faut que tu racontes ça à ton frère</i>), као и рецептивно: <i>Il faut que tu fasses/ que tu ailles/ que tu sois/ que tu lises/ que tu saches/ que tu écrives;</i> презент кондиционала : <i>Si mes parents me laissaient partir, je viendrais avec toi !</i> императив (рецептивно): <i>aie un peu de patience, n'ayez pas peur ;</i> рецептивно (ради разумевања прича и бајки): облици простог перфекта (треће лице једине и треће лице множине). 10. Средства за исказивање погодбе: <i>Si tu as le temps, viens à la maison ; On ira voir le match si tu finis tes devoirs.</i> Шпански језик Именице– рецептивно и продуктивно а. Властите именице, имена људи и географски	
--	--	---	--

		називи хиспанског говорног подручја <i>Miguel, María, Pedro, Elena, Juan, etc.; España, América Hispánica/Latina, etc.</i> б. Заједничке именице с променом у члану и другим детерминативима - (<i>el libro, este libro, mi libro, los libros, estos libros, mis libros</i>) Придеви – рецептивно и продуктивно а. Поређење придева: <i>comparativo y superlativo relativo: más bonito que, el más bonito</i> б. Придеви са апокопом: <i>un gran actor, un buen amigo</i> Личне заменице – рецептивно и продуктивно а. у функцији субјекта: <i>yo, tú, él, ella, nosotros, vosotros, ellos, ellas, Usted, Ustedes</i> б. у функцији објекта, ненаглашене: <i>me, te, le, la, lo, nos, os, les, las, los</i> в. у функцији објекта, наглашене: <i>a mí, a ti, a él, a ella, a nosotros, a vosotros, a Usted, a Ustedes</i> г. заменице: <i>se</i> (повратни глаголи и глаголи са "лексичким <i>se</i>"): <i>lavarse; tratarse de...</i> Предлози - рецептивно и продуктивно <i>de, a, sin, con, conmigo, contigo, sobre/encima de, bajo/debajo de, cerca de, lejos de, etc.</i> Глаголи: а. Садашње време правилних глагола <i>-ar, -er, -ir</i> и најфреквентнијих глагола са променом у основи: <i>decir, traer, poner, etc. Presente del indicativo</i> - и рецептивно и продуктивно у свим глаголским лицима б. <i>Estar + gerundio</i> - и рецептивно и продуктивно у свим глаголским лицима (- ¿<i>Qué estás haciendo?</i> - <i>Estoy leyendo el periódico.</i>) в. <i>Imperativo</i> и <i>presente del subjuntivo</i> горе наведених глагола (у негираним императивним конструкцијама и у формалном стилу обраћања: <i>habla/hable/hablad/hablen/no hables/no hablen/no habléis</i>) – и рецептивно и продуктивно г. Прошла времена (индикатив и субјунктив у доле наведеним конструкцијама): <i>Pretérito perfecto simple (pretérito indefinido); Pretérito imperfecto; Pretérito perfecto compuesto, Pretérito pluscuamperfecto</i>: – фреквентни правилни глаголи и одређени број	
--	--	--	--

		најфреквентнијих неправилних глагола у свим глаголским лицима (<i>hablar, comer, beber, pensar, trabajar, escribir, leer, vivir, jugar, viajar, estudiar// ser, estar, tener, ir, traer, decir, venir, etc...</i>) - и рецептивно и продуктивно <i>El fin de semana pasado visité a mis abuelos. Lo siento, se me olvidó la tarea en casa.</i> <i>Cuando era pequeña, me gustaba jugar con las muñecas.</i> <i>¿Has terminado la tarea? Me dijo que lo había hecho.</i> д. Модални глаголи (у горе наведеним глаголским временима) - и рецептивно и продуктивно као комплетне фразе, у конструкцијама са инфинитивом и са именским додацима: <i>poder, querer, saber, tener que, gustar</i> <i>Me gusta este libro.</i> <i>¿Puedo salir?</i> <i>Quiero viajar a México. Tengo que estudiar mucho.</i> ђ. Безличне конструкције са субјунктивом - рецептивно и продуктивно <i>Es importante que estudies lenguas extranjeras. Es necesario que duermas bien.</i> е. Личне конструкције са презентом субјунктива - рецептивно и продуктивно <i>Te recomiendo que viajes a España.</i> ж. Футур (и рецептивно и продуктивно) само правилних глагола и најфреквентнијих глагола са редукцијом основе <i>Este verano viajaré a España. Te lo diré mañana.</i> з. Основни глаголски изрази - рецептивно и продуктивно <i>tener que + infinitivo/, deber + infinitivo, hay que + infinitivo, hay+ imenica</i> <i>(hay mucha gente aquí)</i> и. Основни глаголски изрази за увођење зависних реченица у процесумедијације: <i>Pienso que, Dice que, ...</i>	
--	--	---	--

		<i>Pienso que le gusta esta película. Dice que te va a prestar el libro.</i> ј. Основни принципи слагања времена (превенствено рецептивно): <i>Me dijo que vendría.</i> <i>Me dijo que lo había hecho.</i> к. Кондиционалне реченице (превенствено рецептивно): <i>Si tengo mucho dinero, viajaré a España. Si tuviera mucho dinero, viajaría a España.</i> <i>Si hubiera tenido mucho dinero, habría viajado a España.</i> Прилози - рецептивно и продуктивно а. Формирање прилога помоћу суфикса – <i>mente</i> (из основног речника). б. Прилози за време: <i>ahora, siempre, a menudo, con frecuencia, nunca, a veces,</i> <i>de vez en cuando, etc...</i> в. Прилози за количину: <i>mucho, poco, bastante, suficiente(mente).</i> г. Прилози за начин: <i>bien, mal, así, de tal manera, rápido, despacio, voluntariamente.</i> д. Прилози и предлошки изрази за место и правац кретања: <i>aquí, allí, en la calle, en casa, a casa, a clase, etc.</i> Бројеви: основни до 10000 Упитне реченице - рецептивно и продуктивно а. са упитном речи (<i>¿Quién?, ¿Cuándo?, ¿Cómo?, ¿Dónde?, etc.</i>) , б. које захтевају одговора да/не (<i>sí/no</i>) Негација - рецептивно и продуктивно <i>No trabaja hoy.</i> <i>No quiero ir al cine esta tarde</i>	
--	--	---	--

Разред: други

ЦИЉ	ИСХОДИ НА КРАЈУ ДРУГОГ РАЗРЕДА Ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
СЛУШАЊЕ Оспособљавање ученика за разумевање усменог говора	разуме краће дијалоге (до 10 реплика / питања и одговора), приче, друге врсте текстова и песме о темама предвиђеним наставним програмом, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа; разуме општи садржај и издвоји кључне информације из краћих и прилагођених текстова после 1-2 слушања; разуме и реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на групну активност, заповест, упутство, догађај из непосредне прошлости, планови за блиску будућност, свакодневне активности, жеље и избори, итд.).	ОПШТЕ ТЕМЕ Свакодневни живот (комуникација међу младима, генерацијски конфликти иначини превазилажења, међувршњачка подршка) Образовање (образовање у земљама чији се језик учи, школовање које припрема за студије или свет рада, образовање за све) Познати региони у земљама чији се језик учи, њихова обележја Културни живот (манифестације које млади радо посећују у земљи и земљама чији се језик учи, међународни пројекти и учешће на њима) Заштита човекове околине (акције на нивоу града, школе, волонтерски рад) Медији (штампа, телевизија, електронски медији) Интересантне животне приче и догађаји Свет компјутера (млади и друштвене мреже) КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ Представљање себе и других	Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: комуникативна настава страних језика уз примену техника рада у групама и паровима, додатних средстава у настави (АВ материјали, ИТ, игре, аутентични материјали, итд.), као и уз примену принципа наставе по задацима (task-based language teaching; enseñanza por tareas, handlungsorientierter FSU) Место реализације наставе Настава се реализује у учионици или одговарајућем кабинету Препоруке за реализацију наставе
ПИСАЊЕ Оспособљавање ученика за писање краћих текстова различитог садржаја	пише реченице и краће текстове (до 100 речи) чију кохерентност и кохезију постиже користећи познате језичке елементе у вези са познатим писаним текстом или визуелним подстицајем; издваја кључне информације и препричава оно што је видео, доживео, чуо или прочитао; користи писани код за изражавање сопствених потреба и интересовања (шаље личне поруке, честитке, користи електронску пошту, и сл.). пише кратка пословна писма према датом моделу поштујући правила пословне кореспонденције	Поздрављање (састајање, растанак; формално, неформално, специфично порегионима) Идентификација и именовање особа, објеката, боја, бројева итд.) Давање једноставних упутстава и команди Изражавање молби и захвалности Изражавање извињења Изражавање потврде и негирања Изражавање допадања и недопадања Изражавање физичких сензација и потреба Исказивање просторних и временских односа Давање и тражење информација и обавештења Описивање и упоређивање лица и предмета Изрицање забране и реаговање на забрану Изражавање припадања и поседовања Скретање пажње Тражење мишљења и изражавање слагања и	слушање и реаговање на налоге и/или задатке у вези са текстом који чита наставник или који ученици чују са звучних записа рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по уогама, симулације, итд.) мануалне активности (израда панова, презентација, зидних новина, постера за учионицу или родитеље и сл.) дебате и дискусије примерене узрасту (Н.Б. дебате представљају унапред припремљене

ГОВОР Оспособљавање ученика за кратко монолошко излагање и за учешће у дијалогу на страном језику	усклађује интонацију, ритам и висину гласа са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације; пored информација о себи и свом окружењу описује или извештава у неколико реченица о догађајима и активностима (познату радњу или ситуацију) у садашњости, прошлости и будућности, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре); препричава и интерпретира у неколико реченица садржај писаних, илустрованих и усмених текстова на теме предвиђене наставним програмом, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре); у неколико реченица даје своје мишљење и изражава ставове (допадање, недопадање, итд.), користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре). једноставним речима опише лица, предмете из окружења и упоређи их са другима. Интеракција у стварним и симулираним говорним ситуацијама са саговорницима размењује исказе у вези с контекстом учioniце, као и о свим осталим темама предвиђеним наставним програмом (укључујући и размену мишљења и ставова према стварима,	неслагања Тражење и давање дозволе Исказивање честитки Исказивање препоруке Изражавање хитности и обавезности Исказивање сумње и несигурности ГРАМАТИЧКИ САДРЖАЈИ ИТАЛИЈАНСКИ ЈЕЗИК Ученици треба да разумеју и користе: Именице – властите и заједничке, одговарајући род, број, са детерминативом: <i>Signora/Signor Rossi, Maria, Anna, Federica, Giovanni, Riccardo, Belgrado, l'Italia, la Serbia, il Tirreno, l'Adriatico, le Alpi, gli Appennini; i miei genitori, mia madre, Il loro padre, il nostro paese, i vostri figli, questo studente, questa ragazza, quell'amico, quella casa.</i> Одређени члан испред датума: <i>Oggi è il 31 gennaio; испред имена дана: La domenica non studio.</i> Партитивни члан: <i>Ho comprato un'etto di prosciutto. Voglio delle mele. Non mangio pane.</i> Заменице за директни и индиректни објекат: <i>Marco e Ana sono tuoi amici? Non, non li conosco. Il libro? Scusi, lo porto domani. E tu Marco, hai scritto a tua sorella? No, non le ho scritto, non ho avuto tempo.</i> Придеве – одговарајући род, број, место, поређење: <i>un ragazzo grande, una ragazza grande, le persone simpatiche, un piore rosso, Giovanna è più alta della sua sorella, noi siamo meno veloci di voi. Giorgio è il più grande chiacchierone di noi tutti.</i> Бројеве: основне преко 1000, редне до 20: <i>E' un libro di cento pagine! Abito al settimo piano. Faccio la quinta.</i> Питања: <i>Puoi venire a casa mia domani? Conosci la mia cugina? Che cosa aspettate? Dove andate? A che ora tornate a casa? E quando torni? Abiti qui? C'è qui il tuo indirizzo? Perché? Chi torna domani?</i> Негацију: <i>Io non mangio frutta. Tu non lo vedi domani.</i> Заповедни начин: <i>Fa' presto! Non tornare tardi ! Non andate via senza di me.</i>	аргументоване монологе са ограниченим трајањем, док су дискусије спонтаније и неприпремљене интеракције на одређену тему) решавање «текућих проблема» у разреда, тј. договори и мини-пројекти обимнији пројекти који се раде у учioniци и ван ње у трајању од неколико недеља до читавог полугодишта уз конкретно видљиве и мерљиве производе и резултате развијање језичких вештина у домену језика струке, примењивањем истих стратегија учења као и код општег језика и користећи аутентичне или адаптиране стручне текстове (писане или усмене) прилагођене узрасту, нивоу знања језика и познавању струке граматичка грађа добија свој смисао тек када се доведе у везу са датим комуникативним функцијама и темама, и то у склопу језичких активности разумевања (усменог) говора и писаног текста, усменог и писменог изражавања и медијације; полазиште за посматрање и увежбавање језичких законитости јесу усмени и писани текстови различитих врста, дужине и степена тежине; користе се, такође, изоловани искази, под условом да су контекстуализовани и да имају комуникативну вредност планира се израда два писмена задатка.
--	---	---	---

	појавама, користећи познате морфосинтаксичке структуре и лексику); учествује у комуникацији и поштује социокултурне норме комуникације (тражи реч, не прекида саговорника, пажљиво слуша друге, итд). да одговори на ограничен број непосредних питања која се надовезују уз могућност да му се понове и пружи помоћ при формулисању одговора.	Кондиционал глагола potere и volere: <i>Vorrei un gelato alla frutta, per piacere. Potresti portarmi domani il tuo quaderno di matematica ?</i> Глаголска времена: Presente Indicativo фреквентних глагола, рачунајући и повратне (<i>alzarsi, lavarsi</i>) и безличних глагола (<i>piovere, nevicare</i>); Passato prossimo и Imperfetto— грађење и контрастирање употребе: <i>Dormivo quando è tornato Marco. L'ho conosciuto al mare, tanti anni fa, quando avevo appena cinque anni!</i> Futuro: <i>Ragazzi, domani andremo tutti insieme a teatro. Giulia tornerà fra quattro mesi.</i> Предлоге и сажете чланове: <i>Vivo a Kragujevac, in Serbia; in luglio andiamo in vacanza a Belgrado; ieri siamo andati allo Zoo; ritorni dalla scuola a quest'ora ? E' in macchina, arriva a casa fra poco. Non faremo tardi al cinema, lo spettacolo inizia alle otto, ci aspetteranno a casa di Marco, ci andiamo tutti a piedi.</i> Прилоге за време, место, начин, количину: <i>prima, dopo, oggi, domani, sempre, qui, lì, là, davanti, dietro, bene, male, poco, molto, tanto, troppo, più,</i>	
--	---	---	--

ЧИТАЊЕ Оспособљавање ученика за функционално читање и разумевање различитих, узрасно и садржајно примерених врста текстоваради информисања, извршавања упутстава и остварења естетског доживљаја (читање ради личног задовољства)	разуме краће текстове (до 120-150 речи), који садрже већи проценат познатих језичких елемената, интернационализма, структуралних и лексичких, а чији садржај је у складу саразвојним и сазнајним карактеристикама, искуством и интересовањима ученика; разуме и адекватно интерпретира садржај илустрованих текстова (стрипове, ТВ програм, распоред часова, биоскопски програм, ред вожње, информације на јавним местима итд.) користећи језичке елементе предвиђене наставним програмом. проналази и издваја предвидљиве информације у текстовима из свакодневног окружења (писма, краћи новински чланци, упутства о употреби) Може да изведе закључак о могућем значењу непознатих речи ослањајући се на општи смисао текста са темом из свакодневног живота.	<i>meno.</i> Везнике <i>e, o, ta.</i> НЕМАЧКИ ЈЕЗИК Ученици треба да разумеју и користе: Именице – у номинативу, акузативу, дативу и генитиву (за изражавањепосесивних односа: <i>das Haus meiner Eltern</i>). Множина именица на <i>-en, -e, -er, -s, -ø</i>: <i>Freundinnen, Schuhe, Kinder, -Kinos, -Schüler.</i> Суплетивна множина: <i>die Schneefälle, die Sportarten.</i> а. властите именице, посебно имена људи и географски називинемачког говорног подручја <i>Martin, Klaus, Jürgen, Maraike, Elke, Saskia etc.; Europa, Österreich, derRhein, die Alpen.</i> б. заједничке именице мушког, женског и средњег рода: <i>der Schüler, dieLehrerin, das Kind</i> в. бројиве и небројиве именице: <i>die Rose, der Kakao</i> Члан: одређени, неодређени и нултиа) Одређени члан: разлика између неодређеног и одређеног члана у ширем контексту (неодређенои непознато : одређено и познато): <i>Klaus hat eine neue Jacke. Die Jacke ist gelb.</i>	
---	--	---	--

СОЦИОКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА СТИЦАЊЕ И ОВЛАДАВАЊЕ СОЦИОКУЛТУРНИМ КОМПЕТЕНЦИЈАМА НЕОПХОДНИМ ЗА ПИСАНУ И УСМЕНУ УПОТРЕБУ ЈЕЗИКА	у оквиру поља свог интересовања, знања и искуства, препозна и разуме сличности и разлике у погледу навика (вербална и невербална комуникација), обичаја, менталитета и институција које постоје између наше земље и земаља чији језик учи препозна и разуме најчешће присутне културне моделе свакодневног живота земље и земаља чији језик учи препозна и адекватно реагује на формалност говорне ситуације адекватно користи најфреквентније стилове и регистре у вези са знањима из страног језика, али и из осталих области школских знања и животних искустава адекватно реагује на прагматичке функције говорних чинова у циљном језику различите од оних у Л1 (степен форманости, љубазности, као и паралингвистичка средства: гест, мимика, просторни односи међу говорницима, итд.) учествује у свим видовима модерне комуникације (електронске поруке, СМС поруке, дискусије на блогу или форуму, друштвене мреже) користи све досад наведене стратегије развоја комуникативних компетенција примењујући језик струке у складу са нивоом знања језика и потребама	контраховани (сажети) члан: уз глаголе кретања: <i>ins Bett gehen, zur Schule gehen, ans Meer fahren, ins Gebirge fahren</i> уз годишња доба: <i>im Sommer</i> уз стране света: <i>im Norden</i> уз доба дана: <i>am Vormittag</i> уз датуме: <i>am 6. März</i> б) Неодређени члан у изразима: <i>einen Spaziergang machen, eine Frage stellen</i> г) Нулти члан: уз називе спортова: <i>Fußball spielen, Gymnastik treiben</i> уз називе музичких инструмената: <i>Klavier spielen</i> у изразима: <i>zu Fuß gehen, zu Hause sein, nach Hause gehen</i> Показне, присвојне, упитне и најфреквентније неодређене детерминативе: <i>diese Stadt, mein Ball, welches Haus, einige Schüler, manche Lehrer.</i> Придеве у слабој, јакој и мешовитој промени (<i>ein hübsches Kind, dashübsche Kind, hübsche Kinder</i>) Поређење придева правилно поређење: <i>billig, billiger, der (die, das) billigste</i> неправилно поређење придева (<i>gut/besser; viel/mehr</i>). а. Изведене придеве са наставцима <i>-bar, -lich</i> и <i>-ig</i>: <i>lesbar, sommerlich, windig</i> (рецензивно). б. Придеве који изражавају националну припадност и то најфреквентније (<i>Serbisch, Österreichisch</i>) в. Придеве изведене од имена града (<i>Belgrader, Hamburger</i>). 3. Личне заменице у номинативу, акузативу и дативу: <i>ich, mir, mich.</i> Присвојне заменице: <i>meiner, deiner</i> Фреквентне предлоге: а) за означавање положаја у простору: <i>auf dem Tisch, unter dem Stuhl, zwischen den Bänken, hinter der Schule, vor dem Theater, dem Kino gegenüber.</i> б) за правац кретања: <i>zum Arzt, nach Deutschland, in die Stadt</i> в) време: <i>um 10.00 Uhr, am 3. Oktober, im März,</i> г) доба дана, годишње доба: <i>am Abend, im Frühjahr,</i> д) порекло: <i>aus der Schweiz</i> ђ) средство: <i>mit dem Taxi</i>
--	--	--

		е) намена: <i>für Kinder</i> Глаголе (потврдни, упитни и одрични облици) у следећим временима: а) презент слабих и јаких глагола б) претерит помоћних и модалних глагола в) перфект слабих и најфреквентнијих јаких глагола г) футур д) конјунктив претерита модалних глагола за постављање учтивих питања и изражавање жеље (без граматичких објашњења): <i>Möchtest du einen Apfel? Möchtest du heute mit mir ins Kino gehen?</i> глаголи са предложном допуном: <i>warten auf, hoffen auf, sich freuen über/auf.</i> повратни глаголи: <i>sich waschen</i> 7. Прилози и прилошке одредбе (и рецептивно и продуктивно) а) за време: <i>gestern, vor einer Woche, letztes Jahr, morgen.</i> б) за место и правац кретања: <i>da hinten, geradeaus, nach links.</i> в) за начин: <i>zufällig.</i> г) за учесталост: <i>oft, einmal, jeden Tag, zweimal im Monat, üblich.</i> Бројеве Просте бројеве преко 1000. Редне бројеве до 30. Године. Упитне реченице: а. које захтевају одговоре <i>Ja/Nein</i>; б. са упитним речима на w-: <i>wer, was, wann, wo, warum, womit, wie oft, wie viel.</i> Везнике за напоредне реченице (рецептивно и продуктивно): <i>und, aber, oder, denn.</i> Везнике за зависно-сложене реченице (рецептивно); релативне заменице и прилоге (рецептивно): <i>weil, ob.</i> Редослед елемената у потврдним, одричним, упитним и сложеним реченицама: <i>Ich fahre morgen nach Berlin. Fährst du auch nach Berlin? Wer fährt nach Berlin. Ich weiß nicht, ob ich nach Berlin fahre.</i> РУСКИ ЈЕЗИК	
--	--	--	--

		Ученици треба да разумеју и користе: Релацију слово-глас и разликовање гласова и слова у руском језику; основна обележја сугласничког и самогласничког система руског језика: изговор гласова који се бележе словима <i>ж, ш, ч, ц, л</i>; изговор и бележење парних тврдых и меких, звучних и беззвучних сугласника; изговор и бележење акцентованих и редукованих самогласника; изговор гласова у групама <i>чт, сч, зч, ши, зш, стн, здн</i>. Основне типове изјавне и упитне интонационе конструкције. Слагање субјекта (именица) и простог глаголског предиката (лични глаголски облик): <i>Вова читает. Миша читал. Маша читала.</i> Глагол у функцији простог глаголског предиката – презент глагола прве и друге конјугације, перфекат : <i>я читаю, ты читаешь, я люблю, ты любишь, он говорил, она писала, они рассказывали...</i>) Именице у функцији именског дела предиката: <i>Я ученица. Мама - врач.</i> Облике личних заменица у функцији субјекта: <i>Меня зовут Аня. Мне одиннадцать лет.</i> Слагање броја и именице: <i>один дом, два (три, четыре) дома, пять домов; одна парта, две (три, четыре) парты, пять парт; один год, два (три, четыре) года, пять лет.</i> Слагање именица и придевских речи: <i>красный свет, Новый год, зеленая доска, большая елка, вкусное яблоко, синее пальто.</i> Исказивање питања: <i>Кто он? Что тут? А дом? И двор ваш?</i> Исказивање посесивности: <i>У меня есть...У меня нет...</i> Исказивање временских односа: <i>Который час? Ровно час; пять минут второго; половина второго; без пяти два.</i> <i>Какое сегодня число? Первое февраля.</i> Исказивање просторних односа (правац и место):	
--	--	--	--

		куда, где, когда; к врачу, на улицу, в автобус; у парты, на кухне, в городе; налево, направо, прямо. Исказивање императивности (2. лице једнине и множине): <i>читай, читайте; скажи, скажите; познакомьтесь!</i> Конструкције с основним глаголима кретања: <i>Я иду в школу. Куда идет этот автобус? Ты едешь на автобусе. Куда едут Миша и Саша?</i> ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК Ученици треба да разумеју и користе: Именице – властите и заједничке, одговарајући род, број, са детерминативом: <i>Madame/Monsieur Mercier, Sylvie, Dominique, Jean-Pierre, Paris, Belgrade, la France, la Serbie, l'océan Atlantique, les Alpes ; mes parents, leur mère, notre pays, vos enfants, cet élève, quelle maison ?</i> Одређени члан испред датума: <i>Aujourd'hui c'est le 31 janvier</i>; испред имена дана: <i>Le mardi je fais du tennis.</i> Партитивни члан: <i>J'ai acheté de la crème solaire.</i> Заменицу <i>on</i>: <i>On va au cinéma? En Suisse, on parle allemand, français et italien.</i> Заменице за директни и индиректни објекат: <i>Tes amis? Je ne les connais pas! Mon livre ? Et à ta soeur, tu lui as écrit ?</i> Само рецептивно: <i>Je te le prête avec plaisir !</i> Придеве – одговарајући род, број, место, поређење: <i>un grand garçon, une grande fille, des personnes sympathiques, une fleur rouge, Sylvie est plus grande que sa soeur; nous sommes plus rapides que vous.</i> Бројеве: основне преко 1000, редне до 20: <i>C'est un livre de cent pages! J'habite au sixième étage.</i> Питања: <i>Est-ce que tu peux venir tout de suite ? Tu connais ma cousine? Qu'est-ce que vous attendez ?! Il vient quand ? Tu habites où ? C'est quoi ton nom / ton adresse...? Pourquoi... ?</i> Негацију: <i>Elle ne vient pas avec nous? Je n'ai pas de frère.</i>	
--	--	---	--

		Заповедни начин: <i>Viens avec Pierre! Ne partez pas sans moi!</i> Кондиционал глагола <i>pouvoir</i> и <i>vouloir</i>: <i>Je voudrais un kilo de pommes, s'il vous plait. Est-ce que tu pourrais me prêter ton portable?</i> Глаголска времена: презент индикатива фреквентних глагола, рачунајући и повратне (<i>se lever, se coucher</i>) и униперсоналне (<i>pleuvoir, neiger</i>) ; сложени перфект и имперфект – грађење и контрастирање употребе: <i>Nous nous sommes rencontrés sur une plage quand nous avions quatre ans! Je dormais quand le téléphone a sonné.</i> футур први: <i>Nous déménagerons cet été. Nous irons chez ma grand-mère.</i> Конструкцију <i>il faut</i> са инфинитивом: <i>Il faut acheter des jus, préparer des sandwiches, décorer la salle...</i> Предлоге и сажете чланове: <i>J'habite à Kragujevac, en Serbie; nous allons passer nos vacances en Belgique; nous sommes allés au zoo ; il rentre du stade/del'école à quelle heure ? il y a un petit chat dans la rue, il est sous la voiture, je vais le mettre sur la fenêtre, c'est pour toi.</i> Прилоге за време, место, начин, количину: <i>avant, après, aujourd'hui, hier, demain, toujours, ici, là, devant, derrière, bien, mal, vite, doucement, gentiment, beaucoup, moins, plus</i>, итд. Везнике <i>et, ou, mais</i>. ШПАНСКИ ЈЕЗИК Именице– рецептивно и продуктивно а. Властите именице, посебно имена људи и географски називихиспанског говорног подручја <i>Miguel, María, Pedro, Elena, Juan, etc.; España, América Hispánica/Latina, etc.</i> б. Заједничке именице с променом у члану и другим детерминативима <i>-(el libro, este libro, mi libro, los libros, estos libros, mis libros)</i> Придеви – рецептивно и продуктивно	
--	--	--	--

		а. Поређење придева: <i>comparativo y superlativo relativo</i>: más bonito que, el más bonito б. Придеви са апокопом: <i>un gran actor, un buen amigo</i> Личне заменице – рецептивно и продуктивно а. у функцији субјекта: <i>yo, tú, él, ella, nosotros, vosotros, ellos, ellas, Usted, Ustedes</i> б. у функцији објекта, ненаглашене: <i>me, te, le, la, lo, nos, os, les, las, los</i> в. у функцији објекта, наглашене: <i>a mí, a ti, a él, a ella, a nosotros, avosotros, a Usted, a Ustedes</i> г. заменице: <i>se</i> (повратни глаголи и глаголи са "лексичким <i>se</i>"): <i>lavarse; tratarse de...</i> Предлози (и рецептивно и продуктивно) <i>de, a, sin, con, conmigo, contigo, sobre/encima de, bajo/debajo de, cerca de, lejos de, etc.</i> Глаголи: а. Садашње време правилних глагола <i>-ar, -er, -ir</i> и најфреквентнијих глагола са променом у основи: <i>decir, traer, poner, etc. Presente del indicativo</i> - и рецептивно и продуктивно у свим глаголским лицима б. <i>Imperativo</i> и <i>presente del subjuntivo</i> горе наведених глагола (у негираним императивним конструкцијама и у формалном стилу обраћања: <i>habla/hable/hablad/hablen/no hables/no hablen/no habléis</i>) – и рецептивно и продуктивно в. Прошла времена (само у индикативу): <i>Pretérito perfecto simple (pretérito indefinido); Pretérito imperfecto; Pretérito perfecto compuesto</i>: – фреквентни правилни глаголи и одређени број најфреквентнијих неправилних глагола у свим глаголским лицима (<i>hablar, comer, beber, pensar, trabajar, escribir, leer, vivir, jugar, viajar, estudiar// ser, estar, tener, ir, traer, decir, venir, etc...</i>) - и рецептивно и продуктивно као комплетне фразе <i>El fin de semana pasado visité a mis abuelos.Lo</i>	
--	--	--	--

		<i>siento, se me olvidó la tarea en casa.</i> <i>Cuando era pequeña, me gustaba jugar con las muñecas.</i> <i>¿Has terminado la tarea?</i> г. Модални глаголи (у горе наведеним глаголским временима) - и рецептивно и продуктивно као комплетне фразе, у конструкцијама са инфинитивом и са именским додацима: <i>poder, querer, saber, tener que, gustar</i> <i>Me gusta este libro.</i> <i>¿Puedo salir?</i> <i>Quiero viajar a México. Tengo que estudiar mucho.</i> ђ. Безличне конструкције са субјунктивом <i>Es importante que estudies lenguas extranjeras. Es necesario que duermas bien.</i> е. Личне конструкције са презентом субјунктива (само рецептивно) <i>Te recomiendo que viajes a España.</i> ж. Футур (и рецептивно и продуктивно) <i>Este verano viajaré a España.</i> ж. Основни глаголски изрази (и рецептивно и продуктивно) <i>tener que + infinitivo/, deber + infinitivo, hay que + infinitivo, hay+ imenica</i> <i>(hay mucha gente aquí)</i> Прилози (и рецептивно и продуктивно) а. Формирање прилога помоћу суфикса – <i>mente</i> (из основног речника). б. Прилози за време: <i>ahora, siempre, a menudo, con frecuencia, nunca, a veces, de vez en cuando, etc...</i> в. Прилози за количину: <i>mucho, poco, bastante, suficiente(mente).</i> г. Прилози за начин: <i>bien, mal, así, de tal manera, rápido, despacio, voluntariamente.</i> д. Прилози и предлошки изрази за место и правац кретања: <i>aquí, allí, en la calle, en casa, en iglesia, a casa, a clase, etc.</i>	
--	--	--	--

		Бројеви: основне преко 1000, редне до 5 (primer(o(s))/primera(s), etc.) Упитне реченице (и рецептивно и продуктивно): а. са упитном речи (¿Quién?, ¿Cuándo?, ¿Cómo?, ¿Dónde?, etc.) ,б. које захтевају одговора да/не (sí/no) Негација (и рецептивно и продуктивно) <i>No trabaja hoy.</i> <i>No quiero ir al cine esta tarde.</i>	
--	--	--	--

Разред: трећи

ЦИЉ	ИСХОДИ НА КРАЈУ ТРЕЋЕГ РАЗРЕДА Ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
СЛУШАЊЕ Оспособљавање ученика за разумевање усменог говора	разуме краће дијалоге (до 15 реплика / питања и одговора), приче, друге врсте текстова и песме о темама предвиђеним наставним програмом, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа разуме општи садржај и издвоји кључне информације из краћих аутентичних текстова из свакодневног живота после 1-2 слушања (обавештења са разгласа на станици, аеродрому, у супермаркету или у школи) разуме и реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на групну активност, заповест, упутство, догађај из непосредне прошлости, планови за блиску будућност, свакодневне	ОПШТЕ ТЕМЕ Свакодневни живот (генерацијски конфликти и начини превазилажења) Образовање (образовање за све, пракса и припреме за будуће занимање, размена ученика) Познате фирме, предузећа, установе, институције у земљама чији се језик учи Културни живот (међународни пројекти и учешће на њима) Заштита човекове околине (волонтерски рад) Медији (штампа, телевизија, електронски медији) Историјски догађаји/линости из земаља чији се језик учи Свет компјутера (предности и мане употребе компјутера) <i>Вођење евиденције и документације у администрацији</i> КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ Представљање себе и других Поздрављање (састајање, растанак; формално,	Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: комуникативна настава страних језика уз примену техника рада у групама и паровима, додатних средстава у настави (АВ материјали, ИТ, игре, аутентични материјали, итд.), као и уз примену принципа наставе по задацима (task-based language teaching; enseñanza por tareas, handlungsorientierter FSU) Место реализације наставе Настава се реализује у учионици или одговарајућем кабинету Препоруке за реализацију наставе слушање и реаговање на налоге и/или задатке у вези са текстом

ПИСАЊЕ Оспособљавање ученика писање краћих текстова различитог садржаја	активности, жеље и избори, итд.) разуме краће рекламе, радио и ТВ емисије о темама предвиђеним наставним програмом из домена свакодневног језика као и пословног. пише реченице и краће текстове (до 100 речи) чију кохерентност и кохезију постиже користећи познате језичке елементе у вези са познатим писаним текстом или визуелним подстицајем записује кључне информације и препричава оно што је видео, доживео, чуо или прочитао користи писани код за изражавање сопствених потреба и интересовања (шаље личне поруке, честитке, користи електронску пошту, пише лична писма и сл.) у кратким формалним и неформалним писмима (обавештење професорима, суседима, тренеру) примењује облике обраћања, молбе, поздрава и захваљивања записује планове, задатке и друге захтеве који му се усмено саопштавају.	неформално, специфично порегионима) Идентификација и именовање особа, објеката, боја, бројева итд.) Давање једноставних упутстава и команди Изражавање молби и захвалности Изражавање извињења Изражавање потврде и негирање Изражавање допадања и недопадања Изражавање физичких сензација и потреба Исказивање просторних и временских односа Давање и тражење информација и обавештења Описивање и упоређивање лица и предмета Изрицање забране и реаговање на забрану Изражавање припадања и поседовања Скретање пажње Тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања Тражење и давање дозволе Исказивање честитки Исказивање препоруке Изражавање хитности и обавезности Исказивање сумње и несигурности ГРАМАТИЧКИ САДРЖАЈИ Италијански језик Ученици треба да разумеју и користе: 1. Именице – властите и заједничке, одговарајући род, број, са детерминативом: <i>Signora/Signor Rossi, Maria, Anna, Federica, Giovanni, Riccardo, Belgrado, l'Italia, la Serbia, il Tirreno, l'Adriatico, le Alpi, gli Appennini; i miei genitori, mia madre, Il loro padre, il nostro paese, i vostri figli, questo studente, questa ragazza, quell'amico, quella casa.</i> Деривација именица и прављење сложених именица. Понављање градива из предходних година учења. Алтернација именица (основни суфикси за аугментатив, пејоратив, деминутив и хипокористике - <i>ino, -one, -accio, -etto, -ello, -uccio, -otto</i>). Лажна алтерација (<i>focaccia, fioretto, montone...</i>) 19. Одређени члан испред датума: <i>Oggi è il 31 gennaio</i>; испред имена дана: <i>La domenica non studio.</i> Употреба члана уз властита имена, географске појмове, имена градова и држава, презимена. Употреба члана уз присвојни придев и хипокористике и уз лична имена (<i>La miacara sorellina; Dov'è la Lisa?</i>). Изражавање тачног времена: <i>Che ore sono? Sono le tre e mezzo. A che ora inizia lo spettacolo? Alle</i>	који чита наставник или који ученици чују сазвучних записа рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра поугоама, симулације, итд.) мануалне активности (израда паноа, презентација, зидних новина, постера за учионицу или родитеље и сл.) дебате и дискусије примерене узрасту (Н.Б. дебате представљају унапред припремљене аргументоване монологе са ограниченим трајањем, док су дискусије спонтаније и неприпремљене интеракције на одређену тему) решавање «текућих проблема» у разреду, тј. договори и мини-пројекти обимнији пројекти који се раде у учионици и ван ње у трајању од неколико недеља до читавог полугодишта уз конкретно видљиве имерљиве производе и резултате развијање језичких вештина у домену језика струке, примењивањем истих стратегија учења као и код општег језика и користећи аутентичне или адаптиране стручне текстове (писане или усмене) прилагођене узрасту, нивоу знања језика и познавању струке граматичка грађа предвиђена добија свој смисао тек када се доведе у везу са датим комуникативним функцијама и темама, и то у склопу
---	--	--	---

ГОВОР Оспособљавање ученика за кратко монолошко излагање и за учешће у дијалогу на страном језику	усклађује интонацију, ритам и висину гласа са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације пored информација о себи и свом окружењу описује или извештава у неколико реченица о догађајима и активностима (познату радњу или ситуацију) у садашњости, прошлости и будућности, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре) препричава и интерпретира у неколико реченица садржај писаних, илустрованих и усмених текстова на теме предвиђене наставним програмом као и на теме из других наставних предмета користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре) у неколико реченица изражава своја осећања, мишљење и ставове аргументујући их (допадање, недопадање, противљење, итд.), користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре)	venti. I negozi sono aperti dalle 9 alle 20. Партитивни члан: <i>Ho comprato un'etto di prosciutto. Voglio delle mele. Non mangio pane.</i> Заменице за директни и индиректни објекат: <i>Marco e Ana sono tuoi amici? Non, non li conosco. Il libro? Scusi, lo porto domani. E tu Marco, hai scritto a tua sorella? No, non le ho scritto, non ho avuto tempo.</i> Заменице за директни и индиректни објекат, у пару, слагање са императивом, инфинитивом и ecco: <i>Che bel libro! Me lo compri? Sì, te lo compro per il compleanno. Devo comprarti anche l'orologio, arrivi sempre in ritardo! Dove ho messo il biglietto per il cinema? Me l'ha portato Maria ieri sera. Eccolo, l'ho messo in tasca. Gerundio presente + ненаглашене личне заменице, рефлексивне заменице и речце ci, ne.</i> Релативне заменице, che и dove: <i>Ho incontrato il professore di matematica che mi ha detto di portare i compiti domani. Siamo andati a casa in montagna dove abbiamo passato le vacanze l'anno scorso.</i> Релативна заменица cui. <i>E' il ragazzo di cui ti ho parlato. E' l'amica con cui vado al cinema spesso.</i> Придеве – одговарајући род, број, место, поређење: <i>un ragazzo grande, una ragazza grande, le persone simpatiche, un piore rosso, Giovanna è più alta della sua sorella, noi siamo meno veloci di voi. Giorgio è il più grande chiacchierone di noi tutti.</i> Алтерација придева. Најчешћи фразеолошки изрази са придевима (<i>sano come un pesce, lento come una lumaca, matto da legare, ubriaco fradicio...</i>). Компарација придева, компаратив изједначавања <i>Marco è alto come Paolo</i>, компаратив увећавања <i>Marco è più alto di Pietro</i>, компаратив умањивања <i>Marco è meno bravo di Anna.</i> Присвојне придеве и заменице: <i>Dove sono le tue scarpe? Ecco le mie!</i> Употреба члана уз присвојне придеве: <i>Mia madre parla l'italiano. La mia sorellina non va ancora a scuola. Il loro fratello fa la sesta.</i> Бројеве: основне преко 1000, редне до 20: <i>E' un libro di cento pagine! Abito al settimo piano. Faccio la sesta.</i>	језичких активности разумевања (усменог) говора и писаног текста, усменог и писменог изражавања и медијације; полазиште за посматрање и увежбавање језичких законитости јесу усмени и писани текстови различитих врста, дужине и степена тежине; користе се, такође, изоловани искази, под условом да су контекстуализовани и да имају комуникативну вредност планира се израда два писмена задатка.
---	--	--	--

	једноставним речима описује лица, догађаје, ситуације и предмете из окружења и упоређује их са другима из области свог интересовања као и из одређених садржаја других наставних предмета. Интеракција у стварним и симулираним говорним ситуацијама са саговорницима размењује исказе у вези с контекстом учионице, као и о свим осталим темама предвиђеним наставним програмом (укључујући и размену мишљења и ставова према стварима, појавама из домена њиховог интересовања, свакодневног живота и живота младих, користећи познате морфосинтаксичке структуре и лексику) учествује у комуникацији и поштује социокултурне норме комуникације (тражи реч, не прекида саговорника, пажљиво слуша друге, итд) да одговори на ограничен број непосредних питања која се надовезују уз могућност да му се понове и пружи помоћ при формулисању одговора.	Питања: <i>Puoi venire a casa mia domani? Conosci la mia cugina? Che cosa aspettate? Dove andate? A che ora tornate a casa? E quando torni?</i> <i>Abiti qui? C'è qui il tuo indirizzo? Perché? Chi torna domani?</i> Негацију: <i>Io non mangio frutta. Tu non lo vedi domani.</i> Заповедни начин, за сва лица: <i>Fa' presto! Non tornare tardi ! Non andate via senza di me. Prego Signora, entri! Mi dia un etto di prosciutto e tre tosette, per favore!</i> Императив са ненаглашеним личним заменицама: <i>Guardalo! Portami il libro!</i> Модалне глаголе: <i>dovere, potere, volere</i> и <i>sapere</i>, са модалном вредношћу, у свим временима. <i>Devi partire subito. Sai nuotare?</i> Употреба помоћних глагола са модалним глаголима у сложеним временима: <i>Ho dovuto comprare l'aspirina. Sono dovuto andare a letto tardi.</i> Слагање ненаглашених заменица са партиципом: <i>Hai il nuovo quaderno? Ho dovuto comprarlo per le ore di matematica.</i> Кондиционал глагола <i>potere, volere, dovere</i>: <i>Vorrei un gelato alla frutta, per piacere. Potresti portarmi domani il tuo quaderno di matematica ?Dovresti tornare a casa in tempo.</i> Глаголска времена: Presente Indicativo фреквентних глагола, рачунајући и повратне; Congiuntivo Presente фреквентних глагола, везана за медијацију: <i>Penso che Maria non capisca bene. Penso che non possa venire alle sei.</i> Passato prossimo и Imperfetto— грађење и контрастирање употребе: <i>Dormivo quando è tornato Marco. L'ho conosciuto al mare, tanti anni fa, quando avevo appena cinque anni!</i> Futuro: <i>Ragazzi, domani andremo tutti insieme a teatro. Giulia tornerà fra quattro mesi.</i> Gerundio presente. Грађење и употреба у временским и начинским реченицама <i>Ho incontrato Marco tornando a casa. Maria andava a scuola mangiando il gelato.</i> Фразеолошки изрази са глаголима (<i>fumare come un</i>	
--	---	--	--

ЧИТАЊЕ Оспособљавање ученика за функционално читање и разумевање различитих, узрасно и садржајно примерених врста текстоваради информисања, извршавања упутстава и остварења естетског доживљаја (читање ради личног задовољства)	разуме краће текстове (до 200 речи), који садрже већи проценат познатих језичких елемената, интернационализма, структуралних и лексичких, а чији садржај је у складу са развојним и сазнајним карактеристикама, искуством и интересовањима ученика разуме и адекватно интерпретира садржај илустрованих текстова (стрипове, ТВ програм, биоскопски програм, ред вожње, информације на јавним местима итд.) користећи језичке елементе предвиђене наставним програмом проналази и издваја предвидљиве информације у текстовима из свакодневног окружења (писма,	<i>turco, ridere come un matto, bere come una spugna...).</i> Хипотетички период: Реална погодбена реченица <i>Se fa bel tempo vado in gita. Se farà bel tempo andrò in gita</i> Иреална хипотетичка реченица са имперфектом: <i>Se faceva bel tempo andavo al mare.</i> Предлоге и сажете чланове: <i>Vivo a Kragujevac, in Serbia; in luglio andiamo in vacanza a Belgrado; ieri siamo andati allo Zoo; ritorni dalla scuola a quest'ora ? E' in macchina, arriva a casa fra poco. Non faremo tardi al cinema, lo spettacolo inizia alle otto, ci aspetteranno a casa di Marco, ci andiamo tutti a piedi.</i> Прилоге за време, место, начин, количину: <i>prima, dopo, oggi, domani, sempre, qui, lì, là, davanti, dietro, bene, male, poco, molto, tanto, troppo, più, meno.</i> Положај прилога у односу на глагол. Положај прилога <i>mai, sempre, ancora, già</i> уз <i>passato prossimo.</i> Речце: Прилошке вредности речца <i>ci</i> и <i>ne</i>: <i>Cu vado subito. Lui ci crede. Ci scherziamo tutti. Ne parlo spesso. Non ne penso nulla. Ne sono tornata ieru.</i> Везнике <i>e, o, ma, se.</i> Немачки језик Ученици треба да разумеју и користе: 1. Именице – у номинативу, акузативу, дативу и генитиву (за изражавање посесивних односа: <i>das Haus meiner Eltern</i>). Множина именица на <i>-en, -e, -er, -s, -ø</i> (са прегласом – умлаутом и без њега): <i>Freundinnen, Schuhe, Kinder, -Kinos, -Schüler.</i> Суплетивну множину: <i>die Schneefälle, die Sportarten.</i> а. властите именице, посебно имена људи и географски називи немачког говорног подручја: <i>Martin, Klaus, Jürgen, Maraike, Elke, Saskia etc.; Europa, Österreich, der Rhein, die Alpen.</i> б. заједничке именице мушког, женског и средњег рода: <i>der Schüler, die Lehrerin, das Kind</i> в. бројиве и небројиве именице: <i>die Rose, der Kakao</i> Члан: одређени, неодређени и нултиа) Одређени члан: разлика између неодређеног и одређеног члана у	
---	---	--	--

	краћи новински чланци, упутства о употреби, огласи, плакати, каталози) може да изведе закључак о могућем значењу непознатих речи ослањајући се на општи смисао текста са темом из свакодневног живота разуме краће текстове у вези са градивом других предмета, ослањајући се на општи смисао текста и предходно стечена знања.	ширем контексту(неодређено и непознато : одређено и познато): <i>Klaus hat eine neue Jacke. Die Jacke ist gelb.</i> контраховани (сажети) члан: уз глаголе кретања: <i>ins Bett gehen, zur Schule gehen, ans Meer fahren, ins Gebirge fahren</i> уз годишња доба: <i>im Sommer</i> уз стране света: <i>im Norden</i> уз доба дана: <i>am Vormittag</i> уз датуме: <i>am 6. März</i> уз географске појмове (називи планина, мора, река, језера, држава које сумушког или женског рода или у множини) <i>Der Kopaonik, am Mittelmeer, die Save, Frankfurt am Main, in die Schweiz, ausden USA ...</i> б) Неодређени члан у изразима: <i>einen Spaziergang machen, eine Frage stellen</i> г) Нулти члан: уз називе спортова: <i>Fußball spielen, Gymnastik treiben</i> уз називе музичких инструмената: <i>Klavier spielen</i> у изразима: <i>zu Fuß gehen, zu Hause sein, nach Hause gehen</i> - уз географске појмове <i>nach Italien, in Berlin</i> - уз називе занимања и националности после глагола <i>sein</i> и <i>werden</i>: <i>Er ist Lehrer, Italiener, Sie wird blad Krankenschwester.</i> Показне, присвојне, упитне и најфреквентније неодређене детерминативе у номинативу, генитиву, дативу и акузативу: <i>diese Stadt, mein Ball, welches Haus, einige Schüler, manche Lehrer.</i> Придеве у слабој, јакој и мешовитој промени (<i>ein hübsches Kind, das hübsche Kind, hübsche Kinder</i>) Придеве у компаративу и суперлативу: правилне поредбене облике: <i>billig, billiger, der (die, das) billigste</i> неправилне поредбене облике (<i>gut/besser/der (die, das) beste; lang/länger/der, die, das längste</i>). а. Изведене придеве са наставцима <i>-bar, -lich</i> и <i>-ig</i>: <i>lesbar, sommerlich, windig</i>(<i>рецензивно</i>). б. Придеве који изражавају националну припадност и то најфреквентније (<i>Serbisch, Österreichisch</i>	
--	--	---	--

		в. Придеве изведене од имена града (<i>Belgrader, Hamburger</i>). 5. Личне заменице у номинативу, акузативу и дативу: <i>ich, mir, mich</i>. Присвојне заменице: <i>meiner, deiner</i> Фреквентне предлоге: а) за означавање положаја у простору: <i>auf dem Tisch, unter dem Stuhl, zwischen den Bänken, hinter der Schule, vor dem Theater, dem Kino gegenüber</i>. б) за правац кретања: <i>zum Arzt, nach Deutschland, in die Stadt</i> в) за време: <i>vor dem Essen, nach der Schule, während der Stunde</i> д) за порекло: <i>aus der Schweiz</i> ђ) за средство: <i>mit dem Taxi</i> е) за намену: <i>für Kinder</i> ф) за узрок: <i>wegen des Regens, auf Grund meiner Zeugnisse</i> Глаголе (потврдне, упитне и одричне облике) у следећим временима: а) презент слабих и јаких глагола; презент најфреквентнијих глагола санаглашеним и ненаглашеним префиксима б) претерит слабих и најфреквентнијих јаких глагола в) перфект слабих и најфреквентнијих јаких глагола; перфект најфреквентнијих глагола са наглашеним и ненаглашеним префиксима	
--	--	--	--

СОЦИОКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА Стицање и овладавање социокултурним компетенцијама неопходним за писану и усмену употребу језика	у оквиру поља свог интересовања, знања и искуства, препозна и разуме сличности и разлике у погледу навика (вербална и невербална комуникација), обичаја, менталитета и институција које постоје између наше земље и земаља чији језик учи препозна и разуме најчешће присутне културне моделе свакодневног живота земље и земаља чији језик учи препозна и адекватно реагује на формалност говорне ситуације адекватно користи најфреквентије стилове и регистре у вези са знањима из страног језика, али и из осталих области школских знања и животних искустава адекватно реагује на прагматичке функције говорних чинова у циљном језику различите од оних у Л1 (степен форманости, љубазности, као и паралингвистичка средства: гест, мимика, просторни односи међу говорницима, итд.) учествује у свим видовима модерне комуникације (електронске поруке, СМС поруке, дискусије на блогу или форуму, дрштвене мреже) користи све досад наведене стратегије развоја комуникативних компетенција примењујући језик струке у складу са нивоом знања језика и потребама	г) футур д) конјунктив претерита за постављање учтивих питања и изражавање жеље(без граматичких објашњења): <i>Ich hätte gern einen Apfelstrudel. Ich würde dich gern mal am Sonntag besuchen.</i> најфреквентнији глаголи са предложном допуном повратни глаголи: <i>sich waschen, sich die Hände waschen</i> Прилоге и прилошке одредбе (и рецептивно и продуктивно)а) за време: <i>gestern, vor einer Woche, letztes Jahr, morgen.</i> б) за место и правац кретања: <i>da hinten, geradeaus, nach links.</i> в) за начин: <i>zufällig.</i> г) за учесталост: <i>oft, einmal, jeden Tag, zweimal im Monat, üblich.</i> Бројеве Просте бројеве преко 1000. Редне бројеве до 100. Године. Упитне реченице: а. које захтевају одговоре <i>Ja/Nein</i>; б. са упитним речима на w-: <i>wer, was, wann, wo, warum, womit, wie oft, wie viel.</i> Везнике за напоредне реченице (рецептивно и продуктивно): <i>und, aber, oder, denn.</i> Везнике за зависно-сложене реченице; релативне заменице и прилоге(рецептивно и продуктивно): <i>weil, ob, dass, weil, wenn, als</i> Редослед елемената у потврдним, одричним, упитним и сложеним реченицама: <i>Ich fahre morgen nach Berlin. Ich fahre nicht nach Berlin. Fährst du auch nach Berlin? Wer fährt nach Berlin? Ich weiß nicht, ob ich nach Berlin fahre.</i> Руски језик Ученици треба да разумеју и користе: Изговор и бележење акцентованих и редукованих самогласника <i>о</i> и <i>а</i>. Изговор и бележење сугласничких група – асимилација сугласника по звучности. Појам фонетске речи. Основни типови интонационих онструкција у
--	--	---

		оквиру сложене реченице. Слагање субјекта (именица, заменица) и именског предиката: <i>Я уверена(уверен) в том, что... Я согласна(согласен). Это новое пальто.</i> Основни појмови о значењу и употреби глаголског вида и система глаголских времена: <i>Анна(Вова) читает... вчера читала Вера (вчера читал Дима)... завтра будет читать Мила (Толя)...я прочитала (прочитал)...мы (вы, они) прочитали... я читаю...ты читаешь.</i> Употреба садашњег и прошлог времена глагола <i>хотеть, бежать, бегать, ехать, ездить, идти, ходить, лететь, летать, плыть, плавать.,</i> Исказивање заповести: <i>Читай (читайте) вслух! Давайте повторим! Сядьте! Смотри не опоздай! По газонам не ходить!</i> Исказивање негације: <i>Ученик пишет не карандашом, а ручкой. Нет, она не придет. Никого(ничего) не вижу. Ни о ком(чем) не думаю.</i> Исказивање начина вршења радње: <i>хорошо учиться, писать по-русски...; рассказать своими словами, написать без ошибок.</i> Исказивање временских односа: <i>сейчас, теперь, всегда, никогда; в среду, в сентябре, в 2008 году.</i> Исказивање места и правца: <i>сидеть дома, идти домой; в чем, во что; зачем, за что; быть у врача, прийти от врача; идти по городу(по улице).</i> Употреба глагола кретања <i>идти, ходить</i> у пренесеним значењима: <i>снег идет; часы идут; костюм тебе идет; идет!</i> Француски језик Ученици треба да разумеју и користе²:	
--	--	---	--

		Средства за наглашавање реченичних делова <i>c'est ... qui</i> и <i>c'est... que: C'est Pierre qui va le faire ; c'est toi que j'aime.</i> Средства која указују на лице: а) наглашене личне заменице после предлога : <i>On peut aller chez moi; Je peux m'asseoir à côté de vous? Je n'ai jamais été chez eux ;</i> б) наглашене личне заменице после позитивног императива : <i>Regarde-moi ! Ouvre-lui ! Téléphonez-leur !</i> Актуализаторе именице: а) вредности одређеног члан – генерализација: <i>Les enfants aiment les jeux de société;</i> спецификација: <i>Le frère de Mia aime jouer au Scrabble ;</i> б) изостављање члана: натписи (<i>Pâtisserie</i>), врсте производа (<i>Chocolat, Savon de Marseille</i>), спискови (<i>lait, beurre, baguette, jambon, fromage blanc</i>); испред именици у позицији атрибута: <i>Elle est médecin ; Il est boulanger ;</i> в) демонстративе (заменице): <i>celui-ci/là ; celle-ci/là</i> (као одговор на питање <i>Lequel? / Laquelle ?</i>); <i>Cette moto? C'est celle de mon grand frère ;</i>	
--	--	--	--

² **Напомена:** Дате категорије, углавном преузете из семантичких граматика конципираних за ученике француског као страног језика, намењене су ауторима уџбеника и наставницима и није потребно да их ученици знају; саветује се, стога, што мања употреба лингвистичких термина у наставним материјалима и у процесу наставе. Објашњења треба давати у што једноставнијој, по могућности схематизованој форми.

		г) посесиве (заменице): <i>le mien/la mienne; le tien/la tienne; le sien/la sienne</i>; д) квантификаторе <i>un peu de / beaucoup de; pas assez de / assez de / trop de</i>. Модалитете реченице: а) негацију (инфинитива): <i>Ne pas ouvrir les fenêtres; Ne pas se pencher</i>; б) интерогацију : упитну морфему <i>n'est-ce pas?</i> инверзију (рецептивно): <i>Avez- vous compris ? Voulez-vous essayer ?</i> Парцијално директно и индиректно питање: <i>Quand est-ce qu'on part? Il demande quand on part; Où sont mes affaires? Elle demande où sont ses affaires.</i> (Симултаност радњи). Средства за исказивање просторних односа: а) прилошки и други изрази: <i>par terre, au milieu, au centre, dehors, dedans</i> ; б) прилошке заменице <i>en</i> и <i>y</i>: <i>Tu vas à Nice? Non, j'en viens. Tu vas souvent à la campagne ? J'y vais chaque été.</i> Квалификацију: а) место придева <i>petit, grand, jeune, vieux, gros, gentil, beau, joli, long, bon, mauvais</i>; б) промена значења неких придева у зависности од места: <i>Un grand homme / un homme grand ; un brave homme / un homme brave.</i> Средства за исказивање временских односа: а) предлози <i>dans, depuis</i> и израз <i>il y a</i> : <i>Je pars dans deux jours ; On est ici depuis lundi ; Nous sommes arrivés il y a trois jours ;</i> б) исказивање симултаности и будућности у прошлости: <i>Ce jour-là il est venu me dire qu'il partait ; il m'a dit qu'il allait déménager ; il a promis qu'il nous écrirait.</i> 9. Глаголске начине и времена: индикатив (утврђивање градива из шестог разреда) : презент, сложени перфект, имперфект, футур први индикатива, као и перифрастичне конструкције : блиски футур, прогресивни презент, блиска прошлост; б. <i>Estar + gerundio</i> - и рецептивно и продуктивно у свим глаголским лицима (- ¿<i>Qué estás haciendo?</i> -	
--	--	---	--

		<i>Estoy leyendo el periódico.)</i> в. <i>Imperativo и presente del subjuntivo</i> горе наведених глагола (у негираним императивним конструкцијама и у формалном стилу обраћања: <i>habla/hable/hablad/hablen/no hables/no hablen/no habléis</i>) – и рецептивно и продуктивно г. Прошла времена (индикатив и субјунктив у доле наведеним конструкцијама): <i>Pretérito perfecto simple (pretérito indefinido); Pretérito imperfecto; Pretérito perfecto compuesto, Pretérito pluscuamperfecto</i>: – фреквентни правилни глаголи и одређени број најфреквентнијих неправилних глагола у свим глаголским лицима (<i>hablar, comer, beber, pensar, trabajar, escribir, leer, vivir, jugar, viajar, estudiar// ser, estar, tener, ir, traer, decir, venir, etc...</i>) - и рецептивно и продуктивно <i>El fin de semana pasado visité a mis abuelos. Lo siento, se me olvidó la tarea en casa. Cuando era pequeña, me gustaba jugar con las muñecas. ¿Has terminado la tarea? Me dijo que lo había hecho.</i> д. Модални глаголи (у горе наведеним глаголским временима) - и рецептивно и продуктивно као комплетне фразе, у конструкцијама са инфинитивом и са именским додацима: <i>poder, querer, saber, tener que, gustar</i> <i>Me gusta este libro. ¿Puedo salir? Quiero viajar a México. Tengo que estudiar mucho.</i> ђ. Безличне конструкције са субјунктивом - рецептивно и продуктивно <i>Es importante que estudies lenguas extranjeras. Es necesario que duermas bien.</i> е. Личне конструкције са презентом субјунктива - рецептивно и продуктивно <i>Te recomiendo que viajes a España</i> ж. Футур (и рецептивно и продуктивно) само правилних глагола и најфреквентнијих глагола са	
--	--	--	--

		редукцијом основе <i>Este verano viajaré a España. Te lo diré mañana.</i> з. Основни глаголски изрази - рецептивно и продуктивно <i>tener que + infinitivo/, deber + infinitivo, hay que + infinitivo, hay+ imenica</i> <i>(hay mucha gente aquí)</i> и. Основни глаголски изрази за увођење зависних реченица у процесумедијације: <i>Pienso que, Dice que, ...</i> <i>Pienso que le gusta esta película. Dice que te va a prestar el libro.</i> ј. Основни принципи слагања времена (превенствено рецептивно): <i>Me dijo que vendría.</i> <i>Me dijo que lo había hecho.</i> к. Кондиционалне реченице (превенствено рецептивно): <i>Si tengo mucho dinero, viajaré a España. Si tuviera mucho dinero, viajaría a España.</i> <i>Si hubiera tenido mucho dinero, habría viajado a España.</i> Прилози - рецептивно и продуктивно а. Формирање прилога помоћу суфикса – <i>mente</i> (из основног речника). б. Прилози за време: <i>ahora, siempre, a menudo, con frecuencia, nunca, a veces, de vez en cuando, etc...</i> в. Прилози за количину: <i>mucho, poco, bastante, suficiente(mente)</i>. г. Прилози за начин: <i>bien, mal, así, de tal manera, rápido, despacio, voluntariamente.</i> д. Прилози и предлошки изрази за место и правац кретања: <i>aquí, allí, en la calle, en casa, a casa, a clase, etc.</i> Бројеви: основни до 10000 Упитне реченице - рецептивно и продуктивно а. са упитном речи (<i>¿Quién?, ¿Cuándo?, ¿Cómo?, ¿Dónde?, etc.</i>) ,б. које захтевају одговора да/не (<i>sí/no</i>) Негација - рецептивно и продуктивно <i>No trabaja hoy.</i> <i>No quiero ir al cine esta tarde.</i>	
--	--	---	--

Разред: четврти

ЦИЉ	ИСХОДИ НА КРАЈУ ЧЕТВРТОГ РАЗРЕДА Ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
СЛУШАЊЕ Оспособљавање ученика заразумевање усменог говора	глобално, детаљно и селективно (у зависности од захтева комуникативне ситуације) разуме различите усмене текстове (дијалоге, монологе, песме и друго) о темама предвиђеним наставним програмом у трајању од 3 до 5 минута (у зависности од степена познавања теме и контекста), које чује уживо или са аудио визуелних записа. а) Разуме и реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са активностима на часу (говор наставника и другова, аудио и визуелним материјали у настави); б) Разуме рекламе, радио и ТВ емисије блиске интересовањима ученика или од значаја за младе и о темама образовног карактера из <i>популарне</i> <i>науке</i> ; в) Разуме усмене текстове које исказују говорници различитих стандардних варијетета о темама из свакодневног живота ближег и даљег учениковог окружења, а које се односе на узрасто специфична интересовања.	ОПШТЕ ТЕМЕ Свакодневни живот (генерацијски конфликти и начини превазилажења) Образовање (образовање за све, пракса и припреме за будуће занимање, размена ученика) Познате фирме, предузећа, установе, институције у земљама чији се језикучи Културни живот (међународни пројекти и учешће на њима) Заштита човекове околине (волонтерски рад) Медији (штампа, телевизија, електронски медији) Историјски догађаји/линости из земаља чији се језик учи Свет компјутера (предности и мане употребе компјутера) Праћење новина у области међународних правно- административних послова Конкурисање на посао, праксу, даље студирање КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ Представљање себе и других Поздрављање (састајање, растанак; формално, неформално, специфично по регионима) Идентификација и именовање особа, објеката, боја, бројева итд.) Давање једноставних упутстава и команди Изражавање молби и захвалности Изражавање извињења	Облици наставе Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: комуникативна настава страних језика уз примену техника рада у групама и паровима, додатних средстава у настави (АВ материјали, ИТ, игре, аутентични материјали, итд.), као и уз примену принципа наставе по задацима (task-based language teaching; enseñanza por tareas, handlungsortorientierter FSU) Место реализације наставе Настава се реализује у учионици или одговарајућем кабинету Препоруке за реализацију наставе слушање и реаговање на налоге и/или задатке у вези са текстом који чита наставник или који ученици чују сазвучних записа рад у паровима, малим и великим групама (мини- дијалози, игра по улогама,

ПИСАЊЕ Оспособљавање ученика записивања краћих текстова различитог садржаја	пише сруктурисане и кохерентне текстове дужине од 140 до 160 речи у којима користећи познату лексику и морфосинтаксичке структуре описује догађаје и лична искуства. да пише поруке и писма (у електронској и традиционалној форми) различитог садржаја (захваљивање, позивање, извињење, тражење и давање информација).	Изражавање потврде и негирање Изражавање допадања и недопадања Изражавање физичких сензација и потреба Исказивање просторних и временских односа Давање и тражење информација и обавештења Описивање и упоређивање лица и предмета Изрицање забране и реаговање на забрану Изражавање припадања и поседовања Скретање пажње Тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања	симулације, итд.) мануалне активности (израда панона, презентација, зидних новина, постера за учионицу или родитеље и сл.) дебате и дискусије примерене узрасту (Н.Б. дебате представљају унапред припремљене аргументоване монологе са ограниченим трајањем, док су дискусије спонтаније и неприпремљене интеракције на одређену тему)
ГОВОР Оспособљавање ученика за кратко монолошко излагање и за учешће у дијалогу на страном језику	прилагођавајући свој говор комуникативној ситуацији, у временском трајању од два до три минута, на сруктурисан начин: а) говори о себи и свом окружењу, о догађајима и активностима у школи и ван ње; б) изрази своје утиске, осећања и аргументовано мишљење и ставове у вези са темама које су програмом предвиђене. Интеракција Ученик треба да: поштујући социокултурне норме комуникације са саговорницима размењује информације, мишљења и ставове о темама које су из свакодневног живота, блиске његовом интересовању или из популарне науке и културе започиње и води разговор о познатим темама., одржава континуитет и завршава га.	Тражење и давање дозволе Исказивање честитки Исказивање препоруке Изражавање хитности и обавезности Исказивање сумње и несигурности ГРАМАТИЧКИ САДРЖАЈИ Италијански језик Ученици треба да разумеју и користе: Именице – властите и заједничке, одговарајући род, број, са детерминативом: Signora/Signor Rossi, Maria, Anna, Federica, Giovanni, Riccardo, Belgrado, l'Italia, la Serbia, il Tirreno, l'Adriatico, le Alpi, gli Appennini; i miei genitori, mia madre, Il loro padre, il nostro paese, i vostri figli, questo studente, questa ragazza, quell'amico, quella casa. Деривација именица и прављење сложених именица. Понављање градива из претходних година учења. Алтерација именица (основни суфикси за аугментатив, пејоратив, деминутив и хипокористике -ino, -one, -accio, -etto, -ello, -uccio, -otto). Лажна алтерација (focaccia, fioretto, montone...) Системски приказ морфолошких карактеристика . 2. Употреба члана систематизација Партитивни члан: Ho comprato un'etto di prosciutto.	решавање «текућих проблема» уразреду, тј. договори и мини- пројекти обимнији пројекти који се раде у учионици и ван ње у трајању од неколико недеља до читавог полугодишта уз конкретно видљиве и мерљиве производе и резултате развијање језичких вештина у домену језика струке, примењивањем истих стратегија учења као и код општег језика и користећи аутентичне или адаптиране стручне текстове (писане или усмене) прилагођене узрасту, нивоу знања језика и познавању струке граматичка грађа предвиђена Програмом добија свој смисао тек када се доведе у везу са датим комуникативним функцијама и темама, и то у склопу језичких активности разумевања (усменог) говора и писаног текста,

ЧИТАЊЕ Оспособљавање ученика за функционално читање и разумевање различитих, узрасно и садржајно примерених врста текстоваради информисања, извршавања упутстава и остварења естетског доживљаја (читање ради личног задовољства)	разуме глобално, детаљно и селективно (у зависности од захтева комуникативне ситуације и личних потреба) различите писане текстове (писма, новинске чланке, јасна илустрована упутства, огласе, прилагођене књижевне текстове, текстове у вези са градивом других наставних предмета и слично) о темама из свакодневног живота и популарне науке, ближег и даљег учениковог окружења, а које се односе на узрасно специфична интересовања и чија дужина зависи од чињенице у коликој мери ученик познаје дату тему и контекст. Увиђајући намеру аутора текста и контекста у којем је текст настао (емоционални и друго), ученик чита: а) да би се информисао; б) да би пратио упутства; в) ради задовољства.	Voglio delle mele. Non mangio pane. 3. Заменице за директни и индиректни објекат: Marco e Ana sono tuoi amici? Non, non li conosco. Il libro? Scusi, lo porto domani. E tu Marco, hai scritto a tua sorella? No, non le ho scritto, non ho avuto tempo. Заменице за директни и индиректни објекат, у пару, слагање са императивом, инфинитивом и ecco: Che bel libro! Me lo compri? Sì, te lo compro per il compleanno. Devo comprarti anche l'orologio, arrivi sempre in ritardo! Dove ho messo il biglietto per il cinema? Me l'ha portato Maria ieri sera. Eccolo, l'ho messo in tasca. Gerundio presente + ненаглашене личне заменице, рефлексивне заменице и речце ci, ne. Ненаглашене личне заменице, систематизација. Релативне заменице che, cui, il quale/la quale и dove: Ho incontrato il professore di matematica che mi ha detto di portare i compiti domani. Siamo andati a casa in montagna dove abbiamo passato le vacanze l'anno scorso. Релативна заменица cui. Е' il ragazzo di cui ti ho parlato. E' l'amica con cui vado al cinema spesso. Неодређене заменице - придеви (niente/nulla, nessuno, qualcosa, qualcuno, qualche, alcuni) 4. Придеве – одговарајући род, број, место, поређење: un ragazzo grande, una ragazza grande, le persone simpatiche, un piore rosso, Giovanna è più alta della sua sorella, noi siamo meno veloci di voi. Giorgio è il più grande chiacchierone di noi tutti. Алтерација придева. Најчешћи фразеолошки изрази са придевима (sano come un pesce, lento come una lumaca, matto da legare, ubriaco fradicio...). Компарација придева, компаратив и	усменог и писменог изражавања и медијације; полазиште за посматрање и увежбавање језичких законитости јесу усмени и писани текстови различитих врста, дужине и степенатежине; користе се, такође, изоловани искази, под условом да су контекстуализовани и да имају комуникативну вредност планира се израда два писмена задатка.
---	---	--	--

СОЦИОКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА Стицање и овладавање социокултурним компетенцијама неопходним за писану и усмену употребу језика	у оквиру поља свог интересовања, знања и искуства, препозна и разуме сличности и разлике у погледу навика (вербална и невербална комуника-ција), обичаја, менталитета и институција које постоје између наше земље и земаља чији језикучи препозна и разуме најчешће присутне културне моделе свакодневног животаземље и земаља чији језик учи препозна и адекватно реагује наформалност говорне ситуације адекватно користи најфреквентије стилови и регистре у вези са знањима из страног језика, али и из осталих области школских знања и животних искустава адекватно реагује на прагматичке функцијеговорних чинова у циљном језику различите од оних у Л1 (степен форманости, љубазности, као и паралингвистичка средства: гест, мимика, просторни односи међу говорницима, итд.) учествује у свим видовима модерне комуникације (електронске поруке, СМС поруке, дискусије на блогу или форуму, дрштвене мреже) користи све досад наведене стратегије	суперлатив Maria e' la piu' alta della classe. Апсолутни суперлатив Maria è bellissima. Присвојне придеве и заменице: Dove sono le tue scarpe? Ecco le mie! Употреба члана уз присвојне придеве: Mia madre parla l'italiano. La mia sorellina non va ancora a scuola. Il loro fratello fa la sesta. 5. Бројеве: основне, редне : E' un libro di cento pagine! Abito al settimo piano. Faccio la sesta. 6. Питања: Puoi venire a casa mia domani? Conosci la mia cugina? Che cosa aspettate? Dove andate? A che ora tornate a casa? E quando torni? Abiti qui? C'è qui il tuo indirizzo? Perché? Chi torna domani? 7. Нерацију: Io non mangio frutta. Tu non lo vedi domani. 8. Заповедни начин за сва лица: Fa' presto! Non tornare tardi ! Non andate via senza di me. Prego Signora, entri! Mi dia un etto di prosciutto e tre tosette, per favore! Императив са ненаглашеним личним заменицама: Guardalo! Portami il libro! 9. Модалне глаголе: dovere, potere, volere и sapere, са модалном вредношћу, у свим временима. Devi partire subito. Sai nuotare? Употреба помоћних глагола са модалним глаголима у сложеним временима: Ho dovuto comprare l'aspirina. Sono dovuto andare a letto tardi. Слагање ненаглашених заменица са партиципом: Hai il nuovo quadreno? Ho dovuto comprarlo per le ore di matematica. 10. Глаголска времена: Presente Indicativo фреквентних глагола, рачунајући и повратне; Congiuntivo Presente фреквентних глагола, везана за медијацију: Penso che Maria non capisca bene. Penso che non possa venire alle sei. Passato prossimo и Imperfetto— грађење и контрастирање употребе: Dormivo quando è	
--	--	--	--

	развоја комуникативних компетенција примењујући језик струке у складу са нивоом знања језика и потребама	tornato Marco. L'ho conosciuto al mare, tanti anni fa, quando avevo appena cinque anni! Futuro: Ragazzi, domani andremo tutti insieme a teatro. Giulia tornerà fra quattro mesi. Имперфекат (Imperfetto): C'era una volta un re e viveva in un castello. Плусквамперфекат (Trapassato prossimo): Sono arrivato alla stazione quando il treno era già partito. Презент коњунктива (Congiuntivo presente) : Penso che Maria debba studiare di più. Прости перфект (Passato Remoto) творба и основна употреба, само рецептивно: Marco entrò e vide il computer acceso. Ma nella stanza non c'era nessuno. Кондиционал презента (Condizionale Presente): Vorrei un chilo di mele, per favore ! Potresti prestarmi il tuo libro di italiano ? Gerundio presente. Грађење и употреба у временским и начинским реченицама Ho incontrato Marco tornando a casa. Maria andava a scuola mangiando il gelato. Фразеолошки изрази са глаголима (fumare come un turco, ridere come un matto, bere come una spugna...). Хипотетички период: Реална погодбена реченица Se fa bel tempo vado in gita. Se farà bel tempo andrò in gita Иреална хипотетичка реченица са имперфектом: Se faceva bel tempo andavo al mare. Иреална погодбена реченица, са имперфектом у протази и аподози: Se faceva bel tempo, andavo in gita. 11. Предлоге и сажете чланове: Vivo a Kragujevac, in Serbia; in luglio andiamo in vacanza a Belgrado; ieri siamo andati allo Zoo; ritorni dalla scuola a quest'ora ? E' in macchina, arriva a casa fra poco. Non faremo tardi al cinema, lo spettacolo inizia alle otto, ci	
--	---	---	--

		aspetteranno a casa di Marco, ci andiamo tutti a piedi. 12. Прилоге за време, место, начин, количину: prima, dopo, oggi, domani, sempre, qui, lì, là, davanti, dietro, bene, male, poco, molto, tanto, troppo, più, meno. Положај прилога у односу на глагол. Положај прилога mai, sempre, ancora, già из passato prossimo. Грађење прилога од придева помоћу суфикса менте 13. Речце: Прилошке вредности речца ci и ne: Ci vado subito. Lui ci crede. Ci scherziamo tutti. Ne parlo spesso. Non ne penso nulla. Ne sono tornata ieri. 14. Везнике e, o, ma, se. Сложена реченица: употреба везника који уводе зависну реченицу (временску, узрочну, релативну, хипотетички период) НЕМАЧКИ ЈЕЗИК Ученици треба да разумеју и користе: 1. Именице, заменице, члан, придеве Употреба именица са свим категоријама рода, броја, падежа. Употреба основних суфикса за извођење именица и њихово генусно одређење: die Freundschaft, die Meinung, die Müdigkeit; der Schlaf, der Lehrer; das Gerede, das Gebirge. Употреба фреквентнијих изведених и сложених именица (рецептивно и продуктивно). Употреба неодређеног, одређеног, нултог, негационог, упитног, присвојног и показног члана: Ich habe ein Buch. Schau mal, das Buch da! Er trinkt gern Tee. Er trinkt keinen Tee. Welches Buch liest du? Gib mir dein Buch. Gib mir dieses Buch. Употреба неодређених детерминатива (manch-, viel-, einig-, all-). Употреба контрахованог члана: im Buch, am Strand, ans Meer. Употреба личних заменица у номинативу, акузативу и дативу. Употребанеодређених заменица	
--	--	---	--

		man, jemand, etwas. Употреба придева у атрибутској функцији (рецептивно и продуктивно). Употреба компаратива и суперлатива (укључујући и компаративске фразе: Dein Haus ist billiger als meine Wohnung.) 2. Глаголи и глаголска времена, стања и начина Употреба глагола у презенту, претериту, перфекту и футуру. Употреба глагола у конјунктиву II за изражавање жеље и љубазне молбе. Употреба императива. Употреба глагола у пасиву (рецептивно). Употреба модалних и основних модалитетних глагола: Ich habe zupacken. Ich hoffe, dich wiederzusehen. Употреба рефлексивних и реципрочних глагола: Ich lege mich ins Bett. Wir küssen uns. 3. Предлози, прилози, партикуле Употреба предлога који регирају генитив, датив и акузатив. Употреба предлога који регирају по два падежа – датив и акузатив (Wechselpräpositionen). Употреба темпоралних, локалних и модалних прилога. Употреба основних партикула (рецептивно): Was machst du denn da? Kommst du einfach mal vorbei? Das kann ich aber nicht. 4. Фраза и реченица Употреба генитивске посесивне фразе: das Haus meiner Eltern. Употреба основних глагола, именица, придева са предложном допуном: Interesse für Sport, interessiert daran, sich interessieren für. Глаголски комплекс: употреба реченичног оквира и разоквирење у комуникативне сврхе (рецептивно). Употреба основних безличних глагола (Es regnet. Es blitzt.), једновалентних (Ich schlafe. Ich laufe.), двовалентних (Ich lese ein Buch. Ich schreibe	
--	--	--	--

		einen Brief.) и најфреквентнијих тровалентних глагола – глагола саопштавања и давања (Ich gebe meiner Mutter ein Geschenk.). Употреба глагола са већим бројем допуна различитог облика (именичке и заменичке фразе) и њихов редослед у реченици: Ich gebe meiner Mutter ein Geschenk. Ich gebe ihr ein Geschenk. Ich gebe es meiner Mutter. Ich gebees ihr. РУСКИ ЈЕЗИК Ученици треба да разумеју и користе: Изговор и бележење акцентованих и редукованих самогласника о и а. Изговор и бележење сугласничких група – асимилација сугласника позвучности. Појам фонетске речи. Основни типови интонационих онструкција у оквиру сложене реченице. Слагање субјекта (именица, заменица) и именског предиката: Я уверена(уверен) в том, что... Я согласна (согласен). Это новое пальто. Основни појмови о значењу и употреби глаголског вида и система глаголских времена : Анна(Вова) читает... вчера читала Вера (вчера читал Дима)... завтра будет читать Мила (Толя)...я прочитала (прочитал)...мы (вы, они) прочитали... я прочитаю...ты прочитаешь. Употреба садашњег и прошлог времена глагола хотеть, бежать, бегать, ехать, ездить, идти, ходить, лететь, летать, плыть, плавать., Исказивање заповести: Читай (читайте) вслух! Давайте повторим! Сядьте! Смотри не опоздай! По газонам не ходить! Исказивање негације: Ученик пишет не карандашом, а ручкой. Нет, она не придет. Никого(ничего) не вижу. Ни о ком(чем) не думаю. Исказивање начина вршења радње: хорошо учиться, писать по-русски...; рассказать своими словами, написать без ошибок.	
--	--	--	--

		Исказивање временских односа: сейчас, теперь, всегда, никогда; в среду, в сентябре, в 2008 году. Исказивање места и правца: сидеть дома, идти домой; в чем, во что; за чем, за что; быть у врача, прийти от врача; идти по городу(по улице). Употреба глагола кретања иди, ходить у пренесеним значењима: снегидет; часы идут; костюм тебе идет; идет! ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК Ученици треба да разумеју и користе3]: 1. Средства за наглашавање реченичних делова c'est ... qui и c'est... que: C'est Pierre qui va le faire ; c'est toi que j'aime. 2. Средства која указују на лице: а) наглашене личне заменице после предлога : On peut aller chez moi; Je peux m'asseoir à côté de vous? Je n'ai jamais été chez eux ; б) наглашене личне заменице после позитивног императива : Regarde-moi ! Ouvre-lui ! Téléphonez-leur ! 3. Актуализаторе именице: а) вредности одређеног члан – генерализација: Les enfants aiment les jeux de société; спецификација: Le frère de Mia aime jouer au Scrabble ; б) изостављање члана: натписи (Pâtisserie), врсте производа (Chocolat, Savon de Marseille), спискови (lait, beurre, baguette, jambon, fromage blanc); испред именици у позицији атрибута: Elle est médecin ; Il est boulanger ; в) демонстративе (заменице): celui-ci/là ; celle-ci/là (као одговор на питање Lequel? / Laquelle ?); Cette moto? C'est celle de mon grand frère ; г) посесиве (заменице): le mien/la mienne; le tien/la tienne; le sien/la sienne; д) квантификаторе un peu de / beaucoup de; pas assez de / assez de / trop de . 4. Модалитете реченице:	
--	--	--	--

		а) негацију (инфинитива): Ne pas ouvrir les fenêtres; Ne pas se pencher; ерогацију : упитну морфему n'est-ce pas? инверзију (рецептивно): Avez-vous compris ? Voulez-vous essayer ?	
		5. Парцијално директно и индиректно питање: Quand est-ce qu'on part? Il demande quand on part; Où sont mes affaires? Elle demande où sont ses affaires. (Симултаност радњи). 6. Средства за исказивање просторних односа: а) прилошки и други изрази: par terre, au milieu, au centre, dehors, dedans ; б) прилошке заменице en и у: Tu vas à Nice? Non, j'en viens. Tu vas souvent à la campagne ? J'y vais chaque été. 7. Квалификацију: а) место придева petit, grand, jeune, vieux, gros, gentil, beau, joli, long, bon, mauvais; б) промена значења неких придева у зависности од места: Un grand homme / un homme grand ; un brave homme / un homme brave. 8. Средства за исказивање временских односа: а) предлози dans, depuis и израз il y a : Je pars dans deux jours ; On est ici depuis lundi ; Nous sommes arrivés il y a trois jours ; б) исказивање симултаности и будућности у прошлости: Ce jour-là il est venu me dire qu'il partait ; il m'a dit qu'il allait déménager ; il a promis qu'il nous écrirait. 9. Глаголске начине и времена: - индикатив (утврђивање градива из шестог разреда) : презент, сложени перфект, имперфект, футур први индикатива, као и перифрастичне конструкције : блиски футур, прогресивни презент, блиска прошлост;	
		- il faut que, je veux que, j'aimerais que пражени презентом субјунктива глагола прве групе (Il faut que tu racontes ça à ton frère), као и	

		рецептивно: Il faut que tu fasses/ que tu ailles/ que tu sois/ que tu lises/ que tu saches/ que tu écrives; - презент кондиционала : Si mes parents me laissent partir, je viendrais avec toi ! - императив (рецептивно): aie un peu de patience, n'ayez pas peur ; - рецептивно (ради разумевања прича и бајки): облици простог перфекта (треће лице једине и треће лице множине). 10. Средства за исказивање погодбе: Si tu as le temps, viens à la maison ; On ira voir le match si tu finis tes devoirs. ШПАНСКИ ЈЕЗИК 1. Именска група Род и број именица – систематски приказ морфолошких карактеристика; систематизација градива пређеног од 1. до 7. разреда. Детерминативи – системски приказ морфолошких карактеристика; систематизација градива пређеног од 1. до 7. разреда. Описни придеви – системски приказ морфолошких и морфо- синтаксичких карактеристика; систематизација градива пређеног од 1. до разреда. Заменице – системски приказ морфолошких карактеристика. Бројеви – систематизација градива пређеног од 1. до 7. разреда. Предлози у именској групи – систематизација градива пређеног од 1. до разреда 2. Глаголска група Глаголи системски приказ морфо- синтаксичких карактеристика; систематизација градива пређеног од 1. до 7. разреда. Глаголска времена, индикатив: (футур, презент, перфекат	
--	--	--	--

		(pretérito perfecto simple, imperfecto, pretérito perfecto compuesto), pluskvamperfekat) правилних и до тада усвојених неправилних глагола. Презент субјунктива правилних глагола и до тада усвојених неправилних глагола. Презент 3. лица субјунктива у функцији императива. Основне глаголске перифразе: ir a + infinitivo, tener que + infinitivo, deber + infinitivo, deber de + infinitivo, dejar de + infinitivo, estar + gerundio у дотада обрађеним глаголским временима. Глаголска времена: субјунктив (презент, перфекат (pretérito perfecto simple, imperfecto, pretérito perfecto compuesto), плусквамперфекат):творба и основна употреба , само рецептивно. Прилози и прилошке конструкције - системски приказ морфолошких карактеристика; систематизација градива пређеног од 1. до 7. разреда. Предлози у глеголској групи - систематизација градива пређеног од 1.до 7. разреда. 3. Сложена реченица Сложена реченица — систематизација типова сложених реченица и њихових употреба. : Јукстапониране сложене реченице (Estaba durmiendo, no escuché nada) и Координиране сложене реченице (Pedro lee y Jorge escucha la música). Директан и индиректан говор са que; Безличне и личне конструкције са инфинитивом и субјунктивом (esnecesario que trabajes/es necesario trabajar/te recomiendo que trabajes) Субордиране реченице са que, cuando, como, уз употребу субјунктива(само рецептивно) Кондиционалне реченице: si tengo dinero, viajaré a España; si tuviera dinero, viajaría a España; si hubiera tenido dinero, habría viajado a España (друга два типа само рецептивно)	
--	--	--	--

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА

Матерњи језик

Историја

Социологија са правом грађана

Рачунарство и информатика

ПРИНЦИПИ ЕКОНОМИЈЕ

ОСТВАРИВАЊА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА - ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I	111					111
II	72					72

Напомена: у табели је приказан годишњи фонд часова за сваки облик рада

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА:

- Стицање основних знања о развоју економије, принципима, методима и моделима који се користе у економској науци;
- Стицање знања о функционисању тржишта;
- Стицање основних знања о трошковима предузећа;
- Стицање основних знања о понашању предузећа у различитим тржишним структурама;
- Стицање знања о тржиштима фактора производње и функционалној расподели дохотка;
- Стицање знања о важности проучавања економских активности на нивоу привреде као целине;
- Стицање основних знања о могућностима и начинима мерења резултата друштвене производње;
- Стицање основних знања о улози финансијског система у усклађивању штедне и инвестиција;
- Стицање основних знања о новцу, креирању новца и регулисања количине новца у оптицају;
- Стицање знања о промени вредности новца и промене нивоа цена;
- Стицање основних знања о незапослености као макроекономској варијабли.

НАЗИВ И ТРАЈАЊЕ МОДУЛА ПРЕДМЕТА

Разред: **први**

НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)
Економска наука: развој, принципи и методи анализе	21
Понуда, тражња и функционисање тржишта	33
Трошкови производње	18
Тржишне структуре и понашање предузећа	24
Тржишта фактора производње и функционална расподела доходака	15

Разред: други

НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)
Макроекономија: теорија, анализа и политика	8
Систем националних рачуна	16
Финансијски систем	18
Новац у макроекономији	16
Инфлација	8
Незапосленост	6

ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ, ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ И НАЧИНИ ОЦЕЊИВАЊА МОДУЛА

Назив модула: **Економска наука: развој, принципи и методи анализе**

Трајање модула: **21 час**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Стицање основних знања о развоју економије, принципима, методима и моделима који се користе у економској науци	дефинише предмет изучавања економије као науке разликује најрепрезентативније школе економске мисли наведе основне идеје репрезентативних школа економске мисли идентификује значај одређених школа економске мисли за развој економске науке дефинише потребе наводи различите врсте потреба доведе у везу неопходност размене добара ради задовољења потреба дефинише реткост и избор наведе принципе индивидуалног одлучивања дефинише опортунитетни трошак дефинише граничне (маргиналне) промене препозна утицај подстицаја на понашање	Дефинисање економије као науке Настанак и развој економске науке (Меркантилизам, Физиократизам, Класична политичка економија, карактеристике Марксове теорије) Маргиналистичка револуција и неокласична економија Развој економије у двадесетом веку Кејнзијанизам и монетаризам Економија понуде, Теорија рационалних очекивања, Нови кејнзијанци	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (21 час) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе (препоручене методе: грудва снега, галеријска шетња, плакат) Користити презентације

	људи и друштва наведе принципе међусобног деловања људи препозна користи од учешћа у трговини дефинише тржишну привреду дефинише тржиште препозна значај тржишта за организовање економских активности дефинише појам „тржишни неуспех“ дефинише појам „екстерналије“ дефинише појам „тржишна моћ“ наведе принципе функционисања привреде дефинише појам „продуктивност“ опише утицај продуктивности на ниво животног стандарда дефинише инфлацију препозна негативне последице инфлације дефинише научни метод идентификује значај посматрања у примени економског метода доведе у везу посматрање и претпоставке у примени економског метода препознаје значај графичких приказа у економији прикаже шематски дијаграм кружног тока објасни дијаграм кружног тока прикаже графички границу производних могућности идентификује принципе економског резоновања на примеру границе производних могућности дефинише микроекономију дефинише макроекономију	Потребе – појам и врсте (биолошке, културно- историјске, личне, заједничке, минималне, просечне, луксузне) Основни принципи економског резоновања Принципи индивидуалног одлучивања Интеракције људи у економским активностима Начин организовања економских активности Принципи функционисања привреде Научни метод у економији Моделирање економских појава Графички прикази у економији Економски модели: дијаграм кружног тока и граница производних могућности Микроекономија и макроекономија	Користити шеме Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак
--	--	--	---

Назив модула: **Понуда, тражња и функционисање тржишта**

Трајање модула: **33 часа**

ЦИЉЕВИМОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИНОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Стицање знања о функционисању тржишта	дефинише понуду и тражњу дефинише тражену количину добара прикаже графички криву тражње прикаже графички криву тржишне тражње (збиртражње појединаца) разликује променљиве које утичу на тражњу дефинише понуђену количину добара прикаже графички криву понуде прикаже графички криву тржишне понуде (збирпонуда свих продаваца) разликује променљиве које утичу на понуду дефинише тржишну равнотежу дефинише равнотежну цену дефинише равнотежну количину прикаже графички тржишну равнотежу објасни закон понуде и тражње анализира промену тржишне равнотеже дефинише ценовну еластичност тражње наведе факторе који утичу на ценовну еластичносттражње израчуна ценовну еластичност тражње разликује криве тражње на основу њиховихеластичности прикаже графички криве тражње са различитимкоефицијентима еластичности дефинише укупан приход објасни промену укупног прихода услед променецена у зависности од еластичности тражње дефинише доходну еластичност тражње	Тржишта и конкуренција Тражња – појам Крива тражње Променљиве које утичу на тражњу: доходак, цена, укус,очекивања, број купаца Понуда – појам Крива понуде Променљиве које утичу на понуду: цена добра, цена инпута, технологија, очекивања, број продаваца Равнотежна цена и промена равнотеже Тржишна равнотежа, вишак добара, мањак добара Закон понуде и тражње Анализа промене тржишне равнотеже Еластичност тражње – појам Ценовна еластичност тражњеи њене детерминанте Израчунавање ценовне еластичности тражње Разноврсност кривих тражње Укупни приход и ценовна еластичност тражње Доходна еластичност тражње Унакрсна еластичност тражње	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења,планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (33 часа) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује кроз методе активно орјентисане наставе (препоручене методе:грудва снега, галеријска шетња, плакат) Користити презентације Користити шеме Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак тест практичних вештина

	дефинише унакрсну еластичност тражње дефинише ценовну еластичност понуде наведе факторе који утичу на ценовну еластичност понуде израчуна ценовну еластичност понуде прикаже графички криве понуде са различитим коефицијентима еластичности	Еластичност понуде – појам Ценовна еластичност понуде и њене детерминанте Израчунавање ценовне еластичности понуде Разноврсност кривих понуде	
--	--	--	--

Назив модула: **Трошкови производње**

Трајање модула: **18 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИНОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Стицање основних знања о трошковима предузећа	дефинише појам трошкова разликује експлицитне и имплицитне трошкове разликује економски профит и рачуноводствени профит дефинише производну функцију дефинише маргинални производ дефинише опадајући маргинални производ разликује фиксне и варијабилне трошкове разликује укупне и просечне трошкове дефинише маргинални трошак прикаже графички криве просечних трошкова и маргиналног трошка разликује трошкове на кратки и дуги рок	Трошкови производње - појам Експлицитни и имплицитни трошкови Профит – појам Економски и рачуноводствени профит Производња и трошкови Производна функција Крива укупног трошка Врсте трошкова Фиксни и варијабилни трошкови Укупни, просечни и маргинални трошак Трошковне криве Трошкови на кратки и дуги рок	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (18 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе (препоручене методе: грудва снега, галеријска шетња, плакат) Користити презентације Користити шеме Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода, усмено излагање тестове знања, активност на часу домаћи задатак

Назив модула: **Тржишне структуре и понашање предузећа**

Трајање модула: **24 часа**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Стицање основних знања о понашању предузећа у различитим тржишним структурама	дефинише различита тржишна стања наведе карактеристике конкурентног тржишта идентификује приход конкурентног предузећа објасни максимирање профита конкурентног предузећа представи графички криву понуде конкурентногпредузећа објасни када предузеће одлучује да обуставипроизводњу објасни када предузеће одлучује да излази са тржишта објасни када ће предузеће ући на тржиште прикаже графички профит конкурентног предузећа представи графички криву тржишне понуде препозна како тржиште реагује на промену тражње опише дугорочну равнотежу на конкурентномтржишту наведе карактеристике монополског тржишта препозна основне узроке баријера уласку на тржиште препозна како монополиста доноси одлуке о производњи и ценама (како максимира профит) наведе особености олигополске тржишне структуре препозна како олигополиста доноси одлуке опроизводњи и ценама наведе карактеристике монополистичке конкуренције	Тржишна структура – појам и врсте Конкурентно тржиште Приход Просечни и маргинални приход Максимизација профита и кривапонуде конкурентног предузећа Краткорочна одлука о обустављањупроизводње Дугорочна одлука предузећа о уласку на тржиште или изласку сањего Крива тржишне понуде на конкурентном тржишту Промена тражње на конкурентномтржишту Дугорочна равнотежа на конкурентном тржишту Монополско тржиште Баријере уласку Приход и профит монополскогпредузећа Олигопол – појам и врсте Равнотежа олигопола	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (24 часа) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује кроз методе активно орјентисане наставе (препоручене методе: грудва снега,галеријска шетња, плакат) Користити презентације Користити шеме Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак

	препозна како монополистички конкурентно предузећемаксимизира профит	Монополистичка конкуренција Равнотежа на тржишту монополистичке конкуренције	
--	---	---	--

Назив модула: **Тржишта фактора производње и функционална расподела доходака**

Трајање модула: **15 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИНОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Стицање знања о тржиштима фактора производње и функционалној расподели дохотка	дефинише факторе производње препозна карактер тражње за факторима производње препозна специфичности тражње и понуде рада дефинише маргинални производ рада израчуна вредност маргиналног производа рада описује како се успоставља равнотежа на тржишту рада дефинише појам капитал препозна како се успоставља равнотежа на осталим тржиштима објасни функционалну расподелу дохотка	Фактори производње (рад, земља, капитал) Тражња за радом и понударада Производна функција и маргинални производ рада Вредност маргиналног производа рада и тражња за радом Равнотежа на тржишту рада Остали фактори производње – земља и капитал Равнотежа на осталим тржиштима Функционална расподела дохотка (наднице, профити, ренте)	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (15 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе (препоручене методе: грудва снега, галеријска шетња, плакат) Користити презентације Користити шеме Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак, тест практичних вештина

Назив модула: **Макроекономија: теорија, анализа и политика**

Трајање модула: **8 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИНОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Стицање знања о важности проучавања економских активности на нивоу привреде као целине	доводи у везу микроекономију и макроекономију дефинише макроекономију препозна макроекономске варијабле и значај њиховог проучавања разликује активности учесника у економским трансакцијама објасни ток добара и новца на примеру кружног тока економских активности дефинише економску политику наведе циљеве и инструменте економске политике препозна утицај економске политике на производњу и цене	Микроекономија и макроекономија – сличности и разлике Макроекономија као економска дисциплина Кључна макроекономска питања Реална и монетарна макроекономија: кружни ток економских активности Макроекономија и економска политика	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (8 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе (препоручене методе: грудваснега, галеријска шетња, плакат) Користити презентације Користити шеме Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак

Назив модула: Систем националних рачуна

Трајање модула: 16 часова

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИНОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Стицање основних знања о могућностима и начинима мерења резултата друштвене производње	дефинише БДП идентификује улогу БДП у мерењу укупног дохотка и укупних издатака наведе компоненте БДП објасни компоненте БДП доводи у везу потрошњу и инвестиције у рачунима националног дохотка дефинише реални БДП разликује појмове штедња и инвестиције разликује појмове „национална штедња“, „лична штедња“ и „јавна штедња“ дефинише „буџетски дефицит“ дефинише „буџетски суфицит“ доводи у везу штедњу и инвестиције у рачунима националног дохотка дефинише номинални БДП дефинише реални БДП дефинише БДП дефлатор објасни употребу БДП дефлатора наведе недостатке БДП као мерила друштвеног благостања дефинише национални доходак	Бруто домаћи производ (БДП) – појам Компоненте БДП-а Потрошња, штедња и инвестиције у рачунима националног дохотка Номинални и реални бруто домаћи производ БДП дефлатор Национални доходак	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (16 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе (препоручене методе: грудва снега, галеријска шетња, плакат) Користити презентације Користити шеме Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак

Назив модула: **Финансијски систем**

Трајање модула: **18 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити устању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИНОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Стицање основних знања о улози финансијског система у усклађивању штедње и инвестиција	дефинише финансијски систем дефинише финансијске институције дефинише финансијска тржишта наведе особине обвезница опише у кратким цртама функционисање тржишта обвезница наведе особине акција опише функционисање тржишта акција дефинише појам „финансијски посредник“ разликује банке као финансијске институције разликује инвестиционе фондове као финансијске институције дефинише тржиште зајмовних средстава разликује изворе зајмовних средстава дефинише каматну стопу доводи у везу утицај нивоа каматне стопе на понуду и тражњу зајмовних средстава дефинише номиналну каматну стопу дефинише реалну каматну стопу препозна утицај суфицита и дефицита државног буџета на понуду и тражњу зајмовних средстава	Финансијски систем – појам Финансијске институције Финансијска тржишта Финансијски посредници Тржиште зајмовних средстава Понуда и тражња зајмовних средстава Каматна стопа Номинална и реална камата	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања <u>Облици наставе</u> Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (18 часова) <u>Место реализације наставе</u> Теоријска настава се реализује у учионици <u>Препоруке за реализацију наставе</u> Модул се реализује кроз методе активно орјентисане наставе (препоручене методе: грудва снега, галеријска шетња, плакат) Користити презентације Користити шеме <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак

Назив модула: **Новац у макроекономији**

Трајање модула: **16 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН СТВАРИВАЊА МОДУЛА
Стицање основних знања о новцу, креирању новца и регулисања количине новца у оптицају	дефинише новац наводи функције новца објасни функцију новца као средства размене објасни функцију новца као обрачунске јединице објасни функцију новца као чувара вредности разликује појмове „готов новца“ и „депозит повиђењу“ дефинише новчану масу разликује монетарне агрегате М1 и М2 као мере за количину новца у оптицају дефинише централну банку наведе функције централне банке описује улогу централне банке у регулисању понуде новца дефинише пословну банку описује укратко утицај пословних банака на понуду новца дефинише појам „обавезне резерве“ дефинише новчани мултипликатор израчуна величину новчаног мултипликатора наводи инструменте монетарне политике препозна значај операција на отвореном тржишту као инструмента монетарне политике препозна значај обавезне резерве као инструмента монетарне политике препозна важност есконтне стопе као инструмента монетарне политике	Новац – појам Функције новца Новац као средство размене Новац као обрачунска јединица Новац као чувар вредности Монетарни агрегати Понуда новца и монетарна политика Централна банка – појам и функције Пословне банке Пословне банке и понуду новца Новчани мултипликатор Инструменти монетарне политике	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (16 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе (препоручене методе: грудва снега, галеријска шетња, плакат) Користити презентације Користити шеме Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак

Назив модула: **Инфлација**

Трајање модула: **8 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИНОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Стицање знања о промени вредности новца и промене нивоа цена	дефинише инфлацију увиђа везу између промене цена и промене вредности новца наведе различите типове инфлације објасни различите типове инфлације наведе факторе који утичу на тражњу за новцем објасни факторе који утичу на тражњу за новцем доведе у везу понуду и тражњу новца прикаже графички равнотежни ниво цена прикаже графички утицај промене понуде новца на ниво цена и вредност новца анализира утицај промене понуде новца на ниво цена и вредност новца дефинише брзину оптицаја новца наведе једначину „квантитативне теорије новца“ објасни једначину „квантитативне теорије новца“	Инфлација – појам Врсте инфлације Понуда и тражња за новцем Монетарна равнотежа Брзина оптицаја новца Квантитативна теорија новца	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања <u>Облици наставе</u> Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (8 часова) <u>Место реализације наставе</u> Теоријска настава се реализује у учионици <u>Препоруке за реализацију наставе</u> Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе (препоручене методе: грудва снега, галеријска шетња, плакат) Користити презентације Користити шеме <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак

Назив модула: **Незапосленост**

Трајање модула: **6 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИНОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Стицање основних знања о незапослености као макроекономској варијабли	дефинише незапосленост разликује појмове „запослено лице“ и „незапослено лице“ дефинише радну снагу дефинише стопу незапослености израчуна стопу незапослености дефинише природну стопу незапослености објасни природну стопу незапослености дефинише цикличну стопу незапослености објасни цикличну стопу незапослености дефинише фрикциону незапосленост објасни постојање фрикционе незапослености дефинише структурну незапосленост објасни структурну незапосленост као разлог дугорочне незапослености препозна како политика државе утиче на незапосленост (пример: Закон о минималној надници) дефинише синдикат дефинише колективно преговарање објасни утицај синдиката и колективног преговарања на ниво надница и незапосленост	Незапосленост – појам Мерење незапослености (стопа незапослености) Природна стопа незапослености Циклична незапосленост Фрикциона незапосленост Структурна незапосленост Незапосленост и економска политика државе Синдикати и колективно преговарање	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (6 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе (препоручене методе: грудва снега, галеријска шетња, плакат) Користити презентације Користити шеме Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА

Организација набавке и продаје

Обука у виртуелном предузећу

Пословна економија – изборни

ПРАВО

ОСТВАРИВАЊА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА - ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I	74					74
II	108					108

Напомена: у табели је приказан годишњи фонд часова за сваки облик рада

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА:

- Стицање основних знања о држави и праву;
- Оспособљавање за праћење стручне литературе и прописа;
- Стицање знања о врстама, положају, настанку и престанку привредних субјеката;
- Стицање знања о правима и обавезама из радног односа;
- Стицање знања о посебним врстама уговора неопходним за велетрговину;
- Стицање знања о посебним врстама уговора неопходним за спољну трговину;
- Стицање знања о правном аспекту комуникације са државним органима у пословима vele и спољне трговине.

НАЗИВ И ТРАЈАЊЕ МОДУЛА ПРЕДМЕТА

Разред: **први**

НАЗИВ МОДУЛА	трајање модула (часови)
Основни правни појмови	30
Привредни субјекти	20
Права и обавезе из радног односа	24

Разред: **други**

НАЗИВ МОДУЛА	трајање модула (часови)
Уговори	59
Правни аспект спољнотрговинског пословања	29
Комуникација са државним органима	20

ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ, ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ И НАЧИНИ ОЦЕЊИВАЊА МОДУЛА

Назив модула: **Основни правни појмови**

Трајање модула: **30 часова**

ЦИЉ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање основних знања о држави и праву Оспособљавање за праћење стручне литературе и прописа	објасни елементе државе разликује функције државе објасни државну организацију класификује државне органе објасни поделу власти на законодавну, извршну и судску објасни надлежност државних органа објасни значење појма право објасни везу између државе и права дефинише правну норму објасни елементе правне норме разликује врсте правних норми дефинише појам правних аката наведе изворе права утврди правну снагу правног акта дефинише правни однос одреди елементе правног односа разликује субјекте права дефинише правну и пословну способност субјеката права објасни пуномоћје разликује објекте права разликује настајање, мењање и престајање правног односа класификује правне чињенице дефинише позитивно право разликује добровољно и принудно	Појам и елементи државе Појам и садржина унутрашње и спољашње функције државе Појам и обележја државне организације Врсте државних органа Појам поделе власти (законодавна, извршна и судска власт) Скупштина, Влада и органа правосуђа - надлежност Појам права Правни поредак Појам правне норме Елементи правне норме Врсте правних норми Појам и врсте правних акта Извори права Правна снага правног акта (критеријумиза одређивање) Појам и елементи правног односа Појам физичких и правних лица као субјеката права Појам правне и пословне способности Заступници Појам и врсте објеката права Настанак, престанак и мењање правног односа Правне чињенице	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (30 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Настава се реализује као активно оријентисана настава симулирајући реалне ситуације из праксе на крају модула ученик ради тест Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: усмено излагање тестове знања активност на часу

	понашање по правној норми објасни значење појмова уставност и законитост разликује својства појединачних правних аката разликује врсте правних средстава	Позитивно право Примена права Појам принципа уставности и законитости Својства појединачног правног акта (правноснажност и извршност) Појам и врсте правних средстава Појам, својства и дејства жалбе	
--	---	--	--

Назив модула: **Привредни субјекти**

Трајање модула: **20 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање знања о врстама, положају, настанку и престанку привредних субјеката Стицање знања о неопходности праћења позитивно важећих прописа и стручне литературе и прописа	наведе врсте привредних субјеката које предвиђа позитивно важећи закон; објасни значај индивидуалних обележја привредног друштва; објасни предузетника; објасни појединачне облике привредних друштава; разликује финансијске институције; објасни значај јавних предузећа; објасни надлежности органа за вођење регистра привредних субјеката разликује органе управљања и руковођења у различитим врстама привредних друштава објасни улогу пуномоћја за заступање привредног друштва разликује опште правне акте привредних субјеката разликује стечај и ликвидацију као начин престанка рада привредног друштва	Појам и врсте привредних субјеката Атрибути привредног субјекта Предузетник Обележја и врсте привредних друштава (ортачко, командитно друштво, друштво са ограниченом одговорношћу и акционарско друштво) Банке, берзе и осигуравајуће организације Јавна предузећа Агенција за привредне регистре Обрасци за упис у регистар привредног субјекта Решење о упису у привредни регистар Органи управљања и руковођења (скупштина, директор или управни орган ...) Заступање привредног друштва Оснивачка акта Правилници друштава (о раду, о рачуноводству, о ...), одлуке у привредном друштву	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (20 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Настава се реализује као активно оријентисана настава симулирајући реалне ситуације из праксе Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: усмено излагање тестове знања активност на часу

Назив модула: **Право и обавезе из радног односа**

Трајање модула: **24 часа**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Оспособљавање ученика за заснивање радног односа и остваривање права из радног односа	наведе битне елементе радног односа наведе опште и посебне услове за заснивање радног односа наведе радње у поступку заснивања радног односа састави пријаву на оглас ради заснивања радног односа објасни садржај обавештења о пријему радника разликује претходну проверу радних способности од пробног рада разликује радни однос на одређено и неодређено време разликује врсте радног времена објасни појам приправника објасни елементе уговора о раду објасни анекс уговора о раду разликује право на зараду, накнаду зараде и друга примања објасни одморе и одсуства састави захтев за добијање годишњег одмора састави захтев за добијање одсуства објасни материјалну одговорност запосленог наведе начине престанка радног односа	Појам и елементи радног односа Услови за заснивање радног односа Поступак заснивања радног односа Пријава на оглас; Позитиван и негативан одговор о пријему радника Претходна провера радних способности пробни рад Радни однос на одређено и неодређено време Појам и врсте радног времена: пуно, непуно, скраћено, прековремени рад Приправници Садржина уговора о раду Анекс уговора о раду Зарада (накнада зараде, трошкови, друга примања...) Појам и врсте одмора Појам и врсте одсуства Појам материјалне одговорности Врсте престанка радног односа	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (24 часа) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици ☐ Препоруке за реализацију наставе Настава се реализује као активно оријентисана настава симулирајући реалне ситуације из праксе Циљ је да се сви појмови и процедуре науче на најједноставнијим примерима Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: усмено излагање тестове знања активност на часу

Назив модула: **Уговори**

Трајање модула: **59 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊ МОДУЛА
Стицње знања о посебним врстама уговора неопходним за велетрговину	разликује изворе права у велетрговини објасни елементе облигационог односа разликује врсте облигација разликује стварна права објасни елементе уговора разликује врсте уговора по одређеним критеријумима објасни дејство уговора разликује врсте одговорности за мане ствари објасни модификације у уговору објасни начине престанка уговора објасни елементе уговора о продаји објасни својства уговора о продаји објасни посебне услове за настанак уговора о продаји објасни обавезе продавца и купца састави уговор о продаји на основу задатих елемената објасни карактеристике уговора о заступању објасни права и обавезе заступника и налогодавца објасни уговоре безготовинског плаћања објасни карактеристике уговора о комисиону објасни права и обавезе комисионара и комитента	Извори права: Закон о облигационим односима, Закон о трговини, Закон о јавним набавкама, општа акта која доносе надлежна Министарства, добри пословни обичаји појам облигација subjекти предмет извори врсте Појам стварних права Појам и елементи уговора Врсте уговора Дејство уговора Одговорност за материјалне и правне недостатке ствари Услов и рок Доцња Престанак уговора (раскид, ништави и рушљиви уговори) Уговор о продаји Својства уговора о продаји Дозвола и одобрења Права и обавезе продавца и купца Гаранције продавца Рекламације купца Уговор о заступању Права и обавезе заступника и	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (59 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Настава се реализује као активно оријентисана настава симулирајући реалне ситуације из праксе Модул се реализује тако да се фокус стави на уговор о продаји Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: усмено излагање тестове знања активност на часу

	објасни карактеристике и елементе уговора о превозу објасни права и обавезе пошиљаоца и превозиоца објасни права и обавезе превозиоца и примаоца објасни правни значај документације која прати робу у превозу објасни карактеристике и елементе уговора о шпедицији објасни права и обавезе шпедитера и налогодавца објасни карактеристике уговора о ускладиштењу објасни правни значај складишнице објасни права и обавезе складиштара и налогодавца објасни консигнацију објасни елементе уговор о осигурању робе у превозу објасни обавезе уговорних страна код уговора о осигурању робе у превозу разликује каско и карго осигурање разликује врсте ризика у зависности од транспортног средства објасни правни значај хартија од вредности објасни чек и меницу као инструмент обезбеђења објасни преносивост хартија од вредности	налогодавца Цесија, асигнација и компензација Уговор о комисиону Права и обавезе комисионара и комитента Уговор о превозу Права и обавезе пошиљаоца и превозиоца Права и обавезе превозноца и примаоца Уговор о шпедицији Права и обавезе шпедитера и налогодавца Уговор о ускладиштењу Складишница Права и обавезе складиштара и налогодавца Консигнација Уговор о осигурању робе у превозу Обавезе уговорних страна код уговора о осигурању робе у превозу Каско, карго осигурање Појам и врсте основних ризика код осигурања робе у транспорту Појам, и врсте хартије од вредности (меница, чек) Преносивост хартија од вредности	
--	---	---	--

Назив модула: **Правни аспекти спољнотрговинског пословања**

Трајање модула: **29 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање правног знања о посебним врстама уговора неопходним за спољну трговину	наброји изворе права значајне за спољнотрговинско пословање објасни уговор о продаји са елементом иностраности објасни прелазак ризика осигурања при превозу према правилима INCOTERMS-a објасни правни значај и последице међународних транспортних докумената наведе правни значај шпедитерских докумената објасни правни аспект документа при увозу и извозу робе објасни надлежност међународних институција при решавању спорова код уговора о продаји са елементом иностраности	Закон о спољнотрговинском пословању, Царински закон, Закон о царинским тарифама, Закон о девизном пословању, Међународне конвенције и споразуми, добри пословни обичаји, узансе, РАУTERMS правила Уговор о продаји са елементом иностраности Правила INCOTERMS-a Међународни товарни лист (друмски, железнички и ваздухопловни) Поморски коносман или теретница Речни товарни лист Шпедитерска документација (потврда и теретница) Капетанска потврда Налог за испоруку Међународна трговинска арбитража Трговинска арбитража Привредне коморе Србије	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (29 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Настава се реализује као активно оријентисана настава симулирајући реалне ситуације из праксе Модул се у настави може реализовати коришћењем и формирањем практичне документације у вези са спољном трговином Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: усмено излагање тестове знања активност на часу

Назив модула: **Комуникација са државним органима**

Трајање модула: **20 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛАПо завршетку модулаученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање знања о правном аспекту комуникације са државним органима у пословима vele и спољнетрговине	објасни управни поступак одреди надлежне државне органе за поједине видове трговинског пословања објасни функцију службеног лица у управном поступку објасни странке у управном поступку наведе елементе и карактеристике писмена у комуникацији са државним органима објасни поступање по записнику државних органа разуме значај достављања разуме значај рокове у управном поступку наведе саставне делове решење и закључка у управном поступку састави одговарајуће правно средство на основу задатих елемената	Појам и врсте управног поступка Привредна комора Србије, Министарства, републички заводи, републичке агенције... Службено лице Учесници у управном поступку Поднесци, молбе, захтеви – правни аспект Елементи и садржина записника Достављање – појам и врсте достављања Појам рока и његово рачунање Појам и елементи решења и закључка у управном поступку Појам, својства и дејства жалбе	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (20 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Настава се реализује као акривно оријентисана настава симулирајући реалне ситуације из праксе На студијама случаја и ситуацијамаиз праксе спровести поступак у комуникацији са државним органима Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: усмено излагање тестове знања активност на часу

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА

Организација набавке и продаје

Финансије

Обука у виртуелном предузећу

Принципи економије

КАНЦЕЛАРИЈСКО ПОСЛОВАЊЕ

ОСТВАРИВАЊА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА - ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I		111				111
II		72				72

Напомена: у табели је приказан годишњи фонд часова за сваки облик рада

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА:

- Упознавање ученика са основним канцеларијским условима за рад и канцеларијским потрошним материјалом;
- Оспособљавање ученика за коришћење технике слепог куцања;
- Оспособљавање ученика за обликовање текстова и коришћење елемената и форми пословних писама;
- Оспособљавање за састављање пословних писама и попуњавање докумената у робном промету у земљи;
- Оспособљавање ученика за рад са текућом поштом;
- Оспособљавање ученика за вођење евиденција и класификацију документације;
- Усвајање пословног понашања као предуслова за успешну пословну комуникацију.

НАЗИВ И ТРАЈАЊЕ МОДУЛА ПРЕДМЕТА

Разред: **први**

НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)
Организација савремене канцеларије	12
Техника куцања са обликовањем текстова	60
Пословна кореспонденција у земљи	39

Разред: **други**

НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)
Рад са поштом	8
Евиденција и класификација	10
Пословна кореспонденција у спољној трговини	24
Комуникација и правила пословног бонтонa у различитим врстама комуникације	20
Продајни разговор	10

ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ, ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ И НАЧИНИ ОЦЕЊИВАЊА МОДУЛА

Назив модула: **Организација саврмн канцеларије**

Трајање модула: **12 часова**

ЦИЉ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Упознавање ученика са основним канцеларијским условима за рад и канцеларијским потрошним материјалом	објасни значај услова за рад у канцеларији опише изглед канцеларијског простора разликује канцеларијску опрему, алатеи прибор разликује врсте потрошног материјала користи обрасце оверава акте и документацију	Савремена канцеларија Услови за рад: просторни услови физички услови климатски услови технички услови хигијенски услови Канцеларијска опрема, алат и прибор Појам и врсте хартије Обрасци (појам, врсте и значај) Печати, жигови и штамбиљи Овера рукописа, преписа и потписа	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: Вежбе (12 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације вежби Место реализације наставе Кабинет за канцеларијско пословање Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује путем метода активно оријентисане наставе Демонстрација употребе канцеларијског материјала, алата и прибора Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак тест практичних вештина

Назив модула: **Техника куцања са обликовањем текстова**

Трајање модула: **60 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Оспособљавање ученика за коришћење технике куцања	користи технику куцања у алфанумеричком делу тастатуре користи технику куцања у нумеричком делу тастатуре	Правила при куцању Алфанумеричка и нумеричка тастатура Блок форма за обликовање текстова Зупчаста форма за обликовање текстова Вишестубачна опција за обликовање текстова Појам и елементи пословног писма Форме обликовања пословних писама (зупчаста, блок и модификована) Пословна биографија (CV)	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: Вежбе (60 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације вежби Место реализације наставе Кабинет за канцеларијско пословање Препоруке за реализацију наставе Користити специјализоване програме (softwar-e) за технику слепог куцања Не користити програм MS Word – за учење технике слепог куцања Користити Notepad или одговарајуће софтвере за слепо куцање: SpeedKing , Typing MasterPro и сл Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање, тестове знања активност на часу домаћи задатак, тест практичних вештина

Назив модула: **Пословна кореспонденција у земљи**

Трајање модула: **39 часова**

ЦИЉ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВОЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Оспособљавање за састављање пословних писама и попуњавање докумената у робном промету у земљи	објасни садржину упита креира упит на основу датих елемената објасни садржину и врсте понуда креира понуде од датих елемената објасни појам и значај ценовника креира ценовник на основу датих елемената објасни садржину поруџбине креира поруџбину на основу датих елемената објасни садржину закључнице креира закључницу на основу датих елемената објасни садржину, значај и намену предрачуна креира предрачун на основу датих елемената наведе обавезне елементе отпремнице објасни садржину, значај и намену отпремнице креира отпремницу на основу датих елемената наведе обавезне елементе рачуна објасни садржину, значај и намену рачуна креира рачун на основу датих елемената објасни намену извештаја о књижењу састави извештај о књижењу на основу датих елемената објасни намену комисијског записника састави комисијски записник на основу датих	Упит купца продавца Понуда циркуларна општа посебна Ценовник Поруџбина Закључница Предрачун / Профактура Отпремница Рачун / Фактура Извештај о књижењу – задужењу, одобрењу Комисијски записник Рекламација на количину на квалитет Решење рекламације Ургенција	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: Вежбе (39 часова) Место реализације наставе Кабинет за канцеларијско пословање са умреженим рачунарима и излазом за интернет Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује кроз методе активнооријентисане наставе Користи рачунар за планирање и евиденцију података Давати примере и ситуације из праксе Препоручене методе: - игра улога студија случаја пројекат симулација Решавањем ситуацијских задатака ученици планирају дневне активности при чему водерачуна о приоритету реализације активности кроз чек листе прате спровођење планираних активности. Систематизују примљену и послату

	елемената разликује врсте рекламација састави рекламације на основу датих елемената објасни решење о рекламацији састави решење о рекламацији на основу датих елемената објасни ургенцију састави ургенцију на основу датих елемената		пошту одговарајуће фолдере у које смештају и документа (фајлове) настале у спровођењу канцеларијских послова. Повремено врше електронску заштиту података (back-up). За послове који се често понављају користеили креирају одговарајуће обрасце. <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршитикроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак тест практичних вештина
--	--	--	---

Назив модула: **Рад са поштом**

Трајање модула: **8 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Оспособљавање ученика за рад са текућом поштом	наведе фазе у раду са текућом поштом објасни рад у појединим фазама рада са текућом поштом спроведе процедуру рада по појединим фазама на конкретном примеру	Фазе: пријем, завођење, разврставање, отварање и прегледање, достављање у рад, отпрамање поште (електронска пошта)	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: Вежбе (8 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације вежби Место реализације наставе Кабинет за канцеларијско пословање Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује путем метода активно оријентисане наставе Користити примере из праксе и игру улога (кроз симулацију процеса рада са текућом поштом и актима) Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак тест практичних вештина

Назив модула: **Евиденција и класификација**

Трајање модула: **10 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Оспособљавање ученика за вођење евиденција и класификацију документације	дефинише појам, врсте и значај евиденција евидентира дневне и недељне обавезе дефинише појам, врсте и значај класификација класификује документацију према задатим параметрима	Појам, врсте и значај евиденција Евиденциона средства Појам, врсте и значај класификација	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: Вежбе (10 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације вежби Место реализације наставе Кабинет за канцеларијско пословање Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује путем метода активно оријентисане наставе Користити примере из праксе Оцењивање Вредновање остварености исходавршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање, тестове знања, активност на часу, домаћи задатак тест практичних вештина

Назив модула: **Пословна кореспонденција у спољној трговини**

Трајање модула: **24 часа**

ЦИЉ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Оспособљавање за састављање пословних писама и попуњавање докумената у спољној трговини	Састави упит ино-купцу на основу датих елемената Састави понуду ино-купцу на основу датих елемената Састави чврсту понуду (PROFORMA QUOTATION) на основу датих елемената Састави рачун (INVOICE) на основу датих елемената Састави поруџбину (CONFIRM OF PURCHASE) на основу датих елемената Објасни садржину, значај и намену контролника Попуни контролник увозно- извозног посла на основу датих елемената Наведе и објасни транспортна документа (отпремница, товарни лист, пакинг листа) Састави обавештење инодобављачу о шпедитеру на основу датих елемената Састави AVIZO – обавештење о испоруци робе на основу датих елемената Састави овлашћење за рад шпедитеру на основу датих елемената Састави налог за рад шпедитеру на основу датих елемената	Пословна писма и документа у вези са набавком и продајом иностранству Упит (Requirement) Понуда (Offer) Чврста понуда (PROFORMA QUOTATION) Чврста поруџбина (CONFIRM OF PURCHASE) Рачун (INVOICE) Контролник увозно-извозног посла Улога шпедитера у поступку царинења Транспортна документа (отпремница, товарни лист, пакинг листа) Обавештење инодобављачу о шпедитеру AVIZO – обавештење о испоруци робе Потписано и оверено овлашћење за рад одабраном шпедитеру Налог за рад шпедитеру Диспозиција	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе:) Вежбе (24 часа) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације вежби Место реализације наставе Кабинет за канцеларијско пословање са умреженим рачунарима и излазом за интернет Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе Користи рачунар за планирање и евиденцију података Примери и ситуације из праксе Штампати сву документацију на енглеском језику Препоручене методе: игра улога пројекат симулација Решавањем ситуацијских задатака ученици планирају активности Користе чек листе за праћење

	Састави диспозицију за шпедитера		спроведених активности. Користе интернет за пословну комуникацију са ино-партнерима, одговарајућу заштиту пословне преписке. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак тест практичних вештина
--	----------------------------------	--	--

Назив модула: **Комуникација и правила пословног бонтонa у различитим врстама комуникације**

Трајање модула: **20 часова**

ЦИЉ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВОЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Оспособљавање ученика за комуникацију у складу са правилима пословног бонтонa	разликује врсте комуникације и њихове предности и недостатке разликује намену средстава комуникације (телефон, факс, компјутер) и користи их понаша се у складу са правилима пословног бон-тона и интерној и екстерној комуникацији разликује елементе разговора вођеног у личном контакту и прекотелефона припреми се и успешно реализује телефонске разговоре у различитим ситуацијама („стари“ пословни партнери, нови пословни пратнери, решавање неспоразума, заказивање састанака) састави e-mail поруке различитих намена	Комуникација – појам и врсте комуникације Средства комуникације – врсте иначин коришћења Правила пословног понашања (пословни бон-тон) Формална и неформална интерна комуникација Функционалне фразе и изрази којисе употребљавају у екстерној комуникацији „Златна“ правила вођења телефонског разговора Функционалне фразе и изрази који се користе приликом телефонирања Симулација телефонског разговора Електронска комуникација – правила за	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: Вежбе (20 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације вежби Место реализације наставе Кабинет за канцеларијско пословање са умреженим рачунарима и излазом за интернет, телефоном и телефаксом Препоруке за реализацију наставе Модул се реализују кроз методе активно

		писање e- mail порука	оријентисане наставе Препоручене методе: Игра улога, Пројекат, Студија случаја Оцењивање Вредновање остварености исхода вршитикроз: праћење остварености исхода усмено излагање, тестове знања активност на часу, домаћи задатак тест практичних вештина
--	--	-----------------------	---

Назив модула: **Продајни разговор**

Трајање модула: **10 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВОЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Оспособљавање ученика за обављање продајног разговора	представи себе и своје предузеће и опише његовуделатност планира и припрема продајни разговор разликује фазе продајног разговора разликује и примени општа правила понашања продавца разликује и примени најважније продајне вештине примени правила аргументације за купца одговори на приговоре купца прилагоди приступ купцу у зависности од типа потрошача разликује фразе и изразе којетреба избегавати у продајномразговору	Фазе продајног разговора (поздрав, представљање, успостављање односа, откривање потребе, демонстрација робе, аргументација, третман, одговорина приговоре купца, закључак продајногразговора, појачавање одлуке купца, опроштај од купца) Општа правила понашања продавца (не красти време – искористити га, бити тачан, веровати у производ, показати интерес за проблеме купца, добро слушати купца, купцу давати циљане информације, избегавати незгоде при демонстрацији производа, остати мирану свакој ситуацији итд.)	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе:) Вежбе (10 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације вежби Место реализације наставе Кабинет за канцеларијско пословање саумреженим рачунарима и излазом за интернет, телефоном и телефаксом

		Продајне вештине (језик продавца, шта треба избегавати, негативни и позитивни аргументи, правила аргументације за купца, правила и методе аргументације цене робе, правила и методе за третман и одговорена приговоре купца, правила и технике комуникације код закључивања продајног разговора, општа правила понашања продавца, технике комуникације са различитим типовима потрошача) Типови потрошача и реаговање на различите типове потрошача	<u>Препоруке за реализацију наставе</u> Модул се реализују кроз методе активнооријентисане наставе Препоручене методе: Игра улога Пројекат Студија случаја За овај модул препоручује се метода игре улога <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак
--	--	---	--

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА

Српски језик и књижевност, рачунарство и информатика, обука у виртуелном предузећу, организација набавке и продаје, предузетништво, пословна економија изборни, вештине комуникације – изборни

РАЧУНОВОДСТВО У ТРГОВИНИ

ОСТВАРИВАЊА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА - ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
I	37	74				111
II	36	72				108

Напомена: у табели је приказан годишњи фонд часова за сваки облик рада

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА:

Упознавање ученика са значајем рачуноводствених информација у пословном одлучивању;

Стицање знања о рачуноводственом приказивању имовине и порекла имовине;

Стицање знања о утицају пословних догађаја на имовину и њено порекло;

Упознавање ученика са значајем принципа двојности и једнообразности
за систем двојногкњиговодства;

Стицање знања и вештина за обављање послова платног промета и праћење ликвидности;

Стицање знања и вештина о настанку и ликвидацији потраживања и обавеза;

Стицање знања о залихама као делу имовине;

Стицање знања о основним средствима као делу имовине;

Оспособљавање ученика за евиденцију процеса набавке и продаје;

Праћење и евиденција процедуре увоза и извоза;

Стицање знања и вештина у вези са обрачуном, праћењем и евиденцијом
резултата пословања предузећа;

Развијање личних и професионалних ставова.

НАЗИВ И ТРАЈАЊЕ МОДУЛА ПРЕДМЕТА

Разред: **први**

НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)
Рачуноводство (појам, делови, задаци), имовина и порекло имовине	18
Пословне промене и њихово праћење	15
Двојно књиговодство	12
Платни промет	18
Потраживања и обавезе	24
Залихе	18
Основна средства	6

Разред: други

НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)
Књиговодствена евиденција купопродаје робе у трговинском предузећу	48
Књиговодствено праћење токова плаћања	9
Књиговодствена евиденција увоза и извоза	24
Књиговодствена евиденција прихода и расхода и резултата пословања трговинског предузећа	27

ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ, ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ И НАЧИНИ ОЦЕЊИВАЊА МОДУЛА

Назив модула: **Рачуноводство (појам, делови, задаци), имовина и порекло имовине**

Трајање модула: **18 часова**

ЦИЉ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Упознавање ученикаса значајем рачуноводства у пословном одлучивању Стицање знања о рачуноводственом приказивању имовине и порекла имовине	објасни значај рачуноводства у пословном одлучивању објасни улогу књиговодства у оквиру рачуноводства наведе кориснике рачуноводствених информација класификује средства и изворе средстава објасни значај инвентарисања објасни значај биланса стања састави инвентар на основу датих података састави биланс стања на основу инвентара	Рачуноводство - појам, делови, задаци и корисници Књиговодство - појам, циљ, задаци, правни основ, начела и МРС (међународни рачуноводствени стандарди) Корисници рачуноводствених информација Средства и извори средстава - појам, врсте Инвентар - појам, врсте, организација инвентарисања Биланс стања	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (6 часова) вежбе (12 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације кабинетских вежби Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Вежбе се реализују у кабинету за рачуноводство Препоруке за реализацију наставе Настава се реализује као активно оријентисана настава симулирајући реалне ситуације из праксе

			на крају модула ученик ради тест Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: усмено излагање тестове знања и тестове практичних вештина, писмене задатке, домаће задатке
--	--	--	---

Назив модула: **Пословне промене и њихово праћење**

Трајање модула: **15 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање знања о утицају пословних догађаја на имовину и њено порекло Упознавање ученика са значајем рачуноводствене функције у евидентирању пословних догађаја	објасни утицај пословних догађаја на промене стања имовине објасни појам књиговодственог документа попуни књиговодствена документа класификује књиговодствена документа провери исправност књиговодствених докумената објасни потребу чувања књиговодствених докумената рашчлани биланс на конта разликује врсте конта објасни правила евидентирања на активним и пасивним контима саставе биланс на основу стања на контима	Пословне промене (четири групе билансних промена) Књиговодствена документа: појам, значај, елементи, врсте, употреба и контрола Књиговодствени рачуни: појам, врсте, функције, правила евидентирања Аналитичка и синтетичка конта Правила књижења на контима стања и резултата	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (5 часова) вежбе (10 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације кабинетских вежби Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Вежбе се реализују у кабинету за рачуноводство Препоруке за реализацију наставе Настава се реализује као активно оријентисана настава симулирајући реалне ситуације из праксе Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз:

			усмено излагање, тестове знања и тестове практичних вештина, писмене задатке, домаће задатке
--	--	--	--

Назив модула: **Двојно књиговодство**

Трајање модула: **12 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Упознавање ученика са значајем принципа двојности и једнообразности за систем двојног књиговодства	објасни појам једнообразног књиговодства објасни принципе организације контног оквира разликује законом одређене пословне књиге двојног књиговодства евидентира пословне промене кроз дневник и на контима стања отвори и закључи пословне књиге	Једнообразно књиговодство и контни оквир Пословне књиге двојног књиговодства појам отварање пословних књига књижење кроз дневник, главну и помоћне књиге усклађивање аналитичке и синтетичке евиденције усклађивање хронолошке и систематске евиденције закључивање пословних књига	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (4 часа) вежбе (8 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације кабинетских вежби Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Вежбе се реализују у кабинету за рачуноводство Препоруке за реализацију наставе Настава се реализује као активно оријентисана настава симулирајући реалне ситуације из праксе Модул се у настави може реализовати користећи књижења, а приликом провере остварености исхода оцењивати само објашњења књижења пословних промена Циљ је да се сви појмови, правила, процедуре, обрачуни и ставови науче на најједноставнијим примерима евиденције Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: усмено излагање, тестове знања и тестове практичних вештина, писмене задатке, домаће задатке

Назив модула: **Платни промет**

Трајање модула: **18 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВОЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Оспособљавање ученика за обављање послова платног промета	објасни потребу отварања текућег рачуна предузећа припрема документацију за обављање платног промета попуни инструменте платног промета на основу задатих података објасни улогу благајне у предузећу попуни документацију везану за благајну исплати аконтацију за службени пут ликвидира путни рачун препозна готовинске рачуне и изврши њихово плаћање састави благајнички извештај изакључи благајну прати доспелост обавеза евидентира измирење обавеза и трговачке попусте евидентира наплату потраживања	Благајна – појам и улога Правдајућа и налогодавна документа у благајни Благајнички извештај Текући рачун Инструменти платног промета Евиденција новчаних средстава Евиденције попушта (касасконт) Прелазни рачун Извод банке	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (6 часова) вежбе (12 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације кабинетских вежби Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Вежбе се реализују у кабинету за рачуноводство Препоруке за реализацију наставе Настава се реализује као активно оријентисана настава симулирајући реалне ситуације из праксе Модул се реализује тако да се фокус стави на готовинска и безготовинска плаћања као и извод банке и праћење наплате потраживања и доспелости обавеза Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: усмено излагање тестове знања и тестове практичних вештина писмене задатке домаће задатке

Назив модула: **Потраживања и обавезе**

Трајање модула: **24 часа**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВОЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање знања о настанку и значају потраживања и обавеза	попуни и заведе продајну фактуру спроведе књигодствену евиденцију настанка потраживања (аналитички и синтетички) прати наплату потраживања спроведе контролу и завођење примљених фактура објасни настанак обавезе на основу примљених рачуна од добављача спроведе књигодствену евиденцију настанка обавеза (аналитички и синтетички) прати измирење обавеза	Потраживања од купаца ПДВ – појам, стопе, обрачун Књиговодствена евиденција излазних фактура са ПДВ-ом Обавезе према добављачима Књиговодствена евиденција примљених рачуна са претходним ПДВ-ом Извод банке	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (8 часова) вежбе (16 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације кабинетских вежби Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Вежбе се реализују у кабинету за рачуноводство Препоруке за реализацију наставе Настава се реализује као активно оријентисана настава симулирајући реалне ситуације из праксе Модул се у настави може реализовати коришћењем формирањем практичне документације у вези са формирањем потраживања и обавеза као и са њиховом финансијском реализацијом Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: усмено излагање тестове знања и тестове практичних вештина писмене задатке домаће задатке

Назив модула: **Залихе**

Трајање модула: **18 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање знања о залихама као делу имовине	идентификује врсту, количину и вредност залиха разликује стање залиха повеже документа са пословном променом а у вези са набавком и продајом робе евидентира набавку робе у магацинском, робном и финансијском књиговодству по стварно набавним ценама са улазним порезом на додату вредност (ПДВ-ом) заведе фактуре у књигу улазних фактура и у књигу примљених рачуна на основу датих елемената евидентира продају робе у магацинском, робном и финансијском књиговодству са излазним ПДВ – ом уз коришћење метода за обрачун вредности излаза (FIFO метод и метод просечне набавне цене) заведе фактуре у књигу излазних фактура и у књигу издатих рачуна на основу датих елемената	Залихе – појам, врста, количина, цена, вредност и евиденције Набавке робе: калкулација стварне набавне цене евиденција набавке робе у магацинском, робном и финансијском књиговодству са књижењем претходног ПДВ-а и на контима добављача (аналитички и синтетички) књига улазних фактура и КПП Евиденција продаје робе у магацинском, робном и финансијском књиговодству са књижењем излазног ПДВ-а и на контима купаца (аналитички и синтетички) књига излазних фактура и КИР	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (6 часова) вежбе (12 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације кабинетских вежби Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Вежбе се реализују у кабинету за рачуноводство Препоруке за реализацију наставе Настава се реализује као активно оријентисана настава симулирајући реалне ситуације из праксе Код залиха користити попуњене аналитичке картице залиха На студијама случаја и ситуацијама из праксе спровести евиденцију набавке и продаје робе, са евиденцијом обавеза према добављачима користећи оригиналну документацију Залихе се процењују по набавним ценама. За обрачун вредности излаза користе се FIFO метода и метода просечне набавне цене Сви исходи се реализују кроз двочас Препоручене методе: Студија случаја Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење практичног рада и усмено излагање

			тестове знања и тестове практичних вештина писмене задатке домаће задатке
--	--	--	---

Назив модула: **Основна средства**

Трајање модула: **6 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВОЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање знања о основним средствима као делу имовине	идентификује врсте основних средстава објасни вредности основних средстава разликује пословне књиге основних средстава разликује документацију код основних средстава	Основна средства -појам, врсте и евиденција Вредности основних средстава (набавна, отписана и садашња) Пословне књиге основних средстава Документација код основних средстава	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (2 часа) вежбе (4 часа) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације кабинетских вежби Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Вежбе се реализују у кабинету за рачуноводство Препоруке за реализацију наставе Настава се реализује као активно оријентисана настава симулирајући реалне ситуације из праксе Користити податке из књиге основних средстава и са аналитичких картица основних средстава Модул се у настави може реализовати користећи књижења, а приликом провере остварености исхода оцењивати само објашњења књижења пословних промена Циљ је да се сви појмови, правила, процедуре, обрачуни и ставовинауче на најједноставнијим

			примерима евиденције Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: усмено излагање, тестове знања
--	--	--	---

Назив модула: **Књиговодствена евиденција купопродаје робе у трговинском предузећу**

Трајање модула: **48 часова**

ЦИЉ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити утању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВОЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Оспособљавање ученика за евиденцију набавке и продаје робе	објасни биланс стања трговинских предузећа састави биланс стања трговинског предузећа објасни финансијску ситуацију предузећа на основу биланса стања повеже документа са пословном променом у вези са набавком и продајом робе контролише документа која прате настанак дужничко - поверилачких односа контролише документа везана за евиденцију залиха спроводи књиговодствену евиденцију настанка обавеза и потраживања (аналитички и синтетички) тумачи пословне књиге трговинског предузећа разликује врсту коминтената (купац - добављач) спроводи књиговодствену евиденцију	Биланс стања трговинског предузећа Набавка робе: евиденција по продајним ценама Калкулација продајне цене (нето фактурна вредност, трговачки попусти, зависни трошкови набавке...) евиденција набавке робе кроз дневник и главну књигу (магацинско, робно и финансијско књиговодство) сакњижењем претходног ПДВ-а, укалкулисане разлике у цени и на контима добављача (аналитички и синтетички) књига улазних фактура и књига примљених рачуна Продаја робе: евиденција продаје робе кроз дневник и главну књигу (магацинско, робно и финансијско	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (16 часова) вежбе (32 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације кабинетских вежби Место реализације наставе Кабинет рачуноводства Препоруке за реализацију наставе Сви исходи се реализују кроз двочас Модул се реализује путем метода активно оријентисане наставе Препоручене методе: Ситуација На основу датих података о имовини предузећа, ученици састављају биланс стања трговинског предузећа. На основу књиговодствене документације ученици књиже набавку робе на аналитичким и

	настанка потраживања и обавеза, евидентира залихе робе у магацинском, робном и финансијском књиговодству по продајним ценама води КЕПУ књигу на основу датих података заводи фактуре у књигу улазних и излазних фактура, књигу примљених рачуна КПП и књигу издатих рачуна КИР обрачуна и књижи порез на додату вредност (ПДВ) на основу датих података попуни пореску пријаву пореза на додату вредност (ПП ПДВ) на основу обрачуна пореза на додату вредност (ПДВ) обрачуна и књижи остварену разлику у цени на основу датих података применом просечне процентне стопе РУЦ утврди набавну вредност продате робе тумачи податке са конта главне књиге трговинског предузећа	књиговодство), сакњижењем излазног ПДВ-а и на контима купаца (аналитички и синтетички) књига излазних фактура и књига излазних рачуна бонификација, количински рабат и трговачки попусти Пореска пријава пореза на додату вредност (ПП ПДВ) КЕПУ књига Обрачун остварене РУЦ применом просечне процентне стопе РУЦ	синтетичким контима робе, добављача и на конту улазног ПДВ-а. Залихе робе процењују по продајним ценама. На основу излазних рачуна књиже продају робе на одговарајућим контима са излазним ПДВ-ом. На крају обрачунског периода ученици врше обрачун и књиже остварену разлику у цени. На основу стања на контима ученици обрачунају ПДВ, врше потребна књижења и попуњавају одговарајућу пореску пријаву Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: усмено излагање тестове знања и тестове практичних вештина писмене задатке домаће задатке
--	--	---	---

Назив модула: **Књиговодствено праћење токова плаћања**

Трајање модула: **9 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВОЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Оспособљавање ученика за самостално обављање послова платног промета	објасни улогу, значај и врсте платног промета прати ликвидност предузећа евидентира измирење обавеза евидентира наплату потраживања објасни врсте обрачунских плаћања попуни обрасце везане за обрачунска плаћања изврши плаћања по основу компензације, цесије и асигнације прокњижи компензацију	Појам, значај и врсте платног промета безготовинска плаћања Евиденција плаћања уз попуст Обрачунска плаћања: компензација, цесија, асигнација Евиденција компензације	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (3 часа) вежбе (6 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације кабинетских вежби Место реализације наставе Кабинет рачуноводства Препоруке за реализацију наставе На студијама случаја и ситуацијама из праксе спровести евиденцију безготовинских плаћања користећи оригиналну документацију Сви исходи се реализују кроз двочас Модул се реализује путем метода активно оријентисане наставе Препоручене методе: студија случаја, пројекат Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: усмено излагање тестове знања и тестове практичних вештина писмене задатке домаће задатке

Назив модула: **Књиговодствена евиденција увоза и извоза**

Трајање модула: **24 часа**

ЦИЉЕВИМОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВОЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Оспособљавање ученика за самостално обављање послова увоза и извоза	састави увозну калкулацију евидентира увоз робе евидентира извоз робе разликује инструменте међународног платног промета објасни употребу инструмената међународног платног промета објасни процедуру и учеснике уплаћању међународним документарним акредитивом попуни обрасце инструмената међународног платног промета евидентира плаћања и наплату са иностранством	Увозна калкулација Закључак увозног посла Закључак извозног посла Девизни рачун Инструменти платног промета са иностранством (банкарска дознака, међународни документарни акредитив, извештај о приливу девиза) Евиденција увоза са плаћањем и извоза са наплатом	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (8 часова) вежбе (16 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације кабинетских вежби Место реализације наставе Кабинет рачуноводства Препоруке за реализацију наставе На студијама случаја и ситуацијама из праксе спровести евиденцију набавке и продаје робе користећи оригиналну документацију Сви исходи се реализују кроз двочас Модул се реализује путем метода активно оријентисане наставе Препоручене методе: студија случаја, пројекат Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: усмено излагање тестове знања и тестове практичних вештина писмене задатке домаће задатке

Назив модула: **Књиговодствена евиденција прихода и расхода трговинског предузећа**

Трајање модула: **7 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВОЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Оспособљавање ученика за праћење и анализирање резултата пословања предузећа	објасни утицај расхода и прихода на биланс стања доведе у везу расходе, приходе и капитал објасни правила евидентирања на успешним контима евидентира приходе од продаје, финансијске и остале приходе евидентира пословне, финансијске и остале расходе објасни процедуру утврђивања резултата пословања утврди финансијски резултат састави закључни лист на основу задатих елемената састави биланс стања и биланс успешана основу датих података прокњижи финансијски резултат закључи пословне књиге објасни успех пословања предузећа на основу биланса успеха	Расходи и приходи – појам и врсте Утицај расхода и прихода на биланс стања и капитал Правила књижења на контима успеха Приходи од продаје, финансијски приходи и остали приходи Трошкови пословања, набавна вредност робе, финансијски расходи и остали расходи Закључни лист Биланс успеха Процедура утврђивање резултата пословања предузећа Финансијски извештаји (биланс стања и биланс успеха) Евиденција резултата пословања Закључивање пословних књига	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (9 часова) вежбе (18 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације кабинетских вежби Место реализације наставе Кабинет рачуноводства Препоруке за реализацију наставе На студијама случаја и ситуацијама из праксе спровести евиденцију прихода и расхода као и обрачуна финансијског резултата користећи оригиналну документацију Сви исходи се реализују кроз двочас Модул се реализује путем метода активно оријентисане наставе Препоручене методе: студија случаја, пројекат. На основу одговарајуће документације ученици књиже расходе и приходе. На крају обрачунаског периода врше обрачуни књижење остварене разлике у цени, састављају закључни лист, финансијски извештај, евидентирају финансиј. резултат и закључују пословне књиге

			<u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз: усмено излагање тестове знања и тестове практичних вештина писмене задатке домаће задатке
--	--	--	---

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА

Принципи економије
 Организација набавке и продаје
 Пословна економија
 Финансије

ОРГАНИЗАЦИЈА НАБАВКЕ И ПРОДАЈЕ

ОСТВАРИВАЊА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА - ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
II		108				108
III		105				105

Напомена: у табели је приказан годишњи фонд часова за сваки облик рада

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА:

Оспособљавање ученика за послове купопродаје;

Оспособљавање ученика за складишно пословање;

Разумевање послова увоза и извоза као и оспособљавање ученика за израду пословних писама и попуњавање докумената који прате ове послове;

Оспособљавање ученика за вођење евиденција послова увоза и извоза;

Оспособљавање ученика за обављање послова плаћања;

Оспособљавање ученика за прибављање дозвола, сагласности, потврда и контактирање са компетентним установама и институцијама;

Разумевање послова шпедиције и царинске процедуре и оспособљавање ученика за попуњавање документације која прати ове послове;

Оспособљавање ученика за закључивање увозног и извозног посла.

НАЗИВ И ТРАЈАЊЕ МОДУЛА ПРЕДМЕТА

Разред: други

НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)
Купопродајни процеси	66
Складишно пословање	42

Разред: трећи

НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)
Увоз и извоз, пословна писма и документи који их прате	36
Евиденције послова увоза и извоза	9
Послови плаћања	15
Улога надлежних институција и установа у пословима увоза и извоза	9
Послови царине и шпедиције и документација у вези са пословима царине и шпедиције	36

ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ, ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ И НАЧИНИ ОЦЕЊИВАЊА МОДУЛА

Назив модула: **Купопродајни послови**

Трајање модула: **66 часова**

ЦИЉ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВОЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Оспособљавање ученика за послове купопродаје	објасни место и улогу набавне и продајне службе у организационој шеми предузећа и повезаност са осталим службама објасни процедуре набавке и продаје објасни значај плана набавке и продаје разликује и изради сва пословна писма у вези са набавком и продајом на основу задатих елемената објасни неопходне евиденције у набавци робе и продаји робе разликује врсте трговачких попушта разликује модалитете плаћања у земљи објасни избор транспортног средства у зависности од врсте робе објасни значај уговарања места и времена испоруке робе објасни улогу возара разликује критеријуме за избор возара одабере најповољнију понуду објасни значај комплетирања докумената у вези са обављеним послом набавке и продаје објасни значај утврђивања успешности продаје у одређеном временском периоду попуњава и израђује пратећу документацију при набавци и продаји води базе података о извршеним набавкама и реализацији саставља извештаје о извршеним	Организациона шема предузећа Процедуре набавке и продаје робе и услуга у земљи План набавке и продаје Пословна писма и документа у вези са набавком и продајом (упит, понуда, поруџбеница, профактура, фактура, ургенција, рекламација, решење рекламације, интерна документа: интерни налог за покретање плаћања, налог складишту за примање робе, налог складишту за издавање робе, налог складишту да припреми робу за издавање, интерни налог за књижењеи сл.) Транспортна документа Евиденције у набавци и продаји: комерцијална евиденција (копије свих докумената везаних за конкретну набавку и продају), КЕПУкњига, књига улазних и излазних фактура, база података о партнерима(назив добављача/купца, седиште, обим, динамика, уредност у извршавању рокова испоруке и сл.) Трговачки попусти	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: Вежбе (66 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације вежби (3+0) Место реализације наставе Вежбе се реализују у специјализованој учионици (кабинетопремљен рачунарима) Препоруке за реализацију наставе На почетку модула пожељно је нацртати шему процеса набавке и продаје у земљи (са свим учесницима у том процесу) и наставуреализовати кроз праћење ових процеса. Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе Користити ситуацијске задатке и студије случаја За сва пословна писма и документа које ученици израде и попуне током часова пожељно је да формирају сопствену евиденцију (штампају и одлажу у своју фасциклу) зато што ће им користити у другим

	купопродајним пословима води базе података о извршеним набавкама и реализацији, саставља извештаје о извршеним купопродајним пословима	Модалитети плаћања (авансно, по испоруци, одложено) Критеријуми за избор возара Место и време испоруке робе Обрачун обављеног посла (копије профактуре, фактуре, фактура зависних трошкова)	модулимаи предметима Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода тест практичних вештина тест, активност на часу праћење практичног рада
--	--	--	---

Назив модула: **Складишно пословање**

Трајање модула: **42 часа**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да :	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВОЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Оспособљавање складишно пословање	објасни место и улогу складишта у организационој шеми предузећа разликује врсте складишта разликује услове предвиђене за чување одређених врста роба разликује функције и врсте амбалаже објасни узроке настајања губитака нароби у складишту објасни процедуру кретања документације између складишта и набавне односно продајне службе разликује врсте докумената везаних за пријем и издавање робе у складиште изради отпремницу-пријемницу, комисијски записник и пријемни лист на основу задатих елемената објасни процедуру пријема робе у складиште унесе потребне податке о примљеној и издатој роби у одговарајућу електронску штампану магацинску евиденцију и документацију на основу задатих	Организациона шема предузећа Складишна функција (појам, значај, задаци) Врсте складишта Процедура складиштења робе Принципи и услови складиштења робе Губици на роби (кало, растур, квар илом) Амбалажа – функција, врсте и ознаке робе на паковању Документација пријема и издавања робе у складишту (налог за пријем, налог за издавање, пакинг листа, обавештење о специјалним условима чувања, отпремница-пријемница робе пријемни лист, комисијски записник) Поступак пријема робе у складиште(припрема складишног простора према	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: Вежбе (42 часа) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације вежби (3+0) Место реализације наставе Вежбе се реализују у специјализованој учионици (кабинет опремљен рачунарима) Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе Користити ситуацијске задатке и студије случаја За сва пословна писма и документакоје ученици израде и попуне током часова пожељно је да формирају сопствену евиденцију (штампају и одлажу у своју

	параметара објасни потребу спровођења ванредног пописа у складишту објасни процедуру издавања робе из складишта води евиденцију о количини робе назалихама	врсти робе, преузимање докумената од возара, пријем робе: квантитативан и квалитативан) Комплетирање документације Евиденције: електронска и штампана Поступак издавања робе Различите ситуације у којима се јавља потреба да се изврши ванредан попису складишту Извештај о стању робе у складишту	фасциклу) зато што ће им користити у другим модулима и предметима Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода тест практичних вештина тест. активност на часу праћење практичног рада
--	---	--	---

Назив модула: **Увоз и извоз и пословна писма и документа која их прате**

Трајање модула: **36 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да :	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Разумевање послова увоза и извоза као и оспособљавање ученика за израду пословних писама и попуњавање докумената који пратеове послове	објасни процедуру набавке робе у иностранству објасни процедуру продаје робе у иностранству разликује и изради пословна писма и документа у вези са набавком и продајом робе у иностранству на основу задатих елемената на одговарајућем језику разликује врсте и облике извозних послова објасни елементе плана продаје у иностранству разликује правила INCOTERMS-а објасни елементе плана набавке у иностранству састави план набавке у иностранству тумачи уобичајене скраћенице међународне трговине у пословној кореспонденцији осигурања и саобраћаја	Процедура набавке и продаје робе и услуга у иностранству (шематски приказ) Пословна писма и документа у вези са набавком и продајом у иностранству упит понуда чврста понуда (QUOTATION / проформа INVOICE) чврста поруџбина фактура рекламација решење рекламације интерна документа План набавке и продаје Врсте увозних послова Врсте извозних послова	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: Вежбе (36 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације вежби (3+0) Место реализације наставе Вежбе се реализују у специјализованој учионици (кабинет опремљен рачунарима) Препоруке за реализацију наставе На почетку модула пожељно је нацртати шему процеса набавке и продаје у иностранству (са свим учесницима у том процесу) и наставу реализовати

		INCOTERMS Тарифирање, тарифни број Уобичајене скраћенице међународне трговине	кроз праћење ових процеса. Код реализације свих осталих модула у предмету враћати сена ову шему Модул се реализује путем метода активноорјентисане наставе За сва пословна писма и документа које ученици израде и попуне током часова пожељно је да формирају сопствену евиденцију (штапају је и одлажу у своју фасциклу) зато што ће им користити у другим модулима и предметима Пословну кореспонденцију са партнерима у иностранству као и попуњавање докумената и формулара реализовати на српском и страном језику <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода тест практичних вештина тест, праћење практичног рада
--	--	--	---

Назив модула: **Евиденције послова увоза и извоза**

Трајање модула: **9 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да :	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВОЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Оспособљавање ученика за вођење евиденција послова увоза и извоза	објасни врсте и значаје евиденција увозног и извозног посла попуни контролник на основу задатих елемената	Евиденције увозног и извозног посла: база података о инопартнерима (назив добављача/купца, седиште, квалитет, поштовање рокова испоруке, динамика - стални и повремени инопартнери...) Контролник увозног посла (општи и посебан део) Контролник извозног посла	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: Вежбе (9 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације вежби (3+0) Место реализације наставе Вежбе се реализују у специјализованој учионици (кабинет опремљен рачунарима) Препоруке за реализацију наставе Пратити шему процеса набавке и продаје у иностранству Модул се реализује путем метода активно оријентисане наставе За сва пословна писма и документа које ученици израде и поуне током часова пожељно је да формирају сопствену евиденцију (штампају је и одлажу у своју фасциклу) зато што ће им користити у другим модулима и предметима Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода

			тест практичних вештина тест активност на часу праћење практичног рада
--	--	--	---

Назив модула: **Послови плаћања**

Трајање модула: **15 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да :	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВОЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Оспособљавање ученика за послове плаћања	разликује правила PAYTERMS-а разликује уобичајене модалитете плаћања у пословима са иностранством попуни налог за плаћање попуни налог за наплату из иностранства састави захтев за откуп девиза попуни образац налога за отварање документарног акредитива објасни значај праћења тока плаћања и наплате и прикупљања доказа о извршеном плаћању SWIFT	Послови плаћања: PAYTERMS - услови плаћања модалитети плаћања налог за плаћање према иностранству – обр. бр. 70 налог за наплату из иностранства обр. бр. 60 захтев за куповину девиза од банке захтев за отварање документарног акредитива електронски запис о обављеном трансферу новца – SWIFT	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: Вежбе (15 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације вежби (3+0) Место реализације наставе Вежбе се реализују у специјализованој учионици (кабинет опремљен рачунарима) Препоруке за реализацију наставе. Пратити шему процеса набавке и продаје у иностранству Модул се реализује путем метода активно оријентисане наставе За сва пословна писма и документа које ученици израде и поуне током часова пожељно је да формирају сопствену евиденцију (штампају је и одлажу у своју фасциклу) зато што ће им

			користити у другим модулима и предметима Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода тест практичних вештина тест активност на часу праћење практичног рада
--	--	--	--

Назив модула: Улога надлежних институција и установа у пословима увоза и извоза

Трајање модула: 9 часова

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да :	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Оспособљавање ученика за прибављање дозвола, сагласности, потврда и контактирање са компетентним установама и институцијама	објасни разлоге контактирања административних служби надлежних министарстава и одређених стручних служби, ради обезбеђења захтеваних формулари за увоз и извоз робе објасни процедуру прибављање дозвола, сагласности, потврда, решења и мишљења од одговарајућих установа и институција објасни и попуни формуларе за увоз и извоз робе на основу задатих елемената и прати промене њихове форме објасни значај регистрација увозног послакод Народне банке Србије у случају склапања кредитног посла са иностранством (кредитна пријава)	Захтеви за добијање сагласности, дозвола, решења, мишљења и потврда неопходних за увоз: дозвола за увоз и извоз робе на посебном режиму; потврде о испуњењу санитарних, тржишних и техничких услова неопходних за увоз и извоз робе; сагласност и мишљење за увоз и извоз робе (Министарство здравља, Агенција за лекове, Министарство заштите животне средине, итд.); потврде од Привредне коморе Србије за остваривање царинске повластице (ако има основа) и сл.	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: Вежбе (9 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације вежби (3+0) Место реализације наставе Вежбе се реализују у специјализованој учионици (кабинетопремљен рачунарима) Препоруке за реализацију наставе Пратити шему процеса набавке и продаје у иностранству Модул се реализује путем метода активно оријентисане наставе За сва пословна писма и документа које ученици израде и попуне током часова пожељно је да формирају сопствену евиденцију (штампају је и одлажу у своју фасциклу) зато што ће им користити у другим модулима и предметима За попуњавање захтева за добијање дозвола и сагласности од надлежних институција користити оригиналне обрасце са веб страница одговарајућих институција Оцењивање

			Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода тест практичних вештина тест, праћење практичног рада
--	--	--	---

Назив модула: Послови царине и шпедиције и документација у вези са пословима царине и шпедиције

Трајање модула: **36 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да :	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВОЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Разумевање послова шпедиције и царинске процедуре и способљавање ученика за попуњавање документације која прати ове послове	попуни и комплетира документацију за увозно царинење попуни и комплетира документацију за извозно царинење комплетира документацију о извршеном извозном царинењу робе (оверена царинска фактура и јединствена царинска исправа-ЈЦИ коју доставља шпедитер) израчуна увозне дажбине у зависности од уговореног паритета објасни ситуације када се обавља претходни царински преглед код увоза робе и изради захтев за покретање поступка на основу задатих елемената објасни поступак преузимања и коришћења оверених царинских докумената (ЈЦИ и оверена царинска фактура) састави увозну калкулацију објасни процедуру правдања обављеног увозног посла Министарству финансија	Улога шпедитера у поступку царинења увоза избор возара транспортна документа (отпремница, товарни лист, пакинг листа) Обавештење инодобављачу о шпедитеру AVIZO - обавештење о испоруци робе Послови и документација за увозно царинење Налог за рад шпедитеру – диспозиција оригинална фактура испоручиоца преводом изјава увозника о крајњој намени робе декларације о царинској вредности (ДЦВ) за пошिल्ке преко 5000 € потребне сагласности Захтев за претходни царински преглед Обрачун царинских дажбина зависно од паритета Јединствена царинска исправа	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: Вежбе (36 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације вежби (3+0) Место реализације наставе Вежбе се реализују у специјализованој учионици (кабинет опремљен рачунарима) Препоруке за реализацију наставе Пратити шему процеса набавке и продаје у иностраништу Модул се реализује путем метода активно оријентисане наставе За сва пословна писма и документа које ученици израдеи попуне током часова пожељно је да формирају сопствену евиденцију (штапају је и одлажу у своју фасциклу) зато што ће им користити у другим модулима и предметима Пословну кореспонденцију

		(ЈЦИ) Увозна калкулација Документација за извозно царинење: оригинал фактуре, превод фактуре на српском језику, оверен и потписан контролник извоза, сертификат о пореклу робе, документа о исправности и квалитету робе, упутства за употребу робе Извештај Министарству финансија (копија фактуре, копијаналога банке о плаћању, копија ЈЦИ)	са партнерима у иностранству као и попуњавање докумената и формулара реализовати на српском и страном језику Оцењивање Вредновање остварености исходавршити кроз: праћење остварености исхода тест практичних вештина тест, активност на часу праћење практичног рада
--	--	---	---

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА

Трговинско пословање, канцеларијско пословање, обука у виртуелном предузећу, рачунарство и информатика, право, менаџмент – изборни

ПОСЛОВНА ИНФОРМАТИКА

ОСТВАРИВАЊА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА - ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
III		70				70

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА:

- Оспособљавање ученика за напредно коришћење програма за рад са табелама;
- Оспособљавање ученика за коришћење програма за рад са базама података;
- Развијање смисла за тачност, ажурност, уредност, одговорност и систематичност;
- Развијање способности тимског рада.

НАЗИВ И ТРАЈАЊЕ МОДУЛА ПРЕДМЕТА

Разред: **трећи**

НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)
Напредни рад са табелама	30
Рад са базама података	40

ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ, ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ И НАЧИНИ ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА

Назив модула: **Напредни рад са табелама**

Трајање модула: **30 часова**

ЦИЉ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Упознавање ученика са различитим начинима анализирања података из електронских табела	уочи значај анализе података из електронских табела обједини податке са више радних листова анализира обједињене податке примени ШТА-АКО анализу тумачи резултате ШТА-АКО анализепримени анализу „ТРАЖЕЊЕЦИЉА“ тумачи резултате анализе „ТРАЖЕЊЕ ЦИЉА“ креира међурејзултате у табелама креира ПИВОТ табеле тумачи резултате добијене у ПИВОТ табелама креира сценарија анализира резултате разних сценарија подеси опције штампања извештаја	Консолидација података WHAT-IF анализа GOAL SEEK анализа SUBTOTALS ПИВОТ табеле Сценарија Припрема за штампу извештаја Подешавање опција штампања	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе/учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе вежбе (30 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: вежби Место реализације наставе Кабинет са рачунарском опремом и прикључком на интернет Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује путем метода активно оријентисане наставе Демонстрација рада у програму Оцењивање Вредновање остварености исходавршити кроз: праћење остварености исхода тестове знања активност на часу домаћи задатак тестове практичних вештина

Назив модула: **Рад са базама података**

Трајање модула: **40 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Оспособљавање ученика за рад са базама података	разликује основне појмове о базама података користи програм за управљање базама података креира табеле, упите, обрасце и извештаје врши промене над табелама, упитима, обрасцима и извештајима повезује табеле креира мању базу података подеси опције штампања извештаја	База података – појам Организација базе података - табеле, слогови, поља, типови и својства поља, примарни кључ Покретање и прилагођавање апликације Креирање нове и отварање постојеће базе Креирање табеле - именовање поља, типови података, попуњавање табеле Измена поља и типова података у постојећој табели Промена димензија колона и редова, премештање колона Измена података, брисање података, копирање табеле у истој бази, брисање табеле Дефинисање зависности, употреба прозора Relationships Брисање веза Креирање један-према-један зависности Креирање један-према-више зависности Обрасци, појам и начини израде и чувања Контроле за израду образаца Промена изгледа обрасца Кретање, преглед постојећих и унос нових података у табелу преко обрасца Сортирање и филтрирање података Упити - појам и изглед прозора. Убацавање критеријума за избор записа Рад са једним или више критеријума Покретање упита	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе/учења, планом рада и начинима оцењивања <u>Облици наставе</u> Модул се реализује кроз следеће облике наставе вежбе (40 часова) <u>Подела одељења на групе</u> Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: вежби <u>Место реализације наставе</u> Кабинет са рачунарском опремом и прикључком на интернет <u>Препоруке за реализацију наставе</u> Уколико предмет изабере већи део одељења извршити поделу ученика у групе Модул се реализује путем метода активно оријентисане наставе Демонстрација рада у програму <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода тестове знања активност на часу домаћи задатак тестове практичних вештина

		Оператори поређења и логички оператори укритеријумима Додавање поља са вредностима које се израчунавају Подешавање особина упита Уређивање упита: додавање, уклањање, скривање или приказивање поља Сортирање података у упитима Креирање и чување извештаја базираног на табелама, упитима Груписање података у извештајима Припрема за штампу извештаја Подешавање опција штампања	
--	--	---	--

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА

Организација набавке и продаје

Статистика

Обука у виртуелном предузећу

Рачунарство и информатика

ОБУКА У ВИРТУЕЛНОМ ПРЕДУЗЕЋУ

ОСТВАРИВАЊА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА - ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
II		108		30		138
III		175		60		235
IV		192		60		252

Напомена: у табели је приказан годишњи фонд часова за сваки облик рада

Облици наставе:

2.разред

Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:

вежбе (108 часова) кроз симулацију рада у виртуелном привредном друштву (3 часа)

практична настава у блоку- 30 часова у реалном привредном друштву

3.разред

Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:

вежбе (175 часова) кроз симулацију рада у виртуелном привредном друштву (5 часова)

практична настава у блоку – 60 часова у реалном привредном друштву

4. разред

Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:

вежбе (192 часа) кроз симулацију рада у виртуелном привредном друштву (6 часова)

практична настава у блоку - 60 часова у реалном привредном друштву

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА:

Стицање основних радних навика;

Оспособљавање за послове оснивања привредног друштва и заснивање радног односа;

Стицање вештина за обављање послова набавке;

Стицање вештина за обављање послова складишта;

Стицање вештина за обављање послова продаје;

Стицање вештина за обављање послова набавке у иностранству;

Стицање вештина за обављање послова продаје у иностранству;

Стицање вештина за обављање послова финансијско-рачуноводствене службе

НАЗИВ И ТРАЈАЊЕ МОДУЛА ПРЕДМЕТАРазред: **други**

НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)	Специфичности програма
Оснивање и почетак пословања привредног друштва	108	Фаза јединственог рада
Пословање у реалном привредном друштву	30	Практична настава у блоку

Разред: **трећи**

НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)	Специфичности програма
Успостављање организационе структуре предузећа	5	Фаза подељеног рада - Послови по службама се реализују током целе школске године истовремено
Послови набавне службе велетрговинског предузећа	45	
Послови продајне службе велетрговинског предузећа	45	
Послови финансијско рачуноводствене службе велетрговинског предузећа	40	
Послови складишне службе велетрговинског предузећа	40	Практична настава у блоку
Блок настава у предузећу	60	

Разред: **четврти**

НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)	Специфичности програма
Набавна служба спољнотрговинског предузећа	48	Послови по службама се реализују током целе школске године истовремено
Складишна служба спољнотрговинског предузећа	48	
Продајна служба спољнотрговинског предузећа	48	
Финансијско рачуноводствена служба спољнотрговинског предузећа	48	
Рад у спољнотрговинском предузећу	60	Практична настава у блоку

ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ, ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ И НАЧИНИ ОЦЕЊИВАЊА МОДУЛ

Назив модула: **Оснивање и почетак пословања привредног друштва**

Трајање модула: **108 часова**

ЦИЉ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Познавање поступка оснивања привредног друштва Стицање вештина за отварање пословних књига и обављање послова набавке и продаје са књиговодственом евиденцијом	изради кодекс пословног понашања спроведе поступак оснивања привредног друштва састави пријаву за посао састави почетни биланс стања отвори пословне књиге одабере робну групу и дефинише асортиман истражи тржиште добављача састави план набавке изради и пошаље упит креира обрасце и документацију евидентира излазну- улазну пошту и интерна документа у деловодник изабере и предложи најповољнију понуду изради поруџбину на основу налога послодавца и пошаље добављачу евидентира приспеле рачуне у књигу примљених рачуна и улазних фактура састави калкулацију продајне цене спроведе евиденцију набавке у финансијском књиговодству спроведе евиденцију набавке у аналитици изврши плаћања по приспећу фактура креира лагер листу истражи тржиште купаца изради понуду и пошаље је купцима састави и пошаље рачун-отпремницу спроведе евиденцију продаје у финансијском књиговодству	Оснивање привредног друштва Отварање текућег рачуна Отварање пословних књига Послови набавке елемената процеса рада Послови продаје Послови платног промета Књиговодствена евиденција набавке, продаје, плаћања, расхода и друге евиденције	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе/учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе:) вежбе (108 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе Место реализације наставе Биро за обуку (виртуално привредно друштво) Препоруке за реализацију наставе Симулација пословања се одвија као фаза јединственог рада ученика. Наставник покреће послове привредног друштва тако што припрема импулсе помоћу којих симулира окружење. На тај начин иницира активности ученика којима се остварују наведени исходи Наставник креира једноставне импулсе како би се симулирали основни процеси При креирању импулса наставник користи знања и вештине које су ученици савладали из других предмета

	спроведе евиденцију продаје у аналитици евидентира послате рачуне у књигу изданих рачуна и књигу излазних фактура ажурира лагер листу спроведе евиденцију уобичајених расхода спроведе евиденцију платног промета изврши контролу докумената функционално организује своје радно место планира редослед обављања активности прати реализацију планираних активности систематизује податке у рачунару одложи и чува документацију у одговарајућим фасциклама састави извештаје о раду поштује кодекс пословног понашања користи информатичку технологију и савремена средства комуникације за обављање послова поштује принципе економичности и ефикасности		У реализацији наставе наставник треба да сарађује са колегама у оквиру школских тимова У фази јединственог рада ученици оснивају привредно друштво. Обављају све активности неопходне за отпочињање посла, спроведе процедуру набавке и продаје са књиговодственом евиденцијом. Путем интернета прикупљају потребне податке. Састављају план активности и организују пословање. На систематичан начин одлажу и чувају документацију и распоређују податке у одговарајуће фолдере у рачунару. Ученици документују и презентују резултате свог рада путем извештаја и употребом одговарајућих медија за презентацију. Задатке обављају одговорно и у складу са принципима економичног и ефикасног пословања Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: прегледање документације активност на часу писани извештај самостални практичан рад посматрање индивидуалног и тимског рада тест практичних вештина
--	---	--	--

Назив модула: **Пословање у реалном привредном субјекту (настава у блоку)**

Трајање модула: **30 часова**

ЦИЉ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Повезивање знања и вештина стечених у виртуелном привредном друштву са пословима у привредном субјекту	представи организациону структуру привредног субјекта у коме обавља блокнаставу објасни начин организације рада у службама спроведе послове набавке и продаје спроведе послове платног промета спроведе књиговодствену евиденцију објасни токове кретања документације у привредном субјекту кратко опише пословне активности и сарадњу привредног субјекта са окружењем упоређи начин пословања виртуелног привредног друштва и привредног субјекта	Упознавање са реалним привредним субјектом Платни промет Послови са комитентима Послови набавке и продаје Приходи и расходи Контрола и архивирање документације	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима блок наставе, планом рада и начинима оцењивања Облик наставе Практична настава у блоку (30 часова) Препоруке за реализацију наставе Блок наставу реализовати у другом полугодишту у недељи пре или након пролећног распуста, пет дана у континуитету Блок настава се реализује у привредним субјектима у којима је могуће реализовати наведене исходе Наставник ученицима даје задатке који се односе на послове дефинисане исходима учења. Прегледањем Дневника практичне наставе наставник проверава и оцењује оствареност дефинисаних исхода Ученици самостално израђују добијене задатке у оквиру реализације блок наставе. По повратку са блок наставе, предају наставнику Дневник практичне наставе о извршеним активностима. Које ће активности ученици реализовати зависи од послова који постоје у конкретном привредном субјекту. Сазнања и искуства стечена на блок настави ученици могу да презентују користећи одговарајуће медије за презентацију Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз прегледање дневника практичне наставе

Назив модула: **Успостављање организационе структуре предузећа**

Трајање модула: **5 часова**

ЦИЉ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Упознавање са организационом структуром предузећа Повезивање знања и вештина стечених у оквиру стручних предмета са пословима предузећа	сагледа токове кретања документације у предузећу стекне увид у обим пословних активности и обим сарадње служби у предузећу упореди начин пословања предузећа у коме обавља праксу са пословањем виртуелног предузећа координира рад свих служби у предузећу	организациона шема предузећа дефинисање послова свих службе у оквиру предузећа	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе/учења, планомрада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: вежбе (5 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе Место реализације наставе Биро за обуку (виртуелно предузеће) Препоруке за реализацију наставе На бази раније стеченог знања у фази јединственог рада наставник са ученицима анализира активности предузећа у претходној години. Ученици самостално дефинишу хронолошки редослед активности у свим службама. Врши се груписање ученика по службама Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: прегледање документације активност на часу писани извештај самостални практичан рад посматрање индивидуалног и тимског рада тест практичних вештина

Назив модула: **Послови набавне службе велетрговинског предузећа**

Трајање модула: **45 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВОЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање вештина ирутине за обављањепослова набавке	прошири асортиман на основу захтева продајне службе истражи тржиште добављача састави листу нових добављача састави план набавке изради и пошаље упите обради приспеле понуде и предложи најповољнију изради поруџбину на основу усаглашених елемената и пошаље добављачу ажурира базу података одобављачима евидентира улазне рачуне у књигу примљених рачуна и књигу улазних фактура састави калкулацију продајне цене евидентира набавку кроз књигу евиденције (КЕПУ) прати ток плаћања прикупи доказе о извршеном плаћању, по потреби, и шаље их на увид добављачу изради рекламацију комплетира документа у вези са обављеним послом набавке и достави их књиговодству са пратећом документацијом ажурира лагер листу функционално организује своје радно место	План набавке Избор добављача Прикупљање и процена понуда Поручивање робе База података о добављачима: назив добављача, седиште, динамика и услови набавке Калкулација продајне цене Праћење токова плаћања Рекламација Контрола послова набавке Извештај о раду	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе/учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: вежбе (45 часова) - (5) недељно Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе Место реализације наставе Биро за обуку (виртуелно предузеће) Препоруке за реализацију наставе На бази раније стеченог знања у фази јединственог рада наставник са ученицима анализира активности предузећа у претходној години. Ученици самостално дефинишу хронолошки редослед активности у свим службама. Врши се груписање ученика по службама Симулација пословања се одвија као фаза подељеног рада –рад по службама Наставник покреће послове предузећа тако што припрема импурсе помоћу којих симулира окружење предузећа. На тај начин иницира активности ученика којима се остварују наведени исходи Наставник креира импурсе којима ће се симулирати послови набавке сложенији у односу на фазу јединственог рада При креирању импурса наставник користи знања и вештине које су ученици савладали из других предмета, а процесе симулира на начин да се обезбеди индивидуални и тимски рад ученика Наставник врши правилне периодичне ротације ученика послужбама како би сваки ученик савладао послове сваке службе

	сарађује са другим службама се понаша одговорно у раду на радном месту користи информатичку технологију и савремена средства комуникације за обављање послова набавке прати и примењује важеће правне прописе из области набавке одложи и чува документацију набавне службе у одговарајућим фасциклама систематизује документацију набавне службе у одговарајуће фолдере у рачунару састави дневне и периодичне извештаје о раду у набавној служби креира обрасце за послове набавке који се често понављају изврши контролу докумената процеса набавке изврши периодичну електронску заштиту података набавне службе се понаша у складу са принципима економичности и ефикасности		у једном полугодишту - сваки ученик треба да проведе приближно једнак број часова у свакој служби (4 ротације у школској години) Наставник подстиче сарадњу набавне службе са осталим службама, нарочито са продајном У реализацији наставе наставник треба да сарађује са колегама у оквиру школских тимова Ученици планирају и управљају целокупним процесом набавке оријентисано на купца. Они утврђују потребу за набавком, одређују добављаче у земљи, прикупљају понуде, процењују их на основу утврђених критеријума и спроводе планирану набавку. Ученици калкулушу продајну цену и воде потребне евиденције. Прате токове плаћања рачуна и воде рачуна о терминима у оквиру процеса набавке. Реагују приликом евентуалних недостатка робе и предузимају мере за њихово отклањање. За организацију процеса набавке ученици користе информационо-комуникационе системе, помоћу којих планирају активности процеса набавке, прате њихово остварење и спроводе сталну контролу активности и документације. Поред остварену набавку са планираном и предузимају корективне мере у случају неслагања. Утврђују и распоређују одговорности унутар службе и сарађују са осталим службама у предузећу. Ученици документују и презентују резултате свог рада путем структурисаних извештаја и употребом одговарајућих медија за презентацију Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: прегледање документације активност на часу писани извештај самостални практичан рад посматрање индивидуалног и тимског рада тест практичних вештина
--	---	--	---

Назив модула: **Послови продајне службе велетрговинског предузећа**

Трајање модула: **45 часова**

ЦИЉЕВ И МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање вештина и креативности уобављању послова продаје	састави план продаје евидентира продају кроз књигу евиденције (КЕПУ) изради понуду и пошаље је потенцијалним купцима ажурира базу података о купцима примени трговачке попусте обради приспеле упите обради приспеле поруџбине комплетира послате понуде са примљеним поруџбинама организује транспорт робе састави и пошаље предрачун састави и пошаље рачун и отпремницу евидентира послате рачуне у књигу излазних и издатих рачуна попуни и изда налог складишту да изда робу комплетира документа у вези са обављеном продајом и достави књиговодству утврди успешност остварене продаје у односу на план продаје прати наплату по предрачунима састави ургенцију реши приспеле рекламације креира упитник за истраживање тржишта купаца креира промотивну поруку и изабере одговарајући медиј за пласирање поруке	План продаје База података о купцима: назив купца, седиште, обим, динамика, редовност плаћања итд. Прикупљање података о тржишту и купцима Продајна документа и евиденције Контрола наплате потраживања Контрола послова продаје Мере за побољшање продаје Извештај о раду	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе/учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: вежбе (45 часова) - (5 часова недељно) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе Место реализације наставе Биро за обуку (виртуелно предузеће) Препоруке за реализацију наставе Симулација пословања се одвија као фаза подељеног рада – рад по службама Наставник покреће послове предузећа тако што припрема импульсе помоћу којих симулира окружење предузећа. Натај начин иницира активности ученика којима се остварују наведени исходи Наставник креира импульсе којима ће се симулирати послови продаје, сложенији у односу на фазу јединственог рада При креирању импулса наставник користи знања и вештине које су ученици савладали из других предмета, а процесе симулира на начин да се обезбеди индивидуални и тимски рад ученика Наставник врши правилне периодичне ротације ученика по службама како би сваки ученик савладао послове сваке службе у једном полугодишту - сваки ученик треба да проведе приближно једнак број часова у свакој служби (4 ротације у школској години) Наставник подстиче сарадњу продајне службе са осталим службама, нарочито са набавном

	креира и ажурира каталог креира рекламни оглас за промоцију у новицама и часописима креира промотивне флајере презентује своје предузеће и робу коју продаје функционално организује своје радно место сарађује са другим службама користи информатичку технологију и савремена средства комуникације за обављање послова продаје одложи и чува документацију продајне службе у одговарајућим фасциклама систематизује документацију продајне службе у одговарајуће фолдере у рачунару састави дневне и периодичне извештаје о раду у продајној служби креира обрасце за послове продаје који се често понављају се понаша одговорно у раду на радном месту изврши контролу продајних докумената изврши периодичну електронску заштиту података продајне службе се понаша у складу са принципима економичности и ефикасности		У реализацији наставе наставник треба да сарађује са колегама у оквиру школских тимова Ученици израђују план продаје и управљају процесом продаје. Користе интернет за прикупљање и коришћење података о тржишту и купцима. Ученици обављају разговоре са купцима и владају пословном кореспонденцијом. Преузимају поруџбине, састављају продајна документа и воде потребне евиденције. За организацију процеса продаје ученици користе информационо-комуникационе системе, помоћу којих планирају продајне активности, прате њихово остварење и спровode сталну контролу извршених задатака и документације. Контролишу плаћање и шаљу опомене у случају неблаговременог плаћања. У случају евентуалних сметњи при испоруци робе ученици се понашају у складу са правилима добрих пословних обичаја и негују добре пословне односе са купцима. Ученици пореде остварени обим продаје са планираним, испитују разлоге евентуалних одступања и предузимају корективне мере. Осмишљавају промотивне огласе и поруке и учествују у осмишљавању других мера за побољшање продаје. Ученици утврђују и распоређују одговорности унутар службе и сарађују са осталим службама у предузећу. Документују и презентују резултате свог рада путем структурисаних извештаја и употребом одговарајућих медија за презентацију Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: прегледање документације активност на часу писани извештај самостални практичан рад посматрање индивидуалног и тимског рада тест практичних вештина
--	---	--	---

Назив модула: Послови финансијско рачуноводствене службе велетрговинског предузећа

Трајање модула: **40 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВОЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање вештина и одговорности у обављању послова планирања, анализе и контроле на основу података из књиговодствених евиденција Стицање основних радних навика	води књиговодствену евиденцију на налозима за књижење и кроз главну књигу евидентира обавезе према добављачима аналитички и синтетички евидентира потраживања од купаца аналитички и синтетички евидентира набавку и продају робе у магацинском, робном и финансијском књиговодству евидентира продају робе кроз екстерни и интерни став евидентира улазни и излазни ПДВ у финансијском књиговодству обрачунава ПДВ попуњава пореску пријаву ПППДВ заводи фактуре у књигу улазних и излазних фактура и књигу примљених и издатих рачуна обрачунава остварену разлику у цени помоћу просечне процентне стопе разлике у цени попуни инструменте платног промета прокњижи промене на текућем рачуну по изводу	Спроводити послове привредног друштва на начин да наставник спрема импулсе помоћу којих симулира окружење предузећа, а који резултирају активностима ученика наведеним у рубрици исхода. При креирању импулса наставник користи садржаје које су ученици савладали из других предмета Послови финансијско-рачуноводствене службе	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планомрада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе:) вежбе (40 часова) - (5 часова недељно) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе Место реализације наставе Биро за обуку (виртуелно предузеће) Препоруке за реализацију наставе Процесе симулирати на начин да се обезбеди индивидуални и групни рад ученика

	составља биланс успеха анализира резултате пословања функционално организује своје радно место сарађује са другим службама одговорно се понаша у раду на радном месту спроведе контролу докумената користи информатичку технологију за обављање послова финансијског рачуноводствене службе		Правилне периодичне ротације ученика по службама како би сваки ученик савладао послове сваке службе у једној школској години - сваки ученик треба да проведе приближно једнак број часова у свакој служби Сваки радни дан у виртуелном предузећу задужити по једног ученика за рад са текућом поштом, тако да у току школске године сваки ученик савлада ове послове Користити знања која су ученици стекли у оквиру других предмета и сарађивати са колегама у оквиру школских тимова ради усаглашавања наставе. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: - прегледање документације - активност на часу - писани извештај - самостални практичан рад - посматрање индивидуалног и тимског рада - тест практичних вештина
--	---	--	---

Назив модула: Послови складишне службе велетрговинског предузећа

Трајање модула: 40 часова

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВОЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање вештина и одговорности у обављању послова складишта Стицање основних радних навика	комплетира документацију везану за пријемробе у складиште ажурира лагер листу проследи набавној служби документа везана запријем робе унесе потребне податке о примљеној роби у одговарајућу електронску и штампану магацинску евиденцију и документацију састави извештај о стању робе у складишту, позахтеву или у случају уочених недостатака и достави га службама набавке и продаје упореди интерна и екстерна документа приликом пријема робе и утврди евентуалне недостатке припеле робе састави комисијски записник о квантитативним и квалитативним недостацима припеле робе састави пријемницу изради отпремницу и обезбеди потпис возача бројем личне карте и регистарским бројем возила унесе потребне податке о издатој роби у одговарајућу електронску и штампану магацинску	Спроводити послове привредног друштва на начин да наставник спрема импулсе помоћу којих симулира окружење предузећа, а који резултирају активностима ученика наведеним у рубрики исхода При креирању импулса наставник користи садржаје које су ученици савладали из других предмета Послови складиштења	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: вежбе (40 часова) - (5 часова недељно) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе Место реализације наставе Биро за обуку (виртуелно предузеће) Додатне препоруке за реализацију наставе Процесе симулирати на начин да се обезбеди индивидуални и групни рад ученика Правилне периодичне ротације ученика по службама како би сваки ученик савладао послове сваке службе у једној школској години - сваки ученик треба да проведе приближно једнак број часова у свакој служби Сваки радни дан у виртуелном предузећу задужити по једног ученика за рад са текућом поштом, тако да у току школске године сваки ученик савлада ове послове Користити знања која су ученици стекли у оквиру других предмета и сарађивати са колегама у оквиру школских тимова ради усаглашавања наставе

	евиденцију и документацију достави документа о издатој роби продајној служби функционално организује своје радно место сарађује са другим службама одговорно се понаша у раду на радном месту спроведе контролу магацинских докумената користи информатичку технологију у обављању складишног пословања		Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: прегледање документације активност на часу писани извештај самостални практичан рад посматрање индивидуалног и тимског рада тест практичних вештина
--	--	--	--

Назив модула: Рад у велетрговинском предузећу – блок настава

Трајање модула: **60 часова**

ЦИЉ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВОЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Упознавање са предузећем и рад у реалним условима пословања Повезивање знања и вештина стечених у оквиру стручних предмета са административним пословима предузећа	спроведе послове набавке спроведе послове продаје спроведе књиговодствене послове спроведе складишне послове представи организациону структуру предузећа у коме обавља праксу сагледа начин организације рада у службама сагледа ергономске услове радног места канцеларијског радника сагледа токове кретања документације у предузећу стекне увид у обим пословних активности и обим сарадње предузећа са другим предузећима и државним органима упоређи начин пословања предузећа у коме обавља праксу са пословањем виртуелног предузећа	При обављању послова у предузећу ученици користе знања и вештине које су усвојили у претходним разредима у оквиру различитих стручних предмета Основни подаци о привредном друштву у коме се изводи блок настава (пун назив, оснивање, делатност, број запослених, капитал) Пословни односи са пословним партнерима Послови складиштења	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима блок наставе, планом рада и начинима оцењивања Облик наставе Практична настава у блоку (60 часова) Препоруке за реализацију наставе Блок наставу реализовати на у другом полугодишту Блок настава се реализује у предузећу у коме је могуће реализовати наведене исходе По повратку са блок наставе, ученици предају Дневник практичне наставе у писаној форми наставнику који реализује обуку. Сазнања и искуства стечена на пракси у предузећу ученици презентују користећи одговарајуће медије за презентацију Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити

		Послови набавке Послови продаје Послови финансијско- рачуноводствене службе	кроз прегледање дневника практичне наставе
--	--	--	--

Назив модула: Набавна служба спољнотрговинског предузећа

Трајање модула: **48 часова**

ЦИЉ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање вештина и рутине у обављању послова набавке у иностранству	примењује правила INCOTERMS-а везана за набавку користи приручнике међународних правила трговине (PAYTERMS, Приручник међународних привредних термина) при попуњавању формулара у пословној кореспонденцији) тумачи и користи уобичајене скраћенице међународне трговине у пословној кореспонденцији осигурања и саобраћаја формира и ажурира базу података о инопартнерима	Спроводити послове привредног друштва на начин да наставник спрема импулсе помоћу којих симулира окружење предузећа, а који резултирају активностима ученика наведеним у рубрики исхода При креирању импулса наставник користи садржаје које су ученици усвојили из осталих предмета Вођење пословне кореспонденције Састављање плана набавке Израда пословних писама на одговарајућем језику Потребна документа за увозну калкулацију и њена израда Прибављање потребних дозвола и формулара за увоз и извоз робе свих потребних дозвола поступајућој служби врши избор шпедитера и возара изда налог за рад одабраном шпедитеру (диспозиција)	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: вежбе (48 часова) - (6 часова недељно) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе Место реализације наставе Биро за обуку (виртуелно предузеће) Препоруке за реализацију наставе Приликом симулирања радних процеса паралелно радити послове унутрашње и спољне трговине Процесе симулирати на начин да се обезбеди индивидуални и групни рад ученика Правилне периодичне ротације ученика по службама како би сваки ученик савладао послове сваке службе у једној школској години - сваки ученик треба да проведе приближно једнак број часова у свакој служби Сваког радног дана у виртуелном предузећу задужити једног ученика за рад са текућом поштом, тако да у току школске године сваки ученик савлада ове послове

		припреми и проследи потписано и оверено овлашћење за рад одабраном шпедитеру изради и пошаље обавештење инodobављачу оодабраном шпедитеру прибављања фактуре, пре приспећа робе, ради обезбеђења превода од стране овлашћеног лица, даби се спречили непотребни застоји у поступку царинења попуни ДЦВ образац потпише и овери контролник по обављеном увозном послу комплетира документацију за увозно царинење ради достављања шпедитеру контактира возара изда интерни налог за плаћање поступајућој служби, на основу примљеног царинског рачуна изда интерни налог за плаћање финансијско- рачуноводственој служби, на основу примљеног рачуна шпедитера састави обрачун обављеног посла и достави гакњиговодству са пратећом документацијом састави увозну калкулацију састави и шаље рекламацију добављачу правда обављени посао Министарству финансија комплетира предмет о обављеном послу за комерцијалну евиденцију статистички прати, приказује и	Користити знања која су ученици стекли у оквиру осталих предмета и сарађивати са колегама у оквиру стручних тимова ради усаглашавања Због израде пословних писама и попуњавања документа на енглеском језику потребна јеуска сарадња са наставником енглеског језика Пословну кореспонденцију са партнерима у иностранству као и попуњавање документа и формулара реализовати на српском и енглеском језику. <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исходавршити кроз: прегледање документације активност на часу писани извештај самостални практичан рад посматрање индивидуалног и тимског рада тест практичних вештина
--	--	--	---

		анализира пословенабавке сарађује са другим службама користи информатичку технологију и савремена средства комуникације у обављању послова набавке	
--	--	--	--

Назив модула: Складишна служба спољнотрговинског предузећа

Трајање модула: **48 часова**

ЦИЉ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање вештина и рутине у обављању послова складишења	комплетира документацију везану за пријем робе у складиште ажурира лагер листу проследи набавној служби документа везана за пријем robe унесе потребне податке о примљеној роби у одговарајућу електронску и штампану магацинску евиденцију и документацију састави извештај о стању robe у складишту, по захтеву или у случају уочених недостатака и достави га службама набавке и продаје упореди интерна и екстерна документа приликом пријема robe и утврди евентуалне недостатке припеле robe састави комисијски записник о квантитативним и квалитативним недостацима припеле robe састави пријемницу	Спроводи послове привредног друштва на начин да наставник спрема импулсе помоћу којих симулира окружење предузећа, а који резултирају активностима ученика наведеним у рубрики исхода При креирању импулса наставник користи садржаје које су ученици усвојили из других предмета Магацинска евиденција Издавање robe	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: вежбе (48 часова) - (6 часова недељно) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе Место реализације наставе Биро за обуку (виртуелно предузеће) Препоруке за реализацију наставе Приликом симулирања радних процеса паралелно радити послове унутрашње и спољне трговине Процесе симулирати на начин да се обезбеди индивидуални и групни рад ученика Правилне периодичне ротације ученика по службама како би сваки ученик савладао

	изради отпремницу и обезбеди потпис возача са бројем личне карте и регистарским бројемвозила унесе потребне податке о издатој роби у одговарајућу електронску и штампану магацинску евиденцију и документацију достави документа о издатој роби продајној служби сарађује са другим службама користи информатичку технологију и савремена средства комуникације у обављању послова складиштења робе		послове сваке службе у једној школској години - сваки ученик треба да проведе приближно једнак број часова у свакој служби Сваког радног дана у виртуелном предузећу задужити једног ученика за рад са текућом поштом, тако да у току школске године сваки ученик савлада ове послове Користити знања која су ученици стекли у оквиру осталих предмета и сарађивати са колегама у оквиру стручних тимова ради усаглашавања Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: прегледање документације активност на часу писани извештај самостални практичан рад посматрање индивидуалног и тимског рада тест практичних вештина
--	--	--	--

Назив модула: Продајна служба спољнотрговинског предузећа

Трајање модула: 48 часова

ЦИЉ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВОЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање вештина и рутине у обављању послова продаје у иностранству	израђује пословна писма и документа у вези са продајом робе у иностранству примењује правила INCOTERMS везана за продају саставља план продаје формира и ажурира базу података о инопартнерима (назив купца, седиште, обим, динамика, редовност плаћања, поштовање рокова о враћању амбалаже...) припрема и шаље пословна писма и документе на одговарајућем језику контактира административне службе надлежних министарстава и одређених стручних служби, ради обезбеђења захтеваних формулара за извоз робе. попуни формуларе за извоз робе и прати промене њихове форме прибавља дозволе за извоз робе на посебном режиму од Министарства или овлашћене установе прибавља потврде о испуњењу санитарних, тржишних и техничких услова неопходних за извоз робе прибавља сагласности за извоз робе примењује правила плаћања - PAYTERMS прати ток наплате потраживања (на основу извештаја о приливу девиза -743 i SWIFT-a) изради понуду на основу обрађених приспелих упита евидентира понуде изради налог за рад и овлашћење одабраном шпедитеру за царинење робе контактира возара о отпреми робе	Спроводи послове привредног друштва на начин да наставник спрема импурсе помоћу којих симулира окружење предузећа, а који резултирају активностима ученика наведеним у рублици исхода При креирању импурса наставник користи садржаје којесу ученици усвојили из других предмета Вођење пословне кореспонденције Израда пословних писам на одговарајућем језику Састављање плана продаје Прибављање потребних дозвола и формулара за увоз и извоз робе Царинска документација и поступак извоза робе	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада иначинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: вежбе (48 часова) - (6 часова недељно) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: Практичне обуке путем симулације рада спољнотрговинског предузећа Место реализације наставе Биро за обуку (виртуелно предузеће) Препоруке за реализацију наставе Приликом симулирања радних процеса паралелно радити послове унутрашње и спољне трговине Процесе симулирати на начин да се обезбеди индивидуални и групни рад ученика Правилне периодичне ротације ученика по службама како би сваки ученик савладао послове сваке службе у једној школској години - сваки ученик треба да проведе приближно једнак број часова у свакој служби Сваког радног дана у виртуелном предузећу задужити једног ученика за рад са текућом поштом, тако да у току школске године сваки ученик савлада ове послове

	изради и пошаље чврсту понуду (профактуру) према уговореним елементима и износу изради фактуру на одговарајућем страном језику комплетира документацију за извозно царинење (оригинал фактуре, превод фактуре на српском језику, оверен и потписан контролник извоза, сертификат опореклу робе, документа о исправности и квалитету робе, упутства за употребу робе) доставља извозна документа ангажованом шпедитеру изда налог складишту за припрему робе за издавање комплетира документацију о извршеном извозном царинењу робе (оверена царинска фактура и јединствена царинска исправа-ЛЦИ коју доставља шпедитер) састави обрачун обављеног посла и достави га књиговодству са пратећом документацијом проверава испоруку робе у зависности од уговореног паритета реши рекламацију статистички прати, приказује и анализира динамику продаје Састави статистички извештај на основу података из продајне службе. презентује робу презентује своје предузеће сарађује са другим службама користи информатичку технологију и савремена средства комуникације у обављању послова продаје		Користити знања која су ученици стекли у оквиру осталих предмета и сарађивати са колегама у оквиру стручних тимова ради усаглашавања Због израде пословних писма и попуњавања документа на страном језику потребна је усаглашавајућа сарадња са наставником енглеског језика. Пословну кореспонденцију са партнерима у иностранству као и попуњавање докумената и формулара реализовати на српском и енглеском језику. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: - прегледање документације - активност на часу - писани извештај - самостални практичан рад - посматрање индивидуалног и тимског рада - тест практичних вештина
--	---	--	---

Назив модула: Финансијско рачуноводствена служба спољнотрговинског предузећа

Трајање модула: 48 часова

ЦИЉ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити устању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВОЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање вештина и рутине у обављању послова финансијско- речуноводствене службе	води књиговодствену евиденцију на налозима за књижење и кроз главнукњигу формира закључак за увозни, односно извозни посао евидентира обавезе према добављачима аналитички и синтетички евидентира потраживања од купацааналитички и синтетички евидентира увоз робе евидентира извоз робе евидентира плаћања и наплату са иностранством евидентира набавку и продају робе умагацинском, робном и финансијском књиговодству евидентира продају робе кроз екстерни и интерни став евидентира улазни и излазни ПДВ уфинансијском књиговодству обрачунава ПДВ попуњава пореску пријаву ПППДВ заводи фактуре у књигу улазних и излазних фактура обрачунава остварену разлику у ценипомоћу просечне процентне стопе разлике у цени попуни инструменте платног	Спроводити послове привредног друштва на начинда наставник спрема импулсепомоћу којих симулира окружење предузећа, а који резултирају активностима ученика наведеним у рублициисхода При креирању импулса наставник користи садржајекоје су ученици усвојили из других предмета Вођење пословне кореспонденције Послови финансијско- рачуноводствене службе Књиговодствена евиденција	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће обликенаставе:) вежбе (48 часова) - (6 часова недељно) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликомреализације: Практичне обуке путем симулације рада спољнотрговинског предузећа Место реализације наставе Биро за обуку (виртуелно предузеће) Препоруке за реализацију наставе Приликом симулирања радних процеса паралелнорадити послове унутрашње и спољне трговине Процесе симулирати на начин да се обезбеди индивидуални и групни рад ученика Правилне периодичне ротације ученика по службама како би сваки ученик савладао пословесваке службе у једној школској години - сваки ученик треба да проведе приближно једнак број

	прометаса иностранством прокњижи промене на текућем рачуну по изводу и девизном рачуну по SWIFT-у саставља биланс стања и билансуспеха анализира резултате пословања сарађује са другим службама користи информатичку технологију исавремена средства комуникације у обављању финансијско рачуноводствених послова		часова у свакој служби Сваког радног дана у виртуелном предузећу задужити једног ученика за рад са текућом поштом, тако да у току школске године сваки ученик савлада ове послове Користити знања која су ученици стекли у оквиру осталих предмета и сарађивати са колегама у оквиру стручних тимова ради усаглашавања Због израде пословних писма и попуњавања документа на страном језику потребна је уска сарадња са наставником енглеског језика Пословну кореспонденцију са партнерима у иностранству као и попуњавање докумената и формулара реализовати на српском и енглеском језику. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: прегледање документације, активност на часу писани извештај, самостални практичан рад, посматрање индивидуалног и тимског рада, тест практичних вештина
--	---	--	---

Назив модула: Рад у спољнотрговинском предузећу – блок настава

Трајање модула: **60 часова**

Оспособљавање ученика за обављање комерцијалних послова спољнотрговинског предузећа Повезивање знања и вештина стечених кроз стручне предмете са конкретним пословима комерцијалне службе спољнотрговинског предузећа	спроводи послове набавке у спољнотрговинском предузећу изради пословна писма у вези са набавком робе у иностранству попуни документа, формуларе и типске обрасце у пословима набавке робе у иностранству спроводи послове продаје робе у спољнотрговинском предузећу изради пословна писма у вези са продајом робе у иностранству попуни документа, формуларе и типске обрасце у пословима продаје робе у иностранству	При обављању послова у комерцијалној служби ученици користе знања и вештине које су усвојили у предходним разредима из различитих стручних предмета Статус и организација привредног друштва у којем се обавља практична настава Број пословних партнера и обим сарадње Вођење пословне кореспонденције Састављање плана набавке Израда пословних писма на одговарајућем језику Потребна документа за увозну калкулацију и њена израда Магацинска евиденција Састављање плана продаје Прибављање потребних дозвола и формулара за увоз и извоз робе Обезбеђење шпедитера за извоз робе Царинска документација и поступак извоза робе	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима блок наставе, планом рада и начинима оцењивања Облик наставе практична настава у блоку (60 часова) Препоруке за реализацију наставе Блок наставу реализовати у последњем месецу школске године Блок настава се реализује у спољнотрговинском предузећу Ученици по повратку са блок наставе предају дневник практичне наставе, уписаној форми, наставнику који реализује обуку у виртуелном предузећу. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз прегледање дневника практичне наставе
--	---	---	--

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА

Трговинско пословање, канцеларијско пословање, организација набавке и продаје
Комерцијално познавање робе
Обука у виртуелном предузећу
Рачунарство и информатика
Рачуноводство у трговини
Менаџмент - изборни
Статистика
Право
Менаџмент – изборни
Енглески језик Пословна информатик

ТРГОВИНСКО ПОСЛОВАЊЕ

ОСТВАРИВАЊА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА - ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
III	105					105
IV	96					96

Напомена: у табели је приказан годишњи фонд часова за сваки облик рада

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА:

- Схвати значај и улогу трговине као привредне делатности;
- Стицање знања о организационим облицима трговине;
- Стицање знања о тржишту и вези тржишта, трговине и транспорта;
- Стицање знања о пословању трговинских предузећа;
- Стицање знања о улози државе у трговинском пословању;
- Упознавање ученика са основним појмовима у спољној трговини;
- Оспособљавање ученика за девизно пословање;
- Упознавање ученика са платним билансом;
- Упознавање ученика са међународним кретањем капитала;
- Упознавање ученика са улогом међународних финансијских организација;
- Упознавање ученика са основним појмовима везаним за царине;
- Упознавање ученика са улогом државе у регулисању спољне трговине и мерама које доноси.

НАЗИВ И ТРАЈАЊЕ МОДУЛА ПРЕДМЕТА

Разред: **трећи**

НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)
Трговина као привредна делатност	9
Организациони облици трговине	9
Трговина, тржиште и транспорт	18
Трговинско предузеће	33
Средства предузећа	20
Организационо понашање и организациона култура предузећа	10
Улога државе у трговинском пословању	6

Разред: **четврти**

НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)
Спољнотрговинско пословање	22
Девизно пословање	15
Платни биланс и међународна размена	12
Међународно кретање капитала	12
Међународне финансијске организације	12
Царинско пословање	12
Улога државе у регулисању спољнотрговинског пословања	11

ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ, ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ И НАЧИНИ ОЦЕЊИВАЊА МОДУЛА

Назив модула: **Трговина као привредна делатност**

Трајање модула: **9 часова**

ЦИЉ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Схвати значај и улогу трговине као привредне делатности	објасни настанак, место, улогу и значај трговине као делатности објасни функције трговине објасни економске везе трговине са појединим привредним делатностима	Трговина као делатност (појам, значај, место) Учешће трговине у структури привреде Економске везе трговине са појединим привредним делатностима Економске предности трговине са становишта произвођача и потрошача Функције трговине у привреди (опште привредне, робне и пословне)	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (9 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Сви модули се реализују путем метода активно оријентисане наставе

			Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак
--	--	--	--

Назив модула: **Организациони облици трговине**

Трајање модула: **9 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање знања о организационим облицима трговине	разликује облике трговине објасни организационе облике трговинена велико разликује врсте малопродаје према начину продаје објасни место услуга у промету робе и њихов значај за кориснике објасни привредне организације које себаве пружањем трговинских услуга	Организациони облици трговине: унутрашња, спољна, на велико и мало – појам и функције Трговина на велико – појам и функције Подела малопродаје према начину продаје Привредне организаације које себаве пружањем трговинских услуга	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (9 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Сви модули се реализују путем метода активно оријентисане наставе Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања, активност на часу домаћи задатак

Назив модула: **Трговина, тржиште и транспорт**

Трајање модула: **18 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање знања о тржишту и вези тржишта, трговине и транспорта	разликује организационе облике тржишта објасни тржишне институције гросистичког типа објасни тржишне институције за послове малопродаје објасни улогу конкуренције на тржишту и њене добре и лоше стране разликује облике нарушавања конкуренције објасни везу трговине и транспорта објасни улогу и значај транспорта разликује задатке у транспорту разликује врсте и карактеристике превоза објасни важност и поступак планирања транспорта разликује коришћење сопствених од туђих средстава у транспорту и предности и недостатке	Међузависност тржишта и трговине Тржишне институције гросистичког типа (тржнице на велико, сајмови узорака, робне берзе и аукције, привредне изложбе) Тржишне институције за послове малопродаје (пијаце, трговински шопинг центри, хипермаркети итд.) Конкуренција на тржишту Облици нарушавања конкуренције: монопол, нелојална конкуренција, шпекулације, ограничавање тржишта Појам значај и задаци транспорта Планирање транспорта Коришћење сопственог возног парка Коришћење туђих услуга у транспорту Избор транспортног средства у зависности од врсте робе Избор возара	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (18 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Сви модули се реализују путем метода активно оријентисане наставе Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак

Назив модула: **Трговинско предузеће**

Трајање модула: **33 часа**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање основних знања о значењу и значају предузећа у тржишној привреди Стицање знања о циљевима и врстама предузећа Стицање знања о пословању трговинских предузећа	дефинише појам и услове за настанак предузећа наведе карактеристике предузећа дефинише предузеће као систем наведе разлоге постојања предузећа дефинише поделу рада и специјализацију класификује предузећа на основу различитих критеријума наведе карактеристике ортачког друштва наведе карактеристике командитног друштва наведе карактеристике друштва са ограниченом одговорношћу наведе карактеристике акционарског друштва дефинише јавна предузећа наведе врсте јавних предузећа препознаје делатности јавних предузећа дефинише ефикасност и ефективност предузећа идентификује значај циљева предузећа за ефикасност и ефективност предузећа дефинише окружење предузећа наведе врсте окружења предузећа дефинише функције предузећа разликује функције предузећа објасни циљи задатак пословања трговинских предузећа разликује елементе пословања трговинских	Предузеће – појам, настанак и карактеристике Предузеће – самосталан економски субјекат Предузеће – организована целина Предузеће као систем Разлози постојања предузећа Подела рада и специјализација Подела предузећа Подела предузећа према делатностима – производна и услужна предузећа Подела предузећа према величини – мала, средња и велика Привредна друштва – подела према Закону о привредним друштвима Ортачко друштво Командитно друштво Друштво са ограниченом одговорношћу Акционарско друштво Јавно предузеће – појам, врсте и делатности Ефикасност и ефективност предузећа Значај циљева предузећа за ефикасност и ефективност предузећа	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (33 часа) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Сви модули се реализују путем метода активно оријентисане наставе Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак

	предузећа објасни пословне функције у трговинском предузећу	Окружење предузећа – појам и врсте Трговинско предузеће – циљ, задачи и врсте Елементи пословања Пословне функције (службе) у трговинском предузећу	
--	---	---	--

Назив модула: Средства предузећа

Трајање модула: 20 часова

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Стицање основних знања о средствима и изворима средстава предузећа	дефинише средства предузећа препознаје критеријуме за поделу средстава предузећа наведе врсте средстава предузећа дефинише обртна средства наведе врсте обртних средстава израчуна коефицијент обрта обртних средстава дефинише основна средства наведе врсте основних средстава разликује вредности основних средстава обрачуна амортизацију по одговарајућој методи разликује изворе средстава предузећа опису контролу коришћења средстава разликује врсте трошкова у трговини	Појам средстава предузећа Критеријуми за поделу средстава предузећа Врсте средстава предузећа Обртна средства – појам и врсте Коефицијент обрта обртних средстава Основна средства – појам и врсте Вредности основних средстава Амортизација- врсте обрачуна Извори средстава предузећа – појам и врсте Контрола коришћења средстава Трошкови трговинског предузећа	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (20 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Настава се реализује као активно оријентисана настава Ученике упознати са основним појмовима везаним за средства и изворесредстава предузећа Ученицима представити преглед средстава и извора средстава кроз билансна стања предузећа Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање, тестове знања активност на часу, домаћи задатак

Назив модула: **Организационо понашање и организациона култура предузећа**

Трајање модула: **10 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Стицање основних знања о организационом понашању и организационој култури	опише појам организационог понашања дефинише појам организационе културе дефинише појам организационе климе објасни врсте конфликта у организацији наведе начине решавања конфликта у организацији разликује позитиван и негативан утицај конфликта на функционисање организације	Појам организационог понашања Појам организационе културе и организационе климе Конфликти у организацији и њихово решавање	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (10 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Настава се реализује као активно оријентисана настава Ученике упознати са основним појмовима везаним за организационо понашање и организациону културу предузећа. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање есеј активност на часу домаћи задатак

Назив модула: Улога државе у трговинском пословању

Трајање модула: 6 часова

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање знања о улози државе у трговинском пословању	објасни улогу државе у трговини и наброји прописе и мере које доноси објасни које су законске обавезе трговца у погледу заштите потрошача	Политика потрошачког кредитирања Робне интервенције Стандардизација производа Атест, произвођачке спецификације, сертификати Инспекцијске службе Ограничење у промету робе Мере против шпекулације Мере против нелојалне конкуренције Заштита потрошача	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (6 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Сви модули се реализују путем метода активно оријентисане наставе Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање есеј активност на часу, домаћи задатак

Назив модула: **Спољнотрговинско пословање**

Трајање модула: **22 часа**

ЦИЉ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Упознавање ученика са основним појмовима у спољној трговини	дефинише спољну трговину и наброји њене карактеристике објасни улогу и значај спољне трговине објасни значај спољне трговине за Републику Србију објасни аргументе за ограничење трговине објасни принципе спољнотрговинског пословања разликује субјекте спољнотрговинског пословања у земљи и иностранству објасни карактеристике предузећа и друштва за увоз и извоз разликује врсте спољнотрговинских послова разликује облике спољнотрговинских послова објасни режиме спољне трговине разликује организације за пружање трговинских услуга у спољном промету и објасни их објасни везу између спољне и унутрашње трговине изабере одговарајућу лизинг понуду израчуна трошкове лизинга утврди предности односно недостатке различитих врста спољнотрговинског посла	Спољна трговина – појам и карактеристике Укупан привредни значај спољне трговине Трговински биланс – поређење у односу на претходне периоде Извозни потенцијал наше земље – географски положај, снабдевеност сировинама, структура привреде Аргументи у корист ограничења спољне трговине (о радним местима, националној безбедности, младој индустрији, нелојалној конкуренцији...) Принципи спољнотрговинског пословања (пословни и производни стандарди, економски интерес, сигурност посла, чување угледа и поверења, заштита пословне тајне, спречавање нелојалне конкуренције) Субјекти спољнотрговинског пословања у земљи и иностранству (предузећа, банке, организације итд) Спољнотрговински послови – облици (трговина у своје име и својрачун, трговина у туђе име и за туђрачун – комисион) Врсте (извоз и увоз робе, редован увоз и извоз робе, везани послови, лизинг, франшизинг и др.) Режими спољне трговине (општи –	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (22 часа) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује методама активне наставе: пројекти, студије случаја, ситуацијски задаци и сл. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: усмено излагање тестове знања активност на часу

		слободан увоз и извоз LB , посебни контингенти по количини Kk, дозволе D) Трговинске услуге у спољном промету и организације које их врше међународни транспорт и међународна шпедиција Веза између спољне и унутрашње трговине	
--	--	--	--

Назив модула: **Девизно пословање**

Трајање модула: **15 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање знања о девизном пословању	разликује системе међународних плаћања разликује средства међународних плаћања валуте и девизе дефинише девизни курс и разликује врсте дефинише девизно тржиште разликује врсте девизног тржишта и субјекте који послују на њему разликује инструменте платног промета са иностранством и објасни их објасни облике плаћања према иностранству објасни посебне ризике код спољнотрговинског пословања и предузимање превентивних мера израчуна динарску противвредност за плаћање увоза израчуна динарску противвредност за наплату извоза упореди различите инструменте платног промета са иностранством утврди ризике спољнотрговинског пословања	Међународна плаћања (мултилатеризам, билатеризам) Средства међународних плаћања – појам валута и девиза, валутни паритет, Девизни курс – врсте (фиксни и флексибилни) Девизно тржиште (појам, врсте и субјекти) Платни промет са иностранством Облици плаћања (роба, новац, кредит) Инструменти платног промета са иностранством (банкарска гаранција, банкарска дознака, налог за плаћање, међународни документарни акредитив, међународна меница, међународни чек, међународно кредитно писмо, Кредитна картица, међународни инкасо)	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (15 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује методама активне наставе: пројекти, студије случаја, ситуацијски задаци и сл. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: усмено излагање

		Ризици спољнотрговинског пословања (ризик цена, монетарни ризик, фактурисање у EUR, девизни термински послови, клаузула клизне цене, хечинг)	тестове знања активност на часу
--	--	--	------------------------------------

Назив модула: **Платни биланс и међународна размена**

Трајање модула: **12 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање знања о платном билансу	дефинише платни биланс објасни садржај платног биланса и разликује врсте објасни трговински биланс разликује трансакције у платном билансу објасни промене у структури међународне размене објасни улогу и развој мултинационалних компанија објасни значај и последице глобализације светске привреде	Платни биланс (појам, врсте, трансакције) Динамика и структура међународне размене Трговински биланс Мултинационалне компаније Глобализација светске привреде	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (12 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује методама активне наставе: пројекти, студије случаја, ситуацијски задаци и сл. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: усмено излагање тестове знања активност на часу

Назив модула: **Међународно кретање капитала**

Трајање модула: **12 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање знања о међународном кретању капитала	дефинише међународно кретање капитала и његов значај разликује облике међународног кретања капитала објасни позитивне и негативне ефекте увоза капитала објасни значај извоза капитала објасни улогу кредита као облик међународног кретања капитала објасни акције (појам, врсте и права која доносе) објасни обвезнице (појам, садржај и врсте) објасни директне стране инвестиције и њихов значај објасни заједничка улагања као облик директних инвестиција и његове добре и лоше стране Објасни значај и улогу SIEPA Агенције Републике Србије	Међународно кретање капитала – појам и облици (кредити, портфолио пласмани и директне стране инвестиције) Ефекти увоза и извоза капитала Заједничка улагања SIEPA – Агенција за страна улагања и промоцију извоза Републике Србије	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (12 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује методама активне наставе: пројекти, студије случаја, ситуацијски задаци и сл. Пратити актуелне сајтове међународних финансијских организација и институција Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: усмено излагање тестове знања активност на часу

Назив модула: **Међународне финансијске организације**

Трајање модула: **12 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Упознавање ученика са улогом међународних финансијских организација	разликује међународне финансијске организације и објасни њихову улогу разликује трговинске споразуме објасни улогу WTO објасни аргументе приступа интеграцијама у светској привреди	Међународне финансијске организације (MMF, MBOR, IDA, MIGA, IFC, EIB, EBRD) Међународни споразуми и WTO Европска унија – оснивање, развој, циљ Остале интеграције у светској привреди (NAFTA, CEFTA, OECD, EFTA,)	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (12 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује методама активне наставе: пројекти, студије случаја, ситуацијски задаци и сл. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: усмено излагање тестове знања активност на часу

Назив модула: **Царинско пословање**

Трајање модула: **12 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Упознавање ученика са основним појмовима везаним за царине	објасни улогу и значај царине разликује врсте царина и аргументе за њихово увођење разликује основне појмове везане за царинење робе израчуна царинске дажбине при увозу робе објасни примену царинских олакшица	Царине појам врсте аргументи за увођење царина царинска тарифа царинска основица царинска стопа Царина као јавни приход државе Царина као инструмент заштите домаће производње Царинске олакшице	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања <u>Облици наставе</u> Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (12 часова) <u>Место реализације наставе</u> Теоријска настава се реализује у учионици <u>Препоруке за реализацију наставе</u> Модул се реализује методама активне наставе: пројекти, студије случаја, ситуацијски задаци и сл. <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз: усмено излагање тестове знања активност на часу

Назив модула: **Улога државе у регулисању спољнотрговинског пословања**

Трајање модула: **11 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Упознавање ученика са улогом државе у регулисању спољне трговине и мерама које доноси	објасни улогу државе у спољној трговини наведе државне институције које учествују у регулисању увоза / извоза објасни улогу институција у регулисању увоза/извоза објасни значај девизно - документарне контроле објасни улогу НБС у спољнотрговинском пословању	Улога државе у спољној трговини – регулативна и оперативна Државне институције у спољној трговини НБС Девизно документарна контрола Економски односи са иностранством	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (11 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује методама активне наставе: пројекти, студије случаја, ситуацијски задаци и сл. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: усмено излагање тестове знања активност на часу

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА

Међународна шпедиција
Организација набавке и продаје
Принципи економије
Обука у виртуелном предузећу
Пословна информатика
Предузетништво
Маркетинг у трговини

МЕЂУНАРОДНА ШПЕДИЦИЈА

ОСТВАРИВАЊА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА - ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
III	70					70

Напомена: у табели је приказан годишњи фонд часова за сваки облик рада

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА:

- Упознавање ученика са основним појмовима међународног транспорта;
- Упознавање ученика са пословима међународне шпедиције;
- Оспособљавање ученика за коришћење одговарајуће документације у транспорту и шпедицији;
- Упознавање ученика са основним појмовима транспортног осигурања.

НАЗИВ И ТРАЈАЊЕ МОДУЛА ПРЕДМЕТА

Разред: **трећи**

НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)
Међународни транспорт	16
Послови међународне шпедиције	30
Документација у транспорту и шпедицији	14
Транспортно осигурање	10

ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ, ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ И НАЧИНИ ОЦЕЊИВАЊА МОДУЛА

Назив модула: **Међународни транспорт**

Трајање модула: **16 часова**

ЦИЉ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Упознавање ученика са основним појмовима међународног транспорта	објасни појам, улогу и значај међународне шпедиције у спољној трговини разликује послове међународне шпедиције и међународног транспорта објасни права и обавезе пошиљаоца и	Појам, улога и значај међународне шпедиције Однос међународне шпедиције, међународне трговине и међународног транспорта	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе:

	возара и посебне одговорности возара из уговора о превозу у различитим видовима транспорта идентификује специфичности царињења код различитих видова транспорта наведе поступке манипулисања робом објасни палетизацију и контејнере објасни транспортне системе и комбиновани транспорт објасни посебну процедуру код транспорта опасних материја	Превоз робе у међународном копненом (железничком и друмском), водном (поморском и речном), ваздушном и поштанском транспорту: међусобна права и обавезе страна из уговора о превозу посебне одговорности возара поступак царињења специфичности уговора о поморском транспорту Поступци манипулисања робом (утовар, претовар, истовар, смештај, складиштење, пуњење и пражњење контејнера) Палетизација Контејнери – врсте и технички услови Транспортни системи „РО – РО“ и „ЛО – ЛО“ Комбиновани транспорт – карактеристике и предности Процедура поступања са опасним материјама (обележавање и посебно паковање процена услова за пријем или искључење од превоза опасне робе, отклањање опасности које настају њеним превозом)	теоријска настава (16 часова) <u>Место реализације наставе</u> Теоријска настава се реализује у учионици <u>Препоруке за реализацију наставе</u> Сви исходи се реализују кроз двочас Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе препоручене методе: студија случаја, пројекти, игра улога Пожељно је да ученици попуњавају документацију уз примену законских и уговорних одредби. Кроз игру улога, сагледавају потребе клијената за транспортом, саветују их код избора врсте транспорта, узимајући у обзир саобраћајно -политичке, еколошке, географске, привредне специфичности, информишу своје клијенте о могућностима обезбеђења од ризика. При томе воде рачуна о правилима INCOTERMS-a <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу
--	--	--	---

Назив модула: **Послови међународне шпедиције**

Трајање модула: **30 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Упознавање ученика са пословима међународне шпедиције	наведе правну регулативу међународног транспорта и међународне шпедиције класификује шпедитерске послове објасни основне шпедитерске послове објасни предрадње шпедитерског посла одреди наименовање робе по царинској тарифи - тарифирање објасни извршење шпедитерског посла извоза објасни извршење шпедитерског посла увоза објасни специјалне шпедитерске послове	Правна регулативу међународног транспорта и међународне шпедиције Конвенције (Међународна конвенција о превозу робе на железницама, Бриселска конвенција ...) Закони (Закон о спољнотрговинском пословању, Закон о облигационим односима ...) Трговачке узансе (Општи услови пословања међународних шпедитера) Обичаји Судска пракса Врсте шпедитерских послова према различитим критеријумима Основни шпедитерски послови (консултативни, пројектни, контролни, информативни) Предрадње шпедитерског посла (одређивање наименовања по царинској тарифи, преткалкулација транспортних трошкова, анализа елемената купопродајног уговора који су значајни за транспорт робе, шпедитерска понуда и закључење уговора о шпедицији) Извршење извозног шпедитерског посла (пријем, диспозиција, отварање предмета, закључење	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (30 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Сви исходи се реализују кроз двочас Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе Препоручене методе: студија случаја, пројекти, игра улога. У настави користити сву правну регулативу везану за послове међународне шпедиције Пожељно је да ученици попуњавају документацију уз примену законских и уговорних одредби. Кроз игру улога, сагледавају потребе клијената за транспортом, саветују их код избора врсте транспорта, узимајући у обзир саобраћајно-политичке, еколошке, географске, привредне специфичности, информишу своје клијенте о могућностима

		уговора о превозу, пријем робе ради отпреме, организација инспекцијског прегледа робе, закључење уговора о осигурању робе, организација извозног царинења, авизирање пошиљке, праћење извршења транспорта, полагање рачуна комитенту, наплата послова и закључење предмета) Извршење увозног шпедитерског посла (пријем, диспозиција, отварање предмета, опозив робе, закључење уговора о превозу, организација успутног претоварања и складиштења, организација инспекцијског прегледа робе, организација извозног царинења, предаја робе примаоцу, праћење извршења транспорта, полагање рачуна комитенту, наплата трошкова послова и закључење предмета) Специјални шпедитерски послови (оргаизација збирног транспорта, паковање и маркирање, вагање и сортирање, узорковање, долеђивање, храњење и појење живих животиња, контрола квалитета и квантитета робе, издавање FIATA докумената, издавање гарантних писама, заступање и кредитирање докумената, сајамски послови, саобраћајно-агенцијски послови итд.)	обезбеђења од ризика. При томе воде рачуна о правилима INCOTERMS-a Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак
--	--	--	--

Назив модула: **Документација и транспорт у шпедицији**

Трајање модула: **14 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВОЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Оспособљавање ученика за коришћење одговарајуће документације у транспорту и шпедицији	објасни транспортна документа објасни шпедитерска документа	Појам, елементи, делови и улога докумената (товарни лист у железничком превозу – CIM, товарни лист у друмском превозу робе - CMR, карнет - TIR, складишница, теретница – коносман - B/L, речни товарни лист, ваздухопловни товарни лист) Шпедитерска FIATA документа (FCR, RCT, FBL, FWR)	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (14 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Сви исходи се реализују кроз двочас Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе Препоручене методе: студија случаја, пројекти, игра улога Ученици попуњавају документацију уз примену законских и уговорних одредби Оцењивање Вредновање остварености исходавршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак

Назив модула: **Транспортно осигурање**

Трајање модула: **10 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Упознавање ученика са основним појмовима транспортног осигурања	објасни значај осигурања робе наброји врсте осигурања робе објасни транспортно осигурање наведе ризике у међународном транспорту робе објасни уговарање осигурања и накнаду штете објасни реосигурање	Осигурање – појам, значај и субјекти Врсте осигурања према предмету осигурања, покрићу ризика, подручју делатности Транспортна осигурања (карго и каско) Ризици у међународном транспорту робе (основни, допунски, ратни, политички ...) Уговарање осигурања (упит, квотација, пријава за осигурање) Уговарање накнаде штете (наступање осигураног случаја и накнада штете) Реосигурање	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (10 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Сви исходи се реализују кроз двочас Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе Препоручене методе: студија случаја, пројекти, игра улога. Пожељно је да ученици попуњавају документацију уз примену законских и уговорних одредби. Кроз игру улога, сагледавају потребе клијената за транспортом, саветују их код избора врсте транспорта, узимајући у обзир саобраћајно –политичке, еколошке, географске, привредне специфичности, информишу своје клијенте о могућностима обезбеђења од ризика. При томе воде рачуна о правилима INCOTERMS-а Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз:

			праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак
--	--	--	--

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА

Трговинско пословање
 Канцеларијско пословање
 Организација набавке и продаје
 Обука у виртуелном предузећу
 Статистика
 Право
 Менаџмент – изборни
 Вештина комуникације – изборни

СТАТИСТИКА

ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА – ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
III		105				105

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

- Стицање основних знања о статистици и основним статистичким појмовима;
- Стицање основних знања о прикупљању, сређивању, обради и приказивању података;
- Стицање основних знања о мерама централне тенденције и мерама дисперзије, као и могућностима њихове примене;
- Стицање основних знања о простој линеарној регресији и корелацији;
- Стицање основних знања о индексним бројевима и анализи временских серија;
- Оспособљавање ученика за коришћење индексних бројева и анализе временских серија на конкретним емпиријским примерима;
- Повезивање добијених знања и вештина са осталим стручним предметима.

НАЗИВ И ТРАЈАЊЕ МОДУЛА

Разред: **трећи**

НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)
Увод у статистику	12
Дескриптивна статистика	39
Проста линеарна регресија и корелација	24
Индексни бројеви и анализа временских серија	30

ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ, ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА

Назив модула: **Увод у статистику**

Трајање модула: **12 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИНОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Стицање основних знања о статистици и основним статистичким појмовима	дефинише појам „статистика“ наведе предмет статистичког истраживања наведе области статистике дефинише основни скуп дефинише узорак	Статистика – појам Предмет статистичког истраживања Области статистике: дескриптивна статистика и статистичко закључивање	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе

	објасни значење јединице посматрања објасни значење појма „променљива“ објасни значење појма „податак“ разликује структурне и временске серије наведе изворе података	Основни скуп и узорак Основни појмови у статистици: јединица посматрања, променљива и податак Структурне и временске серије Извори података	Модул се реализује кроз следеће облике наставе вежбе (12 часова) <u>Подела одељења на групе</u> Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: вежби <u>Место реализације наставе</u> Кабинет са рачунарском опремом и прикључком на интернет <u>Препоруке за реализацију наставе</u> Сви исходи се реализују кроз трочас Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе Користити презентације, Користити шеме Ученике упознати са основним појмовима <i>основни скуп, узорак, попис, анкета</i> наводећи адекватне емпиријске примере. Указати на доступност тачних и одговарајућих података за добијање поузданих резултата Наводити примере података из интерних и екстерних извора Ученицима дати упутства за обављање статистичких анализа коришћењем софтвера (Excel-а и/или других одговарајућих софтвера који су на располагању). <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз: тест домаћи задатак активност на часу праћење практичног рада тест практичних вештина
--	--	---	--

Назив модула: **Дескриптивна статистика**

Трајање модула: **39 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИНОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Стицање основних знања о прикупљању, сређивању, обради и приказивању података Стицање основних знања о мерама централне тенденције имерама дисперзије, као и могућностима њихове примене	доведе у везу прикупљање, сређивањеи обраду података дефинише циљ истраживања наведе врсте мерних скала наведе методе прикупљања података објасни различите методе прикупљања података разликује серије структуре и временске серије направи одговарајуће статистичке табеле у функцији статистичког истраживања илуструје графички посматрану појаву у правоугаоном координатном систему коришћењем софтвера илуструје графички посматрану појавуу поларном координатном систему коришћењем софтвера илуструје графички посматрану појаву у ван координатном систему коришћењем софтвера одредити адекватну врсту графичког приказа за презентацију различитих резултата статистичког истраживања наведе мере централне тенденције негруписаних података дефинише аритметичку средину негруписаних података дефинише медијану као меру централне тенденције дефинише модус као меру централне	Прикупљање, сређивање и обрада података Циљ истраживања Мерне скале Методи прикупљања података (попис, извештај, узорак, сређивање и обрада) Приказивање података (серије структуре и временске серије) Табеларно приказивање података Графичко приказивање података(у правоугаоном координатном систему, у поларном координатном систему, у ван координатном систему) Дескриптивне мере Мере централне тенденције негруписаних података Аритметичка средина Медијана Модус Односи између аритметичке средине, медијане и модуса Мере дисперзије негруписаних података Интервал варијације Варијанса Стандардна девијација Аритметичке средина, варијансаи стандардна девијација груписаних података	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења,планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе вежбе (39 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликомреализације: вежби Место реализације наставе Кабинет са рачунарском опремом иприкључком на интернет Препоруке за реализацију наставе Сви исходи се реализују кроз трочас Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе Користити презентације Користити шеме Ученике упознати са основним појмовима <i>основни скуп, узорак, попис, анкета</i> наводећи адекватне емпиријске примере. Указати на доступност тачних и одговарајућих података за добијање поузданих резултата Наводити примере података из интерних иекстерних извора

	тенденције доведе у везу однос између аритметичке средине, медијане и модуса наведе мере дисперзије негруписаних података дефинише интервал варијације дефинише варијансу дефинише стандардну девијацију објасни аритметичку средину, варијансу и стандардну девијацију груписаних података дефинише геометријску средину дефинише хармонијску средину израчуна мере централне тенденције коришћењем софтвера израчуна мере дисперзије коришћењем софтвера анализира на конкретним примерима израчунате мере централне тенденције и мере дисперзије	Геометријска средина Хармонијска средина	Ученицима дати упутства за обављање статистичких анализа коришћењем софтвера (Excel-а и/или других одговарајућих софтвера који су на располагању). Модул структурисати на начин да се одређени број часова подели на више појединачних тема које су везане за фазе статистичког истраживања. Други део модула реализовати као пројекат да би се знање ученика систематизовало. Ученици у групама решавају задати пројекат тако што спроводе статистичко истраживање на задату тему. На крају пројекта ученици презентују и анализирају своје резултате. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: тест домаћи задатак активност на часу праћење практичног рада тест практичних вештина
--	--	--	--

Назив модула: **Проста линеарна регресија и корелација**

Трајање модула: **24 часа**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Стицање основних знања о простој линеарној регресији и корелацији	наведе циљеве регресионе и корелационе анализе дефинише појам регресије, односно линеарног регресионог модела дефинише дијаграм распршености (растурања) објасни метод најмањих квадрата наведе могућности примене просте линеарне регресије дефинише стандардну грешку регресије дефинише коефицијент детерминације дефинише линеарну корелацију дефинише коефицијент просте линеарне корелације анализира на конкретном примеру употребу простог линеарног регресионог модела коришћењем софтвера	Циљеви регресионе и корелационе анализе Проста линеарна регресија Дијаграм распршености (растурања) Оцењивање: Метод најмањих квадрата Примена просте линеарне регресије Стандардна грешка регресије Коефицијент детерминације Проста линеарна корелација Коефицијент просте линеарне корелације Употреба простог линеарног регресионог модела	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинама оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе вежбе (24 часа) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: вежби Место реализације наставе Кабинет са рачунарском опремом и прикључком на интернет Препоруке за реализацију наставе Сви исходи се реализују кроз трочас Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе Користити презентације Користити шеме Ученицима дати упутства за обављање статистичких анализа коришћењем софтвера (Excel-а и/или других одговарајућих софтвера који су на располагању). Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: тест домаћи задатак активност на часу праћење практичног рада тест практичних вештина

Назив модула: **Индексни бројеви и анализа временских серија**

Трајање модула: **30 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИНОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Стицање основних знања о индексним бројевима и анализи временских серија Оспособљавање ученика за коришћење индексних бројева и анализе временских серија на конкретним емпиријским примерима	дефинише појам „индексни бројеви“ разликује врсте индексних бројева дефинише индивидуалне индексе израчуна индивидуалне индексе коришћењем софтвера анализира на конкретним примерима израчунате индивидуалне индексе дефинише групне индексе разликује методе конструкције групних индекса израчуна групне индексе методом агрегата коришћењем софтвера израчуна групне индексе методом просечних цена коришћењем софтвера израчуна индексе зарада на конкретним примерима коришћењем софтвера израчуна индексе продуктивности рада на конкретним примерима коришћењем софтвера анализира израчунате резултате индекса зарада и индекса продуктивности објасни анализу временских серија дефинише појам „тренд компонента“ дефинише појам „линеарни тренд“ дефинише појам „експоненцијални тренд“ дефинише појам „сезонска компонента“	Индексни бројеви – појам и врсте Индивидуални индекси Израчунавање индивидуалних индекса Групни индекси Метод агрегата и метод просечних односа Примена индексних бројева Индекс зарада Индекс продуктивности рада Анализа временских серија Тренд компонента Линеарни тренд Експоненцијални тренд Сезонска компонента Мерење сезонских варијација	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе вежбе (30 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе приликом реализације: вежби Место реализације наставе Кабинет са рачунарском опремом и прикључком на интернет Препоруке за реализацију наставе Сви исходи се реализују кроз трочас Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе Користити презентације и шеме Ученицима дати упутства за обављање статистичких анализа коришћењем софтвера (Еxcel-а и/или других одговарајућих софтвера који су на располагању). Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: тест домаћи задатак активност на часу

	разликује методе мерења сезонских варијација		праћење практичног рада тест практичних вештина
--	---	--	--

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА

Рачуноводство у трговини
Рачунарство и информатика
Математика
Обука у виртуелном предузећу
Пословна информатика
Предузетништво
Маркетинг у трговини

МАРКЕТИНГ У ТРГОВИНИ

ОСТВАРИВАЊА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА - ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
IV	96					96

Напомена: у табели је приказан годишњи фонд часова за сваки облик рада

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА:

- Стицање знања о маркетингу и његовој улози у трговини;
- Стицање знања о истраживању тржишта;
- Стицање знања о производу и асортиману као инструменту маркетинга у трговини;
- Стицање знања о цени као инструменту маркетинга у трговини;
- Стицање знања о дистрибуцији као инструменту маркетинга у трговини;
- Стицање знања о промоцији као инструменту маркетинга у трговини;
- Стицање основних знања о међународном маркетингу.

НАЗИВ И ТРАЈАЊЕ МОДУЛА ПРЕДМЕТА

Разред: **четврти**

НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часов)
Увод у маркетинг и истраживање тржишта	15
Инструменти маркетинга (производ и асортиман) у трговини	18
Цена као инструмент маркетинга у трговини	14
Дистрибуција као инструмент маркетинга у трговини	14
Промоција као инструмент маркетинга у трговини	20
Међународни маркетинг	15

ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ, ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ И НАЧИНИ ОЦЕЊИВАЊА МОДУЛА

Назив модула: **Увод у маркетинг и истраживање тржишта**

Трајањемодула: **15 часова**

ЦИЉ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање знања о маркетингу и његовој улози у трговини Стицање знања о истраживању тржишта	објасни значај и улогу маркетинга у трговини објасни настанак и развој маркетинга у трговини објасни повезаност маркетинга са осталим функцијама предузећа разуме значај и сврху истраживања тржишта објасни сегментацију тржишта и основне факторе сегментације и различите стратегије наступа разликује изворе прикупљања података објасни методе прикупљања података објасни начине обраде прикупљених података	Маркетинг - појам, значај и улога Место маркетинга у организационој структури предузећа Истраживање тржишта - циљ, предмет и значај Истраживање тржишта у функцији разумевања потрошача Развој дугорочних односа са потрошачима Стратегија предузећа у ситуацији незадовољних потрошача Управљање људима у трговинском предузећу Сегментација тржишта - појам, сврха, тржишни сегменти, стратегије наступа на тржишту Извори прикупљања података Методе прикупљања података Поступак обраде повратних информација	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе/учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (15 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе Препоручене методе: Студије случаја Пројекти Ситуацијски задаци Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак

Назив модула: **Инструменти маркетинга (производ и асортиман)**

Трајање модула: **18 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање знања о производу и асортиману као инструмент маркетинга у трговини	разликује инструменте маркетинга и њихову узајамну повезаност објасни специфичности примене инструмената маркетинга у трговини објасни производ као инструмент маркетинга класификује производе према различитим критеријумима објасни важност квалитета производа, дизајна, марке, стила, моде, паковања и услуге објасни појам, значај и врсте асортимана објасни политику асортимана и селекцију асортимана у трговини објасни фазе животног циклуса производа и асортимана разликује потрошаче у процесу прихватања новог производа	Инструменти маркетинга (производ, цена, дистрибуција, промоција) Специфичности инструмената маркетинга у трговини Производ као инструмент маркетинга Врсте Квалитет марка и бренд стил и мода дизајн услуге нови производ Класификације производа Брендирање и позиционирање у сектору трговине Асортиман производа - дубина, ширина, густина Политика асортимана Селекција асортимана Животни циклус производа (асортимана) Политика залиха Процес прихватања новог производа	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе/учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (18 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе Препоручене методе: Студије случаја Пројекти Ситуацијски задаци Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак

Назив модула: **Цена као инструмент маркетинга**

Трајање модула: **14 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање знања о цени као инструменту маркетинга у трговини	објасни цену као инструмент маркетинга у трговини објасни политику цена и факторе који утичу на одлуке о ценама објасни начине диференцирања (прилагођавања) цена робе познаје психолошко и ексклузивно одређивање цена	Цена као инструмент маркетинга Политика цена и маржи у трговини Диференцирање цена (количинско, просторно, временско, на бази услова плаћања)	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе/учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (14 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе Препоручене методе: Студије случаја Пројекти Ситуацијски задаци Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак

Назив модула: **Дистрибуција као инструмент маркетинга**

Трајање модула: **14 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање знања о дистрибуцији као инструменту маркетинга у трговини	објасни дистрибуцију као инструмент маркетинга објасни канале продаје (задатак, врсте, избор) објасни физичку дистрибуцију објасни значај локације продајних и складишних објеката објасни факторе који утичу на избор локације	Врсте канала продаје (трговина на велико, трговина на мало, агенти и брокери) Физичка дистрибуција Локација продајних и складишних објеката Управљање капацитетима и тражњом у трговинском сектору	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе/учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (14 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе Препоручене методе: Студије случаја Пројекти Ситуацијски задаци Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак

Назив модула: **Промоција као инструмент маркетинга**

Трајање модула: **20 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање знања о промоцији као инструменту маркетинга у трговини	објасни промоцију као инструмент маркетинга повеже облике промоције са врстама робе разликује облике промоције објасни облике директног маркетинга (наручивање поштом, путем каталога, телемаркетинг, трговина путем интернета, продаја путем мобилног телефона) објасни личну продају објасни публицитет објасни мере унапређења продаје објасни економску пропаганду разликује пропагандна средства и пропагандне медије објасни пропагандни микс примењује правила презентације припреми различите видове презентација демонстрира карактеристике робепотенцијалним купцима објасни улогу и значај донација и спонзорства објасни трошкове економске пропаганде објасни методе утврђивања трошкова економске пропаганде објасни мерење успеха економске пропаганде	Облици промоције Облици директног маркетинга Развој електронске трговине Лична продаја Публицитет Мере унапређења продаје Економска пропаганда Пропагандна средства и пропагандни медији Презентација као део пропагандне активности (припреме, уређаји, принципи израде, приказивање...) Трошкови економске пропаганде Планирање трошкова економске пропаганде Методе утврђивања трошкова економске пропаганде Мерење успеха економске пропаганде	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе/учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (20 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе Препоручене методе: Студије случаја Пројекти Ситуацијски задаци Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак

Назив модула: **Међународни маркетинг**

Трајање модула: **15 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање основних знања о међународном маркетингу	објасни значај међународног маркетинга објасни детерминанте међународног пословног окружења објасни стратегије за освајање иностраних тржишта (међународно тржишно позиционирање) објасни значај прилагођавања инструмената међународног маркетинг програма локалним условима страних тржишта изради маркетиншки план наступа на страном тржишту	Изгледи на тржишту, тржишни потенцијал, конкурентска ситуација Детерминанте међународног пословног окружења: политичке, правне, социо-културне (култура, проблеми језика и споразумевања у различитим културама, религија, естетске вредности појединих култура, социјалне и вредносне димензије појединих култура) Како ући на страно тржиште? (циљеви, методе, избор оптималне стратегије за улазак на међународно тржиште) План наступа: избор одређеног производа и конкретне земље	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе/учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (15 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује кроз методе активно оријентисане наставе Препоручене методе: Студије случаја Пројекти Ситуацијски задаци Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА

Предузетништво

Обука у виртуелном предузећу

Менаџмент – изборни

Вештина комуникације -изборни

ФИНАНСИЈЕ

ОСТВАРИВАЊА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА - ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
IV	64					64

Напомена: у табели је приказан годишњи фонд часова за сваки облик рада

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА:

- Стицање основних знања пореском систему;
- Стицање основних знања из монетарне сфере и кредита;
- Стицање основних знања о хартијама од вредности;
- Стицање основних знања о банкарском систему;
- Упознавање са основним знањима у области финансија.

НАЗИВ И ТРАЈАЊЕ МОДУЛА ПРЕДМЕТА

Разред: **четврти**

НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)
Увод у финансије	12
Појам и врсте кредита	13
Хартије од вредности	17
Банкарски систем	15
Порески систем	7

ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ, ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ И НАЧИНИ ОЦЕЊИВАЊА МОДУЛА

Назив модула: **Увод у финансије**

Трајање модула: **12 часова**

ЦИЉ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Упознавање са основним знањима у области финансија	објасни појам и значај финансија идентификује сегменте финансијског система објасни функције новца разликује вредности новца објасни однос куповне снаге новца и цене објасни инфлацију и дефлацију објасни мере уравнотежавања спољнетрговине и платног биланса	Финансије - појам и значај Финансијски систем (банкарски систем, монетарно кредитни, девизни, фискални) Појам и функција новца Функционална и материјална вредност новца Промена вредности новца Девалвација и ревалвација	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања <u>Облици наставе</u> Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (12 часова) <u>Место реализације наставе</u> Теоријска настава се реализује у учионици <u>Препоруке за реализацију наставе</u> Модул се реализује методама активне наставе: пројекти, студије случаја, ситуацијски задаци и сл. <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу

Назив модула: **Појам и врсте кредита**

Трајање модула: **13 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање основних знања из монетарне сфере и кредита	објасни појам и намену кредита класификује кредите по врстама објасни улогу монетарно кредитне политике	Кредити (појам и врсте) Краткорочно, средњорочно и дугорочно финансирање, банкарски кредит, банкарски зајам, фекторинг, форфичеринг, кредити за извоз ...) Циљеви и задаци монетарне политике	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (13 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује методама активне наставе: пројекти, студије случаја, ситуацијски задаци и сл. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу

Назив модула: **Хартије од вредности**

Трајање модула: **17 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање основних знања о хартијама од вредности	објасни улогу и сегменте финансијског тржишта објасни појам и врсте хартија од вредности објасни меницу као инструмент плаћања разликује врсте меница попуни меницу разликује чек и меницу	Финансијско тржиште (новчано тржиште, девизно, тржиште капитала) Хартије од вредности (појам и врсте) Елементи менице битни претпостављено битни други Меничне радње (индосирање, авал, издавање, акцепт, исплата) Чек (специфичности као инструмента плаћања)	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (17 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује методама активне наставе: пројекти, студије случаја, ситуацијски задаци и сл. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу

Назив модула: **Банкарски систем**

Трајање модула: **15 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање основних знања о банкарском систему	дефинише банку као финансијску институцију класификује банке по врстама објасни функције, надлежности и одговорности Народне Банке Србије (НБС) објасни предмет пословања пословне банке објасни и класификује банкарске послове	Банке - појам и врсте Централна банка (функције, надлежности и одговорности) Пословне банке (појам, предмет пословања) Банкарски послови депозитни, кредитни, мењачки, емисиони, депо, гаранцијски, послови с ефектима, специфични послови ПП У своје име и за свој рачун, у своје име за туђ рачун	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (15 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује методама активне наставе: пројекти, студије случаја, ситуацијски задаци и сл. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу

Назив модула: **Порески систем**

Трајање модула: **7 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање основних знања пореском систему	објасни фискални систем и фискалну политику разликује јавне приходе класификује порезе по врстама	Фискални систем и фискална политика Врсте јавних прихода (порези, царине, таксе ...) Врсте пореза (по решењу, по одбитку...)	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (7 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Модул се реализује методама активне наставе: пројекти, студије случаја, ситуацијски задаци и сл. Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА

Организација набавке и продаје

Обука у виртуелном предузећу

Право

Рачуноводство у трговини

ПРЕДУЗЕТНИШТВО

ОСТВАРИВАЊА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА - ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
IV		64				64

Напомена: у табели је приказан годишњи фонд часова за сваки облик рада

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА:

- Препознавање особина предузетника;
- Развијање предузетничких вештина, стратегија и идеја;
- Оспособљавање ученика за реализацију пословне идеје;
- Развијање свести о значају тржишне оријентације у пословању, критичког става у односу на пословне могућности, способности самооцењивања изначају тимског рада;
- Развијање менаџерских способности и особина;
- Оспособљавање за управљање трошковима и временску организацију активности;
- Развијање свести о потреби иновација у пословању и рационалног размишљања и деловања;
- Упознавање са реалним проблемима са којима се суочава предузетник на тржишту (конкурвенција);
- Упознавање са ефектима економије обима;
- Оспособљавање за истраживачки рад и успешну презентацију;
- Развијање преговарачких способности и толеранције;
- Разумевање значаја биланса стања, биланса успеха и токова готовине као најважнијих финансијских извештаја у бизнис плану;
- Препознавање профита/добити као основног мотива пословања;
- Разумевање значаја ликвидности у пословању предузећа;
- Схватање значаја финансијске анализе у пословању предузећа и добијања повратне информације.

НАЗИВ И ТРАЈАЊЕ МОДУЛА ПРЕДМЕТА

Разред: **четврти**

НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)
Од бизнис идеје до маркетинг плана	20
Управљање пословањем	22
Финансијски извештаји као део бизнис плана	22

ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ, ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ И НАЧИНИ ОЦЕЊИВАЊА МОДУЛА

Назив модула: **Од бизнис идеје до маркетинг плана**

Трајање модула: **20 часова**

ЦИЉ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Препознавање особина предузетника Развијање предузетничких вештина, стратегија и идеја Оспособљавање ученика за реализацију пословне идеје Развијање свести о значају тржишне оријентације у пословању, критичког става у односу на пословне могућности, Способности самооцењивања и значају тимског рада	процени сопствене мотивационе снаге и особине предузетника формулише сопствене циљеве, идентификује препреке и пронађе решења да се препреке превазиђу примени предузетничке особине: (упорност, посвећеност раду, трагање за квалитетом и ефикасношћу, преузимање ризика, тражење информација, постављање циљева, систематско планирање и посматрање, способност убеђивања и повезивања, самопоуздање) препозна утицај друштва/културе на рад предузетника примени креативне технике избора, селекције и вредновања пословних идеја; препозна садржај и значај бизнис плана истражи међусобно деловање фактора који утичу на тржиште: цена, производ, место, промоција и личност процени важност маркетинг плана у припреми бизнис плана прикупи и анализира информације о тржишту и развија индивидуалну маркетинг стратегију развије самопоуздање у спровођењу теренских испитивања презентује маркетинг план као деосопственог бизнис плана	Предузетничке способности и стратегије Трагање за пословним идејама Маркетинг и продаја	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: вежбе (20 часова) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе Место реализације наставе Вежбе се реализују у кабинету / учионици Препоруке за реализацију наставе: Методе рада: мини предавања, дискусија, групни рад, играње улога, студије случаја, симулација, рад на терену, Brainstorming; swot анализа, анкета/интервју, презентација Циклус емпиријског учења Дневник рада – објаснити вођење дневника рада Место одржавања: довољно велики простор који омогућује рад у групама Користити позитивне примере из праксе; организовати долазак успешног предузетника на

			час Вежбе означене са ** се могу користити као замена или допуна За предвиђене садржаје користити материјале из приручника за обуку Предузетничке способности и стратегије Бити или не бити Мини циљ-циљеви предузетника Производња огрлица Пикадо** Градња куле Трагање за пословним идејама Заједничко трагање за идејама и селекција – модел левка Фабрика лопти ** Структура и садржај бизнис плана Маркетинг и продаја Мини тржиште Освајање тржишта шибица ** Увод у маркетинг план Истраживање тржишта Собна симулација тржишта** Презентација маркетинг плана Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: домаћи задатак дневник рада активност на часу самостални практични рад праћење практичног рада
--	--	--	---

Назив модула: **Управљање пословањем**

Трајање модула: **22 часа**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Развијање менаџерских способности и особина Оспособљавање за управљање трошковима и временску организацију активности Развијање свести о потреби иновација у пословању и рационалног размишљања и деловања Упознавање са реалним проблемима са којима се суочава предузетник на тржишту (конкурвенција) Упознавање са ефектима економије обима Оспособљавање за истраживачки рад и успешну презентацију Развијање преговарачких способности и толеранције	управља процесом рада (производња, промет робе, промет услуга) разликује фазе у процесу рада уради организацију процеса рада планира процесе пословања у зависности од циља води пословне разговоре планира и редукује трошкове идентификује могућности за побољшање процеса управљања развија стратегије за побољшање процеса рада процени различит утицај појединих категорија трошкова планира обим пословања који обезбеђује профит организује време препознаје уско грло и празан ход у пословању предузећа користи гантограм изврши иновацију у пословању уз смањење цене коштања препозна понашања која помажу или ометају процес комуникације самостално или у групи развија и примењује стратегије сарадње и конкуренције процени како ограничено тржиште утиче на план реализације утврди продајну цену препозна улогу и значај менаџера	Организација набавке и продаје Трошкови у трговини Управљање временом Инжењеринг вредности Информисање, комуникација, конкуренција и управљање продајом Правни аспект покретања бизниса Припрема за теренски рад и презентација пословног плана	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: вежбе (22 часа) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе Место реализације наставе Вежбе се реализују у кабинету / учионици Препоруке за реализацију наставе: За предвиђене исходе и користити материјале из приручника за обуку Организација производње Производња коверти Појам и значај организације Типови организације Производња ранаца** Трошкови производње Картинг центар Праг рентабилности Управљање временом Пикник Гантограм

	изабере најповољнију организациону и правну форму привредне активности планира трошкове и организацију пословања за сопствени бизнис план презентује план пословања као деосопственог бизнис плана		Инжењеринг вредности Инжињеринг вредности Информисање, комуникација, конкуренција и управљање производњом Шупљи квадрат** Најбољи посао** Вежба са крунама Припрема за теренски рад и презентација производног плана Лична карта предузећа План инвестиција и трошкова План производње Обезбедити долазак предузетника. Упутити ученике на комуникацију са релевантним службама: Агенција за привредне регистре, општина, банка, управа прихода и консалтинг предузећа Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: домаћи задатак дневник рада активност на часу самостални практични рад праћење практичног рада
--	---	--	--

Назив модула: **Финансијски извештаји као део бизнис плана**

Трајање модула: **22 часа**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Разумевање значаја биланса стања, биланса успеха и токова готовине као најважнијих финансијских извештаја у бизнис плану Препознавање профита/добити као основног мотива пословања Разумевање значаја ликвидности у пословању предузећа Схватање значаја финансијске анализе у пословању предузећа и добијања повратне информације	састави биланс стања састави биланс успеха и утврди пословни резултат направи разлику између прихода и расхода с једне стране и прилива и одлива новца са друге стране идентификује начине за одржавање ликвидности у пословању предузећа схвати важност повезаности сва три финансијска извештаја састави бизнис план за сопствену бизнис идеју провери квалитет своје бизнис идеје и урађеног бизнис плана	Биланс стања Биланс успеха Биланс токова готовине (cash flow) Упоредна анализа финансијских извештаја Припрема и презентација бизнис плана пред инвеститорима	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: вежбе (22 часа) Подела одељења на групе Одељење се дели на 2 групе Место реализације наставе Вежбе се реализују у кабинету / учионици Препоруке за реализацију наставе: За предвиђене исходе и садржаје користити обрасце и вежбе из приручника за обуку Биланс стања Т конто Биланс успеха Фризерски салон „Зоран” Алинин бизнис је у опасности Биланс токова готовине (cash flow) Тржиште корпи Продавци коња Господин Тодор Талични Том** Припрема и презентација бизнис

			плана пред инвеститорима Јавна провера бизнис планова пред осталим учесницима, наставницима и банкарима Омогућити ученицима сва расположива средства за визуализацију Систематизација - квиз знања Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: домаћи задатак дневник рада активност на часу самостални практични рад праћење практичног рада
--	--	--	---

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА

Трговинско пословање
 Канцеларијско пословање
 Организација набавке и продаје
 Рачуноводство у трговини
 Обука у виртуелном предузећу
 Вештина комуникације
 Статистика
 Маркетинг у трговини
 Менаџмент – изборни
 Принципи економије

2.2.1.6. ИЗБОРНИ СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ

ЕЛЕКТРОНСКО ПОСЛОВАЊЕ

ОСТВАРИВАЊА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА - ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
IV		64				64

Напомена: у табели је приказан годишњи фонд часова за сваки облик рада

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА:

- Оспособљавање ученика за креирање публикација
- Оспособљавање ученика за израду интернет презентација
- Упознавање ученика са основним појмовима електронског пословања
- Оспособљавање ученика за коришћење електронског банкарства
- Оспособљавање ученика за коришћење електронске трговине

НАЗИВ И ТРАЈАЊЕ МОДУЛА ПРЕДМЕТА

Разред: **четврти**

НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)
Израда публикација	10
Интернет презентације	12
Увод у електронско пословање	10
Електронско банкарство	16
Електронска трговина	16

ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ, ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ И НАЧИНИ ОЦЕЊИВАЊА МОДУЛА

Назив модула: **Израда публикација**

Трајање модула: **10 часова**

ЦИЉ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Оспособљавање ученика за креирање публикација	објасни значај публикације направи једноставну публикацију припреми публикацију за штампу и штампа публикацију разликује штампане и електронске публикације користи направљену публикацију	Креирање просте публикације (позивница, резиме, визит карта, флајер, каталог...) рад са текстом у публикацијама убацивање слика и облика форматирање садржаја публикације Креирање разних публикација за штампање Креирање публикација за e-mail (newsletter...) Припрема за штампу и штампање публикације	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања <u>Подела одељења на групе</u> Одељење се дели на групе уколико предмет изабере више од 15 ученика <u>Место реализације наставе</u> Кабинет за рачунарство и информатику <u>Методе за реализацију наставе</u> Наставу реализовати методама активно оријентисане наставе. Препоручене методе: ситуација web quest игра по станицама <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода тестове знања активност на часу домаћи задатак тестове практичних вештина

Назив модула: **Интернет презентације**

Трајање модула: **12 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Оспособљавање ученика за израду интернет презентација	објасни специфичности презентације на интернету примени основна знања из маркетинга дизајнира интернет презентацију изради интернет презентацију постави презентацију на интернет	Презентација на интернету и њене специфичности Web страна Web site, blog, rss URL Хипер текст (HTML, XML, CSS...) Алати за израду Web презентације WYSIWYG и HTML едитори Поступак прављења презентације Израда Web страна Рад са текстом Рад са сликама Повезивање (линковање) Web страна Приказивање Web презентације Постављање Web презентације на сервер (FTP протокол и алати)	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања <u>Подела одељења на групе</u> Одељење се дели на групе уколико предмет изабере више од 15 ученика <u>Место реализације наставе</u> Кабинет за рачунарство и информатику <u>Методе за реализацију наставе</u> Наставу реализовати методама активно оријентисане наставе. Препоручене методе: ситуација, web quest, игра по станицама <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исходавршити кроз: праћење остварености исхода тестове знања активност на часу домаћи задатак тестове практичних вештина

Назив модула: **Увод у електронско пословање**

Трајање модула: **10 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Упознавање ученика са основним појмовима електронског пословања	објасни елементе и основне функције електронског пословања користи интернет у јавној управи и разуме концепт e-government-a објасни телекомуникациони концепт у ЕП користи заштиту и мере безбедности у ЕП	Облици електронског пословања EDI B2B модел електронског пословања B2C модел електронског пословања М-пословање Телекомуникациони канали Медијуми комуникације Протоколи и интерфејси GIS и GPS Интернет у јавној управи e-government Заштита информационох система Сигурност у електронском пословању	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања <u>Подела одељења на групе</u> Одељење се дели на групе уколико предмет изабере више од 15 ученика. <u>Место реализације наставе</u> Кабинет за рачунарство и информатику <u>Методе за реализацију наставе</u> Наставу реализовати методама активно оријентисане наставе. Препоручене методе: ситуација web quest игра по станицама <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода тестове знања активност на часу домаћи задатак тестове практичних вештина

Назив модула: **Електронско банкарство**

Трајање модула: **16 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Оспособљавање ученика за коришћење електронског банкарства	објасни елементе и функције електронског банкарства користи електронски новац и електронски чек користи дигитални потпис користи јавни и приватни кључ користи дигитални потпис и сертификат	Електронски платни промет и системи плаћања Системи електронског плаћања Електронски новац Електронски чек Мобилни телефон у ЕП Дистрибуираност електронског банкарства АТМ системи/банкомати POS системи и фискалне касе Телефонско банкарство SMS банкарство Мобилно банкарство WAP банкарство WEB TV On-line PC банкарство Интернет банкарство Home Banking Електронске мреже међубанкарских плаћања	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања <u>Подела одељења на групе</u> Одељење се дели на групе уколико предмет изабере више од 15 ученика <u>Место реализације наставе</u> Кабинет за рачунарство и информатику <u>Методе за реализацију наставе</u> Наставу реализовати методама активно оријентисане наставе. Препоручене методе: ситуација web quest игра по станицама <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода тестове знања активност на часу домаћи задатак тестове практичних вештина

Назив модула: **Електронска трговина**

Трајање модула: **16 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Оспособљавање ученика за коришћење електронске трговине	објасни елементе и функције електронске трговине наручи робу и услуге електронским путем купује у електронској продавници изврши електронске трансакције	Електронска продавница Електронска корпа Портали Трговина на Web-у IT за обраду трансакција	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања <u>Подела одељења на групе</u> Одељење се дели на групе уколико предмет изабере више од 15 ученика <u>Место реализације наставе</u> Кабинет за рачунарство и информатику <u>Методе за реализацију наставе</u> Наставу реализовати методама активно оријентисане наставе. Препоручене методе: ситуација web quest игра по станицама <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода тестове знања активност на часу домаћи задатак тестове практичних вештина

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА

Рачунарство и информатика

Обука у виртуелном предузећу, маркетинг у трговини

МЕНАѢМЕНТ

ОСТВАРИВАЊА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА - ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
IV	64					64

Напомена: у табели је приказан годишњи фонд часова за сваки облик рада

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА:

- Стицање знања о улози менаѢмента у организацијама;
- Стицање знања о потреби планирања активности управљања;
- Стицање знања о стратешком менаѢменту;
- Стицање знања о потреби и начинима организовања;
- Стицање знања о лидерству/вођењу као активности управљања;
- Стицање знања о важности тимског рада у организацијама;
- Стицање знања о конфликтима и управљању конфликтима у организацијама;
- Стицање знања о организационој култури;
- Стицање знања о контроли као активности управљања.

НАЗИВ И ТРАЈАЊЕ МОДУЛА ПРЕДМЕТА

Разред: **четврти**

НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)
Улога менаѢмента у организацијама	10
Планирање и стратешки менаѢмент	12
Организовање као активност управљања	15
Вођење као активност управљања	12
Организациона култура	6
Контрола као активност управљања	9

ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ, ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ И НАЧИНИ ОЦЕЊИВАЊА МОДУЛА

Назив модула: **Улога менаџмента у организацијама**

Трајање модула: **10 часова**

ЦИЉ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање знања о улози менаџмента у организацијама	објасни улогу менаџмента у организацији објасни развој менаџмента објасни окружење предузећа и његове карактеристике анализира утицај окружења на пословање предузећа разликује активности управљања објасни врсте одлука и методе доношења одлука анализира процес доношења одлука донесе одлуку на рационалан начин објасни нивое менаџмента и вештине менаџера објасни важност друштвено одговорног понашања предузећа наведе примере етике у пословању	Увод у менаџмент (појам и значај) Еволуција мисли о менаџменту Окружење менаџмента и борба са утицајума окружења (опште карактеристике окружења, утицај окружења) Активности (фазе) управљања (планирање, организовање, вођење и контрола) Доношење одлука (врсте одлука, методе доношења одлука, процес рационалног доношења одлука) Нивои менаџмента и вештине менаџера Друштвена одговорност и етика у пословању предузећа	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (10 часова) Место реализације Учионица Препоруке за реализацију наставе Сви исходи се реализују кроз двочас Модули се реализују кроз методе активног учења

Назив модула: **Планирање и стратешки менаџмент**

Трајање модула: **12 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање знања о потреби планирања активности управљања Стицање знања о стратешком менаџменту	објасни важност дефинисања циљева организације објасни важност планирања разликује врсте планова објасни хијерархију планова дефинише стратегију	Важност циљева, Хијерархија планова, Разлика између стратешких и оперативних планова, Развој концепта стратегије Процес стратешког менаџмента,	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће

	објасни концепт развоја стратегије објасни процес стратешког менаџмента разликује нивое стратегије у организацијама објасни начине за институционализацију и операционализацију стартегије анализира различите пословне стратегије	Нивои стратегије Примена стратегије (институционализација, операционализација)	облике наставе: теоријска настава (12 часова) <u>Место реализације</u> Учионица <u>Препоруке за реализацију наставе</u> Сви исходи се реализују кроз двочас Модули се реализују кроз методе активног учења Препоручене методе: студија случаја, пројекат <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу
--	---	---	---

Назив модула: **Организовање као активност управљања**

Трајање модула: **15 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање знања о потреби и начинима организовања	објасни основне активности процеса организовања разликује високу и равну хијерархију објасни процес стварања организационеструктуре – организациони дизајн одабере концепт организационог дизајна узависности од услова у окружењу дефинише организациону структуру разликује формалну и неформалну организациону структуру објасни функционални модел организационе структуре	Организовање – појам и активности подела рада подела на секторе хијерархија – висока, равна координација Дизајн организације Организациона структура (функционални модел, дивизиони модел, матрични модел) Извори моћи и ауторитет уорганизацији	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања <u>Облици наставе</u> Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (15 часова) <u>Место реализације</u> Учионица <u>Препоруке за реализацију наставе</u>

	објасни дивизиони модел организационе структуре објасни матрични модел организационе структуре донесе закључак о избору модела организационе структуре на основу анализе услова пословања разликује изворе моћи и ауторитета у организацији објасни потребу делегирања ауторитета и предности и недостатке делегирања ауторитета разликује централизацију и децентрализацију планира људске ресурсе врши регрутовање и селекцију кандидата запосао препозна потребу за обуком и усавршавањем запослених објасни критеријуме за оцену учинака и поступак утврђивања надокнаде запосленима разликује облике померања запослених у оквиру организације, наведе примере ситуација у којима може доћи до унапређења, премештаја, деградација и разрешења	Делегирање ауторитета (предности, недостаци, отпори делегирању ауторитета, смернице за делегирање ауторитета, децентрализација – централизација) Управљање људским ресурсима (планирање УЉР; регрутовање; селекција; увођење у радну средину; развој запослених кроз обуку и усавршавање; оцена учинака и утврђивање надокнаде; унапређења, премештаја, деградација, разрешења)	Сви исходи се реализују кроз двочас Модули се реализују кроз методе активног учења Препоручене методе: студија случаја, пројекат Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу
--	--	---	--

Назив модула: **Вођење као активност управљања**

Трајање модула: **12 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање знања о лидерству/вођењу као активности управљања Стицање знања о важности тимског рада у организацијама Стицање знања о конфликтима и управљању конфликтима у организацијама	објасни значај вођења у организацијама разликује факторе и стилове лидерства објасни значај мотивисања запослених објасни основне теорије мотивације доведе у везу доминантне факторе мотиваације са обликом/начином лидерства објасни потребу тимског рада у организацијама разликује врсте тимова и њихове карактеристике	Вођење као активност управљања, носиоци лидерства Фактори вођства личне карактеристике лидера особине подређених карактеристике средине Приступ изучавању вођства – бихејвиористички приступ... Стилови вођства (класични и савремени)	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (12 часова) Место реализације Учионица

	објасни фазе развоја тима објасни вештине које мора да поседује тим да би ефикасно деловао објасни значај различитих улога чланова тима и значај тимских норми дизајнира тим у складу са дефинисаним циљем, водећи рачуна о различитим улогама и вештинама чланова тима објасни врсте конфликта у тимовима објасни основне карактеристике конфликта у организацијама разликује персоналне и организационе узроке конфликта у организацијама објасни стратегије за управљање конфликтима примени одговарајућу стратегију управљања конфликтима у зависности од врсте конфликта	Мотивација Тимови и тимски рад (врсте тимова, фазе развоја тимова, улоге у тиму, предности и недостаци тимског рада..) Конфликти у организацијама и њихово решавање карактеристике узроци стратегије управљања конфликтима	<u>Препоруке за реализацију наставе</u> Сви исходи се реализују кроз двочас Модули се реализују кроз методе активног учења Препоручене методе: студија случаја, пројекат <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу
--	--	---	--

Назив модула: **Организациона култура**

Трајање модула: **6 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање знања о организационој култури	објасни утицај организационе културе на пословање и пословне резултате организације разликује когнитивне и симболичке елементе организационе културе разликује основне типове организационе културе објасни различите субкултуре у организацијама	Организациона култура - појам, значај Утицај организационе културе на функционисање организације Садржај орг. културе (когнитивни и симболички елементи) Класификација орг. култура (култура моћи, култура улога, култура задатка, култура подршке) Организациона култура и субкултуре Мултикултурализам корпорација	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања <u>Облици наставе</u> Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (6 часова) <u>Место реализације</u> Учионица <u>Препоруке за реализацију наставе</u> Сви исходи се реализују кроз

			двочас Модули се реализују кроз методе активног учења препоручене методе: студија случаја, пројекат Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања, активност на часу
--	--	--	---

Назив модула: **Контрола као активност управљања**

Трајање модула: **9 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Стицање знања о контроли као активности управљања	објасни циљ контроле као активности управљања објасни значај и фазе у поступку контроле објасни дизајнирање контролних система објасни значај финансијске контроле анализира резултате пословања на основу финансијских извештаја (биланс стања, биланс успеха, извештај о кретању готовине) објасни буџетску контролу објасни ревизију као начин контроле	Контрола као активност управљања - појам, функција и циљ контроле; Фазе у поступку контроле: утврђивање стандарда мерење резултата поређење остварених резултата са стандардима предузимање корективних мера Важност контроле Дизајнирање контролних система: кључне резултатске области стратешке контролне тачке Финансијска контрола (биланс стања, биланс успеха, извештај о кретању готовине) Буџетска контрола, Ревизија (интерна, екстерна)	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (9 часова) Место реализације Учионица Препоруке за реализацију наставе Сви исходи се реализују кроз двочас Модули се реализују кроз методе активног учења. Препоручене методе: студија случаја, пројекат Оцењивање Вредновање остварености исхода

			вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу
--	--	--	--

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА

Предузетништво, рачуноводство у трговини, обука у виртуелном предузећу, организација набавке и продаје

ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА

ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА – ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
III	70					70

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

- Стицање основних знања о трошковима и врстама трошкова предузећа;
- Стицање основних знања о калкулацијама трошкова предузећа;
- Стицање основних знања о резултатима пословања предузећа;
- Стицање основних знања о економским принципима пословања предузећа.

НАЗИВ И ТРАЈАЊЕ МОДУЛА

Разред: **трећи**

Ред.бр.	НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)
1.	Трошкови	30
2.	Резултати пословања предузећа	20
3.	Економски принципи пословања предузећа	20

ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ, ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА

Назив модула: **Трошкови**

Трајање модула: **30 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Стицање основних знања о трошковима и врстама трошкова предузећа Стицање основних знања о калкулацијама трошкова предузећа	објасни процес трансформације уложених ресурса у резултате дефинише трошење фактора производње разликује појмове – трошкови и утрошци наведе врсте трошења наведе трошкове према местима настанка наведе трошкове према везаности	Трансформација уложених ресурса у резултате Трошење фактора производње Трошкови и утрошци Врсте трошкова Подела трошкова према факторима производње	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (30 часова)

	заносиоце наведе трошкове према начину преношења на носиоце разликује трошкове у кратком року дефинише фиксне трошкове дефинише варијабилне трошкове дефинише граничне трошкове опише динамику укупних трошкова илуструје графички укупне и просечне, фиксне и варијабилне трошкове илуструје графички укупне трошкове израчуна поједине категорије трошкова анализира добијене резултате анализира динамику трошкова разликује трошкове у дугом року дефинише калкулације трошкова разликује калкулације трошкова израчуна цену коштања бирајући адекватну калкулацију анализира добијене резултате	Подела трошкова према местима настанка Подела трошкова према везаности за носиоце Подела трошкова према начину преношења на носиоце Подела трошкова у зависности од динамике обима производње Трошкови у кратком року Фиксни трошкови Варијабилни трошкови Гранични трошкови Динамика укупних трошкова Трошкови у дугом року Калкулације трошкова Калкулације трошкова према времену израде Калкулације трошкова према начину израде	Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Настава се реализује као активно оријентисана настава Ученике упознати са основним појмовима везаним за трошкове предузећа и начине обрачуна. Употреба графичких приказа за поједине категорије трошкова. Утврдити цену коштања на конкретним примерима Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак
--	---	---	---

Назив модула: **Резултати пословања предузећа**

Трајање модула: **20 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Стицање основних знања о резултатима пословања предузећа	дефинише приход предузећа разликује врсте прихода предузећа дефинише просечан и маргиналан приход идентификује факторе који утичу на приход предузећа анализира везу укупног прихода и	Приход предузећа - појам и врсте Укупан приход Просечан приход Маргиналан приход Фактори који утичу на приход предузећа Укупан приход и тражња за	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (20 часова)

	тражње за производима предузећа дефинише профит предузећа објасни изворе профита предузећа наведе врсте прихода предузећа израчуна укупан приход и профит предузећа	производима предузећа Профит предузећа – појам и извори Врсте профита предузећа	Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Настава се реализује као активно оријентисана настава Ученике упознати са основним појмовима везаним за приход и профит предузећа. Утврдити резултат пословања предузећа на конкретним примерима Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак
--	--	--	--

Назив модула: **Економски принципи пословања предузећа**

Трајање модула: **20 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА
Стицање основних знања о економским принципима пословања предузећа	разликује парцијалне економске принципе пословања дефинише продуктивност доводи у везу производњу и продуктивност доводи у везу технологију и продуктивност наводи циљеве мерења продуктивности предузећа описује значај пораста продуктивности доводи у везу људске ресурсе и	Парцијални економски принципи пословања предузећа Појам продуктивности Производња и продуктивност Технологија и продуктивност Мерење продуктивности Показатељи продуктивности Циљеви мерења продуктивности предузећа Значај пораста продуктивности Људски ресурси и продуктивност Појам економичности Анализа економичности	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе, односно учења, планом рада и начинима оцењивања Облици наставе Модул се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (20 часова) Место реализације наставе Теоријска настава се реализује у учионици Препоруке за реализацију наставе Настава се реализује као активно оријентисана настава Ученике упознати са основним појмовима

	продуктивност дефинише економичност идентификује изворе економичности успоставља односе између трошкова и унапређења економичности дефинише рентабилност наведе значење и значај рентабилности предузећа наведе циљеве мерења рентабилности предузећа идентификује факторе унапређења рентабилности израчунава економске принципе пословања предузећа упореди израчунате показатеље анализира израчунате показатеље	Извори економичности Поређење трошкова и унапређење економичности Значење и значај рентабилности предузећа Анализа рентабилности предузећа Мерење рентабилности предузећа Унапређење рентабилностипредузећа	везаним за економске принципе пословања. Утврдити економске принципе пословања предузећа на конкретним примерима Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода усмено излагање тестове знања активност на часу домаћи задатак
--	--	--	---

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА

Принципи економије
Рачуноводство у трговини
Обука у виртуелном предузећу
Право
Организација набавке и продаје

ПОСЛОВНИ ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

ОСТВАРИВАЊА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА - ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
IV	64					64

Напомена: у табели је приказан годишњи фонд часова за сваки облик рада

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА:

Усвајање знања из страног језика и јачање самопоуздања код ученика да у усменој и писаној комуникацији користи језик и да се компетентно исамосвесно споразумева са људима из других земаља;

Оспособљавање ученика да упозна језик струке у оноликој мери која му омогућава да користи страни језик ради вођења пословне комуникације, праћењановина у струци и ширењу пословних веза.

ЦИЉ	ИСХОДИ НА КРАЈУ ЧЕТВРТОГ РАЗРЕДА Ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНЕ СТРУЧНЕ ТЕМЕ	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
СЛУШАЊЕ Оспособ љавање ученика за разумевање усменог говора	разуме основне порукеи захтеве исказане јасним стандардним језиком када је реч о блиским стручним темама разуме глобално суштину нешто дужих разговора или дискусија на састанцима, који се односе на мање сложене садржаје из струке, уколико се говори разговетно стандардним језиком, поставља питања и тражи објашњења у	ТЕМЕ (Ове теме произилазе из описа стандарда занимања и оне се обрађују током четворогодишњег образовања узимајући у обзир програм стручних предмета ради корелације са тематиком из страног језика) Основна терминологија која се односи на послове из домена општих, правних и кадровских послова и послова набавке и продаје Примена информационих технологија у домену струке Вођење евиденције и документације у администрацији Праћење новина у области	1. Представљање себе и других Поздрављање (састајање, растанак; формално, неформално, специфично по регионима) Идентификација и именовање особа, објеката, боја, бројева итд.) Давање једноставних упутстава и команди Изражавање молби и захвалности Изражавање извињења Изражавање потврде и негирање Изражавање допадањаи	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА Комуникативна настава страних језика подразумева поимање језика као средства комуникације; инсистира на употреби циљног језика у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике; претпоставља примену тзв. Teacher talk, одн. прилагођавање говорне делатности наставника интересовањима и знањима ученика; инсистира на комуникативном аспект у употребе језика, одн. на значењу језичке поруке, а не толико на граматичној прецизности исказа ; претпоставља да се знања ученика мере прецизно дефинисаним релативним, а не толико апсолутним критеријумима тачности. Један од кључних елемената комуникативне наставе је и социјална интеракција кроз

	вези са темом дискусије/разговора	међународних правно-административних послова Примене међународних стандарда и законске реуглативе Основе пословне комуникације и кореспонденције (пословна преписка и комуникација у писаној и усменој форми) УЖЕСТРУЧНА ТЕМАТИКА Начини преговарања Истраживање тржишта Иновације у послу Конкурвенција Продаја на велико и на мало Напомена: Језички садржајису идентични као и за опште-образовни предмет СТРАНИЈЕЗИК	недопадања Изражавање физичких сензација и потреба Исказивање просторних и временских односа Давање и тражење информација и обавештења Описивање и упоређивање лица и предмета Изрицање забране и реаговање на забрану Изражавање припадања и поседовања Скретање пажње Тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања Тражење и давање дозволе Исказивање честитки Исказивање препоруке Изражавање хитности и обавезности Исказивање сумње и несигурности	рад у учионици. Она се базира на групном или индивидуалном решавању проблема, потрази за информацијама и мање или више комплексним задацима. У тим задацима увек су јасно одређени контекст, процедура и циљ, чиме се унапређује квантитет језичког материјала који је неопходан услов за било које учење језика. Такозвана комуникативно-интерактивна парадигма у настави страних језика, између осталог, укључује и следеће компоненте: усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и ажуриране листе задатака и активности наставник је ту да омогући приступ и прихватање нових идеја ученици се третирају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину уџбеници су само један од ресурса; осим њих препоручује се и примена других извора информација и дидактичких материјала, поготову кад је реч о стручним темама учионица постаје простор који је могуће реструктурирати из дана у дан Важан циљ у учењу страног језика у средњим стручним школама је овладавање језиком струке, и то у оноликој мери која је неопходна да се језик користи ради информисаности
--	--	---	--	--

ЧИТАЊЕ Оспособљавање ученика за разумевање прочитаних текстова	разуме текстове блиске струци (стандардна писма, информације о процесурада у струци) који су писани обичним језиком или језиком струке разуме основни садржај као и важније детаље у извештајима, брошурама и уговорима везаним за струку			и оспособљености за једноставну комуникацију у усменом и писаном облику на страном језику. Тај сегмент наставе страног језика који се прогресивно увећава од 20 до 50% током четворогодишњег образовања мора да буде јасно дефинисан и у складу са исходима везаним за квалификације струке. Неопходно је да стручна тематика која се обрађује на страном језику прати исходе појединих стручних предмета и буде у корелацији са њима. Реализација наставе језика струке се много више огледа у развијању рецептивних вештина него продуктивних јер је сврха учења страног језика, у првој линији, усмерена на то да се ученици оспособе да прате одређену стручну литературу у циљу информисања, праћења иновација и достигнућа у области струке, усавршавања и напредовања. Стога је спектар текстова који се препоручују велики: шематски прикази, упутства о примени апарата, инструмената или пак материјала, хемикалија, рецепти, декларације, краћи стручни текстови чији је садржај релевантан за тематске садржаје стручних предмета, извештаји, каталози, програми сајамских активности и сл. Веома је битно у раду са таквим текстовима одредити добру дидактичку подршку. Добро осмишљени налози упућују на то да одређене текстове, у зависности од
ГОВОР Оспособљавање ученика за кратко монолошко излагање на страном језику	једноставним средствима опише статус и образовање, будуће запослење опише делатност, фирму, процес рада или пак преприча телефонски разговор или одлуке неког договора у оквиру познате лексике образложи краће своје намере, одлуке, поступке			

				тежине и важности информација које они носе, треба разумети глобално, селективно или пак детаљно. Продуктивне вештине треба ограничити на строго функционалну примену реалну за захтеве струке. Топодразумева писање кратких порука, мејлова у оквиру пословне комуникације, попуњавање формулара, рачуна и др. административних паира (поруџбенице, рекламације, захтеви, молбе) и вођење усмене комуникације која омогућава споразумевање на основном нивоу било у директном контакту са саговорником или у телефонском разговору.
ПИСАЊЕ Оспособљавање ученика за писање краћих текстова различитог садржаја	попуњава рачуне, признанице и хартије од вредности напише пословно писмо према одређеном моделу различите садржине описује и појасни садржај схема и графикана везаних за струку			

ИНТЕРАКЦИЈА Оспособљавање ученика за учешће у дијалогу на страном језику иразмену краћих писаних порука	поведе, настави и заврши неки једноставан разговор, под условом да је лицеу лице са саговорником буде схваћен у размени идеја и информација о блиским темама у предвидљивим, свакодневним ситуацијама на послу			
МЕДИЈАЦИЈА Оспособљавање ученика да преводи, сажимаи препричава садржај краћих усмених и писаних текстова	сажима садржај текста, филма, разговара и сл.			
МЕДИЈСКА ПИСМЕНОСТ Оспособљавање ученика да користе медије као изворе информација и развијају критичко мишљење у вези са њима	идентификује различита гlediшта оистој теми			

ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ	коректно употребљава једноставне структуре користећи зависне реченице			
-------------------	--	--	--	--

ВЕШТИНЕ КОМУНИКАЦИЈЕ

ОСТВАРИВАЊА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА - ОБЛИЦИ И ТРАЈАЊЕ

РАЗРЕД	НАСТАВА				ПРАКСА	УКУПНО
	Теоријска настава	Вежбе	Практична настава	Настава у блоку		
III		70				70

Напомена: у табели је приказан годишњи фонд часова за сваки облик рада

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА:

- Упознавање ученика са начинима и средствима интерне и екстерне комуникације;
- Упознавање ученика са правилима пословног бон-тона;
- Оспособљавање ученика за комуницирање са представницима разних народа;
- Оспособљавање ученика за успешно обављање телефонског разговора и правилно састављање е-маилпорука;
- Оспособљавање ученика за активно слушање и превазилажење конфликтних ситуација;
- Оспособљавање ученика за обављање продајног разговора.

НАЗИВ И ТРАЈАЊЕ МОДУЛА ПРЕДМЕТА

Разред: **трећи**

НАЗИВ МОДУЛА	Трајање модула (часови)
Врсте комуникације	6
Пословни бонтон	12
Културолошке различитости народа	12
Телефонирање и електронска комуникација	12
Баријере у комуникацији	14
Продајни разговор	14

ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ, ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ И НАЧИНИ ОЦЕЊИВАЊА МОДУЛА

Назив модула: **Врсте комуникације**

Трајање модула: **6 часова**

ЦИЉ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Упознавање ученика са начинима и средствима интерне и екстерне комуникације	разликује врсте комуникације објасни предности и недостатке усмене и писмене комуникације објасни разлику између вербалне и невербалне комуникације разликује намену средстава комуникације (телефон, факс, компјутер) и користи их	Врсте комуникације Предности и недостаци усмене и писмене комуникације Вербална и невербална комуникација Средства комуникације – врсте и начин коришћења	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања <u>Подела одељења на групе</u> Одељење се дели на групе уколико предмет изабере више од 15 ученика <u>Облици наставе</u> Модул се реализује кроз следеће облике наставе: Вежбе (6 часова) <u>Место реализације наставе</u> Часови се реализују у специјализованој учионици (кабинет опремљен рачунарима и пројектором, модерацијском таблом, флип чартом, телефоном са факс машином) <u>Препоруке за реализацију наставе</u> Модул се реализују кроз методе активно оријентисане наставе. <i>Препоручене методе:</i> Игра улога Пројекат Студија случаја <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење практичног рада усмено излагање, тестове знања активност на часу тест практичних вештина

Назив модула: **Пословни бонтон**

Трајање модула: **12 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Упознавање ученика са правилима пословног бон-тона	понаша се у складу са правилима пословног бон-тона примени правила хоризонталне и вертикалне комуникације у предузећу и конкретној служби примени правила екстернекомуникације	Правила пословног понашања (пословни бон-тон) Формална и неформална интерна комуникација Функционалне фразе и изрази који се употребљавају у екстерној комуникацији	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања <u>Подела одељења на групе</u> Одељење се дели на групе уколико предмет изабере више од 15 ученика <u>Облици наставе</u> Модул се реализује кроз следеће облике наставе: Вежбе (12 часова) <u>Место реализације наставе</u> Часови се реализују у специјализованој учионици (кабинет опремљен рачунарима и пројектором, модерацијском таблом, флип чартом, телефоном са факс машином) <u>Препоруке за реализацију наставе</u> Модул се реализују кроз методе активно оријентисане наставе. <i>Препоручене</i> <i>методе:</i> Игра улога Пројекат Студија случаја <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење практичног рада усмено излагање тестове знања активност на часу тест практичних вештина

Назив модула: **Културолошке различитости народа**

Трајање модула: **12 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Оспособљавање ученика за комуницирање са представницима разних народа	одабере прикладне теме за разговор при првом сусрету са пословним партнером сарађује са пословним партнерима из разних средина, поштујући њихове културолошке специфичности негује и одржава односе са већ стеченим пословним партнерима	Културолошке карактеристике различитих народа и облици понашања у одређеним пословним ситуацијама Међународни пословни календар	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања <u>Подела одељења на групе</u> Одељење се дели на групе уколико предмет изабере више од 15 ученика <u>Облици наставе</u> Модул се реализује кроз следеће облике наставе: Вежбе (12 часова) <u>Место реализације наставе</u> Часови се реализују у специјализованој учионици (кабинет опремљен рачунарима и пројектором, модерацијском таблом, флип чартом, телефоном са факс машином) <u>Препоруке за реализацију наставе</u> Модул се реализују кроз методе активно оријентисане наставе. <i>Препоручене методе:</i> Игра улога Пројекат Студија случаја <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење практичног рада усмено излагање, тестове знања активност на часу, тест практичних вештина

Назив модула: **Телефонирање и електронска комуникација**

Трајање модула: **12 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Оспособљавање ученика за успешно обављање телефонског разговора и правилно састављање е-маил порука	разликује елементе разговора вођеног личном контакту и преко телефона припреми се за успешно обављање телефонског разговора прими и остави поруку преко телефона успостави односе са новим пословним партнером разјасни евентуалне неспоразуме са пословним партнером преко телефона уговори пословни састанак преко телефона даје упутства за проналажење седишта предузећа састави e-mail поруке различитих намена	„Златна” правила вођења телефонског разговора Функционалне фразе и изрази који се користе приликом телефонирања Симулација телефонског разговора Електронска комуникација- правила за писање е-маил порука	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања <u>Подела одељења на групе</u> Одељење се дели на групе уколико предмет изабере више од 15 ученика <u>Облици наставе</u> Модул се реализује кроз следеће облике наставе: Вежбе (12 часова) <u>Место реализације наставе</u> Часови се реализују у специјализованој учионици (кабинет опремљен рачунарима и пројектором, модерацијском таблом, флип чартом, телефоном са факс машином) <u>Препоруке за реализацију наставе</u> Модул се реализују кроз методе активно оријентисане наставе. <i>Препоручене методе:</i> Игра улога Пројекат Студија случаја <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење практичног рада, усмено излагање, тестове знања активност на часу тест практичних вештина

Назив модула: **Баријере у комуникацији**

Трајање модула: **14 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Оспособљавање ученика за активно слушање и превазилажење конфликтних ситуација	препозна могуће баријере у комуникацији примени правила за активно слушање примени различите методе решавања конфликтних ситуација	Могуће баријере у комуникацији Методе решавања конфликтних ситуација Уобичајене фразе и изрази који су прикладни за разјашњавање неспоразума	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања <u>Подела одељења на групе</u> Одељење се дели на групе уколико предмет изабере више од 15 ученика <u>Облици наставе</u> Модул се реализује кроз следеће облике наставе: Вежбе (14 часова) <u>Место реализације наставе</u> Часови се реализују у специјализованој учионици (кабинет опремљен рачунарима и пројектором, модерацијском таблом, флип чартом, телефоном са факс машином) <u>Препоруке за реализацију наставе</u> Модул се реализују кроз методе активно оријентисане наставе. Препоручене методе: Игра улога Пројекат Студија случаја <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење практичног рада усмено излагање тестове знања активност на часу, тест практичних вештина

Назив модула: **Продајни разговор**

Трајање модула: **14 часова**

ЦИЉЕВИ МОДУЛА	ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ МОДУЛА	ПРЕПОРУЧЕНО УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ МОДУЛА
Оспособљавање ученика за обављање продајног разговора	представи себе и своје предузеће и опише његову делатност планира и припрема продајни разговор разликује фазе продајног разговора разликује и примени општа правила понашања продавца разликује и примени најважније продајне вештине примени правила аргументације за купца одговори на приговоре купца прилагоди приступ купцу у зависности од типа потрошача разликује фразе и изразе које треба избегавати у продајном разговору	Фазе продајног разговора (поздрав, представљање, успостављање односа, откривање потребе, демонстрација робе, аргументација, третман, одговори на приговоре купца, закључак продајног разговора, појачавање одлуке купца, опроштај од купца) Општа правила понашања продавца (не красти време – искористити га, бити тачан, веровати у производ, показати интерес за проблеме купца, добро слушати купца, купцу давати циљане информације, избегавати незгоде при демонстрацији производа, остати миран у свакој ситуацији итд.) Продајне вештине (језик продавца, шта треба избегавати, негативни и позитивни аргументи, правила аргументације за купца, правила и методе аргументације цене робе, правила и методе за третман и одговоре на приговоре купца, правила и технике комуникације код закључивања продајног разговора, општа правила понашања продавца, технике комуникације са различитим типовима потрошача) Типови потрошача и реаговање на различите типове потрошача	На почетку модула ученике упознати са циљевима и исходима наставе / учења, планом рада и начинима оцењивања <u>Подела одељења на групе</u> Одељење се дели на групе уколико предмет изабере више од 15 ученика <u>Облици наставе</u> Модул се реализује кроз следеће облике наставе: Вежбе (14 часова) <u>Место реализације наставе</u> Часови се реализују у специјализованој учионици (кабинет опремљен рачунарима и пројектором, модерацијском таблом, флип чартом, телефоном са факс машином) <u>Препоруке за реализацију наставе</u> Модул се реализују кроз методе активно оријентисане наставе. <i>Препоручене методе:</i> Игра улога Пројекат Студија случаја <u>Оцењивање</u> Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење практичног рада усмено излагање тестове знања активност на часу

			тест практичних вештина
--	--	--	-------------------------

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА

Организација набавке и продаје, менаџмент- изборни, обука у виртуелном предузећу, предузетништво, српски језик и књижевност, канцеларијско пословање

КОМЕРЦИЈАЛНО ПОЗНАВАЊЕ РОБЕ

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА:

- Стицање знања о основним карактеристикама производа и робног асортимана
- Оспособљавање ученика да овладају вештинама које доприносе правом и одговорном избору робе;
- Стицање компетенција значајних за свакодневни живот и даљи професионални развој;
- Развијање самосталности у раду стварањем услова за практичну активност ученика

Годишњи фонд часова:70

Разред:трети

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
Појам, систематизација и класификација робе	Упознавање ученика са појмом, систематизацијом и класификацијом робе	објасни појам робе наведе карактеристике појединих врста робе класификује различите типове робе објасни систематизацију робе наведе елементарне значајне за класификацију робе	Роба: појам, карактеристике робе; Систематизација робе класификација робе;	На почетку теме ученике упознати са циљевима и исходима наставе,односно учења, планом рада и начинима оцењивања. Реализација наставе Предмет се реализује кроз: теоријску наставу Место реализације наставе Настава се реализује у учионици, одговарајућем кабинету
Квалитет робе	Упознавање ученика са својствима и показатељима квалитета робе	Дефинише појам квалитета робе, наведе услове који утичу на формирање квалитета робе, опише својства и показатеље квалитета робе, наведе основна физичка и хемијска својства квалитета робе, дефинише естетска својства робе, идентификује значај дизајна робе на формирање квалитета робе , наведе прописе који регулишу квалитет робе у промету , наведе	Појам квалитета Чиниоци који утичу на формирање квалитета робе, Својства и показатељи квалитета робе: - основна физичка својства, - физичко – хемијска својства - естетска својства робе Дизајн робе (производа) Ниво квалитета робе Марка и друге ознаке као симболи квалитета робе	Препоруке за реализацију наставе Препоручују се посете стручним сајмовима и изложбама Производ посматрати не само са природно-техничког, већ и са економско – комерцијалног становишта Користите различите изворе информација, као и

		техничке нормативе који регулишу квалитет робе у промету, наведе карактеристике атеста о квалитету производа, укаже на важност декларисања и обележавања производа	Прописи који регулишу квалитет робе у промету - основни физички стандарди - норме квалитета - технички нормативи Атест о квалитету Декларисање и обележавање производа	многобројне промере из праксе, којима се илуструје дата проблематика
Амбалажа и паковање робе	Стицање основних знања о амбалажи и паковању робе	Објасни појам амбалаже и паковања, наведе функције амбалаже, препозна критеријуме за поделу амбалаже, објасни карактеристике амбалажа од папира и картона, објасни карактеристике производног привредног друштва, објасни карактеристике амбалажа од дрвета, препознаје предности и недостатке стаклене и металне амбалаже, наведе врсте текстилне амбалаже, објасни улогу амбалажа од комплексних материјала, изабере адекватну врсту комерцијалног паковања	Појам амбалаже и паковања, функције амбалажа Подела амбалаже: амбалажа од папира и картона, амбалажа од дрвета, стаклена амбалажа, метална амбалажа, амбалажа од пластичних маса, текстилана амбалажа, амбалажа од комплексних материјала Систем комерцијалног паковања	Оцењивање Вредновање остварености исхода вршити кроз: праћење остварености исхода, тестове знања Оквирни број часова по темама Појам, систематизација и класификација робе (3) Квалитет робе (7) Амбалажа и паковање робе (8) Складиштење и транспорт робе (4) Енергија (10) Производи металургије (10) Производи индустрије неметала (10) Производи прераде дрвета (6) Производи текстилне индустрије(12)
Складиштење и транспорт робе	Стицање знања о условима складиштења и транспорта робе	Наведе кључне узроке кварења робе, објасни услове за настанак кварења робе (производа), разликује узроке кварења робе (производа), дефинише поступке заштите производа током складиштења и транспорта, објасни	Узроци кварења робе (производа) Заштита производа током складиштења и транспорта	

		утицај складиштења и транспорта на квалитет и цену робе (производа)		
Енергија	Упознавање ученика са облицима и изворима енергије	Дефинише технолошки и економски значај енергије, разликује облике и изворе енергије, познаје састав горива, опише својства појединих горива, наведе поделе горива, разликује чврста горива, наведе класификацију и факторе квалитета нафте, поделу фактора туристичких кретања, опише поступак прерада нафте и производа од нафте, наведе врсте гасовитих горива	Технолошки и економски значај енергије Појам, облици и извори енергије Горива: састав горива, својства горива Поделе горива Чврста горива: угаљ, квалитет и прерада угља Течна горива: нафта, класификација и квалитет нафте, прерада нафте и производи од нафте Гасовита горива, врсте, квалитет	
Производи металургије	Упознавање ученика са производима металургије	Дефинише технолошке и економске карактеристике металургије и поделу, наведе својства метала и легура, опише поделу и добијање метала, разликује производе црне металургије, опише означавање челика по СРПС- у, разликује производе обојене металургије, познаје производе металургије лаких метала, опише обележавање накита од племенитих метала	Технолошке – економске карактеристике металургије и подела Својства метала и легура Подела метала и добијање метала Прерада и обрада метала и легура Корозија и заштита метала од корозије Производи црне металургије (гвожђе, челик) Означавање челика по СРПС – у Челични производи Производи обојене металургије(бакар, олово, цинк и њихове легуре) Производи металургије лаких метала (алуминијум и легуре) Племенити метали (злато, сребро, платина) Облежавање накита од племенитих метала	

Производи индустрије	Упознавање ученика са производима индустрије неметала	Дефинише технолошко – економске карактеристике неметала, наведе својства сировине за производњу керамичких производа, опише врсте и квалитете керамичких производа, наведе својства сировине за производњу стакла, опише врсте и квалитет производа од стакла, наведе врсте, квалитет цемента	Технолошко – економске карактеристике неметала Керамика Сировине за производњу керамичких производа, врсте и квалитете керамичких производа Нови керамички и металокерамички материјали Стакло – сировине за производњу стакла Својства, врсте и квалитет производа од стакла цемент, добијање, врсте, квалитет	
Производи прераде дрвета	Упознавање ученика са производима прераде дрвета	Дефинише техничко – технолошка својства дрвета, опише производе механичке прераде дрвета, наведе производе хемијске прераде дрвета, опише врсте и квалитет папира	Техничко -технолошка својства дрвета Производи механичке прераде дрвета Производи хемијске прераде дрвета Папир, врсте и квалитет	
Производи текстилне индустрије	Упознавање ученика са производима текстилне индустрије	Дефинише основне карактеристике текстилне индустрије, наведе текстилне сировине, разликује класификацију влакана, опише својства и квалитет влакана, разликује карактеристике и квалитет пређе и тканина, познаје производе трикотаже, опише својства и компоненте квалитета трикотаже	Основне карактеристике текстилне индустрије Текстилне сировине – влакна Класификација влакана Својства и квалитет влакана (природних и хемијских) Пређе, тканине – карактеристике, квалитет Трикотажа, својства и компоненте квалитета	

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА

Математика
Основи економије
Пословна економија
Рачуноводство
Предузетништво

2.2.1.7. МАТУРСКИ ИСПИТ ЗА ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ КОМЕРЦИЈАЛИСТА

Матурски испит је један од елемената система обезбеђивања квалитета стручног образовања. Полагањем матурског испита у средњем стручном образовању, појединац стиче квалификацију неопходну за учешће на тржишту рада. Матурским испитом се проверава да ли је ученик, по успешно завршеном четворогодишњем образовању, стекао стандардом квалификације прописана знања, вештине, ставове и способности, тј. стручне компетенције за занимање(а) за које се школовао у оквиру образовног профила. Матурски испит састоји се од три независна испита:

- испит из српског језика и књижевности,
- испит за проверу стручно–теоријских знања;
- матурски практични рад.

Организација матурског испита спроводи се у складу са Правилником о програму матурског испита за образовни профил комерцијалиста. Матурски испит се организује у школама у три испитна рока који се реализују у јуну, августу и јануару.

Испит из матерњег језика и књижевности: Циљ испита је провера језичке писмености, познавања књижевности као и опште културе. Испит из матерњег језика полаже се писмено. На испиту ученик обрађује једну од четири понуђене теме. Ове теме утврђује Испитни одбор школе, на предлог стручног већа наставника матерњег језика. Од четири теме које се нуде ученицима, две теме су из књижевности, а две теме су слободне. Писмени испит из матерњег језика траје три сата.

Испит за проверу стручно–теоријских знања: Циљ овог дела матурског испита је провера остварености очекиваних исхода знања за образовни профил комерцијалиста, односно стручно–теоријских знања неопходних за обављање послова и задатака за чије се извршење ученик оспособљава током школовања. У наставном плану и програму за образовни профил комерцијалиста, стручна знања неопходна за обављање послова и задатака стичу се у оквиру предмета трговинско пословање и финансије. Провера остварености очекиваних исхода знања, односно стручно–теоријских знања врши се завршним тестирањем. Тест садржи највише 50 задатака, а конципиран је тако да обухвата све нивое знања и све садржаје који су процењени као темељни и од суштинског значаја за обављање послова и задатака у оквиру датог занимања, као и за наставак школовања у матичној области. Тест и кључ за оцењивање теста припрема Центар, на основу Збирке теоријских задатака за матурски

Укупан број бодова на тесту који ученик може да постигне је 100 и једнак је збиру бодова које је ученик постигао тачним одговорима на постављене задатке. На тесту нема негативних бодова. Успех на тесту

изражава се нумерички, при чему се број бодова преводи у успех, на основу скале за превођење бодова у успех. Израда теста траје три сата.

Матурски практичан рад: Циљ матурског практичног рада је провера стручних компетенција прописаних Стандардом квалификације комерцијалиста.

На матурском практичном раду ученик

извршава два комплексна радна задатка којима се проверава стеченост свих прописаних стручних компетенција. Радни задаци се реализују кроз практичан рад. За проверу прописаних компетенција, на основу Оквир за процену компетенција за квалификацију комерцијалиста утврђује се листа комбинација радних задатака.

Стручно веће наставника стручних предмета школе бира радне задатке на основу листе задатака из Приручника и формира школску листу која ће се користити у том испитном року. Број комбинација мора бити најмање за 10% већи од броја ученика који полажу матурски испит у једном одељењу. Сваки радни задатак може се оценити са највише 100